A-000150

THE

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT.

Thirty - eighth day of the Fourth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

---

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Thursday, the 4th March 1965.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

(*Mr. Speaker in the Chair*)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

DISTRIBUTION OF LANDS TO THE POLITICAL SUFFERERS

1145

*1733 Q.—*Sri G C Kondiah* (*Nellore*) :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(*a*) whether there are two separate G. Os. in force for the distribution of lands to Political Sufferers in Telangana and Andhra regions ;

(*b*) if so, the reasons for the same;

(*c*) what is the object of G. O. Ms No 1110 dated 26th May 1960 issued for the purpose of distribution of lands for the political sufferers ;

(*d*) the extent of land which has been granted to political sufferers under the said G. O. and their number ;

(*e*) whether G. O Ms No. 1122 dated 29-6-1961 has also been issued again for the same purpose ; and

(*f*) if so, the purpose of, and the necessity for, the said G.O. ?

The Minister for Revenue (*Sri N. Ramachandra Reddy*) :—(*a*) Yes, Sir.

(*b*) In the former Hyderabad State which includes the Telangana area there was no scheme for grant of lands to political sufferers. After the formation of Andhra Pradesh the Government received many

representations from the Political Sufferers of the Telangana Area that they should also be granted lands as in the case of Political Sufferers in the Andhra area. So a separate G.O was issued for assignment of lands to political sufferers in the Telangana area

(c) The object of the G O is to grant lands at the disposal of the Government to the political sufferers to the extent of 5 acres wet or 10 acres dry each, free of market value subject to the payment of the value of trees, buildings or other structures standing on the field together with the cost of survey marks

(d) Extent of land granted to Political Sufferers—7,906 12 Acres.

No of persons granted . 995.

(e) and (f). As per G O. No. 1065, Revenue, dated 1st May 1951, which was in force in the Andhra area, the needs of Government Departments should be ascertained before certain lands in District Headquartes and Municipal Towns are assigned or alienated. As the above orders were not applicable to Telangana area the Government suitably amplified the above orders to suit the present requirements and to make them applicable to the Telangana area also.

The purpose of the G O is to reserve Government vacant lands in District Head-quarters and Municipal Towns and in Hyderabad City for future Government needs

శ్రీ జి. సి. కొండయ్య :— ఈ రెండు ప్రాంతాలకు రెండు జి.ఓ లు ఒక దానికొకటి కాంట్రడిక్టరీగా అసంబద్ధంగా ఉన్నవి. ఆ రెండు ప్రాంతాలకు కలిపి ఒకే జి.ఓ చేస్తే సరిపోతుందికదా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — ఆంధ్ర జి.ఓ మొదలే ఉంది. తెలంగాణాకు వేరే కండిషన్స్ ఉన్నవి కనుక వేరే జి.ఒ ఇస్యూచేయవలసివచ్చింది. ఇక్కడ "కన్విక్షన్ అండ్ సెంటెన్స్ ఫర్ ఇంప్రిజన్మెంట్" అని తెలంగాణా పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు ఉండి. ఆంధ్రప్రాంతంలో వేరేవిధంగా ఉన్నది. అక్కడ కండిషన్స్ వేరువిధంగా ఉన్నవి.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య (ఎర్రగొండిపాలెం) — ఏ జిల్లాలోఉన్న పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు ఆ జిల్లాలో భూములు ఇస్తే, అక్కడి ప్రజలకు నిజమైన పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు భూమి ఇచ్చారని తెలుస్తుంది. ఒక జిల్లా నుండి ఇంకో జిల్లాకు వచ్చి పొలిటికల్ సఫరర్ భూమికి ధరఖాస్తు పెట్టుకొంటే, అతడు పొలిటికల్ సఫరర్ అవునోకాదో అక్కడ ఉన్న ప్రజలకు తెలియదు. మార్కాపురంలో ఒకాయన కాకినాడనుండివచ్చి 15 ఎకరాలకు పెట్టుకొన్నారు. తర్వాత ఆ భూమి అమ్ముకొని వెళ్లిపోయాడు. అదేవిధంగా ఇంకోఅయన నెల్లూరునుండి వచ్చారు. 15 ఎకరాలకు పెట్టుకొన్నాడు. అసలు అయన పొలిటికల్ సఫరర్, అవునా, కాదా, అన్నది మాకు తెలియదు. కనుక ఏ జిల్లాలో ఉన్న పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు ఆ జిల్లాలోనే ఇస్తే, వారు నిజంగా పొలిటికల్ సఫరర్స్ అవునోకాదో అక్కడి ప్రజలకు తెలుస్తుంది. వారు నిజమైన పొలిటికల్ సఫరర్స్ కాకపోతే అక్కడి ప్రజలే తిరగబడతారు. కాబట్టి ఆ విధంగా జి ఓ అమెండ్ చేస్తే బాగుంటుంది. అట్లా చేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి :— వారు పొలిటికల్ సఫరర్స్ అవునో కాదో ప్రభుత్వం జాగ్రత్తగా పరిశీలన చేసిన తర్వాత ఒక నిర్ణయానికి వస్తుంది పొలిటికల్ సఫరర్స్ కాకపోతే అప్లికేషన్స్ కొట్టిపారేస్తాము పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు ఆప్షన్ ఇచ్చినాము. ఎక్కడైతే ఎ సైనబుల్ లాండ్ ఉన్నదో మీరు సెలక్టు చేసుకోండి: వాటికి అప్లికేషన్ పెట్టుకోండి; అని అవకాశం ఇచ్చినపుడు వారు ఏ జిల్లాలో అయినా పెట్టుకోటానికి ఇప్పుడు రూల్సులో అవకాశం ఉంది దానిననుసరించి బహుశా యీ కాకినాడవారు మార్కాపురంలో పెట్టుకొని ఉంటారు. కనుక, జిన్యుయన్ పొలిటికల్ సఫరర్ కాదని ఆ విధంగా నిర్ధారణ చేయడానికి అవకాశం లేదు.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు (ఏలూరు) — ఇక్కడ కావలసింది-పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు రిలీఫ్ ఇవ్వటము. కాబట్టి ఈ రెండు ప్రాంతాలకు చెందిన రెండు జి ఓ లలోని పదాలలో వ్యత్యాసం ఉన్నప్పటికీ, ఇచ్చే రిలీఫ్‌లో వ్యత్యాసం ఉండవలసిన అవసరంలేదు. అందువల్ల ఆ రెండింటిని కలిపి-ఒకేఒక ఇంటిగ్రేటెడ్ జి ఓ ఉన్నట్లయితే బాగుంటుంది. కొన్నిచోట్ల అనేక సంవత్సరాలనుండి సాగుచేసుకొంటున్న వారినికూడ ఎవిక్టుచేసి పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు ఇస్తున్నారు. కొన్నిచోట్ల హడావుడిగా వెంటనే వారిని అప్లికేషన్స్ పెట్టుకోమనిచెప్పటం, వారు టైమ్ అయిపోతుందేమోనని ఏదో ఒక భూమికొరకు అప్లయిచేయటం, ఆ భూమి ఎందుకూ పనికిరానిదవటం, వారు చాలా బాధపడటం జరుగుతున్నది. వారికి భూమి కావాలంటే, తగాదా లేనిచోట్ల భూమి ఇవ్వండి. లేక, ఇందుకు కొంత మొత్తం డబ్బు కేటాయించినట్లయితే అనేక తగాదాలు లేకుండాపోతాయి. మీరు ఇచ్చే రిలీఫ్‌కూడ వారికి అందుతుంది వారు కూడ సుఖించటానికి అవకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి వారికి డబ్బు ఇచ్చే విషయం ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — డబ్బు ఇచ్చే అవకాశం ఇప్పుడుకూడ ఉన్నది. గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా-హోమ్‌మినిస్టర్‌కు అప్లయిచేసుకొంటే, డబ్బు కావాలంటే డబ్బు ఇస్తున్నారు. లాండ్ కావాలంటే, రాష్ట్రప్రభుత్వం ఇక్కడ భూములు ఇస్తుంది. భూములలో ఉన్న శివాయిజమాదార్లను ఎవిక్టుచేసి పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు ఆ భూమి ఇస్తున్నారని గౌ. సభ్యులు సెలవిచ్చారు. అటువంటిదేమీ జరగలేదు. ఇప్పుడు ఉన్న రూల్సు ప్రకారం—మొదట ఆక్యుపయర్‌కు ఫస్టు ప్రిఫరెన్స్ ఇవ్వబడుతుంది; తర్వాతనే పొలిటికల్ సఫరర్స్ కేసు తీసుకోబడుతుంది. అట్లా జరగని కేసు ఏదైనాఉంటే, స్పెసిఫిక్‌కేసు నా దృష్టికి తెస్తే పరిశీలించటానికి అవకాశం ఉంటుంది. అడంగులలో వారి పేరుఉంటుంది. ఆ బి-మెమోస్ బుక్ అవుతాయి. అయినప్పటికీ, అది పరిశీలించటానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఏ జిల్లావారికి ఆ జిల్లాలో ఇవ్వాలన్నదానికి ఇదివరకే సమాధానం ఇచ్చాను.

శ్రీ పి. బాపయ్య (తిరువూరు) — ఆంధ్రకు సంబంధించినంతవరకు ఫలానా తారీఖులోగా భూములకు అప్లయిచేసిన పొలిటికల్ సఫరర్స్ వేరే లిస్టులో ఉంటుందని ఉన్నది. మొదట ఆ విధంగా ధరఖాస్తు పెట్టుకోకుండా ఉన్నటువంటి జన్యుయన్ పొలిటికల్ సఫరర్స్ అయినవారు కొందరు ఉన్నారు. ఇప్పుడు ధరఖాస్తుపెట్టుకొన్నప్పటికీ వారిని లిస్టులో చేర్చి, భూములు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం జి.ఓ పాస్ చేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — ఇదివరకు 49 లోగా అప్లికేషన్ పెట్టుకొని, 59 లోగా రెన్యూ చేసినట్లయితే, ఆ అప్లికేషన్స్ ఎంటర్‌టెయిన్ చేయటానికి అవకాశం ఉన్నది. కాని, యీ మధ్య తెన్నేటి విశ్వనాధంగారు కొంతమంది గౌ. సభ్యులు ఆ విషయం ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువచ్చి, వాస్తవానికి జెన్యూయన్ పొలిటికల్ సఫరర్స్ ఉన్నారు. వారు అప్పుడు ఏ కారణంచేతనో అప్లికేషన్స్ పెట్టుకోలేదు; అటువంటి కేసులు ఉంటే పరిశీలించమని ప్రభుత్వానికి వ్రాసి ఉన్నారు. దానిననుసరించి ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం తీసుకొన్నది. అది జన్యూయన్ కేసు అవునో కాదో ప్రత్యేకంగా రెవిన్యూ మంత్రిగారు చూసి, డాక్యుమెంట్ ఎవిడెన్స్‌చూసి, ఇంకా పెద్దలను విచారించి, వారు వాస్తవంగా పొలిటికల్ సఫరర్స్అని నిర్ధారణఅయి రెవిన్యూమంత్రిగారు తృప్తిపడితే ఆ విధంగా రిలీఫ్ ఇవ్వటానికి అవకాశం ఇచ్చినారు.

శ్రీ పి. గున్నయ్య (కొత్తూరు) — పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు మెట్టభూమి పది ఎకరాలు, పల్లంభూమి 5 ఎకరాలు ఇవ్వాలని జి ఒ ప్రకారం ఉంది. ఆ విధంగా కొంతమందికి మెట్టభూమి 10 ఎకరాలు ఇచ్చారు. వారు ఏదో తిప్పలుపడి పల్లం చేసుకొని ఆ భూమిలో పల్లంపంటలు పండించుకొంటున్నారు. అటువంటప్పుడు వారికి 10 ఎకరాలూ కంటిన్యూచేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — మొదట అయనకు పదిఎకరాలు ఇస్తే తర్వాత ఆయన ఏమైనా చేసుకోనివ్వండి ప్రభుత్వానికేమీ ఆక్షేపణ లేదు ఒకవేళ అది ప్రాజెక్టు ఎఫెక్టెడ్ ఏరియాఅని మొదలు ఉన్నట్లయితే దాని విషయం ఆలోచన చేస్తాము.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు (తవనంపల్లి) — ఈ మధ్య జిల్లాగెజిట్‌లో పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు ఇవ్వదగిన అన్ అబ్‌జక్షనబుల్ లాండ్స్ అని జనవరి 20న ఒకటి ప్రకటించటం జరిగింది. అది నేను చిత్తూరు జిల్లాలో చూశాను. ఇంతకుముందు పట్టాలిచ్చిన భూములన్నీ అందులో కనపర్చారు. అందులో మొత్తం చాలావాటికి పట్టాలు ఇచ్చిఉన్నారు, ఎందువల్ల అలాగ మరల గెజిట్ నోటిఫికేషన్ చేయవలసి వచ్చింది ? పట్టాలు ఇచ్చిన భూములను మీరు పరిశీలన చేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి .— ఒకవేళ ఆ విధంగా జరిగితే అది పొరపాటు. పట్టాలు ఇచ్చిన భూములు ప్రచురణ చేయాలని ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యంకాదు పొలిటికల్ సఫరర్స్ అబ్‌జక్షనబుల్ లాండ్స్‌కు దరఖాస్తులు పెడుతున్నారు. రెండుమూడుసార్లు రిజక్టు అయినా దరఖాస్తులు పెడుతూనే ఉన్నారు, "మాకు ఎక్కడా భూమి కనేబడటం లేదు; మీరే భూమి చూపించండి" అని కొన్ని అప్లికేషన్స్ ప్రభుత్వానికి వచ్చాయి. దానిననుసరించి జిల్లా కలెక్టర్‌కు వ్రాసి పంపించాము ఎసైనబుల్ లాండ్స్ అనాక్యుపైడ్ లాండ్స్ ప్రతి జిల్లాలో, ఏ తాలూకాలో ఎక్కడ ఉన్నవో అది గెజిట్‌లో నోటిఫై చేసినట్లయితే పొలిటికల్ సఫరర్స్ ఆ గెజిట్ నోటిఫైడ్ భూములకు ధరఖాస్తు పెట్టుకొంటారు. దానిని ఎసైన్ చేయాలని ప్రభుత్వంయొక్క ఉద్దేశ్యం. దానిననుసరించి ఆ విధంగా ప్రచురణ చేయవలసిందని చెప్పటంజరిగింది. అదివరకు ఎసైన్ చేసిన భూములు ప్రచురణ చేయాలనేది ప్రభుత్వంయొక్క ఉద్దేశ్యంకాదు. ఆ విధంగా జరిగితే, అది కలెక్టర్‌కు వ్రాసి, అటువంటివి డిలీట్ చేయించటానికి ఆర్డర్ వేస్తాము.

శ్రీ వి శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) — బోనఫైడ్ పొలిటికల్ సఫరర్స్ విషయమై స్క్రూటినీ చేసిన తర్వాత పరిశీలించి ఇస్తామన్నారు. ఇంకా కొత్త లిస్టులు ఉన్నాయి. వస్తాయి అని గౌరవ సభ్యులు చెబితే వాటిని పరిశీలిస్తామంటున్నారు దశాబ్దాలనుండి ఊరికే లిస్టులు పెరుగుతూనే ఉన్నవి. జిల్లా కాంగ్రెస్ కమిటీ ప్రెసిడెంట్స్ దీనిని సరిపై చేయాలి ప్రెసిడెంట్స్ మారినపుడల్లా లిస్టులు మారుతున్నవి. దీనిని ఇట్లా పొడిగించి, ఏ రకంగానో యీ లిస్టులు పెంచే ప్రయత్నం చేస్తారా? దీనికి అసలు ఏదైనా అంతం ఉన్నదా? దశాబ్దాలవరకు ఇట్లాగే పద్ధతి ఉంటుందా? ఎప్పటి కప్పుడు జి.ఒలు మారే పరిస్థితి ఉంది. మొట్టమొదట స్వయంగా సాగుచేసుకోమన్నారు. తర్వాత అమ్ముకోటానికి పర్మిషన్ ఇచ్చారు. కల్టివేటర్స్ కానివారికి లాండ్ ఇవ్వటం ఎందుకు. వారికి ఉద్యోగాలు ఇవ్వండి అని అంటే, అది కాదన్నారు. లాండ్ ప్రాబ్లమ్ సాల్వ్‌చేయాలి-బంజర్లు సాగుచేయాలి కాబట్టి ఎక్కడో ఒకచోట ఫుల్‌స్టాప్ పెట్టి. వారికి ఇచ్చే పద్ధతి పరిశీలన చేస్తారా? లేక ఇట్లాగే కొనసాగుతుందా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — Full stop ఉండబట్టే 49 లో application పెట్టుకోవాలి, 59 లో renew చేయాలని full stop పెట్టడం జరిగింది. కాని నేను యిదివరకు మనవిచేసినట్లు కొంతమంది Political Sufferers చాలపెద్ద వాళ్ళుఎన్నో సంవత్సరాలు జైలులో ఉన్నవాళ్ళు అటువంటి cases ఏమైనా వదిలివేయబడినట్లయితే వాళ్ళకు అన్యాయం చేయడం భావ్యం కాదు. Limited cases అవి. చాల జాగ్రత్తపడి అటువంటి cases ఏమైనా ఉన్నట్లయితే చూడడానికి అవకాశం ఉండాలి. ఫ్లడ్‌గేట్స్ open చేసి మళ్ళీ applications invite చేసే విధంగా ఏమీ జరగడంలేదు.

శ్రీ ఎమ్. లక్ష్మణస్వామి (కంకిపాడు) — Political Sufferers కు యిచ్చే భూములలో కొన్ని communal గా ఉపయోగించేటటువంటి భూములు ఉంటున్నాయి. ఏదైనా ఒక school కావాలన్నా హాస్పటల్ కావాలన్నా ప్రజలు ఎంత యిస్తారు అని ప్రభుత్వం అడగడం జరుగుతున్నది ఉన్నవేమో political sufferers పేరుతో యిస్తే, ప్రజలు చందాలు వేసుకొని, యిట్లాంటి contribution యివ్వాలంటే చాల కష్టంగా ఉంటుంది. అందులో మాకు delta area లో కొన్ని ఊళ్ళలో సమస్యగా ఉన్నది అందువల్ల communal purposes కు ఉపయోగించేవాటిని, costly lands గా ఉన్నటువంటి వాటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని యివ్వవలెనాలేదా? అలాంటప్పుడు మీరు డబ్బు రూపంలో యిస్తే మంచిది గాని అలా communal purposes కు ఉపయోగించేవి యివ్వవద్దని request చేస్తున్నాము.

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రారెడ్డి — Communal purposes కు ఉపయోగించేవి ఎన్నడూ యివ్వకూడదని ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యం. ఆ విధంగా Collector కు ఉత్తరువులు కూడ ఉన్నాయి. communal purposes చూడాలి. ఇదివరకు occupy చేసి ఉన్న వాళ్ళను కూడ evict చేయకూడదని ఆ విధంగా నిబంధనలు ఉన్నాయి. సమిష్టి అవసరాలకు ఉన్నవి తీసివేసి యివ్వాలనేది ఎన్నడూ జరగదు

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు (నందిగామ) :— ఎక్కడో మిగిలి పోయినటు వంటివారు దరఖాస్తు పెట్టుకుంటే ఆలోచిస్తాము. అందుకోసం ఈ G. O. తీసుకు వచ్చాము అని చెపుతున్నారు. అయితే ఇప్పటికే కొన్ని తడవలు దరఖాస్తుపెట్టుకొని

ఆ దరఖాస్తులు నిరాకరించబడినట్టువంటి కేసులు ఉన్నాయి. నిరాకరించబడిన వారు మళ్ళీ ఈ G. O. ప్రకారం దరఖాస్తులు పెట్టుకోడానికి అవకాశం కల్పిస్తున్నారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — వాస్తవంగా అతను 49 లోగానే application పెట్టుకొని reject అయినాయి అనుకోండి. అతను వాస్తవంగా జైలుకు పోయినవాడు ఉన్నాడు అనుకోండి ఉన్నప్పుడు వాస్తవంగా అది merit పైన consider చేయవలసిన అవసరం ఉంటుంది

శ్రీ టి. కె. ఆర్ శర్మ — ఈ G O తెలంగాణాకు ఆంధ్రకు రెండింటికి రెండు విధాలుగా ఉన్నదని తెలుస్తున్నది. తెలంగాణాలో 5 ఎకరాలు తరి, 10 ఎకరాలు మెట్టఅని, ఆంధ్రలో 5 ఎకరాలు తరి, 15 ఎకరాలు మెట్టఅని తెలుస్తున్నది. ఈ భేదాన్ని తొలగించడానికి ఏమైనా ఆలోచన చేస్తారా? Conviction and sentence గాక detenues కు కూడ యివ్వడానికి ఒక G. O మన గవర్నమెంటులో ఉన్నదా? ఉన్నట్లయితే ఆ విషయాలు ఏమిటి ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి —తెలంగాణా విషయం యిదివరకే మనవిచేశాను. Conviction, sentence అయితేనే ఆ విధంగా ఆలోచన చేయబడుతుంది ఆంధ్ర area లో ఎట్లాఅయితే విస్తృతంగా పోరాటం జరిగిందో, ఏ విధంగా పాల్గొన్నారో తెలంగాణా ఏరియాలో ఆ స్థాయిలో జరగలేదు కనుకనే కొంచెం తగ్గించి ఆ విధంగా పెట్టడం జరిగింది.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ·—Detenues గా విచారణ లేకుండా ఉండినటువంటి వాళ్ళకుకూడ అమలుపరచే దానికి ఒక G O ఉన్నట్లు నాకుకూడ తెలుసు. గవర్నమెంటువారు ఆ విషయం పరిశీలించి, విచారణ లేకుండా local jail లో వేసినటువంటి వాళ్ళకుకూడ యిది అమలు జరిపించేదానికి అవకాశం, తెలంగాణా rules లో గాని G. Os లోగాని చేరుస్తారా?

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రారెడ్డి.—అవసరం ఏమీలేదు. అటువంటివాళ్ళు ఉన్నారు అని ప్రభుత్వ దృష్టిలోకి రాలేదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి) —చాల ముఖ్యమైనటువంటివి, చాల ఎక్కువసేవ చేసినటువంటివారు మరచిపోయినవి కొన్ని ఉన్నాయి. వాటిని ఆలోచించడానికి మార్పుచేశాము అన్నారు. వాళ్ల దరఖాస్తు పెట్టుకుంటె సరాసరి గవర్నమెంటుకు పెట్టుకుంటారా ? లేకపోతే జిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీ దగ్గరనుంచి, ఎప్పుడూ జైలుకు వెళ్ళకుండా, జైలు ఏమీ ఎరుగనివాళ్ల certificates తీసుకుంటారా. అది ఎట్లా చేస్తారో చెపితే వాళ్ళకు తెలుస్తుంది. పాతపద్ధతి అయితే అయ్యేది ఏమీలేదు. క్రొత్తపద్ధతి అయితే అందరికీ రావచ్చు

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి:—ఈ మధ్యనే cabinet ఈ విషయం ఆలోచన చేసినది. విశ్వనాథంగారు ఆ సమస్య వ్రాసిన తరువాత అటువంటి sufferers ఉన్నారా అని ఆలోచన చేసినది. దానిని relax చేసి రెవెన్యూ మినిస్టర్‌కు అధికారం యిచ్చినారు. Discretion ఉపయోగించవలసిందని, ప్రత్యేకంగా వాళ్ళకు interview యివ్వాలి. కేవలం సర్టిఫికెట్స్‌కాదు. Certificates కూడ తీసుకురావాలి. కాని ప్రత్యేకంగా

satisfy చేయాలి. Personal గా ఒక పెద్దమనిషి వాస్తవంగా నాకు తెలుసు అని certify చేస్తేనే consider చేయబడతాయిగాని లేకపోతే చేయబడవు.

శ్రీ ఎమ్. రామగోపాలరెడ్డి (మైలారం) — మొత్తం 7 వేల ఎకరాల భూమి political sufferers కు యిచ్చినామని చెప్పారు. అందులో ఆంధ్ర ప్రాంతానికి ఎంత యిచ్చినారు, తెలంగాణా ప్రాంతానికి ఎంత యిచ్చినారు? మెట్టభూమి ఎంత, మాగాణి భూమి ఎంత ఉన్నదో తెలవిస్తారా?

Sri N. Ramachandra Reddy:—That is a separate question.

శ్రీ ఎన్ సుబ్బారెడ్డి — మా జిల్లాలో రెండుసార్లు ఆగస్టు ఉద్యమంలో సత్యాగ్రహ మూవ్‌మెంట్‌లో చేసినట్టి మనుష్యులలో దరఖాస్తు పెట్టినారో, లేక పెట్టుకోలేదో ఏమోగాని కొంతమందికి యివ్వలేదు. అన్నిదఫాలు జిల్లా కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు వాళ్ళు political sufferers అని certificate యిచ్చేందుకు సిద్ధంగా ఉన్నారు. చాలా దెబ్బతినిపోయిన కుటుంబాలుకూడ కొన్ని ఉన్నాయి. వాటి విషయం ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి:—దానికి సమాధానం యిదివరకే మనవిచేశాను.

Mr Speaker —Some thousands of people offered Satyagraha in 1940 and 1947 But many of them were not arrested. Under what category do they come?

Sri N Ramachandra Reddy —According to the rules, they are eligible.

Mr Speakser —Even though they were not arrested.

Sri N. Ramachandra Reddy —Even if a lathi-charge is made... and there should be some sufference.

Mr Speaker :—They are all peaceful Satyagrahis Some thousands of people participated For its own reasons, 90% of them were not arrested.

Sri N. Ramachandra Reddy :—Either they should suffer in the shape of monetary loss or physical sustenance or something should be there. Otherwise if thousands of people have taken part that should not be the criterion of recognising them as political sufferers.

Mr. Speaker —D. C C might be under the impression that all the people who participated in the Satyagraha are all political sufferers and they give a certificate.

Sri N. Ramachandra Reddy —The rules are specific and they are abiding by the rules Unless they are convicted or they have gone to jail or suffered the lathi-charge or put to loss, then only their cases will be considered

శ్రీ వి. సత్యనారాయణ.—Landless poor possession లో ఉన్న భూముల విషయంలో తీసుకోవద్దని instructions పంపాముఅని తెలవిచ్చారు. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో ఎక్కువ భూములు landless poor possession లో ఉన్న భూముల

తీసుకొని political sufferers కు ఇవ్వడం జరిగింది. వీరికంటె ముందు వారు ఉండడం 'బి' మెమొలు book అయినటువంటివి record ను prove చేస్తే అవి రద్దు చేసి landless poor కు ఆ lands యివ్వడానికి ప్రభుత్వానికి ఏమైన అభ్యంతరం ఉన్నదా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — అటువంటివి కొన్ని దృష్టికివస్తే ఆలోచన చేసినాము. గౌరవ సభ్యులు application date చూడాలి. Application date మొదలు ఉన్నదా? లేకపోతే ఇతను ఆ భూమికొరకు application పెట్టుకొన్న తేదీ మొదలు ఉన్నదా? Assignment చేసిన తేదీ మొదలు ఉన్నదా అని ఆ రెండు తేదీలు ఆలోచన చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. దానిపైన నిర్ధారణ జరుగుతుంది.

శ్రీ వి. సత్యనారాయణ —తిరుగుడు కొస్త యిక్కడే ఉన్నది; 5, 6, 10 సంవత్సరాలనుంచి possession ఉన్నటువంటి వాళ్ళు గ్రామ కరణాలు, వాళ్ళకు 2, 3, సంవత్సరాలు లంచాలు యిస్తేనేగాని వాళ్ళకు book చేయడంలేదు ఇచ్చుకున్నా రెండు మూడు సంవత్సరాలనుంచే possession లో వున్నట్లుగా book చేస్తున్నారు Certify చేయడానికి P C. C. President దీనికి final authority ఈలోగా P. C. C President కు back date వేసి application పెడుతున్నారు. మంచి భూములు లాగేయడంకోసం అటువంటప్పుడు ఆధారం ప్రభుత్వం application date చూపిస్తున్నది. ఆ పేరుతో మొత్తం landless poor ను evict చేస్తున్నారు. జైలుకు వెళ్ళినా వెళ్ళకపోయినా monetary loss అన్నారు. దానికి ఏమి proof లేదు. ఎవరైనా ఒక మనిషి సాక్ష్యంయిస్తే సరిపోతుంది. సత్యాగ్రహికి మంచినీళ్ళుయిస్తే— అలాంటి proof తీసుకువచ్చారు. అందుచేత back date కాకుండా వాస్తవంగా possession లో ఉన్నదనేది ఆధారం చేసుకొని decide చేస్తారాఅని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — P C C. President యిచ్చిన date అధారం చేయడంలేదు. అది back date ఉండనీయండి. That is not criteria. కలెక్టర్ ఆఫీసులో inward చేసిన date ఏదైతే ఉంటుందో అప్పటినుంచి దానిని లెక్క చేసుకుంటారు ప్రత్యేకమైన ఆ సర్వే నంబరుకు apply చేసినాడా లేదా అనేది criteria కాదు. ఇతను back date వేసినా పరిశీలనలోకి తీసుకోరు.

శ్రీ కె. రాజమల్లు (చిన్నూర్) —Freedom movement సమయంలో కొంత మంది black market చేసినదానివల్ల జైలులో పెట్టినారు. వాళ్ళు మేముకూడ freedom struggle గురించి జైలులోకి పోయినాము అని certificate తీసుకువచ్చినారు. వాళ్ళకుకూడ lands assignment చేయడం జరిగింది. ఆ complaints ఏమైనా గవర్నమెంటుకు వచ్చాయా, వచ్చిన తరువాత enquiry చేసి వాపస్ తీసుకున్నారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి — మొత్తం state లో అటువంటివి జ్ఞాపకం ఉంచుకొనడం కష్టం. వస్తే నేను reject చేసి ఉండవచ్చు. పొరపాటున ఏమైనా వేస్తే అప్పుడుకూడ తమరు దృష్టికి తీసుకురావచ్చు. Prove చేయవచ్చు. Bogus political sufferer అనవచ్చు. Cancel చేయవచ్చు. ఆ scope కూడ ఎప్పటికి ఉండనేఉన్నది.

Mr Speaker —Even the blackmarketeers are doing some real service in the sense that whenever these things are scarce in the market, at least for higher prices they supply. Is it not so ? For instance rice is not available in the city of Hyderabad. At least by paying higher prices we get some rice They are doing some service like that

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి —49 లో సర్టిఫై చేసినప్పుడు, ఆ సర్టిఫికేట్ ఆఫ్ పోస్టింగ్ కొంతమంది తీసుకొచ్చారు, దానిని అనుసరించి బియ్యం బస్తాలు కలెక్టరుగారికి ఎగుమతి చేసినప్పుడు, ఆ సర్టిఫికేట్ తీసుకొని సర్టిఫికేట్ ఆఫ్ పోస్టింగ్ తీసుకొచ్చారు కొంతమంది పోస్టర్ ఎక్నాలడ్జిమెంటు కావాలి, సర్టిఫికేట్ ఆఫ్ పోస్టింగు కాదు అని దానిని రెస్ట్రిక్ట్ చేయడానికి పెట్టాము.

శ్రీ వి విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం) —డినయల్ అప్లికేషన్ పరిశీలించడానికి అధికారం ఇచ్చాము అన్నారు దానిలో పెద్దమనిషి సర్టిఫై చేయాలి అన్నారు. ఈ పెద్దమనిషి ఎవరు? జిల్లా కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటా, రాష్ట్ర కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటా? రెండవది, అప్లికేషన్ యిచ్చినవారు అప్పుడు కాంగ్రెసులో ఉంటేనే యిస్తారా, దేశ సేవకొరకు జీవితాల్ని అర్పించినవారు యిప్పుడు ఇతర పార్టీలలో వుంటే వారికికూడ యిస్తారా?

Mr. Speaker.—I do not think they are making any distinction. There are a number of people in the communist party. They have fought for the sake of the country Do you mean to say they are not given

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ —ఇప్పుడు సర్టిఫైంగ్ అథారిటీ డిస్ట్రిక్టు కాంగ్రెసుప్రెసిడెంటు అంటే—ఒక కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటు మారితే వెనకటి ప్రెసిడెంట్సు లిస్టు సరెండర్ చేయవలిసిందే కొత్త లిస్టు యివ్వవలసిందే, విశ్వనాథంగారు చెప్పినట్లు బోనఫైడ్ కేసులు ఆ విషయంలో ఆ విధంగా నడుస్తున్నది. ఇతరపార్టీలలో వున్నవారికి యిచ్చినది చాల తక్కువ.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు·—ఆ తరువాత, ఆ ఫారములో 'హి మస్ట్ బి ఎ కాంగ్రెస్ మెంబర్ (He must be a congress member)' అని వున్నది, అప్పటి సర్టిఫికేట్ వున్నప్పటికి, యిప్పుడు కాంగ్రెసులో తప్పకుండా వుండాలని దీని అర్థం. తరువాత, డిస్ట్రిక్టు కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటు సర్టిఫై చేయాలి. అది క్రైటీరియా అని వారు వ్రాసుకున్నారు. అధ్యక్షా, నేను యిందాక చెప్పినట్లు 49 తర్వాత కొంత మంది జెన్యుయిన్ కాంగ్రెస్‌మెన్ అప్లికేషన్స్ పెట్టుకున్నారు; అవస్థ పడుతున్నవారు ఏకారణంవల్ల నై తేనేమి పెట్టుకున్నారు అవును, కాదు అంటూ గవర్నమెంటు రిజెక్ట్ చేసినది. రిజెక్ట్ చేసిన తర్వాత యిప్పుడు ఈ మంత్రిగారు పునః పరిశీలన చేస్తాను అనడం ఏవిధంగా సవ్యంగా వుంటుంది?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి:—వాస్తవంగా జెన్యుయిన్ పొలిటికల్ సఫరర్స్ అయినవారు చిత్తూరు జిల్లాలో ఒకరున్నారు. వారు ఎక్స్ మినిస్టర్, అనంతశయనం అయ్యంగార్ వ్రాసి పంపించారు తిండికికూడాలేక బాధపడుతున్నారని, బజారులో వుంటున్నాడని వ్రాసి పంపించారు. అటువంటి జెన్యుయిన్ కేసులగూర్చి ఆలోచించ కూడదనడం న్యాయంకాదు.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు:—అటువంటి స్పెషల్ కేసులకు యింకోవిధంగా సహాయంచేయవచ్చు. దానిని జనరలైజ్ చేయగూడదని మాత్రం చెబుతున్నాను. 49 నుండి రిజెక్టుఅయిన కేసులనుకూడా మళ్ళీ మేము అవకాశం కల్పిస్తాము అని చెప్పడం ఏవిధంగా సవ్యంగా వుంటుందని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి:—ఫ్లడ్‌గేట్స్ ఓపెన్ చేయలేదని నేను మనవి జేశాను. నేను యీవిషయమై యిదివరకే స్పెసిఫిక్‌గా చెప్పాను కేవలం సర్టిఫికేట్ పైనే ఆధారపడడంకాదు. పెద్దవారు, వారిని బాగా ఎరుగున్నవారు 'ఏదో నావెనుక వున్నాడు, వుండివుండవచ్చు' అని గాకుండా, 'నాకుతెలుసు, నావెంట జైలులో వున్నాడు,' అని సర్టిఫై చేస్తే ఆలోచించడం జరుగుతున్నది కేవలం సర్టిఫికేట్‌పైనే ఆధారపడడంలేదు.

శ్రీ టి. కె. ఆర్ శర్మ:—అధ్యక్షా, దానికి సంబంధించివున్న జి ఒ. లో ఒక క్లాజువున్నది. 'కంటిన్యూడ్ లాయల్ టు ది కాంగ్రెస్ పార్టీ' వుంటేనే కన్‌సిడర్ చేస్తామంటున్నారు. కాని, 42, 47 ప్రాంతాలలో యీ ఉద్యమంలో పార్టిసిపేట్‌చేసి యిప్పుడు వేరేపార్టీలో వుండేవారికి యీ జి. ఒ. వ్యతిరేకంగా వున్నది. వారివిషయం కూడా పరిశీలించడానికి అవకాశం కల్పించవలసినదిగా కోరుతున్నాను

Sri N. Ramachandra Reddy:—Specific rules are already there. We are abiding by the rules.

శ్రీ ఎ. రామచంద్రారెడ్డి (భోనగిర్):—హైదరాబాదు సంస్థానంలో స్టేట్ కాంగ్రెసు స్థాపకులలో ముఖ్యమైనవారు రావినారాయణరెడ్డి, బద్దం ఎల్లారెడ్డిగార్లు. ఫస్టు డిక్టేటర్, సెకెండ్ డిక్టేటర్‌గా వుండి సత్యాగ్రహం సాగించినవారు. అటువంటి వారిని రాజకీయబాధితులుగా పరిగణించడానికి వీలులేదా?

Sri N. Ramachandra Reddy:—As per the existing rules, they may be loyal to the Congress at present.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాధం (మాడుగుల)—అధ్యక్షా, ఈవిషయమై ఒకటి మనవిజేస్తాను ఇప్పుడు కాంగ్రెసులో వుండాలా, లేదా అనేది ప్రశ్నకాదు. ఆ జి.ఒ పాస్ చేసినప్పుడు మొదట పొలిటికల్ సఫరర్స్‌కు హెల్ప్‌చేస్తామన్నారు. ఆరోజుల్లో భూములు పుచ్చుకున్నవారు తరువాత కాంగ్రెసునుండి విడిపోయారనుకోండి, వారినుండి ఆభూములు లాక్కుంటారా? లాక్కోరుగదా. కనుక, ఆసమయంలో వారు ఎవరు; అనేదిప్రశ్నగాని, యింకా ఆపార్టీలోనే వున్నారా అనేది ముఖ్యమనడం న్యాయంకాదు. ఇప్పుడుకూడా కాంగ్రెసులో వుండాలంటే గవర్నమెంటునుండిగాక, కాంగ్రెసు ఫండ్సు నుండి యివ్వమనండి.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి:—భూములు లాక్కుంటారా? అంటే ఆరోజుల్లో భూములు పుచ్చుకున్నవారు వాటిని అమ్ముకున్నట్లయితే, వారినుండి లాక్కోదలచుకుంటే ఎట్లావస్తుంది?

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం:—నేను లాక్కోమనలేదు. ఎలాలాక్కుంటారు? అని అడుగుతాను. కొన్నాళ్ళు పోయిన తరువాత అతను కాంగ్రెసునుండి విడిపోతే అప్పుడతనినుండి లాక్కోలేముగదా, అది అతని అబ్సల్యూట్ అవుతుంది. అందుచేత

యిప్పుడుకూడా కాంగ్రెసులో వుండాలనేప్రశ్న అక్కరలేదు. ఒకవేళ ఇతరపార్టీలలోకి వెళ్ళినవారు అసలు అడగనేఅడగరు.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి·—అడుగుతూనే వున్నారండి. అప్లికేషన్స్‌కూడా వున్నవి అటువంటివి.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు:—అపోజిషన్ పార్టీలో వున్నవారు నిజమైన పొలిటికల్ సఫరర్స్. ట్రెజరీ బెంచెస్‌లో వున్నవారికి అవకాశాలువున్నవి కాని అపోజిషన్ పార్టీలోవున్నవారు అప్పుడూ పొలిటికల్ సఫరర్స్‌గానే వున్నారు, ఇప్పుడూ పొలిటికల్ సఫరర్స్‌గానే వున్నారు.

శ్రీ యం రామగోపాలరెడ్డి —మొదట కాంగ్రెసుపార్టీలో వుండి, తరువా పార్టీనుండి బయటకువచ్చి ఏరకమైన సబ్‌వర్‌సివ్ యాక్టివిటీస్‌లో ఇండల్జ్ కానివారికైనా కనీసం యిస్తారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి —చేరిపోయిన యీ 31మందిలోనున్నవారినిగూర్చి చెబుతున్నారాయేమిటి?

శ్రీ వావిలాలగోపాలకృష్ణయ్య:—కాంగ్రెసులో లేని వారుకూడా దరఖాస్తులు పెట్టుకుంటున్నారన్నారు. మమ్మలను అడిగితేకూడా మేము పెట్టలేదు.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి —వారొక్కరూ పెట్టకపోవచ్చు. తక్కినవారు వున్నారు.

†Q. No. 1116 (*2018)

Gairan land in Gorita Village

1117—

*2292 *Q.—Sri P Mahendranath (Nagarkarnool)* :—will the hon. Minister for Revenue be pleased to state:

(*a*) whether it is a fact that an extent of 30 acres from out of gairan land bearing S No. 454 in Gorita village, Nagarkurnool taluk, has been granted on pattas to the Harijans of the said village by the Collector Mahbubnagar District through the office order No A4/NKL/19/54, dated 28-3-1955,

(*b*) if so, the reasons why the said land has not been demarcated and entered in their names in the Jamabandi;

(*c*) the persons responsible for this improper delay, and

(*d*) the action taken by the Government against such persons?

Sri N. Ramachandra Reddy.—(1) Yes, Sir,

(*b*) The land has not been demarcated nor Zamima Sethwar ha been issued from the Land Records Section as yet. Therefore the patta so granted could not be implemented in the Jamabandi so far.

(*c & d*) The Collector is taking steps for issuing the Zamima Sethwar and to book the persons reponsible for the delay caused in the the matter.

---

†Not put and not answered in the House. Hence the question and answer are included in the proceedings under written Answers to questions.

SPECIAL STAFF TO THE COLLECTORS IN TELANGANA DISTRICTS

1118—

*2293 *Q —Sri P Mahendranath* —Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(*a*) whether there is any proposal to appoint special staff to implement the orders in Circular No. 3358 of 1963 dated 19th October, 1963 extending the facilities obtaining in Circular No 14 dated 8-11-1954 issued by the Ex-Hyderabad Government upto 1956, and

(*b*) if not, the reasons therefor?

Sri N Ramachandra Reddy —(*a*) The answer is in the negative.

(*b*) The Collectors in Telangana Districts who were asked to implement the various orders referred to in Circular No 3358 of 1963 dated 19-10-1963 are themselves competent to deal with the issue. The volume of work does not evidently require any special staff.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ —ఒక్క నాగరికల్లు తాలూకాలోనే రెండువేల అప్లికేషన్సు పెండింగుగా వున్నవి దానికి ప్రత్యేకమైన సిబ్బందిని వేస్తారా?

శ్రీ ఎన్ రామచంద్రారెడ్డి —అది వేరేప్రశ్న దానికి దీనికి సంబంధంలేదు అది నార్మల్ అసైన్‌మెంటుకు సంబంధించి. వేరే స్టాఫ్ కావాలా, లేదా అనేది, వేరేప్రశ్న ఈసర్క్యులర్ ప్రకారం ఎలిజిబుల్ అవునా, కాదా అనేది వేరేప్రశ్న.

శ్రీ వి విశ్వేశ్వరరావు —నార్మల్ అసైన్‌మెంటుకు సంబంధించి స్పెషల్ స్టాఫ్ కావాలా, లేదా అనేది వేరేప్రశ్న అంటున్నారు ఇప్పుడు బాన్ తీసివేశారు కాబట్టి అసైన్‌మెంటుకు సంబంధించి ప్రతిచోట చాలా అప్లికేషన్స్ పెండింగుగావున్నవి వాటిని పరిశీలించడానికి స్పెషల్ స్టాఫ్‌ను వేస్తారా, బెజవాడ తాలూకాలో 2,700 అప్లికేషన్సు వున్నాయి. వాటిని పరిశీలించాలంటే స్పెషల్ స్టాఫ్ కావాలి.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి —కలెక్టర్సుకు వ్రాసిపంపించాము సమాధానాలు రెండుజిల్లాలనుంచి వచ్చాయి. తక్కినచోట్లనుండి యింకారావాలి. వారిసమాధానం వచ్చిన తరువాత ఆవిషయం ఆలోచించవలసి వుంటుంది.

MINOR PORTS

1119—

*1598 Q.—*Sri P V. Ramanna (Kondakarala)* —Will the hon. Minister for Public Works be pleased to refer to L A.Q No. 186 (3646) answered on 10-7-1964 and place;

(*a*) Copy of the report of the Committee on Minor Ports on the table of the House, and

(*b*) the allotment made to each minor port in the III Plan for its development and the expenditure incurred up till now ?

The Minister for Public Works (Sri A.C Subba Reddy) :—(*a*) There is no separate report of the Committee on Minor Ports other than the

Intermediate Port Development Committee appointed by Government of India.

(*b*) The particulars are given below·

		Allotment made	Expenditure incurred.
		Rs.	Rs.
1.	Kakinada Port.	25,00,000	5,73,968
2.	Machilipatnam Port	15,00,000	5,46,968
3.	Krishnapatnam Port	5,00,000	.
4.	Vadarevu Port	..	3,65,000
		45,00,000	14,85,436

శ్రీ పి. వి. రమణ·—అలాట్‌మెంటు 25 లక్షలువుంటే 5 లక్షలు ఖర్చు అయిందని, 15 లక్షలువుంటే 5 లక్షలు ఖర్చుఅయిందని చెబుతున్నారు. ఖర్చు తక్కువకావడానికి కారణాలుఏమిటి? మైనర్ పోర్ట్స్ విషయంలో మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక పూర్తికాబోతున్నప్పుడు ఆమిగతాడబ్బు ఖర్చుచేయడానికి అవకాశం వున్నదా లేదా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి·—తప్పకుండా ఖర్చుచేస్తారు డ్రెడ్జర్స్‌కోసం ఆర్డరు చేశాము. వచ్చాయి, రష్యను ఎక్స్‌పర్ట్స్ వచ్చి బిగిస్తున్నారు. ఆ డ్రెడ్జర్స్ ఖరీదే పదివేల రూపాయలు వుంటుంది. ఇంకా జాస్తిఅవుతుంది. యీప్లానులో ఆడబ్బు ఖర్చుచేయబడుతుంది.

PADDY CULTIVATION IN CENTRAL DELTA.

1120—

*2500 Q.—*Sri N. Ganeswara Rao (Nagaram)*.—Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state :

(*a*) whether it has been brought to the notice of the Government that though an extent of 2,19,000 acres of land is under paddy cultivation under canals in the Central Delta, East Godavary District, the average yield is very low for want of proper drainage facilities in the said area ; and

(*b*) if so, the steps proposed to be taken by the Government in the said matter ?

Sri A. C. Subba Reddy :-(*a*) Out of an extent of 2,19,000 acres, only the area surrounding the Sankaraguptam drain, Panchamadi drain and Lower Kowsika drain suffer from inadequate drainage facilities. The rest of the area gives a fairly good yield of 2400 lb. of paddy which is the yiled in other Deltas also.

(*b*) There are proposals to repair Sankarguptam drain, Panchmadi drain and lower Kowsika drain. The question of sanctioning special staff for the purposes is under consideration.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు.—డ్రెయినులేకుండా పాడీ సఫర్ అయినచోట్ల ఎకరానికి ఎంతపంట పండుతుందో సెలవిస్తారా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి.—ఇది సబ్మర్షన్‌పైన ఆధారపడివుంటుంది. 15దినాల సబ్మర్షనువుంటే చాలాపోవచ్చు. రెండుదినాల సబ్మర్షనుఅయితే కొంచెమేపోవచ్చు.

Protection of Lands from Kunderu Drain

1121—

*2834 Q.—*Sri Vavilala Gopalakrishnayya* :—Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state:

(*b*) whether the Government have taken steps to protect the lands from Kunderu drain submersion in Bapatla Taluk ; and

(*b*) if so, what was the arrangement made and progress done so far ?

Sri A. C Subba Reddy :—(*a*) and (*b*) An estimate amounting to Rs 29,000 for protection of lands from Kunderu drain is under scrutiny of the Superintending Engineer, Vijayawada Circle As soon as the scrutiny is over the estimate will be sanctioned and the work taken up for execution.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—రెండు సంవత్సరాలక్రిందట వరదలు వచ్చినప్పుడు స్క్రూటినీచేయడం ప్రారంభించారు. మళ్లా వరదలు వచ్చేలోగా ఏమైనా చేస్తారా?

శ్రీ ఎ సి. సుబ్బారెడ్డి —ఇవన్నీ కాంప్రహెన్సివ్‌గా చేయాలనే ప్రయత్నం వుంది. మిత్రా కమిటీ వచ్చింది. ఫైనలు రిపోర్టు వచ్చినతరువాత యివన్నీ చూచుకొని చేస్తాము. మొన్న వానలు వచ్చినతరువాత గుంటూరు జిల్లాలో పదిలక్షలు అలాట్ చేశాము యీ రెండు సంవత్సరాలలో ఖర్చుచేయాలని. ఈ డ్రెయిన్సు ఫస్టు ప్రయారిటీతో రిపేరు చేయబడతాయి.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—కాంప్రహెన్సివ్ స్కీముకాదు. మైనరుగా చేయాలని నిర్ణయంచేసుకున్నది యిది. తాత్కాలికంగా చేయడానికి వీలవుతుంది, అట్లాచేస్తారా?

శ్రీ ఎ. సి సుబ్బారెడ్డి:—ఇటువంటివి త్వరగానే చేస్తున్నారు. రొంపేరు డ్రెయిను తెచ్చి ...అప్పుడప్పుడు యిట్లాచేస్తుంటే ప్రాబ్లెమ్ సాల్వ్ కావడంలేదు. ప్రాబ్లెం సాల్వ్ చేయడానికి చూచుకొని డబ్బుమాత్రం శాంక్షను చేశాము. వెంటనే ఇవన్నీ చేయాలని ప్రయత్నం.

PAMPANADI PROJECT IN EAST GODAVARI DISTRICT.

1122—

*3074 Q.—*Sri P. O. Satyanarayanaraju (Kosigi)* :—Will the hon Minister for Public Works be pleased to state :

(*a*) whether the Central Government has given green signal for the Pampanadi Project in East Godavary District;

(*b*) whether our Government have sanctioned the necessary funds ; and

(*c*) when will the scheme be started ?

Sri A. C Subba Reddy .—(*a*) Yes, Sir.

(*b*) Yes, Sir.

(*c*) Detailed plans and estimates are being prepared by the Chief Engineer (Major Irrigation & General) for according technical sanction The work will be started soon after the technical sanction is accorded.

SALARIES OF THE POLICE CONSTABLES

1123—

*2759 Q.—*Sri C. D Naidu (Put by Sri P. Rajagopal Naidu)* :— Will the hon. Minister for Home be pleased to state·

whether there is any proposal to increase the salaries of the Police Constables ?

The Minister for Home (Sri Mir Ahmed Ali Khan) :—The matter is under consideration of Government. We have enquired from the neighbouring States the scales of pay of police constables and almost all have given replies except one or two. We will take action very soon, Sir.

V. Visweswara Rao —The hon. Minister said that the increase of their salaries is under consideration. Is the increase of salaries under consideration or whether they are to be included in N. G. Os. and the reliefs given to the N G Os will be extended to them ?

Sri Mir Ahmed Ali Khan ·—The increase of salaries is under consideration.

Sri V. Visweswara Rao.—Can I take it that both are under consideration ?

Mr. Speaker :—What you mean is whether all the facilities which are provided to the N.G.Os. are provided to the constables or not. The hon. Minister is not sure; but he says that certain facilities like medical facilities are provided to constables also. So far as increase in salaries is concerned, he is not sure whether the increase Rs. 6 is being given to the constables. Any how the revision of pay of constables is under consideration and they are collecting some information from other States.

Sri V. Visweswara Rao.—If they are under the category of N.G.Os all the reliefs given to the N.G.Os., the constables are also entitled to. Is it under consideration ?

Sri Mir Ahmed Ali Khan:—The salaries of police constables are less than those in some other departments. Eor example, the R.T.C. and other departments are there. Therefore, less people are coming to the Police Department; and really we feel the salaries are less. Therefore, before deciding finally, we have asked from neighbouring States for information. So far as increase in salaries is concerned it will be taken up very soon, Sir.

Sri T K. R Sarma —What are the salaries that are now available in the neighbouring States on which information has been received by the hon. Minister ?

Mr. Speaker :—Information you have received from other States regarding salaries of police constables, he wants to know— the scales of pay in the neighbouring States.

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—The I.G. P. was aksed to gather the information ; but he has not submitted to the Government. After the remaining one or two States send the information, he will submit it to the Government. For the present, I have not got the figures. It is certain that so many States have sent and only one or two States have to send. And after that we will take up the matter.

Sri V. Visweswara Rao :—What is the exact position of the police constables in the Government department—whether they will be treated as N.G.Os and if so are they entitled to get the facilities given to the the N.G.Os.?

Sri Mir Ahmed Ali Khan.—All the facilities which are granted to the N.G.Os. for medical and educational purposes are given to the police constables also.

Sri G. C. Kondiah:—We requested to let us know whether the police constables are in the rank of N G.Os. or not. The hon. Minister is not sure of it. Also about the recent amenties in the cases of N.G.Os.—whether they will be applied to police constables—he is not sure. The hon. Minister may take a day or two and place the matter on the Table.

Sri K. Brahmananda Reddy:—I do not know what the hon. Members are meaning by 'N.G.Os' If they are meaning whether they are N.G.Os., certainly, they are. But if they are asking for purposes of Association, whether they are also included—that is a different question altogether, Sir ; they are not.

Mr. Speaker :—Whether they are treated as N.G.Os. or not is a different matter. They only want to know whether the relief given to the N.GOs. is given to the constables also—the relief of Rs. 6.

Sri K. Brahmananda Reddy:—Certainly it is given. There is no question. Even previously Rs. 5 and later Rs. 5—both of them have been given to them.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya:—It was not given, Sir. If the intention of the Government is to extend it

Sri K Brahmananda Reddy:—There is no question of extension. The original G O plus the second one also covers the constables.

Sri Vavilala Gopalakrishanyya —It covers in their opinion, but not in the execution, Sir.

Mr Speaker —Any way they can inform the House by laying it on the Table of the House

PRIMARY HEALTH CENTRES IN SRIKAKULAM DISTRICT.

1124—

*1945 Q —*Sri N Mohan Rao* —Will the hon Minister for Panchayati Raj be pleased to state.

(*a*) the number of Primary Health Centres in Srikakulam district,

(*b*) Whether Doctors have been provided in all the Centres and;

(*c*) If not, the names of the Centres where Doctors have not been provided?

The Minister for Panchayat Raj (Dr. M N. Lakshminarasayya) —

(*a*) 17;

(*b*) Yes, Sir.

(*c*) Does not arise.

ROAD FROM NARKETPALLI TO MOTHKURU

1125—

*2211 Q —*Sri K Ramachandra Reddy (Ramannapet)* —Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state:

(*a*) when the construction work of the road from Narketpalli to Mothkuru, sanctioned by the Zilla Parishad of Nalgonda had been taken up;

(*b*) the extent upto which the construction of the said road has been completed so far; and

(*c*) the reasons for not completing the said work?

Dr. M.N. Lakshminarasayya:—(*a*) In January, 1962.

(*b*) 15½ Miles.

(*c*) Due to land disputes.

శ్రీ కె రామచంద్రారెడ్డి.—Land dispute ను ఇంత కాలంగా పరిష్కరించకపోవడానికి కారణం ఏమిటి ?

డా॥ ఎమ్ ఎన్ లక్ష్మీనరసయ్య —ఇది 21 మైళ్ళ రోడ్డు $15\frac{1}{2}$ మైళ్లు అయిన తరువాత ఒక land-lord నా పొలంలోనుంచి వెడుతోందని dispute పెట్టాడు, dispute ను తీర్చాలని సమితి ప్రశిడెంటును పిలిచి చెప్పాము.

SEED STORES IN THE PANCHAYAT SAMITHI AREAS

1126—

*2355 Q.—*Sri V. Visweswara Rao.*—Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state .

(a) whether the Government are maintaining Seed Stores in all the Panchayat Samithi areas;

(b) if so, whether these Seed Stores are inspected periodically, and

(c) if so, when was the Mylavaram Samithi Seed Stores inspected ?

Dr M N. Lakshminarasayya —(a) The Department of Agriculture has constructed Seed Stores in all the Panchayat Samithis and has handed over the same to the concerned Panchayat Samithis for use and maintenance.

(b) Yes Seed stores under the control of Samithis are being inspected periodically.

(c) The Mylavaram Seed Stores was inspected on 29-11-61, 14-12-62, and 31-12-63

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు —Inspection లో loss of property కనబడిందా? కనబడితే ఏమి action తీసుకున్నారు ?

డా॥ ఎమ్ ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య.—Loss of property ఏమీ కనబడలేదు. అక్కడ clerk నుంచి proper security లేకుండా appoint చేసారని note చేసారు.

WITHDRAWAL OF JEEPS FROM BLOCKS.

1127—

*2729 Q.—*Sarvasri K. Rajamallu, K. Ramachandrareddy, P.O. Satyanarayana Raju, P. Syamsunder Rao (Achanta), A. Sarveswara Rao and V Satyanarayana* —Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state .

Whether the Government are seriously considering to withdraw jeeps from all Community Development Blocks in order to make the Block Development Officers to walk on foot to every village to help farmers ?

Dr. M. N. Lakshminarasayya: No, Sir.

శ్రీ పి రాజగోపాలనాయుడు :—ప్రధానమంత్రి శాస్త్రిగారు జీపులను బ్లాకుల నుంచి ఉపసంహరించుకోవాలని చెప్పారు ఆ విషయం మంత్రిగారు గుర్తించలేదా ?

డా॥ ఎమ్ ఎన్ లక్ష్మీనరసయ్య :—గతసారి చెప్పాను Prime Minister గారు ఉపసంహరించుకోవాలని చెప్పలేదు ఒక స్థలంలో pool చేసి use చేయాలని చెప్పారు అన్ని రాష్ట్రాలను opinion ఇవ్వాలని అడిగారు అన్ని రాష్ట్రాలు ఆ విధంగానే చెప్పినట్లున్నది మేముకూడ చెప్పాము

"The State Government feel that if the proposal is accepted it will cause a set back in the progress that has been achieved so far in the Panchayati Raj."

మరల దానికి రూల్సు modify చేసి మాకు instructions ఇచ్చారు దానిపై control పెట్టవలసిందని, withdraw చేయవలసిన అవసరంలేదని, petrol వగైరాల గురించి instructions ఇచ్చాము నెలకు 200 లీటర్లకంటె ఎక్కువ వాడకూడదని Log books సరిగ్గా maintain చేయాలని instructions ఇచ్చాము

శ్రీ కె రామచంద్రారెడ్డి :—జీపులు ఎక్కువగా misuse చేస్తున్నారు నాలుగైదు వందలు లీటర్లు వాడుతున్న ఉదాహరణలున్నాయి, నల్గొండ జిల్లాలో మోటుకూరు బ్లాకులో నెలకు నాలుగువందలకంటె ఎక్కువ లీటర్లు ఉపయోగిస్తున్నారు 15,20 మైళ్లలోపు ఉన్న బ్లాకు అది ప్రభుత్వము చెప్పినట్లుగా 100, 150 లీటర్లకంటే ఎక్కువ అవసరంలేదు. స్టాండింగ్ కమిటీ ఇష్టం వచ్చినట్లు చేస్తోంది ఆ జి వో. ఎప్పుడు పంపారో తెలియదు

Dr M. N Lakshminarasayya :—I will read one of the instructions:— "The maximum quantity of petrol to be consumed during a month by a Block jeep is fixed at 200 litres. Any quantity used in excess of this will be charged to the officials concerned "

శ్రీ వెంకటరెడ్డి :—ఇటీవల డిలిమిటేషన్ చేయడంలో కొన్ని బ్లాకులు చాలా విస్తృతమైనాయి. రెండు వందల లీటర్లు దాటినప్పుడు స్టాండింగ్ కమిటీ approve చేయాలని ఉంటే బాగుంటుంది. గట్టిగా work చేయాలంటే 200 లీటర్లు వారం రోజులు సరిపోదు. కనీసం 500 అయినా ఇప్పించడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా ?

డా॥ ఎమ్ ఎన్ లక్ష్మీనరసయ్య :—అటునుంచి ఒక version; ఇటునుంచి ఒక version, అక్కడక్కడ అవసరం అవుతూంటుంది. Tribal blocks అయినపుడు పెద్దవిగా ఉంటాయి అటువంటప్పుడు గవర్నమెంటుకు అప్లై చేస్తే release చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది

శ్రీ ఎ వాసుదేవరావు (హుజూర్ నగర్) :—గవర్నమెంటు నెలకు 200 లీటర్లు పెట్రోలు మాత్రమే ఖర్చుపెట్టుకోవాలని instructions ఇచ్చినతరువాత చాలా పంచాయితీ సమితులనుంచి representations వచ్చాయి. అధ్యక్షుడు, బి. డి వో. వరకు ఉపయోగపడతాయి Developmental activities inspect చేయడానికి ఎక్కువ tours చేయవలసి ఉంటుంది. దానికి అదనంగా పెట్రోలు కావలసిన అవసరం ప్రతిచోట మేము చూస్తున్నాము. ఎక్కడైనా దుబారా ఉంటే action తీసుకోవచ్చును. రెండు వందల లీటర్లు అంటే మాత్రం చాలా అన్యాయంగా ఉంది. దానిని హెచ్చుచేయడానికి ఆలోచిస్తారా ?

డా॥ ఎమ్. ఎన్ లక్ష్మీనరసయ్య —Proposal వస్తే consider చేస్తాము. ఎక్కడైనా అవసరం ఉంటే చూస్తాము

శ్రీ కె రాజమల్లు —మా జిల్లాలోకూడా జీపుల అనుభవం ఉన్నది. జీపు 10 రోజులు పనిచేసిన తరువాత 20 రోజులు ఖాళీగా ఉంటుంది. అయిదు రోజుల తరువాత హైదరాబాదుకు వస్తుంది 15 వేలు ఖర్చు రిపేర్సుకు అవుతాయి దానివల్ల ఉపయోగం లేకుండా పోతోంది. జీపులు లేకుండా చేయడమే మంచిది అనిపిస్తుంది. తీసివేస్తారా ?

Mr. Speaker —Please put a separate question as to what amount is being spent on repairs to Samithi jeeps Then we will have an idea as to how much they are spending on repairs itself I am also aware of a number of instances where the cost of the jeep is not more than Rs. 5,000 and they are spending Rs 10,000 for repairs and still it won't be in a good condition. So, you put a separate question.

శ్రీ జి. సి వెంకన్న (ఉరవకొండ) —అధ్యక్షా, పెట్రోలు ఖర్చు తక్కువ చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో ప్రభుత్వం సర్క్యులరు యిష్యూచేసినది. B. D Os, పంచాయతి ప్రెసిడెంట్సు అవ్వాన్సు టూరు ప్రోగ్రాములు యివ్వాలన్నారు ఏ పంచాయతిసమితి దానిని adopt చేయడంలేదు దానిని adopt చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా? రెండవది Extension Officer, B D O దాగా పనిచేయాలనే ఉద్దేశ్యముతో రైతాంగాన్ని కలిసి అన్ని విషయాలు తెలుసుకోవాలనే ఉద్దేశ్యంతో night halts పెట్టారు. నేను 5 సంవత్సరాలు సమితి ప్రెసిడెంటుగా పనిచేశాను. Night halts ఒకరూ నిలవడంలేదు. Night halts నిలిస్తే ప్రజల అభిప్రాయాలు రైతుల అభివృద్ధి తెలుసుకొనడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అందుచేత night halts క్రమంగా అమలుపరచడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుందా ?

Mr. Speaker:—You think you won't get another opportunity of putting supplementaries ? You go on putting a number of supplementaries on one and the same question. I will certainly give an opportunity

డా॥ ఎం. ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య —Night halts అందరూ చేయాలని చెప్పినాము, including Samithi Presidents. సమితి ప్రెసిడెంట్లను చూసుకుని ఆఫీసర్సు కూడా నేర్చుకుంటారు.

శ్రీ పి. రామచంద్రారెడ్డి (సంగారెడ్డి)·— Reorganization of blocks తరువాత కొన్ని పెద్దవిగా కొన్ని చిన్నవిగా ఉన్నవి. పెట్రోలు 200 లీటర్లు అని అన్నిటికీ అనేదానికంటే ఏరియానుబట్టి చేయడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి —అది కొంచెం న్యాయమైన ప్లీయే కొన్ని బ్లాక్సు చాలా areas ఉన్నవి పెద్దవి. కొన్ని compact గా ఉంటాయి. క్వశ్చన్ ఏమిటంటే జాగ్రత్తగా misuse కాకుండా ఉండాలని గాని 200 అని పెట్టడం ఎక్కువ అర్థం ఉండదు. ఒక idea ని చెబుతుంది తప్ప అది కూడా పునః ఆలోచించ వలసిన అవసరముంటుంది. కాని క్వశ్చన్ ఏమిటంటే ఏదయినాసరే కొంచెం misuse అవుతుంది జీప్పు వద్దు తిరగడం వద్దని అనుకోవడం తప్పైన విషయం.

Misuse ను correct చేయాలి తప్పకుండా సక్రమంగా పనిచేయాలి నాలుగు రేటర్సు ఎక్కువైనా సరే దాని విషయం ఆలోచించవలసిన సందర్భం ఉందని మనవి చేస్తున్నాను

శ్రీ ఎస్ చిన్న అప్పలనాయుడు (పరవాడ) —అధ్యక్షా, అవసరాన్నిబట్టి consider చేస్తాం అన్నారు పంచాయతి సమితి తీర్మానం పంపాలా? B D.O దగ్గర పెట్రోలు చాలదు. enhance చేయాలని రిక్వేషన్ పంపాలా?

డా॥ ఎం ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య — తీర్మానాలు ఒకటే కాదు అవసరాన్నిబట్టి తీర్మానాలు కావాలి సమితి standing committee concerned, general body చెబితే అవే తీర్మానాలు

Construction of the New Building of Zilla Parishad, Nalgonda

1128—

*3017 Q —*Sri A. Ramachandra Reddy* —Will the hon Minister for Panchayati Raj be pleased to state

(*a*) the name of th person who laid the foundation stone to the new building of the Zilla Parishad, Nalgonda together with the date of the said function,

(*b*) the stage at which the construction of the building stands at present , and

(*c*) the estimated amount of expenditure for the said building according to the scheme?

Dr M. N Lakshminarasayya :-(*a*) Sri D. Sanjeevaiah, former Chief Minister laid the foundation stone for the Zilla Parishad office building, Nalgonda on 20-5-1961.

(*b*) The excavation of foundation is in progress.

(*c*) The expenditure estimated by the Zilla Parishad is Rs 3 30 lakhs for the purpose

శ్రీ ఎ. రామచంద్రారెడ్డి —1961 లో చీఫ్ మినిస్టరుగా ఉన్న సంజీవయ్య గారు ప్రారంభోత్సవం చేశారంటే యిప్పుడు 1965. ఇంత ఆలస్యం ఎందుకయింది? ఎప్పుడు పూర్తవుతుంది?

డా॥ ఎం. ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య — Foundation వేసిన తరువాత అక్కడ dispute వచ్చింది. అది ex-District Board స్థలమా మ్యునిసిపాలిటీ స్థలమా అని. మ్యునిసిపాలిటీవారు agree అయినారు. ఇప్పుడే పని ప్రారంభమైనది అప్పుడే కంట్రాక్టరు material worth about 35,000 కలెక్టుచేసినాడు పని ప్రొగ్రెస్ అవుతోంది.

శ్రీ వి శ్రీకృష్ణ —గవర్నమెంటులో రెండు డిపార్టుమెంటులు కదా. ఒక స్థలం మ్యునిసిపాలిటీదా ఎక్స్ డిస్ట్రిక్టు బోర్డుదా అని తేల్చడానికి మూడు సంవత్సరాలు ఎందుకు పట్టింది.

డా॥ ఎం ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య — అది వేరు. మ్యునిసిపాలిటి ఎక్స్ డిస్ట్రిక్టు బోర్డుల మధ్య పేచీలు వచ్చి రికార్డులు చూచి ఒక conclusion కి వచ్చినారు

శ్రీ ఎ రామచంద్రారెడ్డి — ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్న సంజీవయ్యగారు ప్రారంభోత్సవం చేయడానికి వెళ్లినప్పుడు మ్యునిసిపాలిటీ క్లెయిమ్ ఉంటే ఆటంకపరచాలి. అయిన తరువాత హక్కు ఉందని ఆక్షేపణ తెలపడం పని ఆగిపోవడం ఎంత వరకు సరియైనది?

డా॥ ఎం. ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య — అప్పుడు ఏమి జరిగిందో తెలియదు. అప్పుడు వారిది కాదనుకున్నారేమో. తరువాత పేచీలు వచ్చినట్లుంది.

శ్రీ ఎం రామగోపాలరెడ్డి — మూడు సంవత్సరాల నుంచి బిల్డింగు తయారు కాలేదన్నారు. దానివల్ల జిల్లా పరిషత్తు కార్యక్రమాలు ఏమయినా ఆగిపోయాయా?

డా॥ ఎం. ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య — ఏమీ ఆగలేదు సక్రమంగా నడుస్తున్నాయి.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ — ఎక్స్ డిస్ట్రిక్టు బోర్డుదా, మ్యునిసిపాల్టీదా అని తేల్చడానికి రికార్డు చూస్తాం అన్నారు సమాధానం క్లియరుగా ఉండాలి దానికోసం 3 సంవత్సరాలు పట్టాలా? ఇతర కారణాలు ఏమయినా ఉన్నాయా?

డా॥ ఎం. ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య — ఇతర కారణాలు ఏమీలేవు. Land dispute.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు — రికార్డు వెరిఫై చేయడానికి మూడు సంవత్సరాలు పట్టిందంటే అర్థం కావడంలేదు. మూడు గంటలలో వెరిఫై చేయగలిగిన రికార్డుకు మూడు సంవత్సరాలు వరకు ఎందుకు పట్టింది?

డా॥ ఎం. ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య — Claims, counter—claims యివన్ని ఉండడంవల్ల సమయం పడుతుంది

Minor Irrigation in Kurnool District

1129—

*3142 Q.—*Sri P. Subbaiah* -Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state.

(*a*) what was the allotm.nt made for Kurnool District for Minor Irrigation during 1963-64, and

(*b*) how much was spent out of the allotment ?

Dr. M.N. Lakshminarasayya.-(*a*) Rs. 5,81,800.

(*b*) Rs. 3,92,643.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య:— ఇందులో మిగులు రెండు లక్షలు మార్కాపురం, ప్రత్తికొండ బనిగానపల్లి దోన్ మెట్ట ప్రాంతంలో ఉంది. Funds divert చేయకుండా lapse చేయడంలో న్యాయం ఏమిటి? Lapse కాకుండా చూస్తారా?

డా॥ ఎం. ఎన్. లక్ష్మీనరసయ్య — చూస్తాం. కొంత జాప్యం జరిగింది, ఎస్టిమేట్సుకి టెక్నికలు శాంక్షను రాకపోవడంవల్ల, పంచాయత్‌రాజ్ ఇంజనీరింగ్ సర్వీసెస్‌ను appoint చేసినారు కనుక అటువంటి జాప్యం ఉండదు.

Mr Speaker —Let us take up the next question No 1130.

The Minister for Law (Sri P V Narsimha Rao) — This question and the next question are identical, Sir

Mr. Speaker.—We will take up the next question also.

SENIOR CERTIFIED SCHOOL.

1130—

*1459 *Q —Sarvasri P Rajagopal Naidu, P Narayana Reddy (Mydukur), K Mara Reddy (Rajampet), and A P Vajravelu Chetty (Kuppam)* —Will the hon Minister for Law and Prisons be pleased to state .

(*a*) whether a Senior Certified School was started in this State; and—

(*b*) if not, where the juveniles in the State are kept at present ?

SENIOR CERTIFIED SCHOOLS FOR BOYS

1131—

*1780 *Q.—Sri A P Vajravelu Chetty* —Will the hon Minister for Law and Prisons be pleased to state

(*a*) how many senior certified schools for Boys are there in the State;

(*b*) what is the capacity individually; and

(*c*) what is their present strength individually ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—(a) A Senior Certified School at Hyderabad is going to be inaugurated on 16th March 1965.

(b) The Senior Boys from the Andhra area are at present being sent to the Senior Approved School, Chingleput in the Madras State and the Senior Boys in the Telangana area sent to Junior Certified School for Boys, at Hyderabad.

And the capacity of the Senior Certified School will be about 400, Sir.

(PAUSE)

Mr. Speaker —What about the answer for the next question ?

Sri P V. Narasimha Rao .—It is covered, Sir.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు :— చెంగల్పట్టుకి మన బిడ్డలను పంపిస్తున్నాం. సంవత్సరానికి ఎంత ఖర్చవుతుంది ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—అధ్యక్షా, దాదాపు ఒక 20 లేక 22 వేల రూపాయలు ఖర్చవుతుంది. It varies with the number of boys, Sir. Now, they are coming back to our school. Perhaps, they have already come or they are on their way.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు —మా ప్రాంతంలో ఒక certified school పెట్టారు. వారు హాస్పటలుకి వెళ్లవలసివస్తే ఆ మూలనుంచి నడవవలసి వస్తుంది సాధారణంగా సర్టిఫైడు స్కూల్సునుంచి ఆసుపత్రికి తీసుకొని వెళ్లడానికి ఒక పోలీసు Van పంపిస్తూంటారు అటువంటి Police van సౌకర్యం కలుగజేస్తారా ?

శ్రీ పి వి నరసింహారావు :—అటువంటి యిబ్బంది ఉంటే చూస్తాం. I am visiting Eluru Senior School next month. If it is brought to my notice, we shall take steps.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —చెంగల్పట్టు సర్టిఫైడు స్కూలు మదరాసులో ఉంది. Reciprocal basis మీద పంపుతున్నారా ? ఏ విధముగా డబ్బు యిస్తున్నాం ?

శ్రీ పి వి నరసింహారావు .—ఇదివరకు undivided Madras ఉన్నప్పుడు ఆ స్కూలికి వారిని పంపించేవారు ఆంధ్ర Separate అయిన తరువాత certified school కు corresponding గా మనదగ్గర లేదు కాబట్టి యిక్కడ పిల్లలను అక్కడకి పంపిస్తూ ఉంటారు Details per boy యింతని వివరాలు లేవు In the neighbourhood of Rs. 20 000 వరకు యిస్తున్నాం అది యిప్పుడు యివ్వవలసిన అవసరం ఉండదు. వారు మన స్కూలుకే వస్తారు

Sri P Anthony Reddy (*Ananthapur*) —Are the teachers working in these Schools specially qualified to be in charge of the schools, and if so what are their qualifications ?

Sri P. V Narasimha Rao .—They have got general qualifications required for teachers We are giving them special training so as to equip them with special knowledge which would be required in this line.

AGRICULTURAL MACHINERY KEPT IDLE IN NALGONDA AND KHAMMAM DISTRICTS.

1132—

* 1921 Q —*Sarvasri B Dharma Bhikasham* (*Nalgonda*) *and K. Ramachandra Reddy* :—Will the hon Minister for Agriculture be pleased to state .

(*a*) the number of Agricultural machinery supplied for the project areas in Nalgonda and Khammam districts,

(*b*) whether it is a fact that the machinery was kept idle, if so, the category and the number of the machines that were kept idle together with the time ,

(*c*) the staff engaged on that machinery and the amount spent on them at the time when the machinery was not in use;

(*d*) is it a fact, that the machinery can be used if they are repaired ;

(*e*) if so, why the repairs have not been made , and

(*f*) the amount required for the repairs of the machinery ?

The Minister for Agriculture (Sri Balarami Reddy) —

(*a*) Bulldozers .. 11
Crawler Tractors 2
Graders .. 3
Power Drills .. 2

(*b*) 1. Bulldozars :

(*i*) EDS 30 UK 370 Since May 1961.
(*ii*) TD 15 2103 Since June 1963.
(*iii*) TD 15 3230 Since 10 3-1964.

2. Crawler Tractors :
HD 10 6129 Since April 1962.

3 Graders ·

(*i*) AC BD3 1398 Since July 1961
(*ii*) Caterpillar Grader 81 C 42 Since June 1962

4. Power Drills —Two Since October, 1963.

(*c*) No staff was kept idle when the above machines were not in use The r services have been utilised on the working machines as the sub-division was short of staff till January, 1964.

(*d*) Yes, Sir

(*e*) Certain spare parts required for putting the above machines in working order are not available in India.

(*f*) The cost of repairs is estimated at Rs. 28,050

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు ·—అధ్యక్షా అందులో కొన్ని 1961 నుంచి కొన్ని 1962 నుంచి idle గా పడివున్నవని మంత్రిగారు చెప్పారు. ఇవి ఏ దేశమునుంచి కొన్నారు ? కొనేటప్పుడు వాటి spare parts గురించి ఆలోచించారా ? ఇంతకాలము నుంచి, idle గా వుంచవలసిన అవసరం ఏమివచ్చింది ? Spare Parts కావలసి వుంటే విదేశాలనుంచి ఎందుకు తెప్పించలేదు ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి :—అమెరికా వగైరా దేశాలనుంచి కొన్నారు రష్యా నుంచికూడా ఇప్పుడు కొంటున్నాము ఎన్నో సంవత్సరాలు పనిచేసిన తరువాత ఇప్పుడు repair కి వచ్చినవి Spare Parts నేరుగా తెప్పించుకోడానికి వీలులేదు. గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియాను foreign exchange కొరకు అడుగుతున్నాము. గత సంవత్సరము 4 లక్షలు ఇచ్చారు దాని నుంచి spare parts తెప్పించి అనేక మిషిన్సు రిపేరు చేయబడినవి. తిరిగి 3 లక్షలు foreign exchange గురించి గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియావారిని తొందరచేస్తున్నాము. వారు ఇవ్వగానే మిగతా మెషిన్సు repair చేయడానికి ఏర్పాటు చేస్తాము.

SEED FARMS AND THE FISH PONDS.

1133

*2415 Q *Sri C D. Naidu (Put by Sri P. Rajagopal Naidu)* : Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state.

(*a*) the number of seed farms and the fish ponds that are maintained by the Agriculture Department and Fisheries Department, respectively in Chittoor Taluk, Chittoor District, and

(*b*) the results of experiments of these enterprises ?

Sri A Balarami Reddy

(*a*) One Seed Farm and Four Fish Nursery Ponds

(*b*) *Seed Farm*. An extent of 196 acres was brought under cultivation During 1963-64, the following varieties of seeds were obtained from the farm at a value of Rs 16,395 44 P.

		MT -Kgs.
1.	Groundnut . ..	21–882
2	Pulses	0.469
3	Jowar	1–059

Fish Nursery Ponds Being a dry area, fish seed is mostly imported from outside the district and it is kept in the nurseries before it is released for stocking in the perennial and long seasonal tanks

SEED FARMS

1134—

*2794 Q.—*Sarvasri V Visweswara Rao and N. Venkataswamy*.— Will the hon Minister for Agriculture be pleased to state .

(*a*) No. of seed farms in the State that are multiplying the seeds ,

(*b*) How much amount was spent on the same during 1963-64 and 1964-65 , and

(*c*) what is the quantity of Seeds produced during the above period.

Sri A. Balarami Reddy :

(*a*)	1963-64		67
	1964-65	..	51
(*b*)	1963-64	..	Rs. 8, 11,079
	1964-65	.	Rs 10,50,000
(*c*)	1963-64	.	M. T. 2081.389.
	1964-65	.	M.T. 2120.

శ్రీ యమ్ రామగోపాలరెడ్డి — అధ్యక్షా Seed procure చేశామని అన్నారు అది ఎన్ని ఎకరాలకు సరిపోతుంది?

శ్రీ ఎ బలరామిరెడ్డి —ఇది procure చేసినది కాదు ఉత్పత్తి చేసినది. ఇది direct గా రైతులకు వేసేదానికి ఇవ్వరు. Multipli cation కు గాను foundation seed state seeds farms లో ఉత్పత్తి చేస్తారు.

శ్రీ వి విశ్వేశ్వరరావు —అధ్యక్షా 63–64 లో 8 లక్షల చిల్లర ఖర్చు పెట్టామని, 1964-65 లో 11 లక్షల చిల్లర ఖర్చుపెట్టామని మంత్రిగారు చెప్పారు. Production చూస్తే 1963–64 లో 2081 టన్నులు వచ్చిందని చెప్పారు. 1964-65 లో 2120 టన్నులు వచ్చిందని చెబుతున్నారు ఈ figure లో ఎందుకు ఇంత వ్యత్యాసము వచ్చింది? ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టినపుడు తక్కువ వచ్చింది. తక్కువ ఖర్చుపెట్టినపుడు ఎక్కువ వచ్చింది. కారణమేమిటి ?

శ్రీ ఎ బలరామిరెడ్డి -1963-64వ సంవత్సరానికి actual figures మా దగ్గర వున్నవి. అందుచేత 2081 టన్నుల 380 K. gs అని చెప్పగలిగాను 1964-65 actual figures ఇంకా రాలేదు. ఇప్పుడు crop harvest జరుగుతోంది అందువల్ల anticipated figure 2120 టన్నుల వరకు వుండవచ్చునని చెప్పాను కాని ఇంకా ఎక్కువగా వుండవచ్చునని ఆశిస్తున్నాను

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు.— అధ్యక్షా ప్రభుత్వ ఫారమ్స్‌లో తయారు చేసిన విత్తనాలు రైతులకు సప్లై చేస్తున్నారా ? సకాలములో సప్లై చేయలేకపోవడంవల్ల అవన్నీ తరువాత ఆహారపదార్థాలుగానే సప్లై చేయడం జరుగుతోందా? ఇది ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చినదా ?

శ్రీ ఎ బలరామిరెడ్డి — ఈ seed direct గా రైతులకు సప్లై చేయడానికి కాదు. ఇది foundation seed. 7 కములో రైతుకు కావలసిన seed అంతా లెక్కవేస్తే కొన్నివేల టన్నుల మీద వుంటుంది. దానిని registered growers కి ఇచ్చి వారి ద్వారా seed multiplication కి గాను ఉపయోగిస్తారు. ఈ seed అందుకు గాను ఉపయోగిస్తున్నాము.

WRITTEN ANSWER TO QUESTION

Land in Palvancha Village

1116—

*2018 Q —*Sarvasri P Satyanarayana (Palvancha), and K L Narsimha Rao (Yellandu)* :—Will the hon Minister for Revenue be pleased to state :

(*a*) what is the extent of land under Gutt No. 999 in Palvancha village, Kothagudem taluk, Khammam District.

(*b*) whether permission was granted to individuals to cut the forest under Gutt. No. 999 Kothagudem taluk ; and

(c) whether some land under the above mentioned Gutt number was distributed among Koya ryots in Kothagudem taluk, and if so, what is the extent of land so distributed ?

A :—

A —(a) 4169 acres and 38 guntas

(b) Permission for felling trees was granted only to those who were assigned lands before 1356 F

(c) Yes, Sir, Ac 535-14 Guntas

Mr Speaker —Questions and Answers are over. Now, we will take up the next item

ADJOURNMENT MOTION

re ARREST AND DETENTION OF 200 PERSONS INCLUDING 22 LEGISLATORS UNDER DEFENCE OF INDIA RULES

Mr Speaker —The following members have given notice of adjournment motions, Sri Pillalamarri Venkateswarulu and others, regarding the serious situation caused by the action of the Government in detaining about 200 persons including 22 Legislators under the Defence of India Rules without any trial, thus violating all principles of democracy. The next one has been given by Sri T K R Sharma and Sri D Seetharamiah, i e, regarding the need for immediate release or trial in the open court of all the Left Communists who have been *en masse* arrested by the Government recently under Defence of India Rules The next one is from Sri Vavilala Gopalakrishnayya regarding the detention of Communists in Andhra Pradesh without trial and specific charges in the court The next one given notice of by Sri Prasad Rao, Sri V Satyanarayana, Sri Adinarayana Reddy and Sri P Subbiah says Nearly 200 left communists are arrested under Defence of India Rules and kept in prison without being tried in the State of whom 22 are hon. members of the Assembly There is absolutely no ground for the arrests Besides, the White Paper read by the Central Home Minister, Sri G. Nanda, does not disclose any material for invoking Defence of India Rules for their arrests

I would like to hear Mr Pillalamarri Venkateswarulu regarding the admissibility of the motion Please do not go into the merits.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు:- అధ్యక్షా ఇప్పుడు దాదాపు 200 మందిని అరెస్టుచేసి జైలులో పెట్టారని మా adjournment motion ద్వారాను, పత్రికలలోను చూశాము. మనందరికి తెలుసు. అయితే ఇప్పుడు ఇది privilege అవునా కాదా, ఆసభ్యులకు శాసనసభకు హాజరయ్యే హక్కు మన constitution ద్వారా వుందాలేదా; ప్రభుత్వము అవలంబించిన పద్ధతి, అరెస్టు చేయడములోను, అరెస్టు చేసిన తరువాత ఆ విషయాన్ని మీదృష్టికి తీసుకొని రావడములోను ఇప్పుడు వున్న ప్రాక్టీసును,

ప్రొసీజరును సరిగా అవలంబించినదా లేదా అనే విషయాలు ముఖ్యముగా మీ దృష్టికి తీసుకొని రావాలని అనుకొంటున్నాను అయితే ఈ సందర్భములో మొట్టమొదటగా చెప్పవలసినదేమంటే గతములో హైకోర్టు జడ్జిమెంట్సు వున్నవని తెలుసు సుప్రీమ్ కోర్టు జడ్జిమెంటు వున్నదని తెలుసు అయితే ఆ particular cases లో ఆ సందర్భములో వాటికి సంబంధించినవే కాని general గా వున్నమన House privileges కి మన House హక్కులకు, సభ్యుల హక్కులకు వాటికి సంబంధించినవి కావు. ఎందువల్ల అంటే సభ్యుల హక్కులు గాని, House యొక్క privileges కాని ఇవేవీ కూడ ఏ judicature నిశ్చయము చేయలేదు అవి statutory గా మనకు ఉన్న హక్కులను మనము కాపాడుకోవలసిన అవసరం వుంది అందువల్ల ఈ రోజున నేను అక్కడ detain చేయబడిన శాసన సభ్యులకు కొన్ని హక్కులు వున్నవి అని చెబుతున్నపుడు వారి రాజకీయాలోకి పోవడము కాదు. మరేమీ కాదు. ఈనాడు మనసభకు వున్న హక్కులు సభా సభ్యులకు వున్న హక్కులు. వాటిని మనము కాపాడవలసిన బాధ్యత, వాటినిగురించి మాత్రమే నేను మీదృష్టికి తీసుకొనివస్తున్నాను.

Mr Speaker —Under Rule 65 (V), the motion shall not raise a question of privilege.

Sri Pillalamarri Venkateswarlu.—That is true, Sir దీనిలో ఇమిడి వున్న సమస్యలన్నీ చెబుతున్నాను. What I understand is this దానిలో privilege motion గా తీసుకొని రాకూడదని Absolutely it is the right of the members to be present That is why the House has to be adjourned.

M Speaker —Whether you call it right or privilege—

Sri Pillalamarri Venkateswarlu.—That is true, but the point is: ఇప్పుడు గవర్నమెంటు మనయొక్క హక్కులను వాటిని violate చేయడము ద్వారా జరిగిన పరిస్థితి క్రింద view చేయవలసి వుంటుంది అందువల్ల దీనిలో అసలు మనయొక్క సభ్యులు ఈ House కి attend అయ్యేదానికి చేయవలసిన బాధ్యత మీ మీద, మన House మీద వుంది అని నా contention అంటే ఇప్పుడు సభ్యులను detain చేశారు.

Mr Speaker.—I would like to get one or two doubts clarified. The first thing is, if you say that these arrets and detentions are illegal, then this is not the proper forum but it is the court. They can certainly question the validity of the arrests in a court of law. But the question is, now you want the members to be produced before the House, that is, to provide facilities for the members to attend the sittings of the Assembly. I am asking one question Supposing, a member in the House incurs legal disability by his own action, for instance, a member commits an offence punishable under any of the existing laws and if he is convicted and sentenced to about six months imprisonment which may amount to legal disqualification or not for his membership can he claim a right to attend the sittings of the Assembly ? That is one thing. Now, here is a case, where under the Defence of India

Rules, the Government feels that these people have done certain things or there is a reasonable ground for them to arrest these people and keep them under detention That means, whatever it may be, still it is a question of law these members have incurred a legal disability under the Defence of India Rules Now, can they claim a right for providing facilities to attend the sittings of the Assembly ? Please try to satisfy me on these points

Sri Pillalamarri Venkateswarulu —That is eaxctly what I am trying to deal with Only for that I have got some points to bring to your notice మీరు చెప్పినట్లు ఈ మెంబర్స్‌కు హౌస్‌కు ఎటెండ్ అయ్యేహక్కు పార్లమెంటరీ సాంప్రదాయం ప్రకారం వున్నదా అంటే నా కన్‌టెన్షన్ వున్నదని. మేస్ పార్లమెంటరీ పేజీ 78 లో ఇలా వుంది. "But in the case of misdemeanours, in the growing list of statutory offences, and particularly, in the case of preventive detention under emergency legislation in times of crisis, there was a debatable region about which neither House had until recently expressed a definite view అని మొట్టమొదట మేస్ పార్లమెంటరీలో అప్పుడువున్న పొజిషన్‌ను తీసుకువచ్చి ఎక్స్‌ప్లెయిను చేశారు తరువాత దానిని వారు చర్చించారు దానిమీద ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు. అది పేజీ 79 లో చూస్తే ఇలా వుంది The current standing order of the House of Lords, based on their resolution of April, 1826 states that "no lord of Parliament.. "

Sri Rama Gopala Reddy —On a point of order, Sir Now, these Defence of India Rules are framed by Government of India and it is their subject My point of order is whether this State Legislature and Government of Andhra Pradesh are empowered to discuss and take decision on it

Mr Speaker —The Indian Penal Code is a Central Act but it is we who execute it Just because the Defence of India Rules are passed by the Central Government, could you say that this Government is not concerned with them in any way ?

Sri Pillalamarri Venkateswarulu —"No Lord of Parliament is to be imprisoned or restrained without sentence or order of the House, unless upon a criminal charge or for refusing to give security for the peace." అని దానిలో వుంది. దానిలో క్రిమినల్ చార్జెస్ ఇచ్చినట్లు మన దృష్టికి రాలేదు. మీరు చేసిన దానిలో ఇంతమందిని డిటైను చేశారని వుంది కాని ఎందువల్ల చేశారో మా దృష్టికి రాలేదు, హౌస్ దృష్టికి రాలేదు, పత్రికలలో రాలేదు, ఏ కారణాల వల్ల చేశారో తెలియదు, క్రిమినల్ చార్జెస్ తెలుపలేదు కేవలం డిఫెన్స్ ఆఫ్ ఇండియా రూల్స్ క్రింద చేశామని చెప్పారు. అది ఒక్కటీ చార్జి ఎన్నటికి కాదు. డిఫెన్స్ ఆఫ్ ఇండియా రూల్స్ క్రింద అనేక ప్రొవిజన్సు వున్నాయి. బ్లాంగ మార్కెట్ చేసినవారు వున్నారు, సోషల్ డిసెబిలిటీస్ వున్నవారు వున్నారు. ఆలా ఏదో చెప్పకుండా కేవలం డిఫెన్సు ఆఫ్ ఇండియా రూల్స్ క్రింద చేశామని

చెప్పడం తప్ప ఏ కారణాలో మా దృష్టికి తీసుకురాలేదు. వారిని అక్కడే అక్కడే అట్టిపెట్టినప్పటికీ ఇక్కడ ప్రొడ్యూస్ చేయటానికి తప్పకుండా వీలువుంది కాని అలా తీసుకురాకపోవటంలో గవర్నమెంటు సరైన పద్ధతి అవలంబించడం లేదని తమ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను పేజి 80 లో "In all cases in which members of either House are arrested on criminal charges, the House must be informed of the causes for which they are detained from their service in Parliament. అని కేటగారికల్‌గా వుంది ఏ చార్జెస్ మీద డిటైను చేస్తున్నారనేది ది హౌస్ మస్ట్ బి ఇన్‌ఫార్మడ్ కాని వారు కేవలంగా ..

Mr. Speaker —About the mere fact of arrests only

Sri Pillalamarri Venkateswarulu.—No, Sir Here, it is quite clear. " In all cases in which members of either House are arrested on criminal charges, the House must be informed of the causes for which they are detained from their service in Parliament. It says · " of the causes " What are the causes ?

Mr Speaker.—They are arrested under the Defence of India Rules.

Sri Pillalamarri Venkateswarulu —That is not the cause, Sir డిఫెన్స్ ఆఫ్ ఇండియా రూల్స్ క్రింద చేశామని చెబుతున్నారు కాని రీజన్స్ ఏమిటో తెలుపలేదు. ఐరిష్ పార్లమెంట్‌లో డిటైను చేసినప్పుడు వారు కొన్ని ఛార్జెస్ ఇచ్చారు. అటువంటిది ఇక్కడ ఇవ్వలేదు. దానిలో వున్న రూల్స్, ప్రివిలేజెస్ మనకు వర్తిస్తున్నప్పుడు ఛార్జెస్ ఏమిటో కేటగారికల్‌గా చెప్పవలసి వుంది ఛార్జెస్ ఏమిటో హౌస్‌కు తెలియచేయాలి, హౌస్‌ను కన్విన్స్ చేయాలి. మేస్ పార్లమెంటరీ ప్రాక్టీస్ మనకు ఏరకంగా అథారిటీగా వున్నదో దాని ప్రకారమే ఇక్కడ కూడా చేయాలి కాని గవర్నమెంటు అలా చేయలేదు అందువల్ల వారు అవలంభించిన ప్రొసీజర్ సరిగా లేదని మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను మెంబర్స్ యొక్క రైట్స్ రక్షించటానికి కొన్ని పద్ధతులు వున్నాయి. వాటిని ఈ గవర్నమెంటు ఎట్ ఎవ్వరిమోమెంట్ వైలేట్ చేయడం జరుగుతున్నది అది మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. వారు డిఫెన్స్ ఆఫ్ ఇండియా రూల్స్ క్రింద అరెస్టు చేశాము, జైల్లో పెట్టాము అని చెప్పటం సరిగా లేదని నేను కన్విన్స్ చేయగలను. మీరు ఇవన్నీ చూస్తే మీరు కూడా ఇదే రకమైన నిర్ణయానికి వస్తారు. ఈ హౌస్ సమావేశం కాబోయే ముందు వారిని అరెస్టు చేశారు. అలా చేసిన తరువాత హౌస్‌కు ఇన్‌ఫారమ్ చేయాలి. ఇది సరిగా వున్నదో లేదో మన అభిప్రాయం చెప్పటానికి వీలుగా లేకుండా చేయటానికి చేసిన పద్ధతి. అది సక్రమంగా లేదు వారిని హాజరు పెట్టటానికి అవకాశం వుంది. పార్లమెంటరీ ప్రాక్టీసులో ఇట్లా హాజరు పెట్టటానికి అవకాశం వుంది కనుక వీరిని ఎసంబ్లి సమావేశాలకు తప్పకుండా హాజరు పెట్టవలసిన అవసరం వుంది. వారిని డిటైన్ చేసిన పద్ధతి సక్రమంగా లేదు. కనుక ఇది ఎలా చేయాలని కోరుతున్నాము. ఇట్టి పరిస్థితులలో ఈ ఎడ్జరమ మోషన్‌ను డిస్‌ఎలౌ చేయడానికి కూడా అవకాశం లేదు. రూల్ 65 చూస్తే ఈ విషయం స్పష్టంగా వుంది.

Mr Speaker —(Turning to G C. Venkanna) I woud request members not to read newspapers in the House

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు —రూల్ 65 లో ఈ విధంగా వుంది

"Not more than one such motion shall be made at the same sitting "

"Not more than one matter shall be discussed in the same motion " So, under that you can't disallow it The motion shall be restricted to a specific matter of recent occurrence " It satisfied that condition "The motion shall not raise a question of privilege " It is not a question of privilege

ప్రివిలేజ్ ఇస్యూ క్రింద మేము తీసుకురాలేదు

"The motion shall not revive discussion on a matter which has been discussed in the same session "

ఈ సెషనులో మనం దీనిని డిస్కస్ చేయలేదు కనుక దీని ప్రకారం కూడా మీరు త్రోసివేయలేరు

"The motion shall not anticipate a matter, which has been previosuly appointed for consideration "

దీని ప్రకారం కూడా త్రోసివేయలేరు.

"The motion shall not deal with any matter which is under adjudication of the court "

కోర్టు ఎడ్జుడికేషనులో లేదు.

"The motion shall not raise a question which under the Constitution or the rules can only be raised on a distinct motion by a notice given in writing to the Secretary "

దీని క్రింద కూడా చేయలేరు

"The motion must not deal with a matter on which a resolution could not be moved "

రూల్ **65** క్రింద దేని క్రింద కూడా డిస్ఎలౌ చేయటానికి అవకాశం లేదు. మొన్న పార్లమెంటులో కూడా ఇదే ఇస్యూ మీద బడ్జెటు డిబేటు జరగబోతున్నప్పుడు అక్కడ ఎడ్జరనుమెంట్ మోషను ఎలౌ చేశారు. ఆ మోషను వర్డింగ్, అంతా దాదాపు దీనికి సిమిలర్‌గా వుంది. అందువల్ల ఆ డిఫికల్టి కూడా వుండవలసిన అవసరం లేదు. మనకు పార్లమెంటుకు వున్న సంబంధం దృష్టిలో పెట్టుకొన్నప్పుడు ఇదే మేటర్ మీద, ఇదే మోషన్ వచ్చినప్పుడు దట్ ఈజ్ బియింగ్ ఎలౌడ్. అటువంటప్పుడు ఇక్కడ డిస్ఎలౌ చేయవలసిన పరిస్థితి, అవసరం లేదు కనుక ఈ కారణాలవల్ల ఈ ఏడ్జరన్‌మెంట్ మోషన్‌ను ఎలౌ చేయాలని కోరుతున్నాను.

Sri Poola Subbayya.—Whether they suffer from legal disability, is the point raised by the Hon. Speaker. For a motion under Rule 63, the requirement is that it should be a definite matter of urgent public importance The second point is, whether there is any restriction placed on the right to make motion under Rule 65 The present adjournment motion does not fall under any of the restrictions enumerated in Rule 65, nor is that not a definite matter of urgent public importance, because 200 people were arrested The Defence of India Rules are there They suspend the operation of the Constitutional rights Otherwise, it falls under Article 21 of the Constitution, due process of law they must be arrested under due process of law That constitutional right is suspended due to the operation of the Defence of India Rules Now, this is a matter of urgent public importance where 200 people were arrested I am not raising any motion of privilege, because it cannot be so So ..

Mr Speaker.—The question is, if you say that these arrrests and detentions are illegal, it is not for this Assembly to decide that point. is for a court of Law to decide. We are not in a position to say whether these arrests are legal or illegal

Sri Poola Subbayya.—I am not arguing on the point of legality or illegality.

Mr. Speaker.—Perusing for a moment that all these arrests are legal, then can it form the subject-matter of an adjournment motion?

Sri Poola Subbayya.—That is what I say It is a matter of urgent public importance What is the adjournment motion for.

Mr Speaker.—But every case where a number of people are involved does not become a definite matter of urgent public importance. In a particular case, say about 600 villagers, for rioting are arrested Can it become a matter of urgent public importance?

Sri Poola Subbayya.—Definitely not

Mr. Speaker.—Here also, we presume that these people are legally arrested and detained.

Sri Poola Subbayya.—There is no specific allegation about them.

Mr. Speaker.—If persons incur legal disablity under the Defence of India Rules or under the provisions of any existing Act, the question is, if you are questioning the legality, then it is for the Court to decide.

Sri Poola Subbayya.—Exactly so. What I say is, here how the adjournment motion can be moved is under two grounds. (i) it is a definite matter of urgent public importance; and (ii) 22 legislators are arrested and 180 important leaders also are arrested ....

Mr. Speaker.—The number does not count. whether it is one or two or two hundred, it does not count.

Sri Poola Subbayya.—What I say is, that this motion for adjournment can be allowed under the following grounds (1) It is a matter of urgent public importance, and (ii) it is free from the restrictions on the right to make the motion At this stage, without going into the aspect of legal disability, the motion can be allowed

Mr Speaker—What you are trying to convince me is that it is in proper form, complying with the rules, and so it should be admitted, without reference to the legality or otherwise of the matter involved Since the notice is in proper form, in compliance with the rules, it should be admitted, That is what you say.

Sri Poola Subbayya.—That is not my point. This is not a court where we are awarding either conviction or acquittal But this is a place where we should consider whether it is a matter of public importance or not and whether the motion should be allowed or not

శ్రీ ఎన్. ప్రసాదరావు (Khammam):— అధ్యక్షా, 200 మందిని arrest చేశారని, దానిని Urgent matter to discuss చేయాలని adjournment motion ఇచ్చారు. దీని విషంలో ఎవరి అభిప్రాయము ఏమిటి అనేది ఇక్కడ సమస్యకాదు అసలు, మన శాసనసభను adjourn చేయాలని motion ఇచ్చినప్పుడు, ప్రధానంగా మనముందున్న సమస్య ఇది matter of urgent public importance అవునా కాదాఅని అది నంబరు బట్టి, అంటె దాదాపు 200 మంది, 20 మంది శాసన సభ్యులు arrest అయ్యారని ఆ నంబరు బట్టిగాని, లేక ఆ సభ్యులకు ఉన్న privileges బట్టిగాని లేక వారిమీద ఉన్న ఆరోపణలను బట్టిగాని సమస్యరాలేదు. ఇందులో ఎంత public importance కూడా ఉన్నది. అంటె కేంద్ర Home మంత్రి నందాగారు, arrest అయిన తరువాత ఒక Radio broadcast చేశారు దేశానికి. దానితో satisfy కాకుంటెనే, తరువాత మొన్న పార్లమెంటులో 18వ తారీఖున ఈ arrests కు గల కారణాలన్నిటిని వివరిస్తూ ఒక పుస్తకము వ్రాశారు, అదే విధంగా అనేక సందర్భాలలో దీనిమీద Press conferences, ఉపన్యాసాలు చెప్పి, ఈ arresssts ఏరూపములో న్యాయ సమ్మతమైనవని, ఈ aiients జరగకపోయినట్లయితే ఎంత నష్టము జరిగేదో వివరించ డానికి, ప్రజలదృష్టికి, ప్రభుత్వదృష్టికి, పార్టీల దృష్టికి తీసుకువచ్చారు. మరి ఇంత ప్రాముఖ్యము కలిగినటువంటి సమస్య కాబట్టే దీనిమీద దేశములో అటు దీనిని సమర్థిస్తూ గాని, వ్యతిరేకిస్తూగాని అనేక రూపాలలో అలజడి జరుగుతూఉన్నది. అనేక పత్రికలు దీనిమీద వ్యాఖ్యానాలు చేశాయి ఇది తప్పా, ఒప్పా, దీనివలన దేశానికి వచ్చే నష్టమేమిటి, లాభమేమిటి అని చర్చలు జరుపుతున్నారు. అందువల్ల దీనిమీద definite గా మా అభిప్రాయము ఇదితప్పు అని, ఇదిచాలా అనుచితమైన చర్య అని ప్రజాస్వామ్యానికి నష్టమని మేము అనేకసార్లు ప్రకటించే ఉన్నాము. అందువల్ల ఇక్కడ ఎవరి అభిప్రాయము ఏమైనప్పటికీ, అసలు శాసన సభ దీనిని చర్చించవలసిన ప్రాముఖ్యముగల సమస్య అవునాకాదా అనేది మొట్టమొదట మనము satisfy కావలసి యున్నది మనకు క్రిరిద 65 వ రూలులో ఉన్న restrictions కు గనుక ఆటంకము లేకపోతే urgent public inportance గనుక ఉన్నట్లయితే తప్పనిసరిగా మీరు దీనిని allow చేయవలసిన అవసరంఉన్నది. Public importance అనే విషయంలో ప్రజాస్వామ్యానికి వచ్చే నష్టమేమిటి

నేను ఇంకొకసారి అదనంగా చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. ఇది అన్ని రాజకీయపార్టీలు, అన్ని పత్రికలు, ఆఖరుకు కేంద్ర Home మంత్రిగారు, ప్రధాన మంత్రిగారు అందరు దీనిమీద ఒక అభిప్రాయాన్ని వెల్లడించి ఇది ప్రాముఖ్యం కలిగిన p. blic సమస్యగా చెప్పివేశారు ఇక తక్షణ అనేదాని విషయంలోకూడా మనము చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఎందుకంటె ఈ మధ్యనే, కొద్ది రోజులనుంచే ఈ శాసన సభ సమావేశము అవుతున్నది

Mr. Speaker ·—The other thing is recent occurrence.

శ్రీ ఎన్. ప్రసాదరావు —అందువల్ల ఇది జరిగి నెల, నెల 15 రోజులకంటె ఎక్కువకాలేదు పైగా, ఈ మధ్యలోనే, దాదాపు డిసెంబరు 29, 30 తారీఖులనుంచే arrests ప్రారంభం అయినాయి ఈ మధ్య వరకు arrests జరిగినాయి February లో కూడా arrests జరిగినాయనే విషయం మనము మరచిపోవడానికి వీలులేదు అందు వల్ల, ఈ రెండు మాసాలలో జరిగినటువంటి మొట్టమొదటి శాసనసభ సమావేశము ఇది కాబట్టి, ఈ మధ్యలో మరొక సమావేశము జరగలేదు గనుక, ఈ arrests నేటికి కూడా ఇంకా కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. ఈ మధ్యనే ముఖ్యమంత్రిగారి దగ్గరకు నిన్ననేగాబోలు ఆకుటుంబాలకు సంబంధించిన వారు రాయబారాలు కూడా వచ్చినారు, దీనిమీద ప్రజలలో అలజడిఉంది. దీనిమీద ప్రజల ఆసక్తి తెలుసుకోవాలని శాసన సభ్యులకే కాకుండా, ప్రజలకు కూడా ఉన్నది అందువల్ల, ఈ శాసనసభ, ఈ arrests జరిగినతరువాత, మొట్టమొదటగా సమావేశము అవుతున్నది కాబట్టి, ఇంతకు ముందు ఈ సమస్య మన శాసన సభలోకి ఎటువంటి motion రూపములోకీ రాలేదు కాబట్టి దీని విషయంలో తప్పనిసరిగా చర్చించవలసిన అవసరంఉన్నది అందువల్ల matter of public importance అనే దానివిషయంలో సందేహం ఉండవలసిన అవ సరంలేదు దీనిమీద చర్చ జరగాలని, అన్ని వైపులనుంచి అభిప్రాయపడుతున్నారు గనుక, మీరు దీనిని అంగీకరించి ఎవరి అభిప్రాయము ఏమిటో చెప్పడానికి అవకాశం ఇవ్వాలని, ఆ రూపములో ఈ detention యొక్క విధానాన్ని వ్యతిరేకించే దానికోసం మీరు ఈ adjournment motion ను allow చేయాలని కోరుతున్నాను

Sri Tenneti Viswanatham — Sir, the House is aware of my political views. I do not agree with the left Communists that may be made clear in the every first instance But the present question is no about the political views of anybody · the question is one with regard to the rights of our House and the procedure of our House Here is a case where one entire party has been put under arrest under the Defence of India Rules The question must be viewed from that point of view. It is at the stage of admisibility. We are not going into the merits: we are not going into the merits why they are arrested, why they should not be arrested whether Government has justification or not Here is a case where one entire party in the House has been put under detention, and I think it is only proper that we should give an opportunity for both sides because the Government side will have some definite ideas and the other side also will have some definite ideas An opportunity must be given on the question of admissibility. This is the first time after the arrests that the House is meeting. It satis-

fies the conditions of the rule I am speaking purely from the point of view of procedure in the House Today it happened to them, tomorrow it might happen to others We must have a clear view of the matter Let us forget about the political colour of the particular persons who are arrested

Sri T K R Sarma —With regard to the admissibility of the motion, as has been pointed out just now by Sri Tenneti Viswanatham Garu the question is not, as the hon Speaker is trying to pose, a question of the number of persons that have been arrested or the number involved in a particular instance That is not the matter before the House The act done by the Government—its legality or illegality—is not also the question before the House But the question is, whether the particular thing that has been done, that has taken place, that has occurred—whether that is a matter of public importance or not The main thing that is to be considered, as already pointed out by the hon Speaker, is not about the number of persons involved, it is not about the legality or illegality of the act, but one whether a particular incident that has occurred is a matter of public importance As has been already pointed out, this is a thing where one political party in the whole country is involved and where a particular action has been taken against them Here is a body a complete section of the legislators that have been disabled as a result of this particular action of the Government from participating in this House and exercising their own functions legally here It is a matter of very very great public importance and so far as that aspect is concerned, there cannot be any two opinions, and as such the motion has to be admitted.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య.-అధ్యక్షా, ప్రజాస్వామ్యంలో కారణం చెప్పకుండా arrest చేయడం న్యాయం కాదు రెండవది, ప్రజలచేత ఎన్నుకోబడినటువంటి ప్రతినిధులు శాసనసభకు వచ్చి వాళ్ల అభిప్రాయాలు ప్రతిబింబించవలసినదానిని ఒక party గా రావడానికి వీలు లేదన్నప్పుడు అది ప్రజలకు సంబంధించినటువంటి సమస్య నేను ఒక చిన్న ఉదాహరణం తీసుకొని వస్తున్నాను Denmark లో అక్కడ శాసన సభకు వాళ్లకు ఉన్నటువంటి అధికారం ఏమిటంటే

No member can be held legally responsible for his utterances within the House unless the House consents thereto

No member can be prosecuted or arrested (unless caught inflagrante delicto) except with the consent of the House, which refers any request to that end to its Committee on Standing Orders Should a person under arrest be elected to either House his detention is suspended on the first day of the meeting of that House and may only be re-imposed with the consent of the House. Any decision by either House to authorise the protection of a member automatically entails the authorisation of his arrest

అక్కడ ఉన్నటువంటిది ఏమిటంటె, ప్రజలచేత ఎన్నుకోబడి శాసన సభకు వచ్చినటువంటి అతనిని మళ్ళీ ఆ ఎన్నుకోబడినటువంటి శాసనసభే జైలులో పెట్టాలి తప్పితే అతను arrest కాగానే శాసనసభకు ఎన్నుకొంటెనే బయటికి తీసుకురావాలి, శాసన సభ సమావేశము అయితేనేమన్నా సమావేశానికి తీసుకురావాలి. అతనిమీద నేరము ఉన్నట్లయితే శాసన సభ చేయవచ్చు. అదేమైనా legal position, రెండవది, ఇది ప్రజలందరికి సంబంధించిన సమస్య, రాజకీయ జీవితంలో ప్రధాన సమస్య. పెద్ద పెద్ద

రాజకీయ పార్టీలవాళ్లతోటి అనాటివాళ్లు అభిప్రాయపడినా అభిప్రాయ పడకపోయినా ఆ విషయంవచ్చింది, దానిని చర్చ చేశాము ఇప్పుడు వాళ్ల అభిప్రాయాలు ఏమిటి అనేది వాళ్లుచెప్పుకొంటారు మాకేమీ సంబంధం లేదు. వాళ్లకు ఏకారణంతోటి పెట్టారు వాళ్లమీద ఏ నేరాలు పెట్టారు, అది correct అవునాకాదా అనేవి గవర్నమెంటు వాళ్లమీద charges ఇస్తారు

Mr Speaker —The only question is whether the notices are in conformity with the rules or not, at this stage If you say they are in conformity with the rules, please satisfy me and I will try to be convinced, let us not go into the merits You are of opinion that all these notices are in conformity with the rules That is what Sri Tenneti Viswanatham says According to him, they are in order and so the motions must be admitted That is the point Let me now hear the other side also

Sri Vavilala Gopala Krishnayya —That is my view also

శ్రీ బి శ్రీరామమూర్తి (విజయనగరం) —అధ్యక్షా, ఇప్పుడు తెన్నేటి విశ్వనాధంగారు చెప్పిన విషయం ఉన్నది Arrests అంటూ జరిగిన తరువాత, ఇది చర్చ కావాలని కోరినప్పుడు చర్చించే అవకాశము ఎందుకు ఇవ్వకూడదని రాజకీయ కారణాలు అలా ఉంచండి. ఈ arrests కు ప్రబలమైన కారణాలుఏమి ఉన్నాయో వాటినిగురించి, వాటిలోతుకు పోవడంమాట అటుంచండి అసలు అవకాశం ఇస్తేబాగుంటుందికదా అని, ఇప్పుడు దాన్నిగురించి ప్రధానంగా ఆలోచించేది తమరు చెప్పినట్లు adjournment motion రూపములో దీన్నిగురించి చర్చ చేద్దామా వద్దా అనేది దీనిలో ఉన్నటువంటి విషయము- adjournment motion అనేది ఎప్పుడు మన House ముందు వస్తుంది, దానిని తమరు admit చేయడమా కాదా అనేది తమరు నిర్ణయం చేయాలి అనే అంశంమాత్రం ఆలోచిస్తున్నాము. ఏదైనా ఒక విషయం చర్చ జరుగుతున్నప్పుడు, ఆ జరుగుతున్నటువంటి అంశము సందర్భములో, వారు ఏ issue అయితే raise చేయదలచారో అది raise చేయడానికి తగినటువంటి అవకాశము లేకపోయినట్లయితే, ప్రత్యేకించి దానిని చర్చించే అవకాశము లేదు కాబట్టి ఇది చర్చించేదానికి మాకు అవకాశము ఇవ్వండి, ఏదైతే చర్చ జరుగనున్నదో దానిని వాయిదా వేయండి అది adjournment motion లో ఉన్నటువంటి విషయము. ఇప్పుడు వాయిదావేయవలసిన అవసరం లేకుండానే, వాళ్లు కోరుతున్నటువంటి అంశము చర్చించే అవకాశము పూర్తిగా ఉన్నది. ఎందుకంటె, ఇది general discussion. ఇటుపైనా కూడా దీనిలో ఆ విషయం గురించి మాట్లాడే అవకాశము ఉన్నది. అప్పుడే అవకాశము తీసుకొన్నారుకూడా కొంత. ఇటుపైనకూడా ఈ అవకాశాన్ని పూర్తిగా వినియోగించే అవకాశంకూడా ఉన్నది అందులో ఏమీ సందేహం లేదు ఆ విధంగా దీనిని చర్చించేదానికి అవకాశం ఉన్నప్పుడు, అవకాశాన్ని తీసుకొని వినియోగిస్తున్నప్పుడు, ప్రస్తుతం ఉన్న అంశాన్ని వాయిదా వేయవలసిన అవసరం ఏమి ఉన్నది? అది మనము ఆలోచించవలసిన విషయం. నాకు ఏమి అనిపిస్తున్నదంటె, adjournment motion అనేదేమో ఇక్కడ arise కాదు. దీనిమీద ప్రత్యేకించి చర్చించవలసిన అవసరంలేదు. కాని నాకుమాత్రం ఒక అభిప్రాయం ఉన్నది. ప్రత్యేకంగా

దీనిమీద, ఈ అంశంమీద చర్చించడం బాగుంటుందని పదేపదే చాలామంది చెప్పిన అభిప్రాయాన్ని తమరు దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ రెండింటిని కలిపి ఒకమారు నిర్ణయం చేస్తే బాగుంటుందని నేను తమకు మనవిచేయడం జరిగింది అందుచేత, ఇది adjournment motion రూపములో ప్రత్యేకించి చర్చించవలసినది కాకపోయినా, దీనిని చర్చించాలనేటటువంటి కోరికను మాత్రం తిరస్కరించాలని మాత్రం నాకు అనిపించడం లేదు ఈ విషయం మాత్రం నేను మనవిచేస్తూ, adjournm.nt motion కు ప్రత్యేకమైన అవసరం లేదని మరొకమారు నేను మనవి చేస్తున్నాను

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి —అధ్యక్షా, అసలు దీంట్లో నేను జవాబు చెప్పకుండానే తమరు judgment చెప్పవచ్చు Mover నాకు case లేదని చెప్పితే నేను పెద్ద argument చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. కాని 1, 2, విషయాలు Committee of Privileges in the House of Commons గురించి, I will just read the conclusion.

"The precedents lend no support to the view that Members of Parliament are exempted by privilege of Parliament from detention under Regulation 18 B of the Defence (General) Regulations, 1939 Preventive arrest under statutory authority by executive order is not within the principle of the cases to which the privilage from arrest has been decided to extend To claim that the privilege extends to such cases would be either the assertion of a new parliamentary privilege or an unjustified extension of an existing one. No question of any infringement of the privilege of freedom of speech arises

Your Committee are, consequently, of opinion that the detention of Captain Ramsay under Regulation 18 B of the Defence (General) Regulations, 1939, does not constitute a breach of the privileges of the House" (Page ix of the Report from the Committee of Privileges, House of Commons, 9th October, 1940)

ఇది ఒకటి అనుకోండి. రెండవది అసలు మన పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లుగారి కేసులోనే ఉన్నది తీర్పు, మద్రాసు High Court వారిది ఆనందం నంబియార్, పి వెంకటేశ్వర్లుగారి కేసుకు సంబంధించింది ఉన్నది

Judgment of Mack and Somasundaram, JJ, in A I.R 1952 Madras 117 (In re K Anandan Nambiar)

"A member of the Legislative Assembly can claim no privilege from arrest and the detention under Preventive Detention legislation. Once, a member of a Legislative Assembly is arrested and lawfully detained, though without actual trial under any Preventive Detention Act, there can be no doubt that under the Law as it stands, he cannot be permitted to attend the sittings of the House."

ఇంకా వున్నదనుకోండి.

Some hon. Members —It is not a question of breach of privilege here ; it is about an adjournment motion . .

Sri K Brahmananda Reddy —Please hear me. I kept quite while all of you were repeating the same thing.

Mr Speaker.—Let us hear him.

Sri K Brahmananda Reddy.—

"The Committee is accordingly of opinion that

(i) the arrest of Shri V G Deshpande under the Preventive Detention Act, 1950, did not constitute a breach of the Privileges of the House, and

(ii) the intimation of the arrest was sent to the Speaker with as much expedition as was possible in the circumstances and there was therefore no breach of privilege of the House"

(Page 5 of the printed report, House of the People, Committee on Privileges, the Deshpande Case, July 1952)

ఇంకొకటి ఉన్నది మనలోక్‌సభలో Speaker, Chairman ఇంకా opposition parties అందరు కలిసి No arrest under the normal procedure of law can be a subject matter of adjournment motion. అనికూడా మనకు వున్నది. అయితే సాధారణంగా Freedom from arrest will arise under civil arrest, not under criminal law or preventive detention or otherwise For instance, ఎవరికైనా ఒక అప్పు ఉంటె, ఆ అప్పు గురించి due process of law బట్టి arrest చేయడానికి అవకాశము ఉండదు There a member has a privilege not to be arrested under civil law—civil arrest తమరు మొదట మనవిచేసినట్లు legal or illegal? అనేదానికి ఇది forum కాదు. That is quite correct There cannot be any difference of opinion; ఇక లేకపోతే ఎంతమంది అరెస్టు అయినారు, ఎంతమంది కాలేదు. అనేది—it is immaterial No question of privilege and no question of adjournment Motion arises లేక ఏదో విశ్వనాధంగారు చెప్పినట్లు సంపార పక్షంగా ఏదైనా ఒక డిస్కషన్ allow చేయాలనుకుంటే మాకేమీ ఆక్షేపణ లేదు తమరు allow చేయవచ్చును—but not as an adjournment motion, Sir. My point is if you are pleased, as hon. Member Viswanatham has said—ఇది adjournment motion అయినా, కాకపోయినా, privilege అయినా కాకపోయినా. ఆ consideration లేకుండా తమరు ఏదైనా ఒప్పుకొని చర్చకు అవకాశం ఇస్తామని అభిప్రాయపడితే—I, on behalf of the party and as Leader of the House, have no objection, if you permit the legislature to discuss the matter for a day or two according to your pleasure. Therefore, the question of privilege does not arise, the question of adjournment motion does not arise The only question is, if at your absolute discretion you want to allow a discussion and if the House so desires, I have no objection. I shall agree.

శ్రీ టి. కె ఆర్ శర్మ·—అధ్యక్షా, ఒక చిన్న విషయం.

Mr Speaker :—According to the Chief Minister, there are various ways of discussing matters of urgent public importance One is, under Rule 70 discussion can be allowed What he says is, it may not be an adjournment motion The Speaker may, of course, allow discussion under some provision of the rules. It is only matters of urgent public importance that can be discussed in the House, but he says that it is not admissible as an adjournment motion

Sri T K R Sharma :—I am highly thankful to the Chief Minister for the position taken by him, but one unfortunate thing is he has been quoting certain things with regard to privileges If it were only a question of privilege it cannot be raised as an adjournment motion. But when once it has been conceded by the Leader of the House that it is a matter of urgent public importance and on the other hand it does not involve the question of privilege and when it conforms to all other requirements under Rule 65, I do not know whether an adjournment motion cannot be allowed

Sri Tenneti Viswanatham :—While the reasoning of the Chief Minister is not agreeable, his conclusion is perfectly sound. He is a man of good conclusions and I think what he said might be adopted instead of prolonging the discussion. Of course, what is wanted is a discussion on the matter. That we are willing to have. That is my individual view.

Mr. Speaker :—If that is so, the members who have given notice of the motion should not press it.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—విశ్వనాథంగారు చెప్పినది అంగీకరిస్తాము గాని ఇందులో ఒక subtle thing ఉన్నది ఇప్పుడు adjournment motion discuss చేయాలా, లేదా, అనే proposition ఉన్నది. ఆ subject matter ఇంకొక సందర్భంలోకూడ discuss చేయవచ్చును. గాని ఇందాక విశ్వనాథంగారు వెలవిచ్చింది adjournment motion. ఇట్లాంటివి ప్రధానమైన వాటిల్లో చర్చించాల్సిన అవసరం ఉంటుందని చెప్పారు. ఇప్పుడు adjournment motion మీద తప్ప, దీనిమీద చర్చ చేయాలాలేదా అనే విషయం కాదు దీనిమీద చర్చ చేయడానికి adjournment motion అవసరం. ఈ రెంటికి link ఉన్నది అందువల్ల ఒకదానిని తీసి ఒకదానిమీద మాట్లాడుటకు వీలులేదు. ఇప్పుడు adjournment motion మీద మాట్లాడుటకు అవకాశం ఉన్నది

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు :—దీనిలో ప్రివిలేజి మోషన్ విషయం కాదు decide చేయాల్సినది.

Mr. Speaker :—You have raised that question also in that notice.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు :— మేము ఇచ్చినదానిలో అచ్చం adjournment motion, matter of public importance అవి ఉన్నది. ముఖ్య మంత్రిగారు

చెబుతూ adjournment motion క్రింద allow చేయడానికి వీలులేదన్నారు. ఇందాక గిరిప్రసాద్, విశ్వనాధంగారు, దీనికి ఉన్న ప్రాముఖ్యత గురించి, ఇది ఎందువల్ల allow చేయాలనేది మా వైపునుంచి చెప్పటం జరిగింది పార్లమెంట్ లోకూడ adjournment motion గా allow చేశారు. అట్లాంటప్పుడు the matter of public importance is there.

Mr Speaker —If this has been admitted as a motion for adjournment by the Lok Sabha send along the press cutting to me.

(Pause)

I understand it is on the language issue

Sri Pillalamarri Venkateswarlu —Even conceding that, Sir, adjournment motion has been allowed by the Lok Sabha I shall look into it Language issue పైన, ఇవన్నీ జరిగినదాని మీద, adjournment motion agree చేయడం జరిగింది అది నేను verify చేసే వరకు I shall leave it at that ఇప్పుడు దానివిషయం కాదు ఇంత మందిని arrest చేసి ఆ పార్టీఆనేది లేకుండ చేసినతరువాత లోక్ సభలో నందాగారు refer చేసి Radio broadcast జరిగిన తరువాత it is a matter of urgent public importance and as such it has to be discussed only as an adjournment motion, Sir

Mr. Speaker —I shall give my ruling day after tomorrow.

PRIVILEGE MOT.ON

Re: BEHAVIOUR OF A C T O., TUNI CHECK - POST TOWARDS SRI V SANYASI NAIDU, M L.A

శ్రీ వి. సన్యాసినాయుడు (యలమంచిలి) —అధ్యక్ష మహాశయా, పరమేశ్వరి రైస్ మిల్, సైతారుపేట, చేసికొన్న tax appeal పైన, కాకినాడ C T O Office వారు L Dis 5458/64, dated 24-12-1964 మెమో ఒకటి పంపారు అది తునిచెక్ పోస్టు A.C.T O కు refer చేశామన్నారు. దానిదృష్ట్యా ఆ రైస్ మిల్ ప్రొప్రైటర్ వీసం వీరభద్రుడుగారు అయిదారు దఫాలు తుని చెక్ పోస్టుకు వెళ్ళి information తెలుసుకొన గోరగా అక్కడ వారు సరైన information ఇవ్వడం జరగలేదు దానిపైన, శాసన సభ్యునిగా నన్నుకూడ ఆ information తీసుకొనుటకు రమ్మనమని కోరగా 27-1-65న తేదీన నేను వీరభద్రుడుగారు కలసి తుని చెక్ పోస్టుకు వెళ్ళి A C T O గారిని కలుసు కొని దీనికి సంబంధించిన record పరిస్థితి ఎట్లాఉన్నదని అడిగితే వారు చెప్పడానికి తిరస్కరించారు D C T O ఆఫీసుకు వెళ్ళి భోగట్టా చేయవలసినదని చెప్పారు. అప్పుడు D.C T.O ఆఫీసుకు వెళ్ళి భోగట్టా తీసుకొన్నాము. అప్పుడు D.C.T.O. గారు లేరు. Headclerk ను భోగట్టా చేస్తే ఆ concerned గుమాస్తాను పంపించి అడిగితే దానికి సంబంధించిన రికార్డుగురించి తుని చెక్ పోస్టులో భోగట్టా చేయమని చెప్పారు. ఆ మధ్యాహ్నం గం 3_45 లకు మళ్ళీవెళ్ళి A.C T O. ను కలుసుకొని ఆ రికార్డు D.C.T.O. కు చేరలేదని, మీవద్దనేఉన్నదని చెప్పారని దానికి సంబంధించిన

information చెప్పమని కోరాము. ఆయన చెప్పడానికి తిరస్కరించాడు ఆ పార్టీకి కాకపోతే శాసన సభ్యునిగా అడుగుతున్నానని నాకైనా information ఇవ్వాలని కోరాను ఆయన వెంటనే కోపముతో కుర్చీమీదనుంచి లేచి శాసన సభ్యుడనని మీరు ముందేచెప్పియుంటే నేను మీతో మాట్లాడేవాడినేకాదు, 'శాసన సభ్యుడు' అని మీ మొఖంమీద వ్రాసియున్నదా? మొఖంమీద వ్రాసియుంటేమాత్రం మేము చెప్ప వలసిన అవసరం ఉన్నదా? మీరు శాసన సభ్యులుఅయితే శాసన సభలో మాట్లాడాలి గాని ఆఫీసులవెంట తిరగటమే పనిగా పెట్టుకుంటారా? మాకు information చెప్ప వలసిన బాధ్యత లేదు, దయచేసి ఆఫీసులోనుంచి వెళ్ళిపొండని నిష్కర్షగా జవాబు చెప్పినాడు. వెంటనే మరుసటిరోజునే ఇది financial matters కు సంబంధించినదని గౌ. ఫైనాన్సు మినిస్టరుగారికి వ్రాసి ఒక కాపి గౌ ముఖ్యమంత్రిగారికికూడ పంపాను Revenue Board First Member కుకూడ ఒక కాపీ పంపాను గౌ ముఖ్యమంత్రి గారు చర్య తీసుకుంటామని జవాబు పంపారు అధ్యక్షా, ఇది శాసనసభ హక్కులకు భంగకరమని ఈ ప్రివిలేజీ మోషన్ move చేయడానికి అనుమతి ఇవ్వమని కోరుతూ తగు చర్య తీసుకొనుటకు తమకుకూడ representation పంపాను. కనుక తగు చర్య తీసుకొనవలెనని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి:—అధ్యక్షా, ఇది ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చినతర్వాత, దీనిని ఎంక్వయిరీచేసి రిపోర్టు పంపించవలసినదిగా ఆదేశించటం జరిగింది. రిపోర్టు కూడ ఇప్పుడు వచ్చింది. ఇప్పుడు వీరభద్రుడు అని ఎవరినైతే చెప్పినారో, అతడు ఆ రైస్‌మిల్‌కు లెస్సీగా ఉన్నారని, ఆ గౌ సభ్యులు అ రైస్‌మిల్ భాగస్వాములని ఆ విధంగా వారు రిపోర్ట్‌వ్రాసి పంపించారు. ఎప్పుడైతే లారీ ఆ చక్‌పోస్టునుండి పే బిల్లు లేకుండా పోతున్నదో, అప్పుడు దానిని అక్కడ ఆ ఏ సి. టి వో ఆపివేసి ఆ డ్రయివర్‌నుండి పెనాల్టీ కట్టించుకోవటం జరిగింది ఆ పెనాల్టీ కట్టినతర్వాత అతడు వెళ్ళిపోయినాడు. తర్వాత యీ లెస్సీ—వీరభద్రుడుగారు సి. టి. ఒ దగ్గరకు వెళ్ళి దానిని అపీల్ చేసుకొన్నాడు. అపీల్ చేసుకొన్న తర్వాత దానికి స్టే ఇచ్చి, మళ్ళీ దానిని ఎంక్వయిరీ చేయవలసిందని ఎ సి టి ఒ కు పంపించారు అయితే అక్కడ ఇద్దరు ఎ సి టి ఒ లు ఉన్నారు ఒకరు కరస్పాండెన్స్ ఎ సి. టి. ఒ ఇంకొకరు చక్‌పోస్టులు చూసే ఎ. సి టి ఒ, ఉన్నారు. ఆ శాసన సభ్యులు, వీరభద్రుడుగారు—ఇద్దరుకలిసి చక్‌పోస్టులలో ఉన్న ఎ. సి టి ఒ. ను కలిసి "ఎంక్వయిరీకొరకు వాపసు పంపించినారు. అది వచ్చిందా, లేదా, ఏమిటీ సంగతి" అని సమాచారం అడిగినారు. అతడు దానికి సమాధానం ఏమీ చెప్పలేదు. వ్రాసి ఇస్తేనే నేను చెబుతాను, లేకపోతేలేదు అని ఆ ఏ సి టి ఒ గట్టి పట్టుదల పట్టినాడు. తర్వాత డిఫరెంట్ వర్షన్స్ మాత్రం ఉన్నవి అక్కడ ఎ సి. టి ఒ, సి టి. ఐ. ఇద్దరు ఉన్నారు యీ లెస్సీ వీరభద్రుడు, శాసన సభ్యులు—యీ నలుగురు అక్కడ ఉన్నారు. ఇక్కడమాత్రం రెండు వర్షన్స్‌వచ్చినవి. వీళ్ళ వర్షన్స్ వీరు చెబుతున్నారు. మేము శాసన సభను ఏమీ అగౌరవపర్చలేదని వారు చెబుతున్నారు. అగౌరవపర్చి నారని వీరు చెప్పినారు ఆ యన్‌క్వయిరీ రిపోర్టుమాత్రం ఆ విధంగా ఉంది. ఆ పర్సిస్టెన్స్ ఆ ఎ. సి టి. ఒ ఎవాయిడ్ చేయటానికి అవకాశం ఉండినది. ఆ

కరస్పాండెన్స్ విషయం నేను డైరెక్ట్‌గా డీల్ చేయటంలేదు. దానిని వేరే ఎ.సి.టి ఒ. డీల్ చేస్తున్నాడు. అతన్ని అడగవయ్యా—అని అంటే ఆ మేటర్ అంతటితో క్లోజ్ అయిఉండేది కాని, అతడు వ్రాసియిస్తేనే నేను చూస్తానని—ఆ విధంగా పర్‌సిస్ట్ చేయటం జరిగింది అది మాత్రం ఉభయపక్షాలవారు ఒప్పుకొన్నారు అతడు ఆ విధంగా పర్‌సిస్టెంట్‌గా మీరు వ్రాసి ఇస్తేనే చేస్తామని అడగటానికి అవకాశం లేదు.

It was not proper on the part of the A C T O to have insisted on the member to give it in writing He could have avoided the controversy. Whether it is an M L A or not, even in normal circumstances he should have guided the party properly Government is seized of the matter and it will be looked into

Mr Speaker —The question is whether I should admit the motion or not, It is for the member to say if in view of the action taken by Government he is prepared to withdraw the motion Then I would not pursue it. If he is not prepared to withdraw it I may have to consider whether there is *prima facie* case and refer it to the House.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాధం —ఎం ఎల్ ఏ లను యీ మోస్తరుగా ఆఫీసర్స్ మాట్లాడుతుంటే, ఇది యీ హవుస్‌ముందుకు వచ్చినపుడు, హవుస్ అభిప్రాయం తీసుకోవాలి అంతేగాని, ఆయన మాట్లాడుకొని, ఎల్లుండి ఇంటికివెళ్లి ఆయన కాళ్లమీద పడితే విత్‌డ్రాచేస్తే, మిగిలినవారు కూడ ఇట్లా ఉంటారుకదా అందుకోసం నేను అంటున్నాను

శ్రీ వి విశ్వేశ్వరరావు —గవర్నమెంట్ దృష్టికి వచ్చింది గవర్నమెంట్ యాక్షన్ తీసుకొంటున్నది అని మంత్రిగారు చెప్పారు అది కాదు సమస్య మన సమస్య ఏమిటంటే—అది అసెంబ్లీముందుకు వచ్చింది అతడు అసెంబ్లీని అగౌరవ పర్చారా, లేదా, అనే పాయింట్ మనం ఇక్కడ చర్చించవలసిఉంటుంది ఆరూపంలో దీనిని తీసుకోవాలిగాని, మెంబర్ విత్‌డ్రా చేసుకొంటారా, లేదా, అన్నది సమస్యకాదు.

Mr Speaker —There are certain occasions when members themselves invite trouble. Why should they go to a Clerk or Head Clerk? Why should the members not write to the concerned Officer or concerned authority? They themselves invite trouble I can understand the members going and making some representation to the District Authorities if the matter is in the general interests of the public, but in private matters they go and make a request as M.L As. and then bring in issues of breach of privilege here.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—అధ్యక్షా, తమరు ముందర పరిశీలన చేస్తామన్నారుకదా, పరిశీలన చేయండి తర్వాత చూద్దాము.

Mr. Speaker:—Please do not put me in a position to express my own views. Where is the need for an M L.A. to go to a clerk or a head clerk?

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాధం —నాకేమి కనుపిస్తుందంటే—ఇప్పుడు ఉన్న ప్రభుత్వము యొక్క పద్ధతి—ఆమోస్తరుగా ఎం. ఎల్. ఏలను కూడ అక్కడవరకు వెళ్లవలసిన అవస్థలోకి వస్తున్నది.

Mr. Speaker —Not only here but in other cases also members go to the Clerks and Head Clerks This is an unfortunate position which they can avoid by writing to the authorities concerned and getting things done. In the general interests of the public, they can go and make representations to the Collector or whoever it is but not in individual grievances

శ్రీ వి సన్యాసినాయుడు —ప్రభుత్వం చర్య తీసుకొంటానని హామీ ఇస్తే నేను విత్‌డ్రా చేసుకొంటాను.

శ్రీ కె బ్రహ్మానందరెడ్డి —ఏమి చేయాలో, ఏమిటో, అదంతా చూడాలిగాని—చర్య తీసుకొంటామని హామీ ఏమీ లేదండి

Mr. Speaker —Government have already moved in the matter. They are taking action What the result is going to be they cannot give an assurance

శ్రీ వి సన్యాసినాయుడు —చర్య తీసుకోమనే నేను సెలవిస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —గవర్నమెంట్ హామీ ఇవ్వటానికి, ప్రివిలేజ్ మోషన్‌కు సంబంధం లేదు

Mr Speaker —They are not It is purely a private matter and Government cannot give any kind of assurance

Sri Vavilala Gopalakrishnayya —Even if Government is prepared to give an assurance the privilege motion cannot be withdrawn

Mr Speaker —I shall decide about it day after to-morrow.

PAPERS LAID ON THE TABLE

Annual Financial Statement for 1965-66 and Supplementary Financial Statement for 1964-65 of the Andhra Pradesh State Electricity Board

The Minister for Public Works (Sri A C Subba Reddy) —I beg to lay on the Table under sub-section (3) of section 61 of the Electricity (Supply) Act, 1948 (Central Act 54 of 1948), a copy of the Annual Financial Statement for 1965-66 and Supplementary Financial Statement for 1964-65 of the Andhra Pradesh State Electricity Board.

Mr. Speaker —Paper laid on the Table

G O Ms No. 91, Planning Department, dated 18-7-1964 under sub-section (3) of section 14 of the Collection of Statistics Act, 1953.

The Minister for Panchayati Raj (Dr. M N Lakshminarasiah) —I beg to lay on the Table a copy of G O Ms No 91, Planning Department, dated the 18th July 1964 and published in Rules Supplement to Part I of the *Andhra Pradesh Gazette*, dated the 12th November 1964 as required under sub-section (3) of section 14 of the Collection of Statistics Act, 1953.

Rules relating to election of Temporary Sarpanch of Gram Panchayat G O Ms No 1260, Panchayat Raj, dated 5-12-1964.

The Minister for Panchayati Raj —I also beg to lay on the Table under sub-section (5) of section 217 of the Andhra Pradesh Gram Panchayats Act, 1964, a copy of the Rules relating to election of Temporary Sarpanch of Gram Panchayat under the Andhra Pradesh Gram Panchayats Act, 1964, issued in G O Ms No 1260, Panchayati Raj, dated 5-12-1964, which has been published in the Rules Supplement to Part VII of the *Andhra Pradesh Gazette*, dated 24-12-1964.

Mr Speaker —Papers laid on the Table.

Board of Management of the Andhra Pradesh Agricultural University (Election of Chairman) Statutes, 1964.

The Minister for Agriculture (Sri A Balarami Reddy) —I beg to lay on the Table a copy of the Board of Management of the Andhra Pradesh Agricultural University (Election of Chairman) Statutes, 1964, made in exercise of the powers conferred by sub-section (1) of section 39 of the Andhra Pradesh Agricultural University Act, 1963, and published at pages 1320 and 1321 of Part II of the *Andhra Pradesh Gazette*, dated 24-12-1964

Mr Speaker —Paper laid on the Table

శ్రీ వి సత్యనారాయణ —అధ్యక్షా, పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్-ఇది యీ రోజున మన హవుస్ ముందుకు మంత్రిగారు తీసుకువస్తున్నారు. మన అసెంబ్లీ సమావేశము గత నెల 24 వ తేదీన ప్రారంభమయినది ఎలక్షన్ నిన్ననే జరిగింది. డిశంబరు 12న యీ నోటిఫికేషన్ జారీచేయటం జరిగింది అసెంబ్లీ ప్రారంభమై, ఇన్ని రోజులు అయినతర్వాత—నిన్ననే ఎలక్షన్ జరిగినపుడు, డిశంబరులో ఇస్యూచేసిన దానిని అసెంబ్లీ సమావేశం ప్రారంభించిన రోజుననే ప్రవేశపెట్టవలసి ఉండినది. ఇంతవరకు డిలే కావటానికి కారణం ఏమిటి? నిన్న ఎలక్షన్ అయినతర్వాత—ఇవాళ హవుస్ ముందుకు రావటంఅంటే, ఇది ఒకరకంగా అసెంబ్లీని ఓవర్‌లుక్ చేయటం, టైమ్ ఉన్నప్పటికి-అసెంబ్లీ సమావేశం ప్రారంభమైన రోజున పెట్టటానికి వారికి అవకాశం ఉన్నప్పటికీ-దానిని వినియోగించక పోవటం ఇది మన అసెంబ్లీయొక్క గౌరవ ప్రతిష్ఠలకు భంగకరమని నేను అనుకొంటున్నాను. ఇదివరకు మీరు వేరే విషయంలో వారన్‌చేయటం జరిగింది కాని రిపీటెడ్‌గా మంత్రులు అలా చేస్తుంటే, మన హక్కులకు చాలా భంగము కలుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను.

Mr. Speaker — If it is a matter of one or two years it does not matter, but because it is only a matter of one or two days there is some objection (Laughter)

If there has been a delay of one or two years he would not have questioned about it. Because it is only a delay of one or two days, he is questioning about it. (Laughter)

Notifications issued in the following G Os under sub-section (1) of section 9 of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963.

The Minister for Labour and Transport (Sri B V Gurumoorthy) — I beg to lay on the Table under sub-section (2) of section 9 of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963 (Act 5 of 1963), a copy each of the Notifications issued in the following G Os under sub-section (1) of section 9 of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963 —

G O Ms No and date in which the Notification was issued	*Date of the publication in the Andhra Pradesh Gazette*
1. 2410, Home (Tr II) Department, dated 21-12-1964.	Part I, dated 21-12-1964 (Extra-ordinary)
2 2463, Home (Tr II) Department, dated 30-12-1964	Part I, dated 30-12-1964 (Extraordinary).
3. 2464, Home (Tr II) Department, dated 30-12-1964	Part I, dated 30-12-1964 (Extraordinary)
4. 121, Home (Tr II) Department, dated 21-1-1965	Part I, dated 4-2-1965
5 129, Home (Tr II) Department, dated 21-1-1965	Part I, dated 4-2-1965.

Mr. Speaker — Papers laid on the Table.

(*Mr. Deputy Speaker in the Chair*)

శ్రీ వి విశ్వేశ్వరరావు —On a point of order Sir, తెలంగాణాలో motor vehicles కు taxation పెంచుతూ Government G O. చేసినది ఇది లోగడ 1963 లో శాసనసభలో చర్చించినప్పుడు మేము తెలంగాణాలో యిప్పుడప్పుడే motor vehicle taxation పెంచము ఆంధ్రతో పాటు తీసుకురాము కొంతకాలం వేచి ఉంటాము అని చెప్పారు అదేకాదు public opinion ascertain చేసిన తరువాత దీనిని ఆలోచిస్తాము అనేవిధంగా అప్పుడు చెప్పడం జరిగింది. ఇప్పుడు అది జనవరి ఒకటవ తారీఖునుంచి force లోకి వస్తుంది అనుకుంటాను ఇప్పుడు అసెంబ్లీ ముందు పెడితే ప్రజాభిప్రాయం ఎలా సేకరిస్తారో తెలియదు. తెలంగాణాలో ఒక్కసారిగా యింత ఎక్కువగా taxation పెంచడానికి ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయం ఎంతవరకు న్యాయమైనదని ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉన్నది ఇంత ఎక్కువ taxation ప్రభుత్వం ఒక ప్రకటన ద్వారా చేయడం సరైనది కాదని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ బి. వి గురుమూర్తి —దీనిపైన discussion allow చేసినట్లయితే జవాబు చెపుతాను.

మిస్టర్ డిప్యూటి స్పీకర్.— Discussion లేదు objection చేశారు.

శ్రీ వి బి. గురుమూర్తి —1963 లో రెండు Acts integrate చేసినప్పుడు assurance యిచ్చినాము అనేమాట (గ) తెలంగాణాలో కొంత తక్కువఉన్నది.

ఆంధ్రప్రాంతంలో ఎక్కువ ఉన్నది. అదే విధంగా అప్పుడు ఉంచుతాము అని చెప్పినాము గాని eternal గా ఎల్లకాలం ఒకేతీరుగా ఉంటుందని assurance యివ్వలేదు

శ్రీ వి విశ్వేశ్వరరావు —పెట్టేటప్పుడు కనీసం ప్రజాభిప్రాయం సేకరించడానికి ప్రయత్నంచేసి ఉండాలి ఇంత ఎక్కువగా taxation పెంచేటప్పుడు ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోకుండా శాసన సభకు తెలియకుండా ఒక్కసారిగా ఒక notification ద్వారా పెంచడం సరైనది అవుతుందా ?

శ్రీ బి వి గురుమూర్తి —అది cabinet decision, దాని మోస్తరుగా తీసుకువచ్చాము

GOVERNMENT BILLS

The Andhra Pradesh (Andhra Area) Tenancy (Amendment) Bill, 1965

The Minister for Revenue (Sri N Ramachandra Reddy) —I beg to move for leave to introduce the Andhra Pradesh (Andhra Area) Tenancy (Amendment) Bill, 1965

Mr Deputy Speaker :—Motion moved

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు —Opposition నుంచి ఏవైన bills introduce చేసేదానికి leave అడిగినాకూడ ప్రభుత్వం యివ్వకుండా ఉన్నది మేము ఎందుకు గాను leave యివ్వాలో అర్థంకాకుండా ఉన్నది

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —వాళ్ళకంటె మనం graceful గా ఉందాము

Sri P Rajagopal Naidu —All right.

Mr Deputy Speaker The question is

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh (Andhra Area) Tenancy (Amendment) Bill, 1965"

The motion was adopted

The Andhra Pradesh (Telengana Area) Tenancy and Agricultural Lands (Amendment) Bill, 1965.

Sri N Ramachandra Reddy —I beg to move for leave to introduce the Andhra Pradesh (Telangana Area) Tenancy and Agricultural Lands (Amendment) Bill, 1965.

Mr. Deputy Speaker —Motion moved

(Pause)

The question is

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh (Telangana Area) Tenancy and Agricultural Lands (Amendment) Bill, 1965."

The motion was adopted.

The Andhra Pradesh (Telangana Area)Land Revenue(Amendment) Bill, 1965.

Sri N. Ramachandra Reddy — I beg to move for leave to introduce the Andhra Pradesh (Telangana Area) Land Revenue (Amendment) Bill, 1965.

Mr Deputy Speaker —Motion moved
(Pause)

The question is

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh (Telangana Area) Land Revenue (Amendment) Bill, 1965."

The motion was adopted

GENERAL DISCUSSION ON THE ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR THE YEAR 1965-66

శ్రీ కె. గోవిందరావు(అనకాపల్లి) —అధ్యక్షా, మన ప్రభుత్వం ఆహారసమస్య విషయంలోఅవలంబించిన అపసవ్య విధానంవల్ల పంట చేతికి వచ్చిన తరువాత, 3 నెలల లోపుగానే ధరలు బాగా తగ్గి ఉండవలసిన సమయంలో ఆహారధాన్యాల ధరలు చాల విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నాయని నిన్న చెప్పాను ఇప్పుడు రాబోయేటటువంటి గడ్డుమాసాలలో ఏ రకంగా ప్రభుత్వం దీనిని పరిష్కరించబోతున్నదో, వారు వేస్తున్నటువంటి పథకం ఏమిటో యిందులో స్పష్టంగా ఏమీలేదు. ఇప్పటికైనా ప్రభుత్వంవారు తాము అవలంబించే విధానం ప్రజలకు ఏవిధంగా ప్రమాదకరమైనదిగా తయారుకాబోతున్నదో గుర్తించి రాబోయే 8 మాసాలలో కావలసిన సరకును తమకు చేతనైనంతవరకు తెచ్చి చేతిలో ఉంచుకోవడానికి ప్రయత్నంచేయాలి అని నేను కోరుతున్నాను. మంత్రిగారి Budget ప్రసంగంలో కాంప్రెహెన్సీ అనేది అడుగడుగనా ఏ విధంగా కనిపిస్తున్నదో నిన్న చెప్పాను. Steel factory గురించి చెప్పవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వెనకబడిందని steel factory కావాలని అన్నివైపులవారము అడుగుతున్న మాట వాస్తవమే. అనేకసార్లు మన ముఖ్యమంత్రిగారు ఉక్కు ఫ్యాక్టరీ రావడం కోసం సర్వే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాము అని చెప్పినమాటకూడ వాస్తవము. దురదృష్టవశాత్తు ఎప్పటికప్పుడు మనకు దగ్గరకు వచ్చినట్లుగా కనబడడం మళ్ళీ దూరంగా వెళ్ళిపోతున్నట్లుగా అర్థంకావడం—యిది ఈ ఉక్కు ఫ్యాక్టరీకి సంబంధించి గతకొన్ని నెలలుగా కన్పిస్తున్నటువంటి విషయం. ప్రస్తుతం Anglo-American consortium హైదరాబాద్ వచ్చిందో, వస్తుందో, మొత్తంమీద దానికోసమని ఒక ఆఫీసరును వేస్తామని దానికి కావలసిన భోగట్టా అంతా ఆ concent కు అందజేయబోతున్నామని budget ప్రసంగంలో వ్రాశారు. అయితే అంతటితో మన పని అయిపోయిందా అని అడుగుతున్నాను ఆ Anglo-American consortium యింకోచోటికివెళ్ళినప్పుడు అక్కడ వారు యిచ్చినటువంటిది పత్రికలలో వస్తున్నది. ఏది నిజమో ఏది కాదో నేను చెప్పలేను పత్రికలలో వచ్చిన వార్త దాని సారాంశం చూసినప్పుడు మాత్రం విశాఖపట్టణానికి యిది వస్తుందా రాదా అనే అనుమానం కలిగింది. ఎందుకంటె అక్కడకు వెళ్ళగానే వారు ఒకమాట చెప్పినట్లు విన్నాము హాస్పేట చాల అనుకూలమైన స్థలం అని అన్ని sites చూసిన తరువాత ఆ అభిప్రాయానికి వస్తే అది

ఒకవిధంగా ఉండేదిగాని చూడగానే మొత్తంపైన అభిప్రాయం వెలిబుచ్చి ఇవన్నీచేస్తున్నప్పుడు, యింతకుముందు ఉన్నటువంటి back ground అంతా ఒకసారి జ్ఞాపకం పెట్టుకుంటే steel factory ఏమి అవుతుందనే అనుమానం సహజంగా కలుగుతుంది. ఇవ్వాళ ప్రభుత్వం దీనిపట్ల ఏమాత్రంకూడ కాంప్రెహెన్సి లేకుండా వారికి రిపోర్టుయివ్వడంతోపాటు అవసరమైన ఆందోళన, దానికి కావలసిన pressure చేసి కేంద్రప్రభుత్వం మీద తీవ్రమైన ఒత్తిడి తీసుకురాకపోతే ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు అన్ని అవకాశాలు ఉన్నప్పటికీకూడ న్యాయంగా రావలసినటువంటిదికూడ పోయే ప్రమాదం ఉన్నది దీనినంతటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని House ను confidence లోకి తీసుకొని, ప్రజలను confidence లోకి తీసుకొని ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు తప్పనిసరిగా steel factory యివ్వాలనేదానికి తగిన ఒత్తిడి చేయాలని నేను కోరుతున్నాను ఇది పెద్ద విషయం అనుకుందాము చిన్న చిన్న విషయాలలోకూడ యిదే కన్పిస్తున్నది South అని North అనే భావాలు కన్పిస్తున్నాయి ఢిల్లి పోతే ఏ ఆఫీసుకు పోయినప్పటికి North versus South అని దీనిని వెనక్కునెట్టాలనే background కూడ ఉన్నది కాబట్టి ఈ Hindi భాషఆందోళన యింత తీవ్ర స్వరూపం ధరించడానికి ఈ కారణాలుకూడ ఉన్నాయని నాఉద్దేశ్యం కేవలం భాషాసమస్య కాకుండా యితర కారణాలు, economic back ground, preferences, ఉద్యోగాలు promotions ఇవన్నీకూడ ఈ వెనక back ground లో act చేస్తూనే ఉన్నాయి ఒక చిన్న ఉదాహరణ చెపుతాను Crash programmes అని ఈ మధ్య కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది పేరు చాల విచిత్రంగా ఉన్నది. వారికి ఎలా తట్టిందో తెలియదుగాని crash programme అని పెట్టారు పేరు ఎలా ఉన్నా విషయం మంచిదే అనుకున్నాము Lift irrigation అవి కాకపోయినా, కొన్ని కార్యక్రమాలు మంచివే ఉన్నాయి. చాల తక్కువకాలంలో చాల తక్కువ ఖర్చుతో సత్ఫలితాలు వచ్చి ఎక్కువ agricultural production వచ్చే పద్ధతులలో ఆ స్కీమ్సు పెట్టారు. అయితే ఆంధ్రదేశానికి సంబంధించినంతవరకు ఏమి జరిగింది? ఇతర రాష్ట్రాలలో మనం చూశాము U P లో ఒక ప్రకటన వచ్చింది. సుచేతా కృపలానీ ఒక statement చేస్తూ ఉత్తరప్రదేశ్‌లో ఈ crash programme చాల ఉపయోగపడింది దానివల్ల agriculture production చాల పెరిగింది అని, చాల ఎక్కువడబ్బు ఖర్చుపెట్టామని యివన్నీ చెపుతూ వచ్చారు. అయితే మనవద్దకు వచ్చేటప్పటికి ఏమి జరిగిందంటే—అయిదుకోట్ల రూపాయిల ఎస్టిమేట్‌లో సుమారు 180 స్కీమ్సు సెంటర్‌కు సజెస్ట్ చేస్తే అందులో మనకు యీ సంవత్సరానికి యిచ్చినది 50 లక్షలకు మాత్రమే అని నేను చూచాయగా వింటున్నాను. ఈ విధంగా జరుగుతున్నట్లయితే యింక యీ రీజినల్ ఇంబాలన్స్ ఏ విధంగా పోతుందని అడుగుతున్నాను. అందుచేత, యిటువంటి సందర్భాలు వచ్చినప్పుడు అవసరమైన కార్యక్రమానికి ఉపయోగపడేదానికి, వెనుకబడిన రాష్ట్రాలు ముందుకు పోవడానికి తప్పనిసరిగా ఎక్కువ కేటాయించాలి ఆ విధంగా చేయకపోతే యీ అభిప్రాయభేదాలు, వైమనస్యాలు యింకా పెరిగిపోతాయి. అవి అనేక వెర్రితలలువేసి భాషా రాష్ట్రాల సమస్యగా రూపందాల్చే ప్రమాదమున్నది. ఈ స్టీల్ ప్లాంట్ విషయంలోను, యితర ప్రోగ్రాముల విషయంలోను పారిశ్రామికంగా వెనుకబడివున్న ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను అభివృద్ధి చేయడానికి కేంద్రం కావలసినంత, అవసరమైనంత

ఎక్కువ కేటాయింపులు తప్పని సరిగా చేయవలసి వున్నదని, లేకపోతే దానివలన చెడుఫలితాలు ఏర్పడతాయని నేను మనవిజేస్తున్నాను

రెండవది—రాష్ట్రంలో ఎల్లకాలమూ వెనుకబడిన ప్రాంతాలుగానే కొన్ని వుండిపోతున్నాయి. నిన్న ఒక మిత్రుడు చెప్పాడు—ఇటువంటివి కొన్ని వందల కంప్లెయింట్స్ వస్తున్నవి. ఎల్లకాలమూ వాటిని వెనుక బడిన ప్రాంతాలుగానే వుండేట్లుగాకుండా, అరకమైన మనస్తత్వం ప్రజలలో వుండకుండా చేయవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపై వున్నది గున్నయ్యగారుకూడ చెప్పారు, కొన్ని ప్రాంతాలకు మాత్రమే సౌకర్యం జరుగుతుంది, అవి మాత్రమే అభివృద్ధి చెందుతాయి, కొన్నిప్రాంతాలు ఎల్లకాలమూ వెనుకబడివుండి పోవలసిందే అనే అభిప్రాయం ఆ ప్రాంత ప్రజలలో పెరగడం సరియైనది కాదు దానిని తగ్గించడానికి నాలుగవ ప్రణాళికలోనైనా ప్రయత్నించవలసినదిగా చెబుతున్నాను

టాక్సేషన్‌గూర్చి రెండు మాటలు చెప్పి ముగిస్తాను మన ప్రభుత్వం టాక్సేషన్ విషయంలో మాత్రం ఏవిధమైన వ్యత్యాసాలు లేకుండా చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. తెలంగాణాలో ఎక్కువవుంటే ఆంధ్రలోకూడ పెంచడం, ఆంధ్రలో ఎక్కువవుంటే తెలంగాణాలోకూడ పెంచడం యీ విధంగా సమన్వయం చేస్తున్నారు తప్ప ఒక ప్రాంతములో తక్కువవుంటే ఆ విధంగా రెండవ ప్రాంతములో కూడ తగ్గించడానికి మాత్రం ప్రయత్నించడం లేదు చెరకు విషయంలో పెంచుతామని బడ్జెటు ప్రసంగంలో చెప్పారు. దీనిలో చాలా తక్కువ పెరుగుతుందని నిన్న ఒక మిత్రుడు చెప్పారు; దానివలన ప్రమాదం లేదనికూడా వారు అన్నారు. కాని, నాకు తెలిసిన భోగట్టా ప్రకారం కృష్ణా జిల్లాలలో చెరకు పంటలో ఎకరానికి 50 నుండి 55 రూపాయిలు వసూలు అవుతుంటే యిప్పుడు దీనివలన 95 నుండి 110 రూపాయిలవరకు పెరిగే అవకాశమున్నది. మా విశాఖపట్నం జిల్లాలో చాలా ఎక్కువ షుగర్ కేన్ కల్టివేషన్ వుంది. షుగర్ ఫ్యాక్టరీస్ వున్నవి, అక్కడమేము చెల్లిస్తున్నది, సెస్సులతోకలిపి, 18, 19 రూపాయిలు ఉంటే ఇప్పుడు 95, 100 రూపాయిలవరకు ప్రమాదమున్నది కనుక, ఒక ప్రక్కన టాక్సేషన్ సాట్యురేషన్ రీచయి అయిపోతున్నదనుకునే సమయంలో యిటువంటిచేయడం ఏ మాత్రం సైంటిఫిక్ కాదు. ఇష్టం వచ్చినప్పుడు యిష్టం వచ్చినట్లుగా, చేతికి దొరికినంత వేయడం అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేయడం అవుతుందని, దేనికి తీవ్రమైన ఆందోళన జరుగుతుందని, ఆ రకమైన ఆందోళన రైతాంగములో తీసుకురావద్దని కోరుతున్నాను. దీనికి బదులు అగ్రికల్చరల్ ఇన్‌కంటాక్సు విధించవలసినదిగా నేను కోరుతున్నాను.

Smt. Kumudini Devi (Wanaparthi) :—Mr. Speaker, Sir. Let me first congratulate the hon. Finance Minister upon his very practical and useful budget His speech shows at once an understanding and sympathy, of the range of problems that confront the State. While saying so, I must, in duty bound, confess that there are some important matters—at least to my mind important—which have not been taken in to consideration.

I had occasion, in speaking on the last budget, to refer to certain problems which still have not been tackled One of the clear examples is the beggar problem The fact that we have a Beggers Act which though enforced is not being satisfactorily implemented is a matter of regret The continued infliction of these persons upon the public, apart from its being an eye-sore to our aesthetic senses, gives an impression to the visitors, of the lack of effort on the part of our Government to alleviate the economic ills It also encourages contamination and infection of diseases It should be the earnest endeavour of of our Government to confine these persons to beggar homes or to encourage them to work There is no dearth of work nowadays with all the building activities and great developmental works At least more than 50% of the beggars are able-bodied, but they find begging is more lucrative than earning by honest hard work They play upon our psychology, continual pestering and irritation of the other man will induce that man in disgust to part with some money Those that part with it do so mostly with the object of getting rid of him But immediately he parts with it, it does not solve his problem. It only encourages others to surround him and pester him Surely, a citizen, should have the freedon to walk in the streets, to go out shopping, unmolested It is, therefore, my earnest request to the Government that serious attention be bestowed upon the solution of this problem which will make our cities free from this irritation

The other problem to which I wish to refer and which also pertains to the health of our citizens, is the nuisance of the smoke from the Road Transport Corporation buses Our buses have become old and dilapidated They have been pouring out injurious carbon-monoxide which effects the health and well-being of all those who live in the city. I am sure, Sir, members of this House will agree with me, that the public has a right to demand that these buses do not cause such nuisance It is a potantial danger to our health with its likelihood of inflicting cancer Our Road Transport Department requires vigorous reorganisation, because everywhere the public has been put to great inconvenience due to bus failures Bus transport in the city is not sufficient to meet the demands One has got to go to the bus stops at school and office going times, to find how, particularly women and children, have suffer the consequences At all the bus stops near the schools there should be some bandobust, whether of the police or Road Transport Department, to see that they board buses without inconvenience and in an orderly manner and to minimise the risk of accidents. Not being a technician, I am not in a position to suggest ways and means of how this reorganization and abatement of nuisance is to be achieved. I have little doubt that replacement of worn out buses or re-conditioning of the engines and more efficient repairing work shops in the city and various other District Headquarters, and operational organization, which has as its aim punctuality and efficiency will achieve the desired result.

I would also like to advert to the lack of facilities for a blood bank. I have brought it to the notice of the Government on several occasions, that this is a primary requisite for operational surgery. [illegible]

a sufficient store of blood of various groups, operations cannot be performed sucessfully and because of lack of blood of a particular group sometimes operations may have to be postponed When during the operation a patient loses blood, there must be an assurance that that particular group of blood will be available without which his or her, life may be in danger I do hope the hon Finance Minister, who is also a Doctor and who will appreciate what I am saying, much more, will give his earnest attention, and allocate funds for the establishment and functioning of an efficient Blood Bank Now, if we are to start efficient Blood Transfusion Services in our State the Government will have to support this cause whole-heartedly Adequate premises equipment and fully trained personnel are a must Certain basic standards have to be maintained "Some thing is better than nothing" attitude will not do in this line of medicine as we cannot afford to play with human lives I am informed that about Rs 3 lakhs are required to have a Dry Plasma Processing Plant in the city and blood banks in all the teaching hospitals in the State It is necessary to find the foreign exchange content of this commitment. When other States have been successful in procuring foreign exchange for this purpose, I do not see why our Government cannot do so, once the Government takes a decision and implements this suggestion Voluntary social workers should be encouraged to take on the work of doing propaganda, enrolling valuntary doners and to take interest in the case of the donors. This suggestion of mine may be given serious consideration

In this connection, I would also like to draw the attention of the Government to the meagre pittance that is being given to house-surgeons. In our system, of professional education, we have been encouraging merit and not social status and wealth The majority of the students selected for professional courses nowadays, come from middle and poorer strata of life, whose education for 5 to 6 years in cities, is itself a great drain on the financial resources of the parents At least once they have qualified themselves successfully, to a great extent that burden must be lightened Sir, it should be a matter of great concern of this House, that a sum of Rs 120 p m with all the deducations, will hardly leave in the hands of house surgeons, a sum of Rs. 110 p m. They have to pay for their board, for their room and for other amenities, for which then amount is not at all sufficient. It is a misnomer to think that these house-surgeons are only there to serve their ends In most of the hospitals, house-surgeons form the backbone of medical services While no doubt they were learning work in the 5 years they are there, they have already acquired sufficient rudimentary knowledge to meet a particular service, *viz.*, the carrying out of instructions given by the medical officers, under whose care the patients are. They are there at the beck and call of the patient and at any emergency They have to make up their mind whether it is a case which calls for summoning of their superiors or whether they can manage it by themselves. Their working conditions in most of the hospitals are not such as would justify our being complacent They are asking for a rise in their salaries and in their amenities When an ordinary untutored uneducated workmen gets more than what they are drawing now, the house-surgeon's daily wages work at Rs. 4 while a mason or a carpenter is getting Rs. 6, surely they have a right to ask

for a better treatment A stipend of Rs 200 p m with room rent and meals when they are on night duty, is not such an amount while we can stint having regard to the rising prices and the services they are called upon to render to the sick and the infirm Sir, once again I appeal to the Government and the Finance Minister in particular who is a medical man and who can well appreciate the trials and tribulations of these young men It has come to our notice that trouble is brewing When the justness and righteousness of their demands is apparent, I am sure the Government will not delay and allow it to come to a head

Coming to the more controversial language question, Sir, it is apparent that what this implies to my mind and which is the burning question, is that nothing should be done which will affect the integrity and unity of India The attitude of mind to the solution of questions involving emotions, is a very important consideration, and once these emotions are aroused, its solution not only becomes difficult, but perhaps it might even cause injury as to make the remedy very difficult. The cause of Hindi should not be ruined by haste or by aggressiveness or by giving an impression that those whose mother-tongue it is are the blessed ones and thus superior. Once that complex exists or is made to appear to the non-Hindi speaking people, the cause of Hindi will have a set-back At the same time, non-Hindi speaking people who have accepted Hindi as the national language, should try to encourage its growth and not impede it. When during centuries of British rule English was only being learnt by a small percentage of our nation, or during the 400 years of the Muslim rule in Hyderabad Urdu was only learnt by a small percentage of the majority of non-Muslims can Hindi be so easily learnt by the majority of the non-Hindi speaking people, unless a voluntary and spontaneous patriotic effect is made by them ? It is not a question of 29 or 30% of the Indian people talking Hindi It is a question of a large majority of Indians who do not know Hindi learning it. It is only then that Hindi can have a real claim for recognition as a national language The mere writing of it in the Constitution does not make it so It must be a reality and that can only take place when we, as a people, in a calm atmosphere decide voluntarily to learn it The Governments of the States and the Government of India should create that atmosphere and those conditions, and particularly the Hindi-speaking leaders should do nothing to create mistrust and suspicion or behave in an arrogant way. After all, Sir, this country has so many problems , the economic situation, the food problem, its mal-distribution, its insufficient production, spending of our foreign exchange to purchase it when we should make efforts to grow it here and increase it , the security of our borders, the manufacture of defence equipment, reorganisation of Army, settlement of our Nalagland problems, and the yearly visitation of floods and devastations caused thereby , are these problems not sufficient for us ? Do we think that we are justified in having a further problem added to it ? I was glad to see that our Government is thinking of introducing the regional language It will facilitate a better administration at certain levels, to conduct our afiffairs in the regional language. Over 90% of the pepople in our State speak that language and about 80% do not know how to read it, and it is not a difficult to learn.But my only desire is

that the regional language which will be in vogue and is current should be a language understood by the common man. No effort should be made to coin words, to create a language, when the language can grow and has the capacity to grow. Sir, the Osmania University and the erstwhile Hyderabad Government, tried an experiment and the Urdu that was produced by them by an expensive translation bureau was laughing Stock of persons whose mother tongue Urdu was Members of the erstwhile Hyderabad State will support me in this That is what is happening in Hindi States also Though the people of the earstwhile Hyderabad State know Hindi The Hindi that is spoken in the Four Hindi speaking States is not the same An effort should be made to develop a simple Hindi, which will have the capacity to absorb and adopt international terms, as if they are terms of Hindi. Sir, take English At least 20% if not more of that language has been absorbed from other languages. It has the capacity to absorb. Similarly take Telugu. It has absorbed a graet amount of vocabulary from Urdu and English, and once it has absorbed, it has given a peculiar Telugu character to it, so that persons speaking a language whose words are adopted from other languages cannot recognise the same in its Telugu form So much so, Telugu people claim it as their technical word and would in some cases dispute its derivation Such is the Telugu language and my only appeal is that we should keep it so and make it rich and richer to absorb all the international words After all, science and its development has not originated in India. As such, its technical terms are new to us If we use these technical words and convey our ideas in Telugu or Hindi language, it makes our burden light and that of our children lighter There is no justification for fanaticism in the adoption of language We should show some gratitude to the language which has given us unity, at least by giving it a place in the language of India and accepting its usefuless Any ingratitude to it will spell danger and disintegration There must be a synthesis commensurates with our objective of achieving national goal.

శ్రీ కె. శ్రీ రామమూర్తి (Kanithi) — అధ్యక్షా, ఆర్థిక శాఖా మాత్యులు ప్రవేశ పెట్టిన బడ్జటును నేను పూర్తిగా బలపరుస్తున్నాను. అన్ని పద్దులకు బాగానే కేటాయించారు ఇండస్ట్రీస్ స్థాపించేటప్పుడు అన్ని ఇండస్ట్రీస్ హైదరాబాదులోనో, వై జాగులోనో కాన్‌సెంట్రేట్ చేయకుండా రాష్ట్రమంతా స్ప్రెడ్ చేస్తే బాగుంటుందని అభిప్రాయపడుతున్నాను. Here I do not mean to say that they should be distributed district- wise but they should be spread out where there are possibilities and facilities so that they can attract local capital and local labour; not only that they can relive the pressure in big cities like Hyderabad and Visakhapatnam on land, water and power.

కర్నూలు, నంద్యాల తాలూకాలలో, మహబూబ్‌నగర్, అలంపూరులలో షుగర్ ఫ్యాక్టరీలు స్థాపించే అవకాశం వుందన్నారు అది ప్రభుత్వం పరిశీలించాలని నా మనవి. మన రాష్ట్రంలోచాల వెనుకబడిన ప్రాంతాలు వున్నాయి. కొన్ని గ్రామాలలో త్రాగడానికి నీటివసతికూడ తక్కువగా వుంది. ధోన్, ఆలూరు, మున్నగుచోట్ల నీటివసర్లు ట్యూబ్‌వెల్స్, బోరింగ్స్ అయినా ఏర్పాటుచేసి నీటి సప్లయి చేయాలని మనవి. ఒక విలేజినుంచి యింకొక విలేజికి రోడ్సు లేక పోయినా మెయిన్‌రోడ్డుసు

చేరడానికి లింక్ రోడ్సు అయినా ఏర్పాటుచేస్తే ప్రజలకు ఎమర్జన్సీ రోజుల్లో ఉపయోగపడుతుందని నా అభిప్రాయం ప్రభుత్వం ఎన్నో చిన్న, పెద్ద ప్రాజెక్టులను మొదలు పెట్టింది. కాని, సరైన టైములో నీరురావడంలేదు. రైతులు భూమిని వ్యవసాయానికి తయారు చేసుకొని, నీరు రాకపోతే ఎంతో బాధపడతారు. నష్టంకూడ కలుగుతుంది రాజోలిబండ డైవర్షను స్కీములో అటువంటి కంప్లయింట్స్ చాలా వచ్చాయి. ఇంజనీరుగారికి రిప్రజెంటు చేసినా చర్య తీసుకోలేదు రైతులకు ఇంటిమ్యేషకూడ యివ్వలేదని విన్నాను అటువంటివి రాకుండా ప్రభుత్వం చేస్తే బాగుంటుందని నా మనవి.

On the language problem, since it is going to concern all the people it has to be handled with caution and restraint and this problem is going to be the foundation stone for national integration. As such it must be dealt with, with more restraint and caution and here I really congratulact our Chief Minister for having handled the problem in such a nice way and with this, Sir, I take your leave

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి —అధ్యక్షా, ఆర్థికశాఖామంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటు ప్రతిపాదనలను నేను బలపరుస్తున్నాను. వాటిని చూచినపుడు welfare measures కు impetus వచ్చిందని అంగీకరించక తప్పదు ఉదాహరణకు విద్యార్థులకు స్కాలర్‌షిప్పులు ఇప్పించాలని నిర్ణయించేసి రెండు సం॥రాలక్రితం 16 లక్షలు ఇస్తే ఇప్పుడు 30 లక్షలు ఇస్తున్నపుడు ఈసందర్భంలో వారు చేసిన మంచిచర్యను మనం అర్థంచేసుకోవడం సులభంఅవుతోంది. హరిజనులకు ఇండ్లస్థలాల కేటాయింపు పెంచినపుడు ఇదికూడా సంతోషకరమైన విషయమే అవుతుంది. పే కమిషను విషయంచూస్తే మొదటినుంచి N.G.O's కావాలని కోరుతున్నట్లుగా ఒక జడ్జినివేసి వారిద్వారా నిర్ణయాలు జరిగేఅవకాశం కల్పించినందుకు మంచిచర్యఅని అభినందిస్తున్నాను. welfare measures తోబాటు tempo of development కూడా బాగాపెరిగే అవకాశం ఉందని బడ్జెటుచూస్తే తెలుస్తోంది. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు విషయంచూస్తే ప్రతిసం॥రం చేసే 10 కోట్లు ఖర్చుతోబాటు అదనంగా 13 కోట్లు ఖర్చుచేసే అవకాశం ఉందని బడ్జెటులోచెప్పడం జరిగింది. Agro-Industrial corporation పెట్టాలని ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయం చాలాముఖ్యమైనది. చాలా సమంజసమైనది, ప్రశంసాపాత్రమైనది. ఈరకంగా చేయడంతోబాటు మరొక ముఖ్యమైన విషయంకూడా బైటపడుతోంది. ప్రభుత్వం ఆంధ్రప్రాంతంలోని ప్రత్యేకించి కొన్నిప్రాంతాలలో పరిశ్రమలు పెంచడానికి Experts Technical and business advises తెప్పించాలని ప్రభుత్వం ప్రయత్నంచేయడం, ఒక delegation all India manufacturer's organisation తరఫున ఇక్కడకురావడం రాష్ట్రం అంతా సంచారంచేసి రిపోర్టు త్వరలో అందిస్తుందని చెప్పడం చాలా సంతోషకరంగా ఉన్నది దానితోబాటు ఇతరదేశాలనుంచి మనదేశాలకు వలసవచ్చిన కాందిశీకులకు ప్రభుత్వం వృత్తిఉపాదులు కల్పించడానికి industries పెడతామని నిర్ణయంచేయడం బాగానేఉంది. East Pakistan నుంచి వచ్చిన కాందిశీకులకేకాక బర్మానుంచి వచ్చిన కాందిశీకులగురించికూడా ఒక ప్రత్యేక పధకంవేస్తే బాగుంటుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. ప్రభుత్వం సాధించిన ఘనవిజయాలలో రైల్వేజోన్ విషయం ముఖ్యంగా

మెచ్చుకోవలసి ఉంటుంది ఏనాటినుంచో అనుకుంటూఉన్నది, మరుగునపడిఉంది. ఈరోజున వచ్చినందుకు హర్షం ప్రకటించవలసిందే గుంతకల్లు, వాల్తేరు డివిజన్లలో చాలాభాగం ఇందులో లేకపోవడం లోపమే అట్లాగే స్టేటుబ్యాంకు సర్కిలులో నెల్లూరు, చిత్తూరు జిల్లాలకు చేర్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నట్లు బడ్జెటు ప్రతిపాదనలలో ఉంది అదేవిధంగా రైల్వేజోనులోకూడా ఈరెండు డివిజన్లు కలపడానికి ప్రత్యేకించి ప్రయత్నం జరగాలి తొందరలోనే ఈనిర్ణయం ప్రకటించగలుగుతారని రైల్వేజోను స్థిరపడి విస్తృతం అవుతుందని ఆంధ్రప్రాంతంలో చేరుతుందని నమ్ముతున్నాను. రాజమండ్రిరోడ్డు కమ్ రైలుబ్రిడ్జి బడ్జెటులో లేనందుకు విమర్శ జరుగుతోంది. ఒక్కమాట చెప్పవలసిఉంది, ఈబడ్జెటులో వ్రాయలేదు కాబట్టి ఈ ని జరుగదనే అనుమానం, అపోహ నాకులేదు ఆర్థికమంత్రిగారు చెప్పారు ముఖ్యమంత్రిగారు పునర్నుద్ఘాటన చేయడంజరిగింది బడ్జెటు ప్రతిపాదనలలో చేర్చినా, చేర్చకపోయినా దానిని అమలుచేస్తాము. దానికై ప్రయత్నం జరిగితీరుతుంది అనిచెప్పారు సంతోషం అయినా ఇది వెనుకకుపోవడానికి నాకు ఒక్కఅనుమానం ఉంది. ఈసందర్భంలో ప్రకటించడానికి సాహసిస్తున్నాను కేవలం ఆర్థికసంబంధమైన కారణం మాత్రమే కాకుండా ఇతరకారణాలుకూడా ఉన్నాయేమో అనిపిస్తుంది. దానికి అయ్యేఖర్చు రెండుకోట్లరూపాయలు ఒకకోటిరూపాయలు ఇవ్వడానికి రాష్ట్రప్రభుత్వం నిర్ణయం చేసుకున్నారు. కేంద్రప్రభుత్వానికి 10 కోట్ల పైచిలుకు సర్ప్లస్ బడ్జెటు ఉన్నది. వారు ఒకకోటిరూపాయలు మాత్రమే మదుపుపెట్టవలసిఉంది. అంతగా కష్టమైన పనికాదు ఆర్థికమైన కారణాలేకాక political reasons కూడా ఉన్నాయనిపిస్తుంది గుంటూరుమండలంనుంచి పోవలసిన ప్రతిసరుకు మద్రాసు port నుంచి పోవాలి గోదావరిపై రోడ్డురైలు బ్రిడ్జి పడితే రోడ్డుట్రాఫిక్ పెరిగి, గుంటూరుమండలంనుంచి ఏ handle లేకుండా విశాఖపట్నం వెడతాయి, విశాఖపట్నం port అభివృద్ధి అవుతుంది ఈమధ్యనే పార్లమెంటులో ఎస్ కె పాటిల్‌గారు చెప్పడంజరిగింది రైల్వేగూడ్సు ట్రాఫిక్కు తగ్గిందని రోడ్డు traffic పెరిగిందని చెప్పారు ఈరకమైన కారణాలుకూడా ఇందులో ఏమైనా ఉన్నాయేమోఅని అనుమానాన్ని ప్రకటిస్తూ కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్రప్రజలకు ఏవిధమైన అనుమానాలకు అపోహలకు తావుఇవ్వకుండా త్వరితగతిని ప్రారంభంచేయాలని పూర్తిగా రాష్ట్రప్రభుత్వంతో సహకరించాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఈచర్యల సందర్భంలో అవతలప్రక్కఉన్న కమ్యూనిస్టుపార్టీ మిత్రులు పదేపదే కోరుతూ వచ్చినవిషయం ఒకటిఉంది. అది left కమ్యూనిస్టుల అరెస్టులు గురించి, వారిఅరెస్టులు గురించి ప్రత్యేకించి చర్చకు ఎందుకుఒప్పుకోరు అని, వారిపై తీసుకున్న చర్యలకు బలవత్తరమైన కారణాలు, సమర్థనీయమైన కారణాలు ఉన్నాయా అని శంకించడం జరిగింది. వారికి ఉన్నఅనుమానాలను ఖండించాలని నేను ప్రయత్నం చేయడంలేదు, కాని నేను వారిని ఒకటి అడుగుతున్నాను. ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను దేశద్రోహకరమైన చర్యలను పూనుకున్నపుడు, జాతిభద్రతకు, స్వాతంత్ర్య ప్రతిపత్తికి భంగకరంగాఉంటూ పరాయిప్రభుత్వానికి పంచమాంగదళంగా తయారై మావ్ సేటుంగు పటాన్ని నెత్తినిపెట్టుకుని ఊరేగుతున్నపుడు ఏప్రభుత్వమైనా ఏమిచేయాలి? దేశ స్వాతంత్రానికి సమగ్రతకు పరాయి దేశప్రభుత్వంవల్ల ప్రమాదంముంచుకువస్తున్నప్పుడు శత్రుసైనికులకు స్వాగతంఇస్తున్నట్లు మాట్లాడుతున్నట్లయితే ఏప్రభుత్వమైనా

ఏమిచేయాలి? మీరే ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. హింసాకాండకు ప్రత్యేకించి పన్నాగం పన్నుతున్నపుడు అందుకు విపులసన్నాహాలు చేస్తున్నపుడు ప్రజాస్వామ్యానికి వెన్నుపోటుపొడిచే ప్రయత్నం రహస్యంగా గుప్తంగా చేస్తున్నపుడు ఏమిచేయాలో ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను ఆపార్టీని band చేయకూడదు, వారిని అరెస్టు చేయకూడదు. దేశస్వాతంత్ర్యానికి గోరీకడుతూంటే గోళ్లు గిల్లుకుంటూ, రోము తగలబడుతూంటే నీరోమాదిరి చేయాలని అనుకుంటున్నారేమో తెలియదు. ప్రభుత్వం ఊరుకోడం అనేమాటఎందుకు-కమ్యూనిస్టుపార్టీ నాయకులైనవారైనా ఊరుకున్నారా అని అడుగుతున్నాను ఆపార్టీవారు తమపార్టీలో ఉండినట్లయితే కళంకమని భావించే కదా బయటికిపంపించారు-ఈవిషయం గమనిస్తే బాగుంటుందని మరొకసారి కోరుతున్నాను. వామపక్ష కమ్యూనిస్టులను పేకింగ్ పేట్రియాట్స్ అని పిలిచినది మొదట కమ్యూనిస్టునాయకులే అని ఈప్రభుత్వపెద్దలు కారని మరొకసారి జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను చైనా అధినేతలనుంచి ఆదేశాలు వామపక్షకమ్యూనిస్టులు తీసుకుంటున్నారని బహిర్గతంచేసి ఖండించినది కమ్యూనిస్టునాయకులే అనే విషయం మరొకసారి జ్ఞాపకంచేస్తున్నాను ఈరూపంలో పెద్దగా పొడిగించి ప్రసంగంచేయవలసిన అవసరం లేదు మిత్రులు కొండయ్యగారు చెప్పినట్లు దానిపై ప్రత్యేకచర్చ సాగేఅవకాశంఉంటే వివరంగా మాట్లాడుకోవచ్చును ఏమైనా ఒకవిషయంమాత్రం స్పష్టం. Consistent to the soverighty of India right communist party వారు ఒక stand తీసుకున్నపుడు వారిని నెహ్రూకు తోకలుగా చిత్రించి విమర్శించిన విషయం మరొకసారి జ్ఞాపకంచేసుకుంటే బాగుంటుంది. ఇంతకుమించి ఎక్కువ మాట్లాడదలచలేదు ప్రభుత్వానికిమాత్రం మరొకప్రశ్న వేయవలసిఉంది నాయకులకు కొద్దిమందిని అరెస్టు చేసినంతమాత్రంచేత వారు ఏతత్వం ప్రదర్శించారో ఆ దృక్పథం పోయిందని ప్రభుత్వం ఎందుకు అనుకోవాలి దానికి నాయకత్వం వహిస్తున్నటువంటి కొద్దిమందిని అరెస్టు చేసినమాట మాత్రం నిజం. కాని వారూవారూ తగాదా పడుతున్నప్పుడు చెప్పుకున్న మాటలున్నాయి. "మాకు మెజారిటీ ఉంది, బలం ఉంది. వారికి లేదు. ఉన్నదంతా మాకే"అని అనుకున్న మాటలన్నీ ఆలోచించుకోవాలి. వెనుక ఉన్న following గ్రామాలలో ప్రచారం మొదటి ధోరణిలో సాగిస్తూ ఉన్నప్పుడు వారేమయ్యారు? వారిని విడిచిపెట్టి కొంతమందిని అరెస్టు చేసినంత మాత్రాన ఆ అభిప్రాయం పూర్తిగా అరికట్టామని ఎందుకనుకోవాలి? మరుక్షణం మొత్తం అందరినీ యిప్పడే అరెస్టు చేయలేదు. ఎందుచేత అని అడగడంలేదు కాని వారి మీద కన్నువేసి వుంచాలి, నిఘాపెట్టి ఉంచాలి. అవసరమైన చర్యలు అవసరమైన measures తీసుకోడానికి తయారుగా ఉండాలని మాత్రం ఈ సందర్భంలో చెబుతున్నాను అంతకుమంచి ఏమీలేదు. ఇదికాక ప్రభుత్వానికి చేయవలసిన కొద్దివాటి సూచనలు మాత్రం మనవిచేయడానికి ప్రయత్నంచేస్తున్నాను. ఆహార సమస్య గురించి సహజంగా 150 కోట్ల విలువైన సరుకు ఆహార దినుసు దిగుమతి చేయడం వల్ల foreign exchange మీద drein క్రింద ఉన్నమాట నిజం. ఈ పరిస్థితి సంతృప్తి కరంగాలేదు. పరిస్థితి మారాలని ప్రతి ఒక్కరూ అనుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వపెద్దలు చేస్తున్న ప్రయత్నం కూడా యిందు కోసమే. ఇటువంటి ప్రయత్నం

చేస్తున్నప్పుడు క్రొత్తగా ఇంకో ఆశకూడా కనిపింపతున్నది. మూడవ ప్రణాళిక అంతానికి 96 లక్షల టన్నులు ఉత్పత్తి అవుతుందనే పరిస్థితి ఈ మధ్య కేంద్రంలో శ్రీ సుబ్రహ్మణంగారు ప్రకటించడం జరిగింది. నాలుగవ ప్రణాళిక అంతానికి వేసుకున్న target 120 కోట్లు సాధించినట్లయితే తప్పని సరిగా దేశంలో ఉన్న ఆహార కొరత పూర్తిగా పోతుందనే దానిలో సందేహంలేదు అయితే లక్ష్యం సాధించాలి. ఎలాగ దీని కోసం ఒక పథకం వేసుకోవడం జరిగింది ప్రతి సంవత్సరం 50% rate of growth ఉండాలని దీనికోసం అవసరమైన investment అంతా ముందుగానే నిర్ణయం చేసుకోవాలి Invest చేసి బృహత్తరమైన పథకాన్ని ప్రత్యేకించి ఏర్పాటు చేసుకుంటే బాగుంటుందని చెప్పినటువంటి మాట ఎంతైనా ప్రశంసిస్తున్నాను. ఆ విషయాన్ని తెలియపరుస్తున్నాను ప్రత్యేకించి అగ్రికల్చరుకు ఒక ప్లాను ఎంతయినా-అవసరమని చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాను. ఫెర్టిలైజర్లు చాల ముఖ్యం ఫెర్టిలైజరు డిమాండు అంతా సంతృప్తి పరచ గలిగిన సప్లయిలేనిమాట నిజం ఇది అయినప్పటికీ పూర్తిగా సప్లయిలేనప్పుడు గత సంవత్సరం జరిగిన పరిస్థితి చూడండి 62-63 సంవత్సరంలో ప్రభుత్వం వేసుకున్న అంచనాల ప్రకారం సప్లయి చేసిన ఫెర్టిలైజర్సులో $\frac{3}{4}$ వంతు ఫెర్టిలైజర్సు cash crops క్రింద మాత్రం వినియోగపడ్డాయి $\frac{1}{4}$ వంతు మాత్రం food grains క్రింద వినియోగ పడ్డాయని ప్రభుత్వం వేసిన అంచనాలున్నాయి. ఈ ఫెర్టిలైజరు పెంచితే తప్ప అంతా cover అయే పరిస్థితి కనిపించదు. మనం అనుకునే అధికోత్పత్తికి తోడ్పడడం సాధ్యంకాదు ఫెర్టిలైజర్సు ఛీప్‌గా యివ్వ వలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. ఫెర్టిలైజర్సు ప్రభుత్వం యింపోర్టు చేస్తున్నప్పుడు no profit no loss basis మీద సరఫరా చేయాలని నిర్ణయం చేసుకున్నారు. కాని 57-58 సంవత్సరానికి $1\frac{1}{2}$ కోట్లు లాభంవస్తే 60-61 నాటికి $7\frac{1}{2}$ కోట్లు రూపాయలు పంపకం మీద లాభం పెరిగింది దీని అర్థం ఏమిటి? 57-58 సంవత్సరంలో టన్ను ఒక్కంటికి 50 రూపాయలైతే 60-61 లో 87 రూపాయలు లాభం పెరిగింది. ఫెర్టిలైజరు సప్లయి మీద కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేకించి లాభసాటి దృష్టితో ఆలోచించకూడదు, లాభం, నష్టం లేని ప్రాతిపదిక మీద రైతాంగానికి సప్లయిచేసే పద్ధతిలో చూడవలసినదని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. అంతే కాదు. అధికంగా ఉత్పత్తి సాగించాలని అనుకున్నప్పుడు ఎలక్ట్రిసిటీ కూడా అవసర మని అందరికీ తెలిసినదే. ప్రభుత్వం ప్రత్యేకించి దీనికోసం చేస్తున్న ప్రయత్నం తెలియనిది కాదు, ఏమయినప్పటికీ ఒకటి రెండు ఆలోచనలు అందించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. Minimum return for electrical under takings for rural electrification నిర్ణయం చేయడం జరిగింది. Minimum return రాలేదనే కారణంచేత కొన్ని స్కీములు మూల పడుతున్నాయి Rural electrification మన రాష్ట్రంలో 16% మాత్రమే cover అయి మిగిలినది cover కాని పరిస్థితి ఉంది. Minimum return condition ను ప్రభుత్వం waive చేయడానికి ప్రయత్నం చేయాలని ఆ ఆలోచన చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. దీనితో పాటు ప్రభుత్వం చేయ వలసిన ఇంకోపని central water and power commission ఒకటి ఆలోచిస్తున్న ట్లుగా పత్రికలలో చూశాము. To bring down the cost of rural electrification దీనిలో economy కావాలని ఖర్చు తగ్గించాలని Transmission lines వేయడంలో

copper conductors స్థానంలో అల్యూమినం కండక్టర్సు వేయాలని metal pillars బదులు wooden poles వేయాలని ఆ details వారు ఆలోచించాలి. cost తగ్గించితే చాల బాగుంటుంది cost తగ్గించి minimum return condition ను waive చేస్తూ ఎలక్ట్రిసిటీ ఏదయినా గ్రామానికి సప్లయి చేస్తున్నప్పుడు అవసరమైన సబ్సిడీ కూడా స్మాల్ స్కేల్ ఇండస్ట్రీస్‌కి ఎలాయిస్తున్నామో అదేరకంగా యిస్తూ దానిని ప్రోత్సహించవలసిన అవసర ముందని మనవి చేస్తున్నాను. అధికాహారోత్పత్తికి అభివృద్ధికి ప్రత్యేకించి agriculture plan వేసుకోవడంతోపాటు ఎలక్ట్రిసిటి, ఫెర్టిలైజర్లు అంశాల గురించి ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను. పంట పెంచడం మాత్రమే కాదు. పండిన దానిలో వచ్చిన అరిష్టాలు, face చేస్తున్న difficulties తొలగించడానికి ప్రయత్నం చేయాలి ఉదాహరణకు floods గురించి ఆలోచించినప్పుడు సంవత్సరానికి 45 కోట్ల రూపాయలు ఆహారం కేవలం floods వల్ల నష్టం అవుతుందని ప్రభుత్వ అంచనా ఉంది. మనదేశంలో ¼ వరకు పండిన పంట నష్టపడుతోందని దీనివల్ల అర్థమవుతున్నది. అంతేకాదు. ఈ రకంగా చూసుకున్నప్పుడు Damage caused by floods and diseases ఇది కూడా మనం చూసుకోవాలి. పంటపండుతుంది field మీద 85 లక్షల టన్నుల వరకు పంట నష్టం అని తేలిపోతుంది. 25 లక్షలు స్టోరేజిలో నష్టం అవుతుందని ఇంకో అంచనా ఉంది p'ant protection programme సెపరేటుగా తయారుచేసి కావలసిన రక్షణ యివ్వడానికి పూనుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను floods గురించి ప్రభుత్వం ప్రత్యేకించి చర్య తీసుకోవాలని చెప్పడం, మిత్రాకమిటీ రిపోర్టు త్వరలో అందజేస్తారని అవసరమైన సహాయం కేంద్ర ప్రభుత్వంనుంచి వస్తుందని తెలియజేయడం జరిగింది. ఇది జరిగితే చాల సంతోషం. ఆ సహకారం రావడానికి కావలసిన ప్రయత్నం తీవ్రతరంచేసి మొత్తం వినియోగించి రాబోతున్న నష్టాన్ని అరికట్టి ఉన్న అభివృద్ధిని పెంచడానికి ప్రయత్నం చేయాలని నేను మనవి చేస్తున్నాను. దీనితో పాటు distribution machinery లోని లోపాలను తీర్చడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ఆహారం పండితే సరిపోదు, సరఫరా చేయడంలో various agencies లో ఉండే defects ను కూడా పోగొట్టడానికి ప్రయత్న చేయాలి ఉదాహరణకు ఈమధ్య పత్రికలో కనిపించింది సివిల్ సప్లయిస్ కమిషనర్ చేసిన ప్రయత్నం, Hoarding విపరీతంగా జరుగుతున్నదానిని సర్వతోముఖంగా అరికట్టడానికి special Police Squad ను ప్రతి district లో వేస్తే బాగుంటుందని మరొకమారు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురావడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. ముఖ్యమైన విషయం. తక్షణమే అమలుచేసి hoard అయిన సరుకును బయటకు తీసుకొనిరావడానికి పూనుకుంటేబాగుంటుంది. అందులో సందేహం లేదు రకరకాలైన కారణాలు దీనికి ఉన్నాయి. అన్ని కారణాలనుగురించే ప్రస్తుతం ఏకరవుపెడితే ప్రయోజనంలేదు. ఆర్థికమంత్రిగారు చక్కగా చెప్పారు. దేశం మొత్తంమీద ఆర్థిక వ్యవస్థ దీనికి కారణంగాని ప్రత్యేకించి రాష్ట్రంలో ఏదో ఒక కోణంనుంచి పరిశీలించే ప్రయత్నంచేస్తే తెలియదు. పూర్తిగా ఏమయినప్పటికీ essenctial commodities ధరలు నిర్ణయిస్తే సరియైనధరలు నిలబడితే మొత్తం ధరల తీరు నిర్ణయం చేయడానికి సావకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి దానిగురించి హెచ్చు శ్రద్ధవహించవలసిన అవసరం ఉందని అందరికీ తెలిసిన విష

యమే అలా అనుకున్నప్పుడు రైతు పండించే పంట ధర నిర్ణయం చేయడం జరిగింది Minimum ధరకి assurance యిచ్చి బజార్లో అమ్మకపోతే మేము కొంటామని హామీ యివ్వడం జరిగింది. ఇది చాల సంతోషం దీనితోపాటు యింకొక విషయం ఆలోచనలో ఉంది Coordinated price policy అవసరం ఎంతయినా ఉంది. వ్యవసాయరంగంలో పండించే పంటకి, పరిశ్రమల రంగంలో ఉత్పత్తి జరిగే సరుకుకి ధరలమధ్య స్థాయి సామ్యం ఏర్పాటుచేయవలసిన అవసరం ఉంది. The Government must evolve a suitable coordinated price policy National Price Stabilization Board కావాలని కేంద్రంలో ఆలోచన జరుగుతున్నట్లుగా తెలుస్తున్నది ఇదే కనుక జరుగుతున్నట్లయితే బాగుంటుంది. ముఖ్యమైన ఆలోచన అవుతుంది. Agricultural price policy నిర్ణయం కావాలి Industrial price policy నిర్ణయం కావాలి. Wage policy నిర్ణయం కావాలి. Administrative, Commercial and fiscal measures తీసుకొనడానికి ఈ బోర్డు తోడ్పడితే ఎంతయినా బాగుంటుంది సమగ్రమైన నిర్ణయాలు జరుగుతాయని ఆశిస్తున్నాను Agro Industrial Corporation గురించి ఆర్థికమంత్రి చేసిన నిర్ణయం ముందుగా మనవిచేశాను, చాలా ముఖ్యమైన నిర్ణయమని ఇంకొక విషయంకూడా ఆలోచిస్తున్నారనుకుంటాను. ఆలోచన చేయకపోతే దీనిగురించి ఆలోచన చేయాలి. Manufacturing తోపాటు distribution agency కూడా ఈ కార్పొరేషనుక్రింద ఉంటే బాగుంటుంది. వారే మొత్తం అన్ని పనులు చూస్తే సరిపోతుంది. Speedy supply of form implements అందరికీ ఉంటుందని ఆశపడుతున్నాను. Machinary modernize చేయడానికి వారే తయారుచేసి సప్లయిచేస్తే దానివల్ల ప్రయోజనం ఉంటుంది, బాగుపడుతుంది కేంద్ర ప్రభుత్వం దీనికి కావలసిన సహాయం వారే పూచీమీద యిచ్చేటట్లు చూడవలసిన అవసరం ఉంటుందని అభిప్రాయపడుతున్నాను. దీనితోబాటు consumers industries రాష్ట్రప్రభుత్వంలో తీసుకోవలసిన అవసరం ఉందని ఈ ఆలోచనకూడా ఈ మధ్య క్రొత్తగా వచ్చిందని అందరికీ తెలిసిన విషయమే. రాష్ట్రంలో consumer industry మీద private monopoly ఉండడం కాకుండా ఆ monopoly ని break చేసి essential necessities of life ప్రభుత్వం కొన్ని పరిశ్రమలు పెట్టి ప్రజలకు అందించే ప్రయత్నం చేయాలని ఈ సందర్భంలో మనవిచేస్తున్నాను దీనితోపాటు joint sector ఆలోచన ఈ మధ్య మహారాష్ట్రం ఆ పదం ఉపయోగించి ఆలోచన చేయడం జరిగింది. Private capital participate చేసి పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించడానికి అదనంగారావడానికి అవకాశం కల్పించాలని అందులో ఉన్న ప్రధానమైన అభిప్రాయం. Business people advice తీసుకొని ఎక్కడ పరిశ్రమలు పెట్టడానికి అవకాశము వుంటుంది అనే విషయమాలోచిస్తున్నాము అని ఆర్థికమంత్రిగారు అన్నారు. ఈ మధ్య అశోక మెహతాగారు మాట్లాడుతూ ఒకమాట చెప్పారు. 4 వ ప్రణాళిక తయారుచేస్తున్నపుడు అందులో ఒక appendix వేస్తామని, ఆ appendix ఏయే రాష్ట్రాలలో ఏయే పరిశ్రమలు private capitalists పెట్టే దానికి అవకాశము వుంది అనే విషయాన్ని వివరంగా వేస్తాము అని వారు చెప్పడం జరిగింది. ఇప్పుడు చేస్తున్న study వల్ల ఆ రకమైన నిర్ణయానికి తోడ్పడినట్లయితే, ఇటువంటి సూచనలకు తోడ్పడినట్లయితే ఎంతైనా బాగుంటుంది. అటువంటి

appendix లో ఈ ప్రాంతము అభివృద్ధి కావలసిన మొత్తము idea వారికి అందిస్తే బాగుంటుంది.చాల ముఖ్యమైన విషయము. పంచాయతీరాజ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్స్ గురించి బల్వంతరాయ్‌మెహతా కమిటీవారు కొన్ని రిపోర్టులు అందచేయడము జరిగింది. To stabilise the finances ఒక సూచన చేశారు కేవలము disbursement of finances మాత్రమేకాదు వాటి. utilisation for production purposes కోసము మార్కెట్లు కావాలి. Plantations cottage and small scale industries, ఇవన్నీ వారు పెట్టే దానికి అవకాశము కల్పించాలని అన్నారు Small scale industires కి సహాయము చేయడములేదా అలాగే పంచాయతీ రాజ్ ఇండస్ట్రీలకు కూడ ఎందుకు సహాయము చేయకూడదు? ఆ రకముగా చేస్తే బాగుంటుంది ప్రతి గ్రామములోను పుండేటట్లు. దానికి కావలసిన నిర్ణయము తక్షణమే తీసుకొనడము మంచిది అని మనవిచేస్తూ ఒక మాట ఇందులో చెప్పక తప్పదు ఈ రకమైన ప్రయత్నము ఎవరైన చేస్తూంటే అధికముగా గ్రాంట్లు వారికి ఇవ్వండి వారికి encouragement ఇవ్వండి Incentive ఇవ్వండి అవసరమైతే కొన్ని deterrants పెట్టినప్పటికి బాధలేదు జాతికి మంచిది అని మనవి చేస్తున్నాను

Land revenue పూర్తిగా పంచాయతీలకు వుంచుమనే ఆలోచనను వారు లేవ దీయడము జరిగింది చాల కాలమునుంచి అనుకొంటున్నాము. బల్వంతరాయ మెహతా కమిటీవారు చేసిన సిఫార్సు అది ఈ నిర్ణయాన్ని ప్రభుత్వము అమలుచేయడము అవసరము తక్షణమే ఆ నిర్ణయానికి వచ్చి ఈ బడ్జెటు సమావేశములోనే ఏదో ఒక సందర్భములో ఒక ప్రకటన చేయగల్గితే ఆంధ్రప్రజానీకము సంతోషిస్తారని. పంచాయతీ రాజ్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్సును మరమ్మత్తుచేసే దానికి వారు తీసుకొనే చర్యలు నాకు తెలుసు. అందుచేత ఈ నిర్ణయాన్ని అభ్యుదయకరమైన నిర్ణయముగా భావిస్తూ; దానిని అమోదించి, అమలుచేసే ప్రయత్నముచేయాలని కోరుతున్నాను. ఇండస్ట్రీస్‌కి సంబంధించిన మేరకు 2, 3 మాటలు మనవిచేసి శలవుతీసుకొంటాను సామాన్యముగా ఇండస్ట్రీస్ గురించి మాట్లాడుతున్నపుడు ఏవోవున్న సమస్యలతో పాటు ఒక ముఖ్యమైన సమస్యను మరిచి పోవడము జరుగుతోంది Full utilisation of idle capacity of industries అని లక్ష్మణస్వామి మొదలియార్ కమిటీ అందచేసిన రిపోర్టులో చెప్పబడింది. ఇండస్ట్రీస్ వున్నవి. Full capacity గా utilisation కావడము లేదని, దానికి వారుకొన్ని statistics ఇవ్వడం జరిగింది. కొన్ని ఇండస్ట్రీస్ నూటికి 70 వంతులు, కొన్ని 60 వంతులు, కొన్ని 35 వంతులు capacity కి పనిచేస్తున్నది. అంత తక్కువ పనిచేయడము ఘోరమని, full utilisation కి పనిచేయడానికి ప్రభుత్వము కృషిచేయాలని చెప్పబడింది. ఈ సమస్య ఏ మేరకు రాష్ట్రములోవుందో చెప్పలేను కాని ఇది మాత్రము వారు దృష్టిలోపెట్టుకొని, ఇటువంటిది వుంటే పరిష్కారము చేయ డానికి ప్రయత్నము చేస్తే బాగుంటుందని మాత్రమే మనవిచేస్తున్నాను.

ఇక cost of production చాల ముఖ్య సమస్య cost of production సింగరేణి కాలరీస్‌లో చాల పెరిగివుందని మనందరికి తెలిసినదే. దానిని తగ్గించే చర్యను తీసుకొంటున్నామని చెప్పడం జరిగింది. Cost of production తగ్గితేతప్ప

production పెరిగినప్పటికి ప్రయోజనము లేదని, inflation పెరిగేదానికి ఇదికూడ సావకాశము ఇస్తుందని, public sector industries లో అయినా తగ్గించేదానికి ప్రయత్నము చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను Public sector industries గురించి మంత్రిగారు చాల చక్కగాచెబుతూ, ఇందులో వున్న ఫిలాసఫీని ప్రజలు అర్థముచేసుకోవాలని, దానిని మనము అర్థముచేసుకొనేటట్లు చేయాలనిచెప్పారు అర్థముచేసుకొనేటట్లు చేయడానికి ప్రత్యేకించి ప్రభోధం చేయడంకన్న, వాటి తాలూకు performance అందరు అర్థముచేసుకోనేటట్లు చేయగలుగుతుంది అనిచెప్పడములో ఆశ్చర్యములేదు. Performance కొంత improve చేయవలసిన అవసరంవుంది. Public sector గురించి ఆలోచించేటపుడు ప్రతి బడ్జెటులో ఒక విషయ మాలోచిస్తే బాగుంటుంది. Their net contr bution to the economic activity, Their net contribution to total capital formation ఎంత మాత్రమువుంది అది కూడ పరిశీలనచేస్తే ఎంతయినా బాగుంటుంది Public sector industries మేరకు profits పెరగాలని ప్లానింగు కమీషన్ ఈ మధ్య నిర్ణయము తీసుకొనడం జరిగింది. నూటికి 12 వంతులు లాభము రావాలని అది వచ్చేటట్లు పెద్ద పెట్టున ప్రయత్నముచేయ వలసిన అవసరంవుందని వారు చెప్పారు

ఇక భాష విషయము. ఇది కొత్తదికాదు. అందరూ ఆలోచించి నిర్ణయము చేసినదే ముఖ్యమంత్రిగారు దీనికి సమగ్రముగా ప్రకటన చేయడము జరిగింది అందరిని దురదృష్టవశాత్తు కలవర పెట్టిన సమస్య ఇది ఈ భాషా సమస్య దేశాన్ని దగ్గరకు తెచ్చి జాతిని సమైక్యంచేసి, పరస్పరము అర్థము చేసుకొనే దానికి సాన్నిహిత్యము పెంపొందించేందుకు భాష పరికరము కావాలి. కాని దురదృష్ట వశాత్తు ఈ భాషే దేశములో అపోహలకు అనుమానాలకు, విచ్ఛిన్న కరశక్తులను పెంచేదానికి మొన్న జరిగిన సంఘటనలలో సాయపడింది ఇది చాల విచారించవలసిన విషయము. దేశములో ఆర్థిక సమస్యలమీద దృష్టివుంచవలసిన పరిస్థితులు, ఆర్థిక సమస్యలనుంచి దృష్టి మళ్లించి రాజకీయమైన కారణాలతో విచ్ఛిన్న కరశక్తులు ప్రబలడానికి, ప్రాభవము పెంచుకోడానికి అవకాశము కల్పించిన పరిస్థితి మనకు తెలియనిదికాదు ఏమైనప్పటికి ఆంధ్రప్రాంతములో చాల చక్కగా అదుపులో పెట్టి జాగ్రత్తగా deal చేసినందుకు ప్రభుత్వాన్ని, ముఖ్యముగా ముఖ్యమంత్రిగారిని అభినందించవలసి వుంది.

3 భాషల ఫార్ములాను evolve చేసి దానికి మన ముఖ్యమంత్రి చేసిన contribution చాల ప్రశంసా పాత్రమైనదని అందరికి తెలిసినదే ముఖ్యమంత్రుల సమావేశముతో చర్చజరుగుతున్నపుడు చర్చలు ప్రారంభించి, చర్చల సరళిని, ధోరణిని నిర్ణయము తీసినది వీరు ఇటువంటి పరిస్థితులు ఏర్పడినపుడు ఆంధ్ర జాతి గర్వించ తగినదే. మొత్తము భారత దేశమంతలో కూడ పెద్ద నాయకులందరి ప్రశంసలు అందుకోగలిగిన పరిస్థితులతో ఆంధ్ర రాష్ట్రము ముందంజవేస్తున్నందుకు మనము సంతోషించక తప్పదు 3 భాషలు కష్టమైన పనికాదు జెకోస్లోవేకియాలో 3 అఫీషియల్ భాషలు వున్నవి 3 భాషలున్నప్పటికి 2 ప్రపంచయుద్ధాలు జరిగినప్పటికి అక్కడ solidarity కి గాని, integrity కి గాని, unity కి గాని భంగకర పరిస్థితి ఏర్పడనపుడు ఇక్కడకూడ 3 languages formula బాగుంటుంది, అది సంతృప్తికరముగా

వుంటుందని, ప్రభుత్వము తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని నేను కూడ బలపరుస్తూ శలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ ఎ రామచంద్రారెడ్డి ,— అధ్యక్షా, 1965-66 కి సంబంధించిన బడ్జెటును ఆర్థిక మంత్రిగారు శాసన సభలో ప్రవేశపెట్టారు. దాని మీద చర్చలు జరుగుతున్నవి. అది నూటికి నూరుపాళ్లు బాగానేవుంది అని ఒకవైపు చెబుతూ వుంటే నిరాశాజనకముగా వుందని మరొక వైపున ప్రతిపక్షమునకు చెందినవారు విమర్శిస్తున్నారు 1965-66 కి సంబంధించిన బడ్జెటులో 154 కోట్ల 53 లక్షలు ఆదాయము వస్తున్నట్లు 161 కోట్ల 23 లక్షలు ఖర్చు వున్నట్లు 6 కోట్ల 70 లక్షలు లోటు బడ్జెటుగాను చూపించబడింది ఇంత పెద్ద లోటు బడ్జెటుగా చూపించినప్పటికి ప్రభుత్వము కొత్త పన్నులు వేయలేదా అంటే కొత్త పన్నులు వేయమన్నట్లు బడ్జెటు స్పీచిలో చెప్పారు అమ్మకపు పన్ను, వినోదపు పన్ను పెచ్చింపు, చెరుకుభూములపై శిస్తుహెచ్చు చేస్తున్నట్లు చెప్పారు. ఎన్ని కోట్ల అంచనాయో తెలీయదు కాని మొత్తము పైన 3 రూపాలుగా కొత్త పన్నులు విధిస్తున్నాము అని చెబుతూ, 6 కోట్ల 70 లక్షలు లోటు బడ్జెటుగా చూడడము విచారకరమైన విషయము ఈ బడ్జెటు ప్రతిపాదనలు చాల నిరుత్సాహముగా, పేలవముగా, ఎందుకు పనికిరాని విధముగా వున్నవని మనవిచేస్తున్నాను స్వతంత్రము వచ్చిన 13 సంవత్సరాల తరువాత కూడ ఇలాంటి పేలవమైన బడ్జెటు రావడము విచారకరము. ఈ బడ్జెటును ప్రవేశ పెడుతూ ఈ ప్రయత్నము చేశాము ఈ సంవత్సరము అధిక ఆహారోత్పత్తి విషయములో కాని, పరిశ్రమల విషయములో కాని ఈ అభివృద్ధిని సాధిస్తాము అని చెప్ప లేదు. అంతాసవ్యముగా కొనసాగినది ముందుముందు సవ్యముగా కొనసాగుతుంది అని ఆత్మ సంతృప్తి తెల్పుతూ చెప్పారు కాని దేశాన్ని ఎదుర్కొంటున్న క్లిష్టాకి క్లిష్టమైన సమస్యలను పరిష్కరించడానికి ఏ సూచన చేయలేదు, వందల పేజీలతో వున్న ఈ బడ్జెటును ఎక్కడ చూసినప్పటికి ఆహార సమస్య విషయములోగాని, పరిశ్రమల విషయములో కొత్త పంథా అవలంబించారా అని చూస్తే ఎక్కడా కన్పించలేదు, సోషలిస్టు తరహా సమాజ స్థాపనేధ్యేయమని ఆవడి కాంగ్రెసులో తీర్మానము చేశారు దాని తరువాత భువనేశ్వర్ కాంగ్రెసులో ప్రజాస్వామ్య సోషలిజమేధ్యేయముగా పెట్టుకొన్నారు, ఈ ధ్యేయాలు ప్రకటిస్తూ వుంటే కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచింది. ఆ ధ్యేయాన్ని, ఆ ఆశయాన్ని సాధించడానికి కించత్తు అయినా చర్యలు తీసుకోవాలి కదా, అలాంటి చర్య కించిత్తు అయినా తీసుకోకుండా ఆధ్యేయాలను ప్రకటించుకొని పోతూవుంటే వారి పార్టీని, నమ్మేది ఎవరు ? ఈ మధ్య ఆశయాలను ప్రకటించడము మానుకొన్నారు ఈ తీర్మానాలను చూసినవారు, చదివినవారు, విన్నవారు వీరిని నమ్మరు వట్టిమాటలు కట్టిపెట్టి 'గట్టి మేల్ తల పెట్టవోయి' అని గురుజాడ అప్పారావుగారు చెప్పిన విధంగా ఊకదంపు ఉపన్యాసాలు మానుకొని ఏమైనా చేయగలిగితే చేసి చూపండి. ఆ విధముగా చేయలేకపోతే రాజీనామాలు పెట్టి బయటకు వెళ్లండి. అన్ని రాష్ట్రాలలోను, కేంద్రములోను 13 సంవత్సరాలనుంచి ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యముగా పరిపాలన చేస్తూ దేశాన్ని ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను పరిష్కరించక ఈ దేశాన్ని పరిపాలించే అధికారం వారి పార్టీకే వుందని, విర్రవీగుతూ మాట్లాడితే లాభములేదని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను

ప్రథమ పంచవర్ష ప్రణాళిక రచించినప్పుడు ప్రథమ పంచవర్ష ప్రణాళిక అంతం వరకు దేశాన్ని ఆహార విషయంలో స్వయం పోషకం చేసుకొంటామని చెప్పారు. విఫలం అయ్యారు మరల రెండవ ప్రణాళికాంతానికి స్వయంపోషకం చేసుకొంటామన్నారు. మూడవ ప్రణాళికలోనూ అలాగే చెప్పారు ఇప్పటికి విఫలం అయి క్రోధి సంవత్సరం తప్పు అని చెబుతున్నారు. క్రోధి సంవత్సరంలో అతి వృష్టి అనావృష్టిల వల్ల ఇదంతా జరిగిందని చెప్పారు. అతివృష్టి అనావృష్టి ఈ సంవత్సరమే కాదు, ప్రతి సంవత్సరం వస్తూనే వుంటాయి ఈ సంవత్సరంలో ప్రత్యేకత ఏమీ లేదు. క్రోధి సంవత్సరం మీద తప్పు నెటటం గాక ప్రభుత్వ విధానమే తప్పని మంత్రివర్గం గ్రహించాలి శ్రీరామమూర్తిగారు మాట్లాడుతూ నాల్గవ ప్రణాళికాంతానికి ఈ సమస్యను పరిష్కరించుకొంటాం అన్నారు అది నమ్మకం కల్గటం లేదు. గత 17 సంవత్సరాల నుండి ఆస్ట్రేలియా, అమెరికాల నుండి 22 వందల కోట్ల విలువగల ఆహారధాన్యాలను బిక్షం అడిగి తెచ్చుకొంటున్నాము. ఎస్ కె. పాటిల్‌గారున్నప్పుడు, ఇప్పుడు సుబ్రహ్మణ్యంగారు అమెరికా, ఆస్ట్రేలియాల కొంగు పట్టుకొని బిక్షమెత్తి తిండిగింజలు సంపాదిస్తున్నారు. కాబట్టి నాలుగో ప్రణాళికాంతానికి స్వయం పోషకం చేస్తామని చెప్పినా నమ్మేవారు ఎవరూ లేరు. ఆ 2200 కోట్ల రూపాయలతో నాగార్జున సాగరం, పోచంపాడువంటి ప్రాజెక్టులు వంద కట్టుకోగలం. అప్పుడు ఇతర దేశాలకు కూడ పంపే పరిస్థితిలో వుండేవారం. ఈ నాటి వరకు కూడ ప్రభుత్వం దీనిని తీవ్రంగా ఆలోచించలేదు. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టును కేంద్రం జాతీయం చేసుకొని నిర్వహించాలని ప్రతిసారి చెబుతున్నాము ఒలోచిస్తున్నది, ఆలోచిస్తున్నది అనటమేకాని ఫలితం ఏమీ లేదు. కేంద్రంలో బాధ్యతగల స్థానంలో మనవాళ్లు వున్నారు కె యల్ రావుగారు, సంజీవరెడ్డిగారు, సంజీవయ్యగారు, రఘురామయ్యగారు వున్నారు ప్రెసిడెంట్ రాధాకృష్ణన్‌గారు ఉన్నారు. మనవారు వున్నారని మురిసిపోవటమేగాని, మనకు న్యాయంగా రావలసిన కోటా మనకు సాధించటం లేదు. మనవాళ్ళు గట్టి పట్టుదలతో కృషి చేసివుంటే కేంద్రం దానిని జాతీయ ప్రాజెక్టుగా తీసికొని నిర్మాణం పూర్తిచేసి వుండేది. మంత్రిగారు తమ ఉపన్యాసంలో వ్యవసాయ రంగంలో 5 పాయింట్లు పెరిగిందని చెప్పారు. చాలాసంతోషం ధరలు పెరగటానికి అనేక కారణాలు చెబుతూ వ్యాపారస్థులు, ఉత్పత్తిదారులు, వినియోగదారులు నిల్వచేస్తూ వుండటమేనన్నారు వినియోగదారులు బియ్యం దొరకక 'Q' లో నిలబడి రోజుకు 1, 2 కిలోలు తీసికొని పొట్టగడుపుకొంటున్నారు. వినియోగదారులు నిల్వ చేస్తున్నారనటంలో అర్థం లేదు. మంత్రిగారు స్వయంగానే తమ ఉపన్యాసాన్ని తయారు చేసుకొన్నారా లేక ఇతరులెవరైనా తయారు చేస్తే చదివారా అని అడుగుతున్నాను. నేను ఇక్కడే వున్నాను మా ఇంటికి మనిషిని పంపి చూడమనండి. 5 రోజుల నుండి నూకల బియ్యం తింటున్నాము. M.L A. లకే బియ్యం దొరకకపోతే సామాన్య బీద ప్రజానీకం యింకెన్ని ఇబ్బందులు పడుతున్నారో ప్రభుత్వం గుర్తించి తగు చర్యలు తీసికోవాలి. కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఏవో కొన్ని చర్యలు తీసికొన్నందువల్లనే పరిస్థితులు బాగా వున్నాయని ఆత్మ సంతృప్తిని వెల్లడించారు మీరు తీసుకొన్న చర్యలేమిటని అడుగు తున్నాను. కేంద్ర ప్రభుత్వం జనవరి 1 నుండి ధాన్యం వ్యాపారం చేబడు

తుందని సెప్టెంబరు మాసంలో ప్రకటించారు. ఇప్పటి వరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వంకాని, కేంద్ర ప్రభుత్వంకాని ఎన్ని లక్షల టన్నుల ధాన్యాన్ని గోదాములో పెట్టిందని అడుగుతున్నాను. భువనగిరిలో, నల్గొండలో యింకా చాలా చోట్ల మార్కెట్లు వున్నాయి ప్రభుత్వం క్వింటాల్ 45 రూపాయలు అంటే షాపుకార్లు 49 రూపాయలని అంటున్నారు, మార్కెటింగ్ సొసైటీవారు 40 రూపాయలని ఖాతాలో వ్రాసి 45 రూపాయలే వారిచేతిలోపెడుతున్నారు. ప్రభుత్వమే ధాన్యం వ్యాపారం చేపట్టాలంటే కోట్లకొలది రూపాయలు చేతిలో వుంచుకొని చేయాలి కాని వర్తకులను కమీషన్ ఏజెంట్లుగా వుంచి కొనండి అంటే మాత్రం ఈ సమస్య పరిష్కారం కాదు ధాన్య వ్యాపారాన్ని ప్రభుత్వం చేపట్టాలంటే 200 కోట్ల రూపాయలైనా కావాలి. ఆ డబ్బు కావాలంటే బ్యాంకులను జాతీయం చేయాలి. అప్పుడే 200 కోట్లు చేతికి వచ్చి ధాన్యం వ్యాపారం చేపట్టి ఈ సమస్యను కొంతవరకైనా పరిష్కరించ గలవు మన ఇండియా ప్రక్కనే బర్మా, సిలోన్, ఈజిప్టు, ఇండోనేషియా దేశాలు స్వాతంత్ర్యం పొందిన రెండు మూడు సంవత్సరాలలోనే బ్యాంకులను జాతీయం చేయటం, ధాన్యం వ్యాపారాన్ని జాతీయం చేయటం, టీ, కాఫి తోటలను జాతీయం చేయటం, ఆయల్ కంపెనీలను జాతీయం చేయటం జరిపితే మన ప్రభుత్వం ఈ 17 సంవత్సరాల తరువాతనైనా Bank లను జాతీయం చేయలేక పోతున్నది బ్యాంకులను జాతీయం చేస్తే, ధాన్యం వ్యాపారాన్ని చేపట్టి జయప్రదం చేయగలదని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను మంత్రులు టూర్ వెళ్ళినప్పుడు శంఖుస్థాపన చేయటానికే వెడతారు కాని అకస్మాత్తుగా రైతుల ఇండ్లకు వెళ్ళి చూస్తే తిండిగింజలు లేక ఎంత మంది బాధ పడుతున్నారో తెలుస్తుంది. జీవితావసర వస్తువుల ధరలు విపరీతంగా పెరిగాయి. ప్రతి వారికి న్యాయ సమ్మతమైన ధరకు సప్లయి చేయటానికి పూనుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను

అధ్యక్షా, ఈనాడు గోదావరి బారేజి క్రింద 10 లక్షల ఎకరాల భూమి ఉంది. దానినిగురించి నిపుణుల కమిటీని వేశామంటున్నారు. అది తెల్లవాళ్ల ప్రభుత్వం కట్టించినది మన ప్రభుత్వంతో అయ్యేపనికాదు దానిని కట్టించిన తర్వాత దానిని బాగుచేయించడానికిగాని, కొత్త బారేజీనిగాని కట్టించడానికి పూనుకోలేదు ఆ సందర్భంలో అసెంబ్లీలో ఎన్నోసార్లు ఏమో చెబుతున్నారు బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు ఢిల్లీనుంచి రాగానే మేము అదికూడ చేబట్టబోతున్నామని అన్నారు బడ్జెటు స్పీచ్‌లో ఆ బ్యారేజ్ నిర్మాణానికి పూనుకున్నట్లు ఎక్కడాకూడా ఒక శబ్దంకూడా లేదు బూర్గుల రామకృష్ణరావుగారు ఉన్నప్పటినుంచి—ఈనాడు కడుతున్న ప్రాజెక్టులు 'గంగపాలు అవుతున్నాయి. కడం ప్రాజక్టు గంగపాలైనది. నాగార్జునసాగర్ డామ్ క్రింద ఒక బ్రిడ్జి కడితే ఆ బ్రిడ్జి 3, 4 సంవత్సరాల తర్వాతనే పడిపోయింది అసలు ఎంత సిమెంటు పెడుతున్నారు? ఏ విధంగా నాసిరకం మెటీరియల్‌తో కడుతున్నారో ప్రభుత్వం చూస్తున్నదా అని అడుగుతున్నాను. ఛీఫ్ ఇంజనీర్లు, సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీర్లు పెద్ద స్టాఫ్ ఉండినా అందులో అందరికి భాగాలు. ఒక్కొక్కరికి కమిషన్ ఉంది. అసలు నాగార్జునసాగర్ ప్రాజక్టు అదే విధంగా నాసిరకం మెటీరియల్‌తో కట్టినట్లయితే—అక్కడ చూస్తున్నవాళ్ళు చెబుతున్నారు—ఈ నాగార్జునసాగర్ పాజక్టుకు ప్రమాదం ఏర్పడితే, కడం ప్రాజెక్టు గంగపాయినట్లు ఈ నాగార్జునసాగర్

ప్రాజక్టు గంగపాలుఅవుతే ఎన్నిలక్షల మంది గంగపాలు అవుతారో గమనించాలి. ఈ కమిషన్ ఏజంట్లు, పెద్ద అధికార్లు, పెద్ద ఉద్యోగులు అంతాకూడా అందులో ఇమిడి ఉన్నారు. ఇప్పటికైనా దానిని తీవ్రంగా తీసుకొని ఆ నాగార్జునసాగర్ ప్రాజక్టు గంగ పాలుకాకుండా చర్య తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. హైదరాబాదు ప్రభుత్వం తెలంగాణా రైతాంగంయొక్క వీరోచిత పోరాట ఫలితంగా కౌలుదారీచట్టం చేశారు ఆ కౌలుదారీ చట్టంలో రైతులయొక్క హక్కులు గుర్తింపబడ్డాయి. ఆ హక్కులను ఒక కలం పోటుతో రద్దుచేసి ఆంధ్రలోఉన్న కౌలుదారీ చట్టాన్ని మార్చి మరొక సమగ్ర చట్టాన్ని సేటుకంతకు తీసుకొని వస్తామని చెబుతున్నారు గత 2 సంవత్సరాలనుంచి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వం కుట్రచేస్తూఉంది. ఈ తెలంగాణాలోని కౌలుదారీ చట్టాన్ని ఆంధ్రకు వర్తింపచేయాలని దుర్గాపూర్ కాంగ్రెస్ మహాసభలో శ్రీ లాల్ బహదూర్ శాస్త్రిగారు చెప్పినట్లు పత్రికలలో చూచాము అయితే ఈ ప్రభుత్వంలో భూస్వాములు అయినవారు, జమీందారులైనవారు, రాజాలు, మహారాజాలు అయినవారు ఉన్నందువలన తెలంగాణా రైతులు సాధించుకొన్న హక్కులను మంట కలపాలని చూస్తున్నారు అదిమాత్రం సాగదు. రైతాంగంమాత్రం సహించదు దానిని తప్పనిసరిగా ప్రతి ఘటిస్తారని మనవి చేస్తున్నాను. అదేవిధంగా తెలంగాణాలో కొంతమంది ఈనామీ దారులున్నారు. ఈనామీదారులకు కొన్నివేల ఎకరాల భూమి ఉంది. ఈనామిదారుల రద్దుచట్టం బూర్గుల రామకృష్ణరావుగారి ప్రభుత్వ కాలంలో 1953 లో చేశారు ఏ కారణంవల్లనో దానిని పెండింగ్‌లో పెట్టారు ఒక సంవత్సరం క్రిందట ఎసెంబ్లీలో ఈనాంరద్దు బిల్లు ఒకటివచ్చింది ఆ బిల్లు పూర్తిగా ఈనాందార్లయొక్క సెంట్ పెర్ సెంట్ హక్కులను అంగీకరిస్తూ పూర్వపు చట్టానికి వ్యతిరేకంగా చేసి రైతాంగం యొక్క హక్కులు ఏమి గుర్తించలేదు సెలెక్టు కమిటీకి అప్పగించారు. సెలెక్టు కమిటీ ఇప్పటికి 4 మాసాలనుంచి సమావేశం కాలేదు, నేను రెవిన్యూ మినిస్టర్‌గారికి లెటర్ వ్రాశాను, రెవిన్యూ సెక్రటరీగారికి లెటర్ వ్రాశాను; సెలక్టు కమిటీని పిలవ వలసినదని ఎసెంబ్లీకి ప్రశ్న వేశాను; సెలెక్టు కమిటీకి ప్రశ్నలు వేశాను ఆ ప్రశ్నలకు సమాధానం రాలేదు కనుక, కమిటీకి సమాధానం వచ్చినతరువాత పిలుస్తామని చెప్పినారు. ఇది చాల అభివృద్ధి నిరోధకము ఈ విధంగా హైదరాబాదు ప్రభుత్వంచేసిన చట్టాలను తిరగతోడి, వాటిని తలక్రిందులుచేసి ఈ కౌలుదారి చట్టాన్నికాని, ఈనామీదారి చట్టాన్ని కాని ఈ విధంగా చేస్తేమాత్రం తెలంగాణా రైతాంగం, మొత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రైతాంగం తప్పనిసరిగా ఈ ప్రభుత్వం అవలంబించే విధానాలకు వ్యతిరేకంగా ప్రతిఘ టిస్తుందని* మనవి చేస్తున్నాను. ఈనాడు ప్రజల సమస్యలను పరిష్కరించాలంటే ప్రభుత్వం నూతన విధానాన్ని, నూతన పంథాను అనుసరించాలి. అప్పుడే ఈ సమస్యలను పరిష్కరించడానికి తోడ్పడుతుందని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పేట బాపయ్య:—అధ్యక్ష మహాశయా; ఈ సంవత్సరం ఆర్థిక శాఖామా త్యులు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటు చాల సంతృప్తికరంగా ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. ముఖ్యంగా సామాన్య జనానికి గావలసిన విద్య, వైద్యం, ప్రజారోగ్యం, వ్యవసాయం మొదలైన అన్నిటిలోను కూడాను .

మిస్టర్ స్పీకర్ —కూర్చోండి బాపయ్యగారూ

From the Congress side there are 14 members who want to speak and from the opposition there are 15 or 16. We have got

only one hour and 45 minutes. I do not think it will be possible to give an opportunity to all these members If members are willing to sit from 4 p m to 8 p m I think we will be able to give an opportunity to all the members who want to speak. I would like to see that this is concluded tomorrow.

శ్రీ వి శ్రీకృష్ణ — జనరల్ డిస్కషన్‌లో పాల్గొనడానికి అవకాశం యివ్వడానికి ఈవ్‌నింగు సెషన్ పెట్టండి. We have no objection

Dr M Chenna Reddy —I would like to make it clear that as Council is meeting at the same time, I may be permitted to be absent.

Mr Speaker —You can ask some other Minister to be present.

శ్రీ వి శ్రీకృష్ణ — లేకపోతే ఆబ్జక్షన్ తీసుకోవద్దని అంటున్నారు లీడర్ ఆఫ్ ది అపోజిషన్‌వారు లేరు అందుకని యిప్పుడు

Dr M Chenna Reddy·- Hon Member's information is not correct. I was here.

Mr. Speaker;—You may have been absent for a few minutes-not throughout.

శ్రీ పేట బాపయ్య·—అధ్యక్షా: మంత్రిగారు బడ్జెట్‌లో ముఖ్యంగా సామాన్య ప్రజానీకమునకు కావలసినటువంటి అన్ని పద్దులలోను, ఈ విద్య, వైద్యం, ప్రజారోగ్యం, వ్యవసాయం మొదలైనటువంటి అన్నింటిలోకూడాను ఎక్కువ ఎలాట్‌చేసి వారు చాల ఉదారంగా వ్యవహరించారని నేను వారిని అభినందిస్తున్నాను. ముఖ్యంగా మన దేశం వ్యవసాయిక దేశం. నూటికి 80 మంది వ్యవసాయంమీదనే జీవించేటటువంటివారు. అటువంటి వ్యవసాయానికి 3 వ పంచవర్ష ప్రణాళిక మొదటి సంవత్సరంలో రు 9.5 కోట్లు ఎలాట్‌చేస్తే ఆఖరి సంవత్సరంలో రు. 20 కోట్లు వైచిలుకు మాత్రమే ఎలాట్ చేశారు. అది చాల సంతోషించవలసిన విషయం. అనేక విధాలుగా సహాయం చేయవలసి ఉంది. చేస్తేనే మన పంటలు అధికంగా పండుతాయి. ముఖ్యంగా మన దేశంలోఉన్న రైతులలో నూటికి 41 మంది దాదాపు 5 ఎకరాలకు తక్కువ భూమి కలిగినటువంటివారు 10 ఎకరాలవరకూ లెక్క తీసుకుంటే నూటికి 80 మంది ఉంటారేమో. అటువంటి పరిస్థితులలో సామాన్యంగా ఈ సన్నకారు రైతులకు ఎక్కువ సహాయం జరిగేటట్లు చూడాలి. వ్యవసాయ పరిశ్రమల కార్పొరేషన్‌కు రు. 2 కోట్లు ఖర్చుతోటి ఏర్పాటుచేస్తామని అనడం చాల సంతోషించవలసిన విషయం. నిజంగాకూడాను ఈ కార్పొరేషన్ తయారుచేసేటటువంటి పనిముట్లు, ఈ యూనిట్లు ఏదో ఒక చోటనే. హైదరాబాదులోనే పెట్టకుండా అన్నిచోట్లకూడా ఎక్కువగా యూనిట్సు పెడితే రైతులందరికికూడాను అందుబాటులో ఉంటవి. ఆ విధంగా చేయవలసినదని ప్రార్థిస్తున్నాను. ముఖ్యంగా ఈ సన్నకారురైతులు కేవలం వ్యవసాయంమీదనే జీవించాలంటే చాలకష్టం. 5 ఎకరాలు లోపు కలిగినవాళ్లు నూటికి 71 మంది ఉన్నారని మన లెక్కలు చెబుతున్నాయి అటువంటి పరిస్థితులలో వారికి ఇక ఏదో అదనపు వృత్తి కావాలి. పూర్వకాలంలో మన రైతులు, సామాన్యంగా మెట్టప్రాంతంలో ఉండే రైతులు ప్రయాణ సౌకర్యాలకొరకు, పశువుల

రవాణాకొరకు బండ్లు ఉపయోగించి కొంత ఆదాయం సంపాదించుకొనేవారు. ఇప్పుడు ఈ బస్‌లు, లారీలు వచ్చి వారికి ఆ ఆదాయంకూడా లేకుండా పోయింది అటువంటి ప్రాంతములలో ప్రతి గ్రామంలో ఎంతమంది జనం ఉన్నారో, వారికి ఎంత భూమి ఉందో, ఆ భూమి వారికి ఎంతవరకు, సరిపోతుంది, ఈ భూమికూడ లేనటువంటివారు ఎంత మంది ఉన్నారు, వారికి అదనపు వృత్తి ఏమి కల్పించాలనే విషయం సర్వేచేయించి ప్రతి గ్రామంలో కూడాను ఏదో ఒక చిన్న పరిశ్రమ ఏర్పాటు చేస్తేనేకాని ఇటువంటి సామాన్య చిన్నకారు రైతులకు అవకాశం. నేటుకం పని చేయవలసినదని మీ ద్వారా మంత్రిగారిని ప్రార్థిస్తున్నాను

చేస్తున్నాను. ఇంక విద్య విషయంలో ఈ సంవత్సరం బడ్జెటు ఉపన్యాసంలో తెలుగును అధికార భాషగా చేసేటటువంటి విషయం చెప్పారు అది చాల సంతోషించవలసిన విషయం. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు ఏర్పడినప్పుడే ఇది వస్తుందనుకున్నాము కాని ఇప్పటికైనా అది వచ్చినందుకు చాల సంతోషించవలసిన విషయం అయితే ఈ భాష సందర్భంలో హిందీ వ్యతిరేక ఉద్యమం దక్షిణాదిన వెర్రి తలలు వేసి బాగా నష్టాన్ని కలిగించినది అదిచాల విచారించవలసిన విషయం. ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ భాషా సమస్యను పరిష్కరించడంలో చాల అందరికికూడాను, హిందీ రాష్ట్రాలవారికి, హిందీయేతర రాష్ట్రాలవారికి అందరికి కూడాను సంతృప్తి కలిగించేటటువంటి ఒక పరిష్కార మార్గాన్ని ముఖ్యమంత్రుల సమావేశంలోపెట్టి వారు మన రాష్ట్రానికి ఒక గౌరవం తెచ్చారు. చాల సంతోషించవలసిన విషయం. అయితే ఇక్కడ నేను ఒక విషయం చెబుతున్నాను. ఇప్పుడు హిందీ భాషకు వ్యతిరేకంగా మాట్లాడేవారు, ఇంగ్లీషు మనకు ఎక్కువ ప్రధానంగా ఉండాలనేవారు, ఇంగ్లీషే జాతీయ భాషగా ఉండాలనేవారు ఎట్లా చెబుతున్నారు అనేది చాల ఆశ్చర్యంగా ఉంది హిందీ లేకపోయినట్లయితే, హిందీ మనం వదలుకున్నట్లయితే—మహాత్మాగాంధిగారు మనం స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకొనేటప్పుడు ఏమి తీసుకొచ్చి పెట్టారు? ఖద్దరు, హరిజనోద్ధరణ, ప్రొహిబిషన్ హిందీ, ఈ నాలుగు మహాత్మాగాంధీగారు పెట్టారు ఈ 4 ముఖ్య సూత్రాలలోనిదైన హిందీని మనం తీసివేసినట్లయితే మనం వారిని మరచిపోయినట్లే అవుతుంది వారు ఏ భావంతో మనకు ఈ స్వరాజ్యం సంపాదించి పెట్టారో అది లేకుండా పోతుంది కాబట్టి ఆ విషయాలలో, ముఖ్యంగా హిందీ విషయంలో, మన రాష్ట్రంలో తెలుగును అధికార భాషగా ఏర్పాటుచేసినప్పుడుకూడాను హిందీకి ప్రాముఖ్యత ఇచ్చి హిందీ మన ప్రజలందరికి నేర్చుకోవడానికి అవకాశం కలుగచేయవలసినదని నేనుకోరుతున్నాను. నిజంగా హిందీకి గనుక మనము ఇంగ్లీషుకు ఇచ్చినటువంటి అవకాశం ఇస్తే, హిందీలో మన పిల్లలు ఎంతో ప్రతిభ సంపాదించడానికి అవకాశం ఉన్నది నిజంగాచూస్తే, రెండు శతాబ్దాల పర్యంతం మన దేశాన్ని ఇంగ్లీషువారు పరిపాలించినప్పటికి కూడాను, ఒక percent కూడా మన దేశంలో ఇంగ్లీషు అభివృద్ధికాలేదు, నిజంగా అటువంటి అవకాశం గనుక హిందీకి ఇస్తే, నిజంగా మన దేశంలో, ముఖ్యంగా మన ఆంధ్రరాష్ట్రంలో హిందీ చాలా అభివృద్ధి అవుతుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను.

ఈ సందర్భంలో కృష్ణాజిల్లా శాసన సభ్యుడైన నేను ఒక విషయం చెప్పక తప్పదు. మన రాజధాని నగరానికి రెండవ పట్టణమైనటువంటి విజయవాడలో వైద్య కళాశాల పెట్టే విషయం ఎంతోకాలంనుంచి వస్తున్నది. కొంత కాలము అది

వస్తుందని అనుకొన్నాము, దానికి కావలసిన భూమికూడా కొన్నారు, మరి అదేమి అయిందో తెలియదు, తరువాత పోనీ, వైద్యకళాశాల మాట అట్లా ఉంచి, ఒక పెద్ద వైద్యశాల విజయవాడలో వస్తుందని ఈ మధ్య మంత్రులు పత్రికలలో అక్కడకూడ చెప్పారు, కాని ఇక్కడ Budget ఉపన్యాసములో విజయవాడలో వైద్య కళాశాల విషయంను, వైద్యకళాశాల విషయంగాని ఏమీ లేకుండా ఉన్నది అది మాత్రం అందరికి చాలా అసంతృప్తి కలిగించింది అది ప్రసంగంలో లేకపోయినప్పటికి కూడా ఈ వైద్యకళాశాల కాకపోయినప్పటికీ, ఒక ప్రధానమైనటువంటి ఆస్పత్రి అయిన ఏర్పాటు చేయవలసిందని నేను మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను, ముఖ్యంగా క్షయ రోగులు రోజు రోజుకు అభివృద్ధి అవుతున్నారు ఈ క్షయ రోగులకు మన సర్కారు జిల్లాలలో మంగళగిరిలో ఒక ఆస్పత్రికూడా ఉన్నది. అక్కడ admissions సరిగా దొరకడంలేదు ముఖ్యంగా బెజవాడలో ఒక hospital లో 20 beds తోటి ఒక ప్రత్యేక క్షయ వార్డు ఏర్పాటు చేస్తారని ఈ మధ్య పత్రికలలో ఉన్నది చాలా సంతోషమైన విషయం, అంతేకాకుండా, ప్రతి Primary Health Centre లోను క్షయ రోగులకు ఏదోకొంత preliminary సౌకర్యం కలుగజేయ వలసిందిగా నేనుకోరుతున్నాను, ముఖ్యంగా ప్రతి headquarters hospital లో కూడా ఒక X-Ray plant పెట్టాలి. అది లేకపోవడంచేత, ఇప్పుడు ఏదో కాళ్లు విరిగినా, చేతులు విరిగినా, అటువాళ్లు అందరు District Headquarters Hospital కు వస్తేనెగాని వాళ్లకు అటువంటి సదుపాయం దొరకడం లేదు, అది చాలా అవసరమైనటువంటిది, దానిని మంత్రిగారు ప్రత్యేకంగా చూడవలసిందని కోరుతున్నాను. అధ్యక్షా, మంత్రిగారు తమ ప్రసంగంలో జవహర్ విహార్ అనేది, మన హైదరాబాదులో ఉంటే పిల్లలయొక్క విజ్ఞాన వికాసములకొరకు, ఒకటి ఏర్పాటు చేస్తున్నారని చెప్పారు, మంచిదే, పెట్టవలసిందే, కాని అది ఒక్క హైదరాబాదు పట్టణములోనే చేస్తే మరి ఇతర గ్రామాలలో, పట్టణాలలో పిల్లలులేరా ? ఆ పిల్లలకు విద్యా వికాసాలు కలుగజేయవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వానికి లేదా ? కాబట్టి ఒక్క హైదరాబాదునే చూడకుండా, ఇతర పట్టణాలలో, కనీసం లక్ష, 2 లక్షలు జనాభా కలిగినటువంటి పట్టణాలలో ఇటువంటి 'జవహర్ విహార్' అనేవి ఏర్పాటుచేస్తే అక్కడ ఆ పిల్లలకు కూడా విజ్ఞాన వికాసాలు కలిగేటటువంటి అవకాశం ఉంటుందని, ఆ విధంగా ఇతర పట్టణాలలోకూడా అటువంటి ఏర్పాటు చేయక పోయినట్లయితే, మంత్రులు, ప్రభుత్వము, పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగస్తులు ఎక్కడ ఉంటున్నారు కాబట్టి కేవలం హైదరాబాదు మీదనే ఒక పక్షపాతము చూపిస్తున్నారు. అనేటటువంటి ఒక వదంతి, అపవాదు వస్తుంది కాబట్టి ఆ అపవాదు లేకుండా ఉండేందుకు ప్రతి పట్టణములోకూడా ఇటువంటి జవహర్ విహార్స్ ఏర్పాటుచేయవలసిందని తమ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతూ సెలవుతీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ ఎస్. జగన్నాధం (నరసరావుపేట).—అధ్యక్షా, మానవుని సృష్టికర్త బ్రహ్మ. మానవులు భూమిపైన పుట్టిన తరువాత బ్రహ్మను మరచిపోతున్నారు, మరచిపోయి ఈశ్వరుని, విష్ణువుని ప్రార్థిస్తున్నారు. ఈనాడు ఈ దేశములో ఈశ్వరుని ఆలయాలు, విష్ణుని ఆలయాలు ఉన్నాయి. కాని బ్రహ్మకు మాత్రం ఎక్కడకూడా ఎటువంటి ఆలయాలు లేవు, ఆవిధంగానే ఈనాడు ఈ ఆర్థిక సృష్టిని

చేసినవారేమో ఆర్థికమంత్రిగారు ఇంత ఆర్థిక సృష్టిని చేసినప్పటికీకూడా, ఆర్థికమంత్రి గారిని మాత్రం అనేక విధాలుగా దేశములో ఉండే ప్రజలు అయితే నేమి, ఇతరులు అయితేనేమి విమర్శ చేస్తున్నారు కాబట్టి ఆర్థికమంత్రిగారు పన్నులు ప్రతిపాదించి నట్లయితే, ఎక్కువగా పన్నులు వేశారని విమర్శ చేస్తున్నాము. కాని ఆర్థికంగా మనము ఎక్కువగా సంపాదించకపోతే మాత్రం అభివృద్ధి సాధించుకోవడం చాలా కష్టము. ఇంకొక విషయం చూడండి ఇప్పుడు ఏదైనా ఒక bridge గనుక sanction చేసినట్లయితే, P. W. D మంత్రిగారు ఇచ్చినారని అనుకొంటున్నాను Educational grants ఇచ్చినట్లయితే Education మంత్రిగారు ఇచ్చినట్లు అనుకొం టున్నాము. కాని ఈ ఆర్థిక మంత్రిగారివల్లనే ఇది వచ్చిందని ఎవరు అనుకోవడం లేదు అందుచేత ఆర్థికమంత్రిగారు ఎంత బాధపడినప్పటికి, ఎంత కష్టపడినప్పటికి కూడా వీరిని మరచిపోతున్నాము. అందుచేత ఈ ఆర్థిక మంత్రిగారు ఎవరు ఎంత తిట్టినప్పటికినీ, విమర్శ చేసినప్పటికినీ, బ్రహ్మ ఏవిధంగా అయితే, తనను పూజించనప్పటికి కూడా దేశంలో ప్రజలను అధికంగా సృష్టించి పోతున్నాడో, అదేవిధంగా ఆర్థికమంత్రిగారు ఎవరు ఏమి అన్నప్పటికికూడా వారు తమ పనిని ఆపకుండా, తమ పనిని చేసుకుపోతారని నేను వారికి మనవి చేసుకొం టున్నాను అయితే, అధ్యక్షా, అలాగని చెప్పి ఆర్థికమంత్రిగారు చేసిన ప్రసంగాన్ని నేను సమర్థిస్తున్నానని, బడ్జెటు ప్రసంగాన్ని నేను సమర్థిస్తున్నానని, కాదు.

డా. ఎం. చెన్నారెడ్డి.—ఇంత చెప్పి కనీసం మీరైనా సమర్థించకపోతే ఇంకెవరు సమర్థిస్తారు!

Mr Speaker:—Being a member of the opposition side, he cannot say that!

శ్రీ ఎస్ జగన్నాథం — ఆఖరు page లో ఒక రెండు మాటలు అన్నారు. ఈ ప్రజాస్వామ్యంలో సోషలిజానికి మధ్య సమన్వయాన్ని రూపొందించవలసి వున్నదని, అధ్యక్షా, ఈ ప్రజాస్వామ్యంలో ఈ సోషలిజం అనేది ఎట్లా సమన్వయపరచి రూపొందించాలో నాకు అర్థం కావడంలేదు నాకు ఈ సందర్భంలో ఒకటి జ్ఞాపకము వస్తున్నది. ఇది ఎట్లున్నదంటె, మానవుడికి జంతువుకు మధ్య artificial insimination చేసి ఒక కొత్త species ను సృష్టించడానికి ప్రయత్నం చేసినట్లు ఉన్నది. పూర్వము చదువుకొన్నాము. ప్రహ్లాదుని రక్షించడానికి, హిరణ్యకశ్యపుని చంపడానికి, భగవంతుడు నరసింహావతారం ఎత్తాడని, ఆ విధంగానే, మానవుని వీర్యము సింహానికో లేక సింహం వీర్యం మానవునికో తీసుకువచ్చి artificial insemination చేసి నారసింహుని సృష్టిస్తాము అనేది ఏవిధంగా ఉన్నదో, అట్లాగె ఈనాడు ప్రజాస్వామ్యం లో ఈ socialism సృష్టిస్తాము అనేది, ఈ రెండిటి మధ్య సమన్వయం సంపాదించు కొంటాము అనేది కూడా ఆవిధంగానే ఉన్నదని అనుకొంటున్నాను. ఎందుకంటె, మన రామదాసు సినిమాలో కబీరుదాసుగాడు రామదాసుకు తారక మంత్రం చెప్పినారు. వారేమో తారకమంత్రం వారికి ఉపదేశించారు ఆవిధంగానే ఈనాడు తారకమంత్రం లాంటి సోషలిజంను మన ప్రభుత్వములో ఉండేటటువంటి కాంగ్రెస్ పెద్దలు ఈ తారకమంత్రాన్ని జపిస్తూ సోషలిజం పేరుతో నినాదాలు ఎక్కువగా చేస్తున్నారు ఈనాడు, అయితే ఈ సోషలిజం ఎంతవరకు సాధించింది అంటె, ఇప్పుడు

8 సంవత్సరాలైంది ఆనాటి కాంగ్రెస్ సమావేశము జరిగి, అప్పుడు resolutions చేసుకొన్నారు దేశములో సోషలిజం తెచ్చిపెడతామనికాని, ఇప్పటికి 8 సంవత్సరాలైనా, ఎంతవరకు ఈ సోషలిజము సాధించారో నాకు అర్థం కావడం లేదు ఈ సోషలిజము అనే పేరుతో దేశంలో ఉంటే ప్రజలు బాగుపడినారో లేదో చెప్పలేము కాని మరి కాంగ్రెస్ పెద్దలైతేనేమి, పరిపాలించే పెద్దలైతేనేమి దేశాన్ని మాత్రం పంచుకుతింటున్నారేమోనని చెప్పక తప్పదు ఈనాడు జరుగుతున్నటువంటి పనులు ఏమి అంటె, దేశములో ఉండేటటువంటి సంపదేమో అందరికి పంచుతామని అంటున్నారు మరి బీదలకు పెద్దలకు ఎటువంటి తారతమ్యం లేకుండా సమానం చేస్తామని అంటున్నారు ఈవిధంగా సమానం చేస్తామని అంటున్నారు, ఈవిధంగా సమానం చేస్తామని చెప్పి ఈనాడు కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వంలో జరుగుతూ ఉండేటటువంటి వ్యవహారాలు ఎట్లా ఉన్నాయంటె అధ్యక్షా, ఈనాడు Low income group Housing scheme లో న్యాయంగా deserving persons కు ఎంతవరకు ఇళ్లు ఇచ్చారని నేను అడుగుతున్నాను నెలకు నాలుగువేలు, అయిదువేలు, సంపాదించే పెద్దలకు మాత్రమే ఈ ఇళ్లు పోతున్నవి. కాని సామాన్యుడికి — రూ. 150, 200, తెచ్చుకొనే జతగాళ్లకు ఎంతవరకు ప్రభుత్వం ఈ ఇళ్లను పంచి ఇచ్చిందని అడుగుతున్నాను. అంతేకాదు, ఈనాడు Professional Colleges లో సీట్సు ఏవిధంగా ఇస్తున్నారు? నూటికి 80%, 75% మార్కులు వస్తే తప్ప Medical and Engineering seats దొరకడంలేదు. కాని ఈ కాంగ్రెసు సోషలిజంలో Capitation fees అని వసూలు చేస్తూ నూటికి 35 మార్కులు వచ్చినవారికికూడా, అయిదువేలు పదివేలు చందా ఇస్తే Medical and Engineering seats ఇస్తున్నారు ఒక ప్రక్క 75% వచ్చినా సీట్సు దొరకకుండా ఉంటే, మరొక ప్రక్క ఈ కాంగ్రెసు సోషలిజంలో నాలుగు పైసలు ఖర్చుపెట్టగలిగితే సీట్సు వస్తున్నాయి అంటే ఈ పద్ధతిలో కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం ఎంతవరకు సోషలిజం సాధించగలుగుతున్నదో అర్థం కావడంలేదు. మంత్రులు, గవర్నరు నివసిస్తున్న ఇళ్లు ఉన్నవి. ఒక్కొక్కరికి చదరపు మైలు విస్తీర్ణం కలిగిన జాగాలో ఇళ్లు ఉన్నవి ప్రజలు అసలే ఇళ్లులేక బాధపడుతున్నప్పుడు మంత్రులు, గవర్నరు, ఇంత పెద్ద విస్తీర్ణం కలిగిన ఇళ్ల లో ఉండటం — ఇది ఎలాంటి సోషలిజం? ఈనాడు ఆర్థిక మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటు ఒక విధంగా ఎట్లా ఉన్నది అంటే — "This budget is only a portrayal of an ugly face of the Administration" — అని చెప్పక తప్పదు ఈనాడు దేశంలో లంచగొండితనం మరీ ఎక్కువై పోతోందని ప్రతివారు అంటున్నారు. కేంద్రప్రభుత్వ మంత్రి నందా గారుకూడ దేశంలో లంచగొండితనం ఎక్కువైందని ఎట్లాగైనా సరే రెండుసంవత్సరాలలో నిర్మూలిస్తామని అన్నారు. కాని దేశంలో సత్యానికి తావులేకుండ పోతుంది. అబద్ధం ఆడితే తప్ప బ్రతుకులేకుండా ఉన్నది. అబద్ధం ఆడకపోతే తిండిగింజలు కూడ దొరకడం లేదని చెప్పితే అతిశయోక్తి కాదు ఇప్పుడు ప్రభుత్వ పరిపాలనలో ఉన్న పరిస్థితి ఎట్లా ఉన్నదంటే — Automatic weighing machine వలె ఉన్నది. ఆ machine లో weight చూచుకోవాలంటే పది నయాపైసలు అందులో వడవేయాలి. లేకపోతే ఆ మెషిన్‌లోనుంచి టికెట్టురాదు. అదేవిధంగా ఈ పరిపాలనలో పూజ కట్టు (లంచం) చెల్లించుకుంటేగాని పని కావడంలేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఒక

నిదర్శనం చెబుతున్నాను. విశాఖపట్టణం K. G. Hospital లో bed దొరకాలంటే, రేపో మాపో చచ్చిపోయే పరిస్థితిలో ఉన్న patient అయినాసరే bed కావాలంటే ఆనాడు duty లో ఉండే డాక్టరువద్దకు పోయి రు. 25 లు ఇస్తే తప్ప bed దొరకడంలేదు. ఇటువంటి పరిస్థితులకు బాధ్యులు ఎవరు అని అడుగుతున్నాను ఈ లంచగొండితనం నిర్మూలించుటకు, దేశంలో ఎటువంటి అవినీతి లేకుండ చేయుటకు ఒక Vigilence Commission ఏర్పాటు చేసుకున్నాము, అందులో ఒక హైకోర్టు జడ్జిని వేశారు పని బాగా సాగాలంటే న్యాయమూర్తి స్థాయిలో ఉండేవారే కాదు, న్యాయంగా పని చేసే పెద్దలు కావాలి. ఈనాడు మన రాష్ట్రంలో I. A. S Officer—అజీత్‌సింగ్‌గారు ఉన్నారు వారు ఎక్కడికి పోయినా న్యాయంగా పని చేస్తున్నారు అటువంటి న్యాయంగా పనిచేసే పెద్దమనిషిని ఎక్కడ వేసినా ఒక్క పదిరోజులపాటుకూడ ఎక్కడా పని చేయుటకు వీలులేకుండ ఉన్నది. న్యాయంగా పనిచేయడమే ఆ పరిస్థితికి కారణంగా కనబడుతోంది. అటువంటి వారిని విజిలెన్సు కమిషనుకు వేసినట్లయితే దేశంలో అవినీతే నిర్మూలించడానికి అవకాశం ఉంటుంది, బాగుంటుందని ఆర్థికమంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఈనాడు ఈ ప్లానింగ్ పేరుతో దేశం ఏవిధంగా పోయినా అనేక కోట్ల రూపాయలు ప్రభుత్వం ఖర్చుపెట్టుతోంది. ప్లానింగ్ పేరుతో ప్లానింగ్ కమిషన్‌ను సృష్టించారు. దేశంలో ఎన్నికల ద్వారా వచ్చిన సభ్యులతోకూడిన పార్లమెంటు ఉన్నది, అన్ని రాష్ట్రాలలో శాసనసభలు ఉన్నవి, అటువంటి పార్లమెంటు, శాసనసభలద్వారా పనులు జరపకుండా, విశ్వామిత్రుడు సృష్టించిన త్రిశంకు స్వర్గంలా, ప్లానింగ్ కమిషన్‌ను సృష్టించారు ఈ ప్లానింగ్‌కమిషన్ ద్వారా పనులు జరుగుతాయనంటే పార్లమెంటు, శాసనసభలు ఎందుకు? ఈ ప్లానింగ్ కమిషన్‌లో ఉన్న సభ్యులు ఏవిధంగా ఉన్నారంటే ఆ పెద్దలు గొప్పవారు కావచ్చును; I C. S Officers కావచ్చును, మరొకవిధంగా అనుభవం ఉన్నవారు కావచ్చును. కాని practical గా దేశంలో పరిస్థితులను తెలుసుకొని ప్రభుత్వానికి సలహాలు ఇస్తోందా అంటే అది జరుగుట లేదు ఈ ప్లానింగ్ కమిషన్ లో సభ్యులు—ఎద్దు ఈనిందనంటే ఎన్ని పాలు ఇచ్చింది అని అడిగే పెద్దలు ఉన్నారంటే ఆశ్చర్యంలేదు. ఈనాడు మన దేశం వ్యవసాయికంగా అభివృద్ధి కావాలంటే పొలాల్లో గట్లు తీసివేయాలనే పెద్దలు అందులో ఉన్నారనంటే ఆశ్చర్యం లేదు. M. B , B S., చదివినవారిని మనుషులకు treat చేయమంటే అర్థం ఉన్నది గాని పశువులను treat చేయమంటే ఎట్లా? అదేవిధంగా పశువుల డాక్టరును తెచ్చి మనుషులను treat చేయమంటే ఎట్లా? కనుక ఈనాడు ప్లానింగ్ కమిషన్ సభ్యులు వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన సంస్కరణలు చేయడమనేది ఎంతవరకు సబబుగా ఉన్నదో వేరే చెప్పనక్కరలేదు. దేశంలో తిండిగింజల కొరత ఎక్కువగుతోంది, ఆహారధాన్యాలు దొరకటం కష్టంగా ఉంటోంది. ఆహారకొరత లేకుండా ఉండాలంటే ప్లానింగ్ కమిషన్ ఇచ్చేసలహా ప్రభుత్వం పాటించుటకు సిద్ధంగా ఉంటుందేమోకూడ నేను చెప్పనవసరంలేదు. ధాన్యం మిల్లు చేయాలంటే 100 బస్తాల ధాన్యం ఆడిస్తే 60 బస్తాలు బియ్యం దిగుబడి అవుతుంది, 40 బస్తాలు ఊక క్రింద పోతుంది, కనుక ధాన్యం మిల్లు చేయకుండ, బియ్యం చేయకుండా దేశంలో అందరూ ధాన్యాన్ని ఉడకబెట్టి తింటే ఆహార కొరత తీరుతుందని ప్లానింగ్ కమిషన్ ఆదేశం ఇస్తే అదేవిధంగా ఈ

ప్రభుత్వం నడుపుతుందేమో అర్థం కావడం లేదు ఈ ప్లానింగ్ కమిషన్ తాలూకు సలహాలు ఏవిధంగా ఉన్నవంటే గొ్రాలి చేతుల్లోపడిన పిల్లలవలె ఉండి, ఈ ప్లానింగ్ కమిషన్ చేతుల్లో ప్రజలు నలిగిపోతున్నారు, బాధపడుతున్నారు అంటే అతిశయోక్తి కాదు. ఈ ప్లానింగ్ పేరుతో అనేక కోట్లు వెచ్చించారు. మూడు ప్లాన్సు అయి నాల్గవ ప్లాను రాబోతోంది ఇంతవరకు అయిన మూడు ప్లాన్సులో ఎంతవరకు డబ్బు ఖర్చుపెట్టారో, ఎటువంటి పనులు సాధించారో వేరే చెప్పనక్కరలేదు. ఇన్నికోట్లు ఖర్చుపెట్టినా మంచినీటి కొరత ఉన్నది అంటే, ఆహార కొరత ఉన్నది అంటే, ఏమి అర్థం అవుతోంది ? ఇంకా నాల్గవ ప్లానులో 22 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి దేశాన్ని ప్రజలను చంద్రమండలానికి పంపుతామంటే ఇది ఎట్లా ఉన్నదంటే ''పేలపిండి-బ్రాహ్మడు'' కథలా ఉన్నదని వేరే చెప్పనక్కరలేదు ఒక బ్రాహ్మడి భార్య ఒక పాత్రలో పేలపిండి ఇచ్చి అది బజారులో అమ్మి ఇంటికి కావలసిన సరుకులు తెమ్మని చెబితే ఆ బ్రాహ్మడు ఆ పేలపిండిని తీసుకొని సంతకు పోతూ దారిలో ఒక చెట్టు క్రింద విశ్రమించాడు. అక్కడ విశ్రమిస్తూ దారిలో మేడలు కట్టుటకు ప్రయత్నం చేశాడు—ఈ పేలపిండిని అమ్మి అరడజను కోడిగుడ్లు కొని కోళ్లనుచేసి ఒక కోళ్ల ఫారమ్ పెడతానని, ఇన్ని కోళ్లు అమ్మితే ఇంతడబ్బు వస్తుందని, ఆవిధంగా మరికొన్ని మేకల మందను, ఆవుల మందను, ఏనుగుల మందను సంపాదిస్తానని, వాటన్నింటిని అమ్మితే కొన్ని కోట్లు వస్తాయని, దానితో రాజు అవుతానని, తరువాత రాజకుమార్తెను పెళ్లిచేసుకొంటానని, ఒక అబ్బాయిని కంటానని ఆ అబ్బాయి ఆడుకుంటున్నప్పుడు లాలించి పాలించి జాగ్రత్తగా చూడమంటే ఆ అమ్మలు జవాబు ఇస్తుంది, అప్పుడు అమ్మాయిని ఈవిధంగా తన్నేస్తాను—అని కల కంటూ తన్నేస్తే ఆ పాత్రలోని పేలపిండి అంతా పోయింది, తరువాత ఏడుస్తూ ఇంటికి వచ్చాడు. అదే విధంగా ఇన్ని కోట్లు ఖర్చుచేసినా ఈనాడు త్రాగటానికి నీరు, తినడానికి తిండిలేదు అంటే, ఇంకా నాల్గవ ప్రణాళికలో అభివృద్ధి సాధిస్తాము, స్వర్గానికి పంపిస్తాము, చంద్రలోకానికి పంపిస్తాము అంటే, నాల్గవ ప్రణాళిక కూడ పేలపిండి బ్రాహ్మడు—కథలా అవుతుందనిమాత్రం మనవిచేస్తున్నాను.

Mr. Speaker :—Please avoid reading newspapers in the House.

شری ٹی - انجیا—جناب صدر - فنیانس منسٹر صاحب نے آج جو بجٹ پیش کیا ہے میں اسکی پوری طرح تائید کرتا ہوں - لیکن یہ بھی کہونگا کہ یہ بجٹ دیکھنے کے بعد ہم کو مایوسی بھی ہوئی - کیونکہ اس بجٹ سے ہم نے جو امید رکھی تھی وہ پوری نہیں ہوئی - اس کے اندر عوام کیلئے خصوصاً غریبوں کیلئے کچھ بھی نہیں ہے - انکی جو سیکوریٹی آف لائف ہے انکے جو ہاوزنگ پرابلمس ہیں انکی ملازمتوں کا جو مسئلہ ہے اس کے لئے کچھ بھی نہیں ہے - ہم نے ان کے بارے میں جو امیدیں رکھی تھیں وہ اس بجٹ سے پوری نہیں ہوسکتیں - گزشتہ ۱۷-۱۸ سال سے ہم کم ازکم ایک غریب آدمی کے لئے سوشل سیکوریٹی نہیں دے

سکے ۔ انکے بچوں کی تعلیم کے لئے ۔ ان کے رھنےکے لئے مکان ۔ ان کے لئے مفت علاج وغیرہ کے لئے اس بجٹ میں گنجائنس نہں ھے۔ اس بجٹ کو ھم دیکھین تو معلوم ھوگا کہ آفسرس وغیرہ پر ھی آدھا بجٹ خرچ ھونے والا ھے۔ اونکی تنخواھوں پر ۔ اڈمنسٹریس وغیرہ چلانے پر باقی آدھے بجٹ میں ھم اپنے اسٹٹ کی حالت کو کیسے امپرو کرسکے ھں ۔ آپ جانتے ھیں کہ ھر آدمی کم سے کم ۲۰ روپیہ ٹکس دیتا ھے۔ اس حساب سے ھمارا بجٹ زیادہ ھونا چاھئیے ۔ لیکن ھمیں اونی آمدنی وصول نہیں ھورھی ھے۔ اسکی وجہ یہ ھےکہ بہت سا بلیک روپیہ باھرنہیں آرھا ھے۔ ٹکسس کا کلکشن جسا ھونا چاھئیے ویسا نہیں ھورھا ھے۔ آج لاکھوں کروڑوں روپیہ جو حکومت کو ملنا چاھئیے وہ نہں مل رھا ھے۔ اس لئے میں یہ کہونگا کہ جو بجٹ ھمارےسامنے پیش ھوا ھے اوس سے ھم پوری طرح عوام کی خدمت نہں کرسکے ۔ ھمارے فناس منسٹر صاحب ایک قابل شخص ھیں وہ اپوزیشن میں بھی رہ چکے ھیں ۔ کانگرس میں بھی رہ چکے ھں ۔ ان سے امید ھےکہ وہ آئیندہ پریکٹیکل بجٹ پیش کرینگے ۔ وہ تلنگانہ کے منسٹر ھونے کے ناطے ھم ان سے زیادہ امید رکھ سکتے ھیں کہ آئیندہ بجٹ میں وہ ضرور ان مسائل کو حل کرینگے اور آندھرا پردیشں کو ایک ویلفیر اسٹیٹ بنائنگے اس میں شک نہیں کہ اس بجٹ کے اندر غریب بیواؤں ضیفوں کی رقم میں اضافہ کئے ھیں ۔ اور دوسرے اچھے اقدام کئے ھیں۔ پبلک ھیلتھ اور میڈیکل کے لئےکافی پیسہ دئے ھیں لیکن جیسا کہ میں نے کہا یہاں کے ھر آدمی کو یہ محسوس ھونا چاھئیے کہ یہ میری ریاست ھے اور مجھے یہاں تمام ضروری سہولیتں مل رھی ھیں ۔

فڈ سچویشن کے تعلق سے میں یہ عرض کرونگا کہ فڈ سچویشن دن بہ دن خراب ھوتا جارھا ھے۔ یہ ھماری بد قسمیتی ھے کہ آندھراپردیش سرپلس اسٹیٹ ھونے کے باوجود یہاں کے لوگوں کو چاول نہیں مل رھا ھے۔ اور جس ڈھنگ سے اناج ملنا چاھئیے نہیں مل رہا ھے۔ جسکی وجہ سے لوگوں میں برابر پریشانی ھے۔ کارڈ لیجانے کے باوجود بھی بازار میں چاول نہیں مل رھا ھے۔ جیسا کہ میں نے کہا آندھرا پردیس سرپلس اسٹیٹ ھونے کے باوجود یہاں کا فڈ سچویشن خراب ھوگیا ھے اس لئے میں فنیانس منسٹر صاحب سے اپیل کرتا ھوں کہ وہ یہاں کی حالت درست کرنے کی کوشش کریں ۔

حیدرآباد سٹی میں پانی کا مسئلہ ایک بہت بڑا مسئلہ بن گیا ہے۔ یہاں پانی کے انتظامات ٹھیک نہیں ہیں۔ یہاں پر حسین ساگر اور گنڈی پیٹ اس وقت بنائے گئے تھے جبکہ یہاں کی آبادی ۴-۵ لاکھ تھی - اب یہاں کی آبادی ۱۴-۱۵ لاکھ کے قریب ہو گئی ہے۔ اسکو مدنظر رکھتے ہوئے پانی کے تقسیم کے انتظامات بہتر بنانا چاہئے - بمبی سٹی میں پانی کے لئے ۱۰۰ کروڑ روپیہ خرچ کئے جارہے ہیں۔ اسی طرح میسور میں ۳۰ کروڑ روپیہ - اور مدراس میں ۲۶ کروڑ روپیہ خرچ کئے جارہے ہیں لیکن حیدرآباد میں صرف ۳ کروڑ روپیہ خرچ کر کے مانجرا ندی سے پانی لانے کا انتظام کیا جارہا ہے۔ لیکن یہ پانی یہاں کی انڈسٹریز کو ہی تقسیم ہوگا اور عوام کو پانی نہیں مل سکیگا - شہر کے عوام کو کم از کم یہ پوچھنے کا حق تو حاصل ہے کہ کیا ہمیں پینے کا پانی بھی نہیں مل سکتا - اس لئے میں یہ کہونگا کہ شہر حیدرآباد میں پینے کے پانی کی جو قلت ہے اسکو دور کرنے کی کوشش کیجائے۔

یہاں کے ہاسپٹلس کے تعلق سے میں یہ عرض کرونگا کہ اکثر دواخانوں میں ڈاکٹرس ہیں تو دوا نہیں ہے - دوا ہے تو ڈاکٹرس نہیں ہیں - اس سلسلہ میں میری تجویز یہ ہے کہ یہاں کے ڈاکٹروں کو زیادہ تنخواہیں دے کر انکی پریویٹ پریکٹس کو بند کردیا جائے۔ یہ لوگ جو پریویٹ پریکٹس کرتے ہیں اسکی وجہہ سے غریبوں کا نقصان ہورہا ہے۔ جو لوگ پیسہ دیتے ہیں انکا علاج اچھا ہوتا ہے جو لوگ پیسہ نہیں دے سکتے انکا علاج نہیں ہوتا۔

انڈسٹریز کے تعلق سے میں یہ عرض کرونگا کہ دوسرے اسٹیٹس میں جسطرح انڈسٹریز ترقی کررہی ہیں اسی طرح یہاں بھی انڈسٹریز کو ترقی دینا چاہئے - لیکن یہاں پر انڈسٹریز قائم کرنے کے سلسلہ میں کئی دقتیں پیش آرہی ہیں۔ لوگوں کو اس بات کی شکایت ہے کہ یہاں واٹر فیسیلیٹیز نہیں ہیں پاور فیسیلیٹیز نہیں ہیں۔ یہاں کے آفسرس کا اٹیٹیوڈ ٹھیک نہیں ہے۔ اس لئے میں فینانس منسٹر صاحب اور انڈسٹریز منسٹر صاحب سے کہونگا کہ وہ اس طرف زیادہ توجہہ دیں اگر ہم انڈسٹریز قائم کرنے کے سلسلہ میں زیادہ فیسیلیٹیز دیں تو زیادہ انڈسٹریز قائم ہونگی اور انڈسٹریز زیادہ

قائم ہونگی تو یہاں کی بیروزگاری بھی دور ہوسکےگی۔ سہر کی بیروزگاری دور کرنے کے لئے ۱۰ لاکھ روپیہ رکھے گئے ہیں اس سلسلہ میں ہمارے فینانس منسٹر صاحب دلچسپی لے رہے ہیں لیکن میں یہ کہونگا کہ جسطرح پہلے یہ رقم لیاپس ہوجاتی تھی اسی طرح اس سال یہ رقم لیاپس نہیں ہونا چاہئے۔ چونکہ آفسرس اس معاملہ میں انٹرسٹ نہیں لیتے اس لئے رقم لیاپس ہوجاتی ہے۔

لینگویج کے تعلق سے مین افسوس کساتھ یہ عرض کرونگا کہ (چونکہ مین اردو میں بات کررہاہوں اسلئے یہ کہا جائیگا کہ میں ہندی کی تائید کررہا ہوں) ہمارے سری راجگوپال چاری نھارت رتن حاصل کئے۔ لیکن بھارت کا رتن حاصل کرنے کے بجائے بھارت کا رکت حاصل کررہے ہیں۔ اور ہندی کی مخالفت کررہے ہیں۔ پورے دیش مین ہندی کے خلاف ایجیٹیشن چلایا جارہا ہے۔ اس سلسلہ میں ہماری حکومت نے جو اقدام کیا ہے وہ ٹھیک ہے۔ ہندی کے تعلق سے جس طرح لوگوں کو ڈرایا جارہا تھا کہ ہندی آجائیگی تو انگریزی ختم ہوجائیگی یا یہاں کی زبان کو نقصان پہونچیےگا۔ اس غلط فہمی کو ہمارے چیف منسٹر صاحب اور فینانس منسٹر صاحب نے جسطرح دور کیا ہے میں اس پر انہیں مبارکباد دیتا ہوں۔ ساتھ ساتھ میں حکومت سے امید کرونگا کہ جسطوح تلگو کو یہان درجہ دیا گیا اسی طرح اردو کو اسکا مقام ملنا چاہئے کیونکہ یہان پر اردو بولنے والوں کی کافی تعداد ہے۔ اس زبان کو ہماری ریاست میں دوسرا درجہ دینا چاہئے۔ یہان اردو کے ساتھ نا انصافی ہورہی ہے۔ اس سے پہلے بھی اردو کے ساتھ نا انصافی ہوئی ہے۔ اس کے علاوہ آج ہم دیکھ رہے ہیں کہ جو لوگ اردو جانتے ہیں اور انگریزی نہیں جانتے ان کو ملازمتوں سے نکالا جارہا ہے۔ اس سلسلہ میں میں حکومت سے کہونگا وہ اس پر غور کرے۔

کوآپریٹیوز کے تعلق سے میں یہ عرض کرونگا ڈیموکریٹک سوسلیزم کے اندر کوآپریٹیو سسٹم کو آگے بڑھانا چاہئے۔ لیکن آج ہم دیکھ رہے ہیں کہ کوآپریٹیوز میں گندگی آرہی ہے۔ جہاں پر کوآپریٹیوز ٹھیک طریقہ پر چل رہے ہیں وہاں آفسرس کا سپورٹ نہیں ہے۔

بعض جگھه کوآپریٹیو ر برائے نام ھیں کوئی کام نہیں ھورھا ھے۔ حکومت سے پیسه تو ملتا ھے لیکن کام نہیں ھوتا۔ اسٹین لس اسٹیل کا کوٹه الاٹ کرنے کے سلسله میں میں یه کہونگا که ھمارے انڈسٹریز منسٹر صاحب کو اس پر خاص طور توجه دینا چاھئیے۔ نه تو کارخانے ھیں اور نه پراڈکشن ھوتا ھے لیکن کوٹا برابر حاصل کیا جاتا ھے۔ ایسے لوگوں کا کوٹا فوراً بند کردینا چاھئیے۔ اس سے بہت بدنامی ھورھی ھے۔ یه لوگ اپنا کوٹا حاصل کرکے بلیک مارکٹ میں فروخت کردیتے ھیں۔ اس سلسله میں مجھے امید ھے که ھمارے فینانس منسٹر سری چناریڈی دلچسپی لینگے۔

شہر میں ھم دیکھ رھے ھیں که گڑمبه غیر قانونی طور پر بنایا جارھا ھے۔ اس میں شک نہیں که پولس کام کررھی ھے۔ چنانچه حال ھی میں میری کانسٹی ٹیونسی سے متعلق ایک سرکل انسپکٹر کو گڑمبه لیجانے والوں نے ٹکر دیکر گرادیا۔ پولس کی جانب سے جیسا انتظام ھونا چاھئیے نہیں ھورھا ھے۔ یه چیز ھمارے سماج پر ایک بدنما داغ ھے۔ ایسے کاروبار کو ختم کرنا چاھئیے۔ میں ھوم منسٹر صاحب سے عرض کرونگا که ایسے ایلمنٹس کی روک تھام کرنے کی پوری کوشش کرنی چاھئیے۔ ایسی امید رکھتے ھوئے میں اپنی تقریر ختم کرتا ھوں۔

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు :—రాజగోపాలచారిగారికి 'భారత రత్న' అనే బిరుదు కాకుండా 'భారత రక్త' అనే బిరుదు యివ్వాలని అంజయ్యగారు చెప్పారు. మాకు ఎలాటి అభ్యంతరం లేదు. ఎందుకంటే ఆయనలో ఉండేది భారత రక్తం కనుక... (interruption) It is the Congress people who are taking the blood of the people, and not Rajaji.

శ్రీ పి. వెంకటకృష్ణారెడ్డి (నందికొట్కూరు):—అధ్యక్షా, శాసనసభలో ప్రవేశ పెట్టిన ఈ budget ప్రతిపాదనలు నేను వ్యతిరేకిస్తున్నాను. సామాన్య ప్రజల కష్ట సుఖాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ budget తయారు చేయబడలేదు, ఇవన్నీ రాష్ట్రంలో ఒకవిధమైన అశాంతి పరిస్థితులకు దారితీయగలవు. ఆర్థికంగా సతమతమైపోతున్న ప్రజలకు budget ఆశాజనకంగా లేదని విన్నవిస్తున్నాను. ఎంతో అభ్యుదయకరమైన విధానాలను, పోషకబీజం మూలాన వస్తాయనుకున్న నాకు ఆశాభంగాన్ని కలిగించినది. మునసబుకరణం పెన్షన్లు, scholarships విషయంలో ఎక్కువ ధనం కేటాయించబడి నందుకు వ్యవసాయరంగంలోను పశుపోషణాభివృద్ధిలోను ఎక్కువ ప్రాధాన్యం యిచ్చినందుకు నేను వారిని అభినందిస్తున్నాను. గ్రామీణ విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరాలో తగినటువంటి విస్తృతం జరగడం లేదు. 1863–64 budget లో [illegible]

కాబడినటువంటి మా గ్రామాలలో రెండు రకాలుగా రెండు స్కీములుగా sanction చేయబడింది. (1) irrigation (2) industrial distribution, వీధి దీపాలకొరకు sanction చేయబడింది. అవి చాల చిన్న మొత్తాలు Irrigation కు రు 28 వేలు, distribution కు రు 20 వేలు మాత్రమే sanction చేయబడింది Sanction అయినప్పటికి ఈ సంవత్సరం జనవరిలోనే అది ప్రారంభించబడింది. పనిచేసేదానికి మొదలుపెట్టారు Irrigation కు మాత్రం ఒక transformer ఏర్పరచినారు. అక్కడ చీనిచెట్లు పెట్టుకునే భూములు బావులు ఉన్నాయి ఆ బావులకు తప్పకుండా యిస్తామని ఈ సంవత్సరం పని జరుగుతుందని చెప్పటచే వారి మాటలు నమ్ముకొని కొంతమంది oil engines కొనుక్కొన్నారు. ఇది వేసవికాలం కాబట్టి ఆ వేసవికాలంలో సరఫరా చేయకుండా, ఈ స్కీమును అమలుపరచలేదని నేను విన్నవిస్తున్నాను. వరదరాజుల స్వామి ప్రాజెక్టు 50 లక్షల రూపాయల estimate తో మంజూరు అయింది. ఈ సంవత్సరం budget లో దానికి 4 లక్షల డబ్బు కేటాయించబడింది. అది irrigation medium project ఈ సంవత్సరం 4 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి వెంటనే దానియొక్క కార్యక్రమములను అమలుపరచాలని ప్రభుత్వాన్ని నేను కోరుతున్నాను. ఆ కార్యక్రమాన్ని అమలుపరుస్తూ రెండు మూడు సంవత్సరాలలో దానిని పూర్తిచేయాలని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను నా తాలూకాలో సుమారు 36 గ్రామాలు నీటిమునగలో మునిగిపోతున్నాయి. ఈ 36గ్రామాల ఆహుతికిగాను యీవొక్కప్రాజెక్టే ఆతాలూకాలో ముఖ్యమైనప్రాజెక్టు కాబట్టి దానిని ఖర్తీచేసేదానికి వీలుఅవుతుందని నేను ప్రభుత్వాన్నికోరుతున్నాను మరియు శ్రీశైలంప్రాజెక్టు కారణంగా మానందికొట్కూరి తాలూకాలో 36 గ్రామాలు ప్రమాదానికి గురి అవుతాయని యింతకుముందే notification ప్రకటించబడింది. ప్రకటించిన వెంటనే ప్రభుత్వం ఎటువంటి ఆర్థిక కార్యక్రమాలు జరుగకుండా నిలుపుదల చేశారు. అంటే-తక్కావి loans, భూమి తనఖా బ్యాంకునుండి ఋణాలు యిచ్చుటకు వీలులేదని ప్రకటించబడింది. ఈ కారణంచేత వారికి వ్యవసాయానికి కావలసిన పెట్టుబడి లేక నానా బాధలకు గురిఅవుతున్నారు వారి భూములకు యిండ్లకు యిచ్చేటటువంటి నష్ట పరిహారంలో పట్టుకొని వారికి మామూలుగా ఋణములు యివ్వవలసిందిగా నేను ప్రభుత్వానికి తెలిపాను. అయితే ముఖ్యమంత్రిగారు అది పరిశీలించబడుతుందని, ఈ విషయం గవర్నమెంటుకు పంపిస్తాను. అని నాకు జవాబు పంపారు. జవాబు పంపినా, 2, 3 నెలలు పరిశీలన చేసి ఎలాంటి ఋణములు యిచ్చేదానికి వీలులేదని ఒక endorsement నాకు పంపారు. 4, 5 సంవత్సరాలలో మునిగిపోయే గ్రామాలవారు అక్కడినుంచి వెడలిపోవలసి వస్తున్నది. అక్కడ నష్ట పరిహారం విషయం ముందుగా తేల్చివేయవలసిందిగా నేను ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డిగారికి తెలిపాను. నష్టపరిహారం యిచ్చే మిమ్మల్ని వదలిపెట్టమని చెపుతామని అసెంబ్లీలో చెప్పారు. అయితే ఎక్కడ యివ్వవలసింది, ఎక్కడ నివాసం చేయవలసింది తెలియదు కాబట్టి ముందుగానే ఒక అంచనా ఉంటే మనకు యింత మొత్తం వస్తుంది దానితో మనం ఎక్కడకో పోయి గృహ వసతులు ఏర్పాటు చేసుకోవలసిందనే విషయం ముందుగా తెలిసినట్లయితే వాళ్ళకు సౌకర్యం కలుగుతుంది. ఆ ముంపు ప్రమాదానికి గురి అయ్యే గ్రామాల ప్రజలయొక్క పునరావాసంకొరకు ప్రభుత్వం బంజరు భూములను reserve చేయాలని, వరదరాజ

ప్రాజెక్టు ఆయకట్టుకు చేర్చే భూములను. ప్రభుత్వంవారు వారికి, యిప్పించే కృషిచేయాలని నేను కోరుతున్నాను. వరదలవలన చాలా గ్రామాలు కొట్టుకు పోయినవి. పైర్లకు విపరీతంగా నష్టం జరిగినది. ఇళ్లు కొట్టుకుపోయినవి అక్కడ ఆ వరదబాధితులకు సరియైన సహకారంకూడా దొరకలేదు గోరుచుట్టుపై రోకలి పోటులాగా మునిగిపోయిన గ్రామాలకు యీ దురవస్థ ఏర్పడినది దీనిని కాంపెన్ సేట్ చేయడానికిగాను రెండవ పైరుకు ఏప్రిల్ పదిహేనువరకు నీరు యివ్వడానికి పబ్లిక్ వర్క్సు మంత్రిగారు ఒప్పుకున్నారు. మే పదిహేనువరకు గనుక యిచ్చి నట్లయితే యీ మునిగిపోయిన గ్రామాలవారికి సేద్యం విషయంలో సదుపాయం కలుగజేసినవారవుతారు అందువలన, రెండవ పైరుకు మే పదిహేనువరకు తప్పకుండా పొడిగించవలసినదిగా నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె శాంతయ్య (పాలేరు) — అధ్యక్షా గౌరవనీయ ఆర్థిక శాఖామాత్యులు గత 64–65 సంవత్సరం కంటే యీ 65-66 వ సంవత్సరంలో అదనంగా 40 కోట్ల రూపాయిలు అదనపు ఖర్చుతో ప్రవేశపెట్టిన యీ బడ్జెటును బలపరుస్తూ హృదయ పూర్వకంగా వారికి కృతజ్ఞత తెలియపరచుకుంటున్నాను ఈ సమయంలో కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలు మీ ద్వారా ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తాను. లోగడ తెలంగాణాలో కలెక్టరు, తహసిల్దార్లకు తెలియకుండా సేల్ పర్మిషన్ పొందకుండా రైతులు సాదా విక్రయ దస్తావేజులలో అధిక సంఖ్యలో జరిగిన మార్పులను అన్యా క్రాంత భూములను క్రమబద్ధం చేయుటకు ఆంధ్రప్రదేశ్ తెలంగాణా ప్రాంత కౌలుదారీ మరియు వ్యవసాయ భూముల చట్టం సవరిస్తూ 64 వ సంవత్సరంలో జి. ఒ. యం. స్. 50 ప్రకారంగా కొత్త చట్టము చేసినందుకు ప్రభుత్వమును అభినం దిస్తున్నాను. ఈ చట్టం 65 ఏప్రిల్ వరకు వుండడంవలన, సాధారణంగా, యీ విధంగా కొనుక్కున్న రైతులకు యీ విషయాలు తెలియక పోవడంవలన ఎప్పుడో తండ్రి కొన్న భూమి కొడుకు పెద్దవాడు అయినప్పటికి ఆ భూములు పట్టాలుగాకుండా అట్లాగే వుండిపోవడం జరుగుతున్నది. అందువలన, యీ పాస్ చేసిన జి ఒ. ఏప్రిల్ వరకు అని గాకుండా యింకా కొంత ఎక్కువ కాలమువరకు పొడింగిచినట్లయితే పట్టాలు గాని రైతులకు, పేదవారికి, యింకా కొంత అవకాశమిచ్చినట్లు అవుతుంది కాబట్టి ఆ విధంగా చేయవలసినదిగా నేను ప్రభుత్వమును కోరుతున్నాను. దానికితోడు, యీ విషయములో కొంత ప్రచారమును కూడ చేయవలసినదిగా నేను కోరుతున్నాను. అంతేకాదు. విద్య విషయములో మన ఆర్థిక మంత్రిగారు బడ్జెటు కొంత ఎక్కువ చూపించారు. కాని అది కూడా సరిపోదు. ఎందుకంటే, స్కాలర్ షిప్పుకు సంబం ధించి రెండుకోట్ల ముప్పయ్ఆరు లక్షలు యిస్తున్నారు. దానిని హరిజన, గిరిజన, యితర వెనుకబడి జాతులవారికేగాకుండా, ఆర్థికంగా వెనుకబడిన యితర విద్యార్థులకు కూడా అందులో కలపడం చేత అది సరిపోదని నేను మనవిజేస్తున్నాను. ఇందులో యింకొక విషయం కూడా వున్నది. 1500 రూపాయలకు లోపల ఆదాయము వున్నవారికి యీ స్కాలర్ షిప్పువంటి సౌకర్యాలు ప్రభుత్వం చెప్పినట్లుగా తప్పకుండా దొరకుతాయని వారు ఆశించారు. కాని అచరణలో మాత్రం ఆ విధంగా జరగడం లేదు. ఆర్థికంగా వెనుకబడినవారి పిల్లలకు అవి దొరకడంలేదు సాల్వెన్సీసర్టిఫికేటు తేవాలంటే సాధారణంగా, నాన్ గెజటెడ్ ఉద్యోగుల పిల్లలకు ఆ అవకాశం కొత్తగా

దొరకడంలేదు. గవర్నమెంటువారు నిర్ణయించిన స్కేలు వున్నది గనుక కనీసం యీ హయ్యరు గ్రేడు ఉపాధ్యాయులకుగాని, సెకెండరీ గ్రేడు ఉపాధ్యాయులకుగాని వారి పిల్లలకు యీ స్కాలర్‌షిప్పులు లభించడంలేదు. సోషల్ వెల్‌ఫేర్ డైరెక్టర్ గారి వద్దకు వెళ్ళి నేనీ విషయం కనుక్కున్నాను. మొన్న ఒక కుర్రవాడు నాకు ఉత్తరం వ్రాశాడు అతను తలిదండ్రులమాటవినకుండా, నాకు తప్పకుండా స్కాలర్ షిప్పు వస్తుంది అని వరంగల్లు ఇంజినీరింగు కాలేజీలో చేరాడు కాని తండ్రి ఆదాయం 984 రూపాయలు సంవత్సరానికి వస్తుంది గనుక ఆ కుర్రవానికి స్కాలర్‌షిప్పు దొరకదని నాకు డిప్యూటీ డైరెక్టర్‌గారు చెప్పారు. ఈ విధంగా చూచినట్లయితే ప్రభుత్వం చెబుతున్న విధంగా ఆర్థికంగా వెనుకబడినవారు నిజంగా సౌకర్యం పొందకుండా పోతున్నారుగనుక ప్రభుత్వం యీ విషయంలో యింకా ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకుని యీ కేటాయింపును మరింతగా హెచ్చుచేసి పేద విద్యార్థులకు యీ సహాయం లభించేట్లు చేయవలసినదిగా తమద్వారా కోరుతున్నాను. మరొక ముఖ్యమైన విషయ మున్నది. మన రాష్ట్రంలో చాలా మంది సాంఘిక సంక్షేమం తరపున కార్యకర్తలు వసతి గృహాలు పెట్టి పేద విద్యార్థులకు ఉచిత భోజన వసతి కలిగిస్తున్నారు. ప్రభుత్వం యిచ్చేది మాత్రం చాలీ చాలని విధంగా వున్నది. ఇటు వంటివి 1300 వున్నవి ఈ మధ్య 17-11-64 వ తేదీన 8074 వ నంబరుగల జి ఒ పాస్‌చేశారు. దాని ప్రకారం నూతనంగా హాస్టల్ పెట్టే వారికి రికగ్నిషన్ దొరకదు అన్నారు. పూర్వం నుంచి నడుపుతున్న హాస్టల్సును ప్రభుత్వం తీసుకుని నడుపుతుందని అన్నారు. అందుకు సంతోషం. అయితే కొత్తగా పెట్టేవాటికి రికగ్నిషన్ దొరకదనే ఆ జి.ఒ. రద్దుచేసి, పేద విద్యార్థులకు మరింతగా భోజన వసతి కలిగే విధమైన చర్యలు తీసుకోవలసినదిగా నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. అంతేగాక, అన్ని రాష్ట్రాలలో కంటే మన రాష్ట్రంలో బోర్డింగు గ్రాంట్సు చాలా తక్కువగా ఉన్నాయి. ఇదివరకు ఒక్కొక్క విద్యార్థికి 15 రూపాయిలు యిస్తుంటే యిప్పుడు రెండు రూపాయిలు పెంచారు. అందుకు కృతజ్ఞులము. ఈ రెండు రూపాయిలు కూడ, హాస్టలు తెరచినప్పటి నుంచి, అంటే జులై నుంచి యిస్తే బాగుంటుంది. అంతేగాక, యిప్పుడు వున్న అధిక ధరలు తమకు తెలుసు. ఈ ధరలతో, ఒక్కొక్క విద్యార్థికి 20 పైసలతో భోజనం పెట్టడం చాలా కష్టం. కనుక యీ పెంచిన రెండు రూపాయిలను కనీసం జులై నుంచి అయినా యివ్వవలసినదిగా కోరుతున్నాను. అసలు మొత్తం రాష్ట్రాలన్నింటిలోకి మనరాష్ట్రంలోనే యీ బోర్డింగు గ్రాంట్సు చాలా తక్కువ. మద్రాసులో ఒక్కొక్క విద్యార్థికి 18 రూపాయిలు యిస్తున్నారు. మైసూరులో 20 రూపాయిలు యిస్తున్నారు. కేరళలో 22 రూపాయిలు యిస్తున్నారు. గుజరాత్‌లో 25 రూపాయిలు యిస్తున్నారు. బొంబాయిలో 25 రూపాయిలు. సిటీలో వుండేవారికి 40 రూపాయిలు యిస్తున్నారు. ఈ ప్రకారంగా అన్ని రాష్ట్రాలలో వున్నప్పుడు, మనరాష్ట్రంలో మాత్రం యింత తక్కువగా వున్నది. చాలీచాలని విధంగా యివ్వడంవలన ఆర్థికంగా వెనుకబడిన, పతిత జాతులవారు విద్యాభివృద్ధికి ఏ విధంగా ముందుకు వస్తారో ఒక్కసారి ఆలోచించవలసినదిగా కోరుతున్నాము, కనుక యీ జి. ఒ. గూర్చి మరొకసారి ఆలోచించవలసినదిగా కోరుతున్నాను. సాంఘిక సంక్షేమము గూర్చి చుర్గ్గా పని జరగడంలేదని

హరిజన, గిరిజనులు నిస్పృహచెందు తున్నారు ఇళ్ల స్థలాలకు సంబంధించి ప్రభుత్వం డబ్బు కేటాయిస్తున్నప్పటికి, సంవత్సరానికి పట్టుమని పది యిండ్లు కూడ కట్టుకునే పరిస్థితి వుండడంలేదు దీనికి సంబంధించిన డబ్బు సక్రమంగా సమయంలో ఖర్చు కావాలంటే సకాలములో వారికి అందజేసినట్లయితే ఆ విధంగా జరుగుతుందని, అందుకు ఆ రూలును మార్చవలసివుంటుందని నేను మనవి జేస్తున్నాను.

మిస్టరు స్పీకర్ - ఇప్పుడు మీకు కేటాయించిన సమయం అయిపోయింది. సాంఘిక సంక్షేమశాఖకు చెందిన డిమాండు వచ్చినప్పుడు యింకా మీరేమైనా విషయాలు చెప్పవలయునంటే అప్పుడు చెప్పవచ్చును.

श्री वदेमातर रामचन्द्रराव (मेडचल) —अध्यक्ष महाराज। काग्रेस बेंचेस से श्री बापैयाजी का भाषण सुननेके बाद मुझ मे एक प्रकार की स्फूर्ति पैदा हुअी। वैसे मैंने निश्चय किया था कि आदतके मुताबिक मै तेलुगु मे ही भाषण दू लेकिन उन्होंने जिनबातोपर प्रकाश डाला उसके बाद मैने इरादा बदल दिया। और यस सोचा कि एक आध्र भाषा-भाषा होते हुए आध्र प्रदेश की विधान सभा मे, हिन्दी मे जो सविधान के अनुसार हमारी राष्ट्रभाषा है यदि मै उसी भाषा मे कहू तो उचित होगा। यही सोचकर मैने हिन्दी मे भाषण देना उचित समझा। साथ ही मेरा अभिमत यह है कि यहां जो हिन्दी नही जाननवाले है वे भी अच्छी तरहसे हिन्दी समझसकते हैं क्योकि हिन्दी और तेलुगु में विशेष अतर नही है। मै जिन शब्दो का हिन्दी मे प्रयोग करता हू बडी खुली छूट के साथ आजादी के साथ मै उन ही को तेलगु मे भी प्रयोग करता हू। इसलिये भाषा मे कोअी विशेष भेद नही है, तेलगु और हिन्दी सनिकट और समीप है, एक ही मा की सतान है, दो बहनें हैं। इस लिये मेरा विश्वास है कि जब मै यहा हिन्दी मे बोलता हू तो सब लोग इसको समझ सकेंगे।

हमारे पास कास्टिट्यूशन के लिये शब्द "सविधान" है उसका पर्यायवाची शब्द तेलगु में "రాజ్యాంగము" है। तामिल मे इसका पर्यायवाची शब्द "शासनम्" है। यह तीनो शब्द सस्कृत भाषा ही से निकले है किन्तु प्रादेशिक व्योहार मे इनके अलग अलग अर्थ होगये है तथापि शब्द एक ही है और एक दूसरे से निकट सबन्ध रखने के कारण देश में रहनेवालो को समझने मे कोअी बाधा नही पडती।

सविधान मे भाषा के सबन्ध मे १३ धाराअे है इनमे २९ और ३० धारायें भाषा दृष्टिय जो अल्प सख्याक है उनके सबन्ध में निर्देशन है। इसके बाद १२० और २१० धारायें अैसी है जिनमे पारालियामेंट और राज्य विधान सभाओं मे जो भाषा होनी चाहिये उनके बारे में निर्देशन किया गया है जिसके लिये आज कुछ झगडा होरहा है या इस प्रकार से प्रचार किया जाता है। धारा ३४३ और ३५१ तक ८ धाराअे अैसी है जिनमें बताया गया है कि केन्द्र और राज्यो की राज भाषा क्या होनी चाहिये। इन धाराओं का अध्ययन किया जाये तो सुस्पष्ट रूप से मालूम होता है कि हमारी जो क्षत्रीय भाषायें या प्रादेशिक भाषायें है उनके विकास के लिये सुस्पष्ट रूप से बतलाया गया है। वैसे हिन्दी के बारे मे जो हमारी राष्ट्र भाषा है

उसके विकास के लिये भी बतलाया गया है। किन्तु दुर्भाग्य की बात है कि हिन्दी शब्द का प्रयोग करते ही लोग यह समझने लगते है हिन्दी वही है जो उत्तर प्रदेश और बिहार आदि प्रान्तो मे उपयोग होती है जो वहा की प्रदेशिक भाषा भी है। लेकिन जो आदमी सविधान का एक बार भी अध्यन करे तो धारा ३५१ मे अच्छी तरह से पता चलेगा कि जिस हिन्दी भाषा के विकास का निर्देशन दिया गया है वह उत्तर प्रदेश की क्षत्रीय भाषा नही है बल्कि अैसी भाषा है जो सार्वदेशिक है जिसके सबन्ध मे किसी प्रकार का झगडा नही होसकता। धारा ३५१ मे सुस्पष्ट रूप से यह बतलाया गया है कि

"This is going to be a media for the expression of the various elements of the composite culture of India "

भारत की जो मिली जुली सस्कृति है जिसके विविध अश है प्रादेशिक रूप से उनमे जो विविधता है उनकी अभिव्यक्ति के लिये यह भाषा एक माध्यम बनेगी। जिस हिन्दी को हम राज भाषा का रूप देना चाहते है अन्तर प्रादेशिक ब्योहार का माध्यम बनाना चाहते है उसमें न केवल क्षेत्रीय भावनाओ का स्वरूप रहेगा बल्कि क्षेत्रीय सकृतिया भी रहेगी उन सब की आभिवृद्धि का यह माध्यम होगा। ३५१ मे स्पष्ट रूप से बतलाया गया है। उसके आगे प्रदेशिक भाषाओ के सबन्ध मे बतलाया गया है कि जो प्रादेशिक या क्षेत्रीय भाषाअें है उनकी पदावली को आत्मसात करते हुअे विकास करना चाहिये। यह भाषाअें उसी समय विकसित समझी जायेगी जब कि उनकी पदावली मे एक दूसरे को आत्मसात करने की क्षमता हो यह स्पष्ट रूप से सविधान मे रखा गया है। फिर यह कहना कि उत्तर भारत की हिन्दी दक्षिण भारत पर थोपी जारही है यह कहा तक सत्य है विचारनीय है। मै तो कहूगा कि यह दुष्प्रचार अपने राजनीतिक ध्येय को साधने के लिये किया जारहा है वास्तविकता मे जिस भाषा का सकेत धारा ३५१ मे किया गया है वह अैसी होगी

It is going to be almost an amalgum of the various indigenous languages of the country

देश की जितनी भी प्रदेशिक या क्षेत्रीय भाषाअें है वह उन सब का एक प्रकार का सामोहिक रूप होगा। इतना स्पष्ट बतलादेने के बाद इस तरह का झगडा पैदा करना कोअी बुद्धीमत्ता नही। किसी नै तो यहा तक कहदिया कि यह एक प्रकार का इपीरियलिजम है इसमे कोअी सचाअी नही मै तो यह कहूगा कि क्या ही अच्छा होता कि सविधान बनाने वाले जब इस भाषा के बारे मे सविधान मे निर्देशन देरहे थे तो हिन्दी के इस रूप का नाम "हिन्दी" रखने की बजाये "भारती" रखते। यदि अैसा होता तो मै समझता हू कि आज देश मे इस तरह से जो झगडा है या पैदा किया जारहा है वह न होता। यह कहने कि हिन्दी का केवल एक क्षेत्रीय रूप है गलत है जो राज भाषा हिन्दी होगी उसका सामूहिक रूप रहेगा सार्वदेशिक रूप रहेगा।

इस समस्या को हल करने के लिये कअी सुझाव भी रखे गये हैं। प्राय यह कहाजाता है कि हमारे सामने स्विट्जरलेड का उदाहरण है क्यो न हम स्विट्जरलेड की उदाहरण को सामने रखकर अपने देश की समस्या को भी हल करे। इसमें सदेह नही कि वहा ४ राज

भाषाअे हैं जरमनी फरेन्च इटालियन और रोमन। वहा २२ छोटे छोटे केनटिन है। इनमे १४ अैसे केनटिन है जहा की राज भाषा जरमनी है। तीन केनटिन मे फरेन्च भाषा है। कुछ बाइलिंगुवल है कुछ ट्राइलिंगुवल है यह अनालोजी पेश की जाती है कि वहा चार भाषाअे राज भाषा के तौर पर घोषित की गई है तो भारत मे जो १४ भाषाअे सविधान मे बताअी गई है वे सब क्यो न राज भाषा बनाअी जाये। लेकिन अैसा प्रश्न उठानेवालो के समक्ष मे एक बात रखना चाहता हू। वह यह कि स्विट्जरलेड एक छोटा सा राज्य है जिसका क्षेत्रफल १६,००० वर्गमील है। और भारत का क्षेत्रफल कम से कम १२ लाख वर्गमील है। स्विट्जरलेड की जन सख्या ५० लाख है और भारत की जन सख्या ४५ करोड है। कहा भारत और कहा स्विट्चरलेड ? स्विट्जरलेड तो क्षेत्र फल और जन सख्या के एतेबार से हमारे आध्र प्रदेश से भी छोटा मुल्क है। वहा उनके बजेट मे अधिक पैसा हो तो वे इसको चार राज भाषाओ पर व्यय करसकते है। लैकिन हमारे मुल्क मे नाना प्रकार की समस्याअे है। कई काम हमारे सामने है। यदि यहा १४ भाषाओ को राज भाषा बनाया जाये तो हमारा सारा बजेट अनुवाद के काम ही पर और इसके अलग अलग विभागो के निर्माण करने मे ही व्यय होजायेगा। इससे बढकर और कुछ नही होगा। इसके अतिरिक्त स्विट्जरलेड आज जो एक देश का रूप धारण किये हुअे है वह छोटी छोटी स्टेट्स का एकीकरन है जो किसी समय स्वतत्र थी। हमारे सविधान की ड्राफटिग कमेटी के अध्यक्ष डाक्टर अबेडकर ने शब्द "यूनियन" की परिभाषा करते हुअे बताया है कि उसकी पृष्ठभूमि का क्या महत्व है और यह कि उन्होने शब्द "यूनियन" का प्रयोग क्यो किया है। उन्होने ने सुस्पष्ट रूप से बताया है कि हमारा जो "सघ" है वह विविध स्वतत्र राज्यो का एकीकरन नही है उनका समिलन नही है। बल्कि हमारा देश अलग अलग टुकडो मे रहते हुअे भी एक ही रहा है। स्विट्जरलेड के अलग अलग केनटिस थे वे छोटे छोटे टुकडे थे। वे सब मिलकर एक बने है। वहा की बात अलग होसकती है। किन्तु उसी बात को भारत पर लागु करते हुअे यह कहना कि यहा की १४ भाषाओ को राज भाषा बनायाजाये मेरे विचार मे यह मूर्खता है। और फिर वास्तव मे यहा १४ भाषाअे कहा है भारत मे तो १७९ भाषाअे है जिनकी लिपि है शब्दावली है जो अच्छी और विकसित भाषाअे है। इनके अतिरिक्त डाइलेक्ट्स तो ७०० से अधिक और ८०० से कम है। यदि यहा स्विट्जरलेड की एनालोजी को अपनायाजाये तो केवल १४ भाषाओ ही को नही उन १७९ भाषाओ को भी राज भाषा बनाना पडता और इसके बाद वे ७००, ८०० भाषाओ की भी माग होगी। इस प्रकार इन १४ भाषाओ को राज भाषा बनाने की माग करने को मै मूर्खता कहने मे सकोच नही करता।

इसके बाद केनडा का उदाहरण हमारे सामने रखा जाता है। केनडा मे दो भाषाअे फरेन्च और अगरेजी प्रचलित है। अगरेजी अधिक सख्यामे बोली जाती है। ८०% लोग अगरेजी बोलते है और २०% लोग फरेन्च भाषा भाषी है। लैकिन वहा एक अैसा प्रात क्यूबिक है जहा फरेन्च भाषा भाषी अधिक है। अत वहा दोनो भाषाओ को राज भाषा बनाकर इस समस्या को हल किया गया है। लैकिन मैने कल परसू ही के समाचारपत्रो में पढा है कि केनडा में भी भाषा के नाम पर झगडा होरहा है। यह प्रश्न उठाया जारहा है कि फरेन्च कलचर अलग

है और अगरेज कलचर अलग है। अैसी हालत मे देश की अखडता कैसे स्थिर रहसकती है। मै तो कहूगा कि यदि वास्तव मे अपनी भाषा समस्या को हमे हल करना है तो हमको रूस की एनालोजी समक्ष रखनी चाहिये। १९५५ मे श्री बी जी खेर की अध्यक्षता मे जो भाषा कमेटी बनाअी गई थी उसके सेक्रेटरी श्री एस डी बरवे ने खास तौर पर रूस की भाषा समस्याका अध्यन किया है और उसके बाद अपनी रिपोर्ट प्रस्तुत की है। मै कहूगा कि सच मुच हमारे शासक और विशेषकर हमारे मुख्यमत्री श्री ब्रह्मनद रेड्डी जिन्होने केन्द्रीय स्थर पर भाषा समस्या के सबध से बहुत ही अच्छा पात्र का निर्वाहन किया है अैसे महानुभाव से मै प्रार्थना करूगा कि वे भी श्री एस डी बरवे की रिपोर्ट का अध्यन करे। इसमे यह बतलाया गया है कि उजबकिस्तान रूस का एक रिपबलिक है जहा की भाषा उजबुक है जिसकी लिपि अरबी है। वहा के लोगो ने यह अनुभव किया कि यह भाषा हमारे विकास के लिये उपयोगी नही। उन्होने अपनी लिपि मे सशोधन किया। इसके बाद १९२६ मे उन लोगोने इस समस्या पर विचार करके यह निर्णय लिया कि यह अरबी लिपि ही हमारे विकास के लिये अनुकूल नही इस लिये उन्होन ने लेटिन लिपि को अपना लिया। इसके बाद भी उन्होने देखा कि हमारे मिले जुले कलचर को अभिव्यक्ति के लेये हमारी भाषा के लिये लेटिन लिपि माध्यम नही होसकती तो उन्होने निश्चय किया कि हमारी भाषा की लिपि लेटिन नही होगी बल्कि लिपि होगी तो रूसी ही होगी। उजबकिस्तान रूस का एक रिपबलिक है वहा उन्होने सब एक्स-प्रिमेटस करने के बाद यह निर्णय लिया कि सब से अच्छी लिपि वही होगी जो अधिक सख्या मे समझी जासकती है। इसी लिये उन्होने उजबक भाषा के लिये रूसी लिपि को अपनाया। इससे हमे पाठ सीखना चाहिये। हमारे भारत मे विविध भाषाअे है। हमारी राज भाषा का जो स्वरूप होगा धारा ३५१ मे उसपर प्रकाश डाला गया है। रूस की एनालोजी हमारे सामने है। इसको सामने रखकर हम अपनी भाषा समस्या को हल करसकते है। रूसी भाषा यू एस. एस आर मे सब से अधिक बोली और समझी जानेवाली भाषा है। वहा इसमे सदेह नही कि दूसरी भाषाअे भी वैज्ञानिक दृष्टि से और विज्ञान के प्रचार की दृष्टि से भी अधिक समृद्ध है तथापि अधिक सख्या की भाषा रूसी है। इसी लिये रूसी वहा की राज भाषा बनी। हमारे भारत मे १०० मे से ४२ आदमी हिन्दी बोलते है और समझते है। सारे भारत मे हम हिन्दी ही के माध्यम के द्वारा अपने विचारो को अभिव्यक्त करसकते है। ग्रामीय क्षेत्र मे भी यही माध्यम हमारे काम आता है। अग्रेजी भाषा के ताल्लुक से यह कहा जाता है कि वह सार्व-देशिक भाषा बनसकती है किन्तु मै अैसा कहनेवालो से यह पूछना चाहता हू कि हिन्दुस्तान मे अग्रेजी जाननेवाले लोग कितने है। १९५५ के सेनसेस के अनुसार सारे भारत मे अग्रेजी जाननेवाले केवल ३८ लाख है। इसका अर्थ यह है कि १% से कुछ अधिक और २% से भी कम है। अैसी विदेशी भाषा को हम राज भाषा बनाये तो क्या हाल होगा विचारनीय है। इस भाषा के सबध मे महात्मा गाधीजी के जो विचार है उन्हे मै आपके सामने रखना चाहता हू। गाधीजी जिन्हे हम देश पिता मानते है उनके विचारो का अनुकरण करना हमारा कर्तव्य है। २१ सेप्टेम्बर १९४७ को अपने एक वक्तव्य मे वे कहते है :

"My plea is for banishing English as a cultural usurper as we successfully banished the political rule of the English usurper."

यग इडिया से भी एक उदारण मे आपके सामने पेश करता हू

"To get rid of the infatuation for English is one of the essentials of Swaraj"

एक और उदाहरण मै पढ़कर सुनाना चाहता हू। वह कहते है

"Every Indian, because he reaches his knowledge through the English language, lost at least six precious years of life Multiply that by the number of students turned out by our schools and colleges and find out for yourselves how many thousand years have been lost to the nation . It (English) is an evil that needs summary remedy"

यह मेरा कथन नही है। मै अपनी तरफ से आपके सामने कुछ कहना नही चाहता। देश के पिता जिनको सब ही लोग पूज्य मानते है यह उनके भाषा के ताल्लुक से यह विचार है। भाषा समस्या का यदि कोओी हल हमारे सामने है तो वह रूस की एनालोजी है। हिन्दी हमारी राज भाषा होसकती है। उसका रूप कैसा होना चाहिये यह धारा ३५१ मे स्पष्ट बतलाया गया है। कुछ छोटी छोटी बाते है। जैसे हम "तुच्छ श्रद्धानजली" कहते है। शब्द "तुच्छ" का अर्थ हिन्दी मे कुछ है और तेलगु मे उसी शब्द का अर्थ कुछ और होजाता है। इसी प्रकार अग्रेजी मे जिसको नेशन कहा जाता है उसके लिये हिन्दी शब्द राष्ट्र और तेलगु मे उसका पर्यायवाची शब्द जाति है। हिन्दी मे राष्ट्र का शब्द हम जिस अर्थ मे इस्तेमाल करते है यदि वही शब्द तेलगु मे प्रयोग कियाजाये तो उसका अर्थ प्राविस के लिये होगा। यह छोटो छोटो बाते है जिनका समनवय किया जासकता है। मै मुख्यमत्रीजी से प्रार्थना करूगा कि इसकी ओर विशेष ध्यान दे। मै ने उनसे प्रतिनिधित्व भी किया है और उनने परामर्श करते हुओ इस बात पर प्रकाश डाला था कि वे केन्द्र को सुझाओ कि जो सस्कृत शब्द प्रादेशिक भाषाओ में विविध रूप से इस्तेमाल कियेजाते है उन सबको समनवय करने के लिये एक समनवय समिति बिठाओी जाये और यह काम उनको सोप दिया जाये कि एक ही शब्द जो विविध प्रान्तो मे विविद्ध अर्थो मे प्रयोग होते है उनको चुन कर उन शब्दो को मूल शब्द का पर्यायवाची शब्द बनायें। या अैसा हो कि एक शब्द को सब भाषाओ मे एक ही अर्थ मे प्रयोग करे।

एक और मुख्य समस्या की ओर मै ध्यान आकर्षित करना चाहता हू। मुख्यमत्रीजी ने कहा कि कोटा सिस्टम मे सविधान की दृष्टि से कुछ कठनाइया आसकती है। लेकिन मै समझता हू कि यह विचार सही नही है। मै आपका ध्यान धारा ३२० की ओर आकर्षित करना चाहता हू। इसमे स्पष्ट रूप से यह बतलाया गया है कि .

"The Union Public Service Commission or the State Public Service Commission, as the case mey be, shall be consulted—

(a) on all matters relating to methods of recruitment to civil services and for civil posts;

(b) on the principles to be followed in making appointments to civil services and posts ...

इस धारा मे साफ तौर पर बताया गया है कि प्रिंसिपल आफ एपाइटमेंट मे पबलिक सरविस कमीशन से मशवेरा किया जाये। पबलिक सरविस कमीशन से मशवेरा न भी करे तो केन्द्र मे प्रेसीडेंट और राज्य के स्थर पर गवरनर अपने अधिकार से भी सरविस के ताल्लुक से कोअी प्रिंसिपल लेडाउन करसकते है। कोटा सिस्टम भी सर्व-सम्मत है। भाषा कमीशन मे भी इसपर प्रकाश डाला गया है कि इसमे कोअी कास्टिट्यूशनल डिफिकलटी (constitutional difficulty)नही है। चाहे प्रेसीडेंट अपने कलमसे एक नियम बनासकते है या पब्लिक सरविस कमीशन से मशवेरे के बाद एक नियम बनाना जासकता है। इस तरह यह छोटी छोटी बाते है जिनको मै मुख्यमत्रीजी की दृष्टि मे लाना चाहता था। इसमे कोअी कठनाअी नही है। यदि इस सबन्द मे विस्तृत रूप से परामर्श करना चाहे तो मेरी सेवाअे हाजिर है। आप जब भी बुलाअे मै आकर इसपर चर्चा करने के लिये प्रस्तुत हू।

سری سلطان صلاح الدین اویسی (سهرگئی) - آپ نے هندی کے تعلق سے تقریباً دس منٹ سے زائد وقت دیا ہے - میں چاهونگا که میں اردو کے تعلق سے تقریر کررها هوں تو مجھے بھی بیس منٹ دئے جائیں - میں سمجھتا هوں که یه زبانوں کے ساتھ انصاف هوگا اور مجھے توقع ہے که آپ جس جگه پر بیٹھے هیں زبانوں کے ساتھ انصاف کرینگے -

مسٹر ڈپٹی اسپیکر - آپ کو دس منٹ دئے جارہے هیں -

سری سلطان صلاح الدین اویسی - پھر وهی بات هوجائیگی جو مدراس میں کہی گئی که هندی سامراج کو مسلط کیا جارها ہے - جب اس تقریر کو بیس منٹ دے گئے تو مجھے بھی بیس منٹ دیجئے - میں آپ کا مشکور هوں که آپ نے مجھے وقت عنایت کیا -

هاوز کے سامنے جو بحث پیش کیا گیا اس تعلق سے میں کہونگا که اس بجٹ میں نئے ٹکسس کا اضافه نہیں کیا گیا ہے لیکن پھر بھی وه عوامی توقعات کا آئینه دار نہیں ہے - عوام کے جو احساسات هیں - جو توقعات هیں اور وه جس بحران سے گذر رہے هیں وه اس میں نہیں ہے - اس بجٹ میں ایسی کوئی بات نہیں رکھی گئی جو عوام کی تسکین کا باعث هو اور انکے مسائل کا حل هو - آپ جانتے هیں که بنیادی غلطی یه ہے که کانگریس نے اپنا کوئی نصب العین قرار نہیں دیا - نه تو انهوں نے آج تک سوشلیزم کو اپنایا نه اور کوئی " ازم " کو اپنایا - بلکه کانگریس کا جو سوسلیزم ہے اسکو معشوقانه سوسلیزم کہا جائے تو بہتر ہے که جب بھی عاشق کے مزاج میں آیا اس سے معشوق نے نظریں پھیر لیں - وه اس قسم

کا سوسلزم ہے۔ اگر اس سوشلزم کو دیکھا جائے تو معلوم ہوگا کہ اس میں کوئی ایسی خاص چیز نہیں ہے۔ چنانچہ بجٹ کی تقریر میں منسٹر صاحب نے ملگی کے تعلق سے بھی فرمایا ۔ میں اسکی مخالفت نہیں کرونگا لیکن میں اس کا خیر مقدم کروں تو اس حیثیت سے کرنا چاہتا ہوں کہ اردو کو بھی علاقائی زبان بنایا جائے ۔ اسکے لئے قانون سازی کیجائے اور اسکو رابطہ کی زبان قرار دیا جائے ۔ میں کہونگا کہ اس تعلق سے جو تحریک پیدا ہوئی ہے۔ اور جو تلخیاں پیدا ہوئی ہیں انہیں ختم کیا جائے۔ ہمیشہ سے اردو کے تعلق سے صرف باتیں ہوئی ہیں ۔ زبانی جمع و خرچ ہوتا رہا ہے۔ اردو کے تعلق سے بہت بلند بانگ دعوی کئے گئے ۔ صرف تسلیاں دیگئیں ۔ لیکن افسوس کے ساتھ کہنا پڑھتا ہے کہ اردو کے ساتھ انصاف نہیں کیا گیا ۔ آپ خود جانتے ہیں کہ آج جتنے بھی اردو داں لوگ ہیں حکومت ان اردو داں لوگوں کو سرکاری ملازمتوں سے برخاست کرنے کی کوشش کررہی ہے۔ اور اسی کا نتیجہ ہے جیسا کہ ابھی ایک معزز رکن (جنکی میں کافی عزت کرتا ہوں) نے فرمایا ۔ میں اس تعلق سے کہونگا کہ جسوقت راج گوپال چاری صاحب سے یہ بات کہی گئی کہ آپ بھی ایک زمانے میں ہندی کے موئید تھے ۔ آج آپ اسکی مخالفت کرتے ہیں تو انہوں نے چھوٹتے ہی کہا کہ آپ جانتے ہیں کہ اردو کے ساتھ ہندوستان میں کیا سلوک کیا گیا ۔ اب اسکے بعد ہم یہ توقع کریں کہ ہمارے ساتھ انصاف کیا جائیگا ۔ آپ جانتے ہیں کہ یہ جدوجہد معاشی طور پر ہے۔ اہل مدراس یہ سمجھتے ہیں کہ جو سنٹرل ملازمتیں ہیں انمیں وہ ساٹھ فیصد ہیں ۔ مگر اس طریقہ سے ہندی کو مسلط کردیا گیا تو ظاہر ہے کہ وہ انکی معاشی پسماندگی کا سبب ہوگا ۔ اب سنٹرل منسٹریز میں ملازمتوں کے تعلق سے کوٹا سسٹم مقرر ہورہا ہے۔ یہاں تک بھی یہ بات ہے اور آپ جانتے ہیں کہ کوٹا سسٹم مقرر کردیا جائیگا ۔ اس ایوان میں بھی ایک ممبر نے اسکی تائید کی ہے۔ جب کوٹا سسٹم مقرر ہورہا ہے تو میں مسلمانوں کے تعلق سے کہونگا کہ مسلمانوں کیلئے بھی کوٹا سسٹم مقرر کردینا چاہئے ۔ میں نہیں سمجھتا کہ آپ اس اصول سے ہٹینگے کیونکہ جب آپ یہ سمجھتے ہیں کہ سنٹرل ملازمتوں میں ہمارے لئے کوٹا سسٹم مقرر ہونا چاہئے کیونکہ دوسری ریاستوں کے لوگوں کو زیادہ مل رہا

ہے۔ تو پھر یہ مطالبہ اگر مسلمان کرتے ہیں تو وہ صوبہ واریت نہ ہونی چاہئے کیونکہ آپ کرتے ہیں تو وہ صوبہ واریت نہیں ہوتی ۔ چونکہ ہم لوگ کمزور ہیں یہ کہدیا جاتا ہے کہ آج انکے تعلق سے نہیں کیاجائیگا ۔ جب ہندوستان میں چودہ مسلمہ زبانیں ہیں ان میں اردو بھی ایک زبان ہے۔ ہمارا مطالبہ ہے کہ جہاں تیرہ علاقائی زبانوں کی یونیورسٹیاں ہیں اسی طرح اردو کیلئے بھی ایک یونیورسٹی ہونا چاہئے ۔ ساری دنیا میں اگر کسی نے اردو کی خدمت کی ہے تو وہ عثمانیہ یونیورسٹی ہے۔ عثمانیہ یونیورسٹی کو اردو یونیورسٹی بنایا جائے تاکہ ہمیں تمام لوگوں کے سامنے یہ بولنے کا موقع حاصل رہے کہ واقعی ہندوستان میں بھی اردو بولی جاتی ہے۔ اردو کی مقبولیت کا عالم تو خود چیف منسٹر صاحب نے بھی محسوس کیا ہوگا ۔ جب ازبکستان کے رہنے والے یہاں آئے تو انہوں نے بھی غالب کی ایک غزل سنائی تھی اور بتایا تھا کہ رشیا میں بھی اردو کی مقبولیت ہے۔ اس لئے میں کہونگا کہ اردو کے تعلق سے قانون سازی کی جائے ۔ رابطہ کی زبان کی حیثیت سے اردوکو بر قرار رکھاجائے اور تلنگی کے ساتھ ساتھ اردو کو بھی علاقائی زبان قرار دیا جائے ۔ جب تک اسکے لئے قانون نہ بنایا جائے اس وقت تک کوئی چیز نہیں ہوسکتی۔ یہاں پر کوٹا سسٹم کے تعلق سے بھی میں چیف منسٹر صاحب سے یہ خواہش کرونگا کہ صدر جمہوریہ کو یہ اختیارات حاصل ہیں کہ اگر کوئی طبقہ معاشی طور پر پسماندہ ہے تو اسکی تحقیقات کے لئے ایک کمیشن بٹھائیں اور مسلمانوں کے تعلق سے بھی معاشی پستی کی تحقیقات کرائیں ۔ آج آپ جانتے ہیں کہ سنہ ۱۹۶۵ ع سے جاگیرداروں کے معاوضہ جاگیر کو ختم کردیا جارہا ہے۔ چھوٹے جاگیرداروں کا تو معاوضہ ہی کتنا ؟ کسی کو تین مہینے میں نود روپیہ ۔ کسی کو سو روپیہ ۔ کسی کو دوسو روپیہ اور کسی کو تین سو روپیہ ۔ بڑے جاگیرداروں کو ۱۹۷۰ ع تک معاوضہ دیا جارہا ہے تو میں کہونگا کہ چھوٹے جاگیرداروں کو بھی ۱۹۷۰ ع تک معاوضہ دیا جائے کیونکہ وہ معاشی طور پر پسماندہ ہوچکے ہیں انکے ساتھ اسطریقہ سے بھی سلوک کیا گیا ہے کہ انکی جائیدادیں بھی لے لی گئیں حالانکہ جو قانون بنایا گیا تھا اس میں یہ بات نہیں تھی ان کا ایک کالج تھا ۔ جاگیردار کالج ۔ اسکو بھی

سرمایہ‌داری کی نسانی قرار دیتے ہوئے سلک اسکول اس کا نام رکھا گیا لکن افسوس کی بات ہے کہ نام کےساتھ ذھنیت تبدیل نہیں ہوئی - آج بھی وھاں کی فس کیا ہے۔ حالانکہ جاگیرداروں کے پیسے سے وہ کالج قائم ہوا تھا - لکن آج وہ وھاں کی فیس نہیں دیسکتے - میں کہونگا کہ انکے بچوں کو وھاں موقع دیا جائے - آج حکومت پیرانہ سالی کے وظیفے جاری کررھی ہے اس تعلق سے بھی میں کہونگا کہ اولڈ ایج پنشن انکےلئے بھی جاری کئے جائیں - اولڈ ایج پیس تو ایک پارٹی پروپگنڈہ ہو چکا ہے۔ اس سے تو غریب کی غربت کا مذاق اڑایا جاتا ہے۔ فلاں منڈل کے توسط سےاپنی درخواستیں پیش کی گئیں اور انکو قبول کیا گیا - یعنی باقاعدہ دھندے واری سبھا بن چکی ہے۔ اخباروں میں اعلان آتے ھیں - میں کہونگا کہ پیرانہ سالی کے جو وظیفے جاری کئےجارہے ھیں اس میں آپ جانتے ھیں کہ ٦٥ سال یا ٦٠ عمر رکھی گئی ہے اور یہ اسکے لئے ہے جسکا کوئی سہارا نہیں ہے۔ آپ اندازہ کیجئے کہ ایک ساٹھ سال کی بوڑھی عورت جسکا کوئی سہارا نہیں ہے وہ ڈاکٹر کے پاس پیدل چلی ہوئی جائے اور وھاں پانچ روپیہ دیکر صداقتنامہ حاصل کرے۔ اگرکوئی ھمدرد ہے تو بغیر پیسےلئے ورنہ پانچ روپیہ فیس لیجاتی ہے۔ اسلئے میں کہونگا کہ اس سسٹم کو بدل دیا جائے - صرف ایم - ایل - اے۔ کی دستخط پر وظیفہ جاری کردیا جائے یا حکومت ایک ڈاکٹر کو مقرر کرے جو مفت صداقتنامہ دے تاکہ وہ اس سے استفادہ کرسکیں اور کوئی درخواست تین مہینے سے زیادہ نہ رکھی جائے -

دوسری چیز عثمانیہ یونیورسٹی کے تعلق سے ....

مسٹر ڈپٹی اسپیکر - دھندےواری سبھا کے معنے آپ نے سمجھے ہونگے - اس سلسلہ میں آپ کو پروف یا ایوڈنس (proof or evidence) دینا پڑیگا - یا اسکی تھوڑی - تصحیح کر لیجئے -

شری سلطان صلاح الدین اویسی - میں زبان اردو میں تقریرکررھا ہوں - پھر وھی مشکل پیش آتی ہے " زبان یار من ترکی و من ترکی نمی دانم "۔ سبھا کا لفظ یا دھندہ کا لفظ تو میں بتلانا چاھتا ہوں کہ اخبارات میں چھپ رھا ہے۔ فلاں جگہ سے اپنی درخواستوں کو قبول کیا

گیا ۔ یا یہ کہ صرف کانگریس کے پروپگنڈہ کیلئے یہ مد قائم کیا گیا ہے ۔ اس طریقہ سے کیوں ؟

مسٹر ڈپٹی اسپیکر ۔ آپ یہ کہہ سکتے ہیں ۔

شری سلطان صلاح الدین اویسی ۔ میں یہ کہہ رہا ہوں ۔ تو پھر سبھا کے معنے کیا ہیں ۔ دھندہ کے معنے کیا ہیں ۔ یہ پارٹی کا دھندہ ہوگیا ۔

عثمانیہ یونیورسٹی میں آپ جانتے ہیں یہ ہے کہ خاتون یا مرد جو مغلیہ خاندان سے تعلق رکھتے ہیں وظیفہ کے لئے درخواست دیسکتے ہیں ۔ لیکن عثمانیہ یونیورسٹی میں مغلیہ خاندان کا کوئی فرد تعلیم نہیں پاتا کہ اسکو وظیفہ دیا جائے ۔ تو پھر ایک مسلمان کو یہ وظیفہ جاری کیا جانا چاہئے لیکن آج تک وہ وظیفہ جاری نہیں کیا گیا ۔ صرف ایک سال کیلئے یہ وظیفہ جاری ہوا اسکے بعد آج تک کسی کو یہ وظیفہ جاری نہیں کیا گیا ۔ مجھے بڑے افسوس کے ساتھ کہنا پڑھتا ہے کہ کیوں اس سے استفادہ کرنے کا موقع نہیں دیا گیا ۔

عثمانیہ یونیورسٹی میں شعبہ مذہب و ثقافت کو فلسفہ میں ضم کردیا جارہا ہے حالانکہ ایک زمانہ میں مولانا آزاد اور ترکی یونیورسٹی کے ایک پروفیسر سے جو انکی خط و کتابت ہوئی اس میں یہ کہا گیا تھا کہ ہم آج اپنے پاس شعبہ مذہب و ثقافت کو جاری رکھے ہیں ۔ اسکے کوئی معنے نہیں ہیں کہ گفتگو کے بعد اسکو برقرار نہ رکھا جائے ۔ دنیا کی یونیورسٹیوں میں (حتی کہ) کیمبرج یونیورسٹی میں بھی جہاں کہ ایسے طلباء کی تعداد ایک فیصد بھی نہیں ہے برابر شعبہ مذہب و ثقافت کو برقرار رکھا گیا ہے ۔ اسکے بعد اس کو ختم کیا جانا بہت بری بات ہے اسلئے میں پرزور اپیل کرونگا کہ اسکو برقرار رکھا جائے ۔

بلدیہ کے تعلق سے میں کہونگا کہ جیگی کو برخاست کیا جارہا ہے تو بہت ہی اچھی بات ہے لیکن اس کے ساتھ ساتھ میں یہ بھی چاہونگا کہ بلدیہ کو خاطر خواہ مالی امداد دیجائے ۔ یہ عجیب و غریب فلسفہ ہمارے سامنے آیا کہ جب آندھرا بنا تھا تو چار کروڑ روپیے سنٹرل گورنمنٹ نے کرنول کو پایہ تخت بنانے کے لئے دئے تھے ۔ لیکن آج حیدرآباد پایہ تخت ہے تو یہ رقم نہیں دی جاتی جسکا نتیجہ یہ ہے کہ

آج سہر کے عوام ٹیکس کے بوجھ تلے دبے جارہے ھیں - مجھے خاص طور پر سیاسی مسٹر صاحب سے توقع تھی کہ ھمارے فیاس مسٹر جو تلنگانہ کے ھیں اس تعلق سے خیال رکھیں گے -

سہر میں آج غذائی بحران ھے- اس تعلق سے میں اگریکلچر کے منسٹر صاحب سے اپیل کرونگا کہ خدارا وہ سہریان حیدرآباد کے اوپر رحم فرمائیں وہ اپنا استعفیٰ دیدیں یا یہ کہ کم سے کم وہ محکمہ کسی دوسرے کے تفویض کردیا جائے - آج سہر میں غذا کی قلت کا کیا عالم ھے اس سے ھم واقف ھیں - ان کے پاس پرمٹ ھے- کوئی ھے دنیا بھر کی چیزیں ھیں لیکن آج وہ دانے دانے اناج کیلئے ترس رھے ھیں - اور ھمارے وزیر صاحب کے صرف بیانات آتے ھیں - عجیب عجیب بیانات آتے ھین - میں ان سے درخواست کرونگا کہ اگر وہ کم ازکم اپنا محکمہ منتقل کردیں تو میں سمجھتا ھوں کہ یہاں کے سہری اور عوام ان کا خیر مقدم کریںگے- انکا جلوس نکالیںگے- ڈھول ڈھنا کر چار مینار سے جلوس نکالیںگے کیونکہ بھوکے مررھے ھیں - اب یہاں تک پہنچ چکے ھیں - بہتر یہ ھوگا کہ آپ اپنا محکمہ چھوڑ دیں اور کسی دوسرے کو دیں - اس تعلق سے میں چاھونگا کہ جسا بھی خیال رکھا جائے اچھا ھے -

శ్రీమతి ఎ కమలాదేవి(ఆలేరు)·—అధ్యక్షా, ఉవైసీగారి తర్వాత వారిని పిలవడములో ఏదో ప్రత్యేకత వున్నట్లు కన్పిస్తున్నది కారణమేమిటో తెలవిస్తారా?

శ్రీ పిల్లలమఱ్ఱి వెంకటేశ్వర్లు.—అధ్యక్షా, వారు మాట్లాడినది మాకు అర్థము కాలేదు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాధం — ఆయనకూడ చెప్పిన తర్వాత ఆ రెండింటిని మాకు చెబితే బాగుంటుంది.

డాక్టరు యమ్. చెన్నారెడ్డి —వారి ఉపన్యాసముకూడ translation కావాలని వీరు అడగవచ్చు.

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్:—సాయంకాలము అవసరమైతే చూద్దాము.

شری سلطان صلاح الدین اویسی :—تلگو میں جو تقاریر ھوتی ھیں انکے ترجمے دیں تو مجھے بھی سہولت ھوگی - اس سے مجھے مدد ملے گی -

سری ایم - ایم - ہاسم (آصف نگر) - عالیجناب صدر - میں اب بولکر پھر ٹائم چاہونگا - آفٹرنون میں بھی مجھے موقع دیا جائے - آپ دو روز کو آدھا گھنٹہ پندرہ منٹ دئے ہیں - مجھے دس پندرہ منٹ دیجئے - اس لئے کہ میں بھی اردو میں بات کرنے والا ہوں - اردو کے تعلق سے بولنے والا ہوں - اردو کو گورنمنٹ کتنا انکریج کررہی ہے اسکی ساری تفصیلات بتلانا چاہتا ہوں - اس میں شک نہیں کہ تلگو کیلئے بل لایا جارہا ہے جیسا کہ ہمارے فینانس منسٹر صاحب نے فرمایا - اردو کا بھی تحفظ کیا جائے - اس وقت میں بھی خواہش کرونگا اور دوسرے بہت سے ممبر بھی اس بارے میں بولینگے - اب میں اصل موضوع پر بات شروع کرتا ہوں -

فینانس منسٹر صاحب نے جو بجٹ پیش کیا ہے اسکی تائید کرتے ہوئے چند چیزیں ہاوز کے سامنے اور منسٹر صاحب کی نوٹس میں لانا چاہتا ہوں - اس میں شک نہیں کہ ین - جی - اوز کے تعلق سے ہمارے فینانس منسٹر صاحب کو کافی دلچسپی ہے اور انہوں نے ساری چیزوں پر نظر رکھتے ہوئے یہ بجٹ پیش کیا ہے - وہ کرپشن دور کرنا چاہتے ہیں ایفشنسی بڑھانا چاہتے ہیں - لیکن دیس میں ایک ایسا ایلمنٹ (Element) ہے جو ہمیشہ دیس کی بہبودی کے بجائے دیس کے نقصان کے بارے میں دیس کی اچھائیوں کی چرچا کی بجائے دیس کی برائیوں کا اڈورٹائز کرنے اور انہیں بڑے بڑے اسیوز بناکر ایک سورس آف اسٹپنگ کے طور پر استعمال کرنا چاہتا ہے میں سمجھتا ہوں کہ اسکے لئے اسکی جو بنیاد ہے جو روٹ (Route) ہے - جو گورنمنٹ کی پوری مسنری کی بیاک بون (back-bone) ین - جی - اوز ہیں انکو کنٹنٹڈ (contented) رکھیں اسکے بچوں - اسکے گھر اور اسکی صحت کے بارے میں کچھ بہتری ہو - اس میں شک نہیں کہ چھ روپیہ ڈی - اے بڑھا یا گیا ہے - مگر اسکے ساتھ ہی ہمیں یہ نہ بھولنا چاہئے کہ جیسے جیسے ہم ڈی - اے بڑھا رہے ہیں ویسے ویسے بازار میں مہنگائی بھی شوٹ اپ (suit-up) کررہی ہے - اگر ہم یہ تصور کر کے بیٹھ جائیں کہ فری سپ - (free-ship) دیرہے ہیں چھ روپیہ بڑھا رہے ہیں یہ فیسلیٹیز (facilities) دیرہے ہیں تو بات پوری نہیں ہوتی - وہاں اسکا

بنیادی ڈس کنٹمنٹ پائی ہے۔ اوسکے دفتر پر وہ پٹھان وہ چاوس اور اس سردارجی کا قرض وصول کرنے جاتا کنٹینیوس (continuous) ہے۔ وہ دفتر کو کام کرنے جاتا ہے تو وہ وحشت میں رہتا ہے۔ اور جب گھر پہنچتا ہے تو وحشت میں رہتا ہے۔ تو ہم خود اسکی بھوک کا ایسا انتظام کیوں نہ کریں جس سے اسکی وحشت دور ہو اکثر بن جی۔ اور جو ملتے ہیں وہ یہ بتلاتے ہیں کہ جو ریشو (ratio) اضافہ کا بتلایا گیا ہے وہ اس سے اتفاق نہیں کرتے۔ ہم نے فیرپرائس شاپس کھولے ہیں کنزیومرس کوآپریٹیو قائم کئے ہیں۔ جب میں ان سے گفتگو کیا۔ اور کہا کہ یہ ساری فسلیٹیز آپکو دی گئی ہیں تو مجھے بتلایا گیا کہ ان فیرپرائز شاپس اور کنزیومرس کوآپریٹیو پر کئی دن راشن نہیں ملتا اسلئے بلاک مارکٹ سے زیادہ قیمتوں پر راشن لینے جانا پڑھتا ہے۔ گورنمنٹ ایک جنرل بیک بیتی (ویتھ گداشتمنس) کرتی ہے اسکے باوجود ہمارے خلاف جو الیمنٹ ہے اسکو ہمارے خلاف بتھر پھینکنے کا موقع ملجاتا ہے وہ کریشن۔ ان ایفیسنسی وغیرہ کو برما۔ بیکینگ۔ ماسکو۔ پاکستان۔ سب جگہ سے سب چیزوں کو ملاکر ایک کیچمنٹ بیس کردیتے ہیں۔ جب ہم یو۔ جی۔ اور کی بقا چاہتے ہیں۔ اسکی یا دیس کی بقا کیلئے۔ ہماری بقا کیلئے تو ہمیں فوراً دیکھنا چاہئے کہ دو دو ہفتے تک اوسے راشن کیوں نہیں ملتا۔ وہ جس قسم کا غلہ چاہتا ہے وہ اوسے کیوں نہیں ملتا اس طرح فری سب کی بات ہوتی ہے وہ گورنمنٹ دیرہی ہے لیکن پھربھی اگزامینیشن فیس ہے۔ لائبریری فس ہے۔ سواری کا خرچ ہے یہ ساری چیزیں دینے کے بعد ہیں چار روپیہ کی جو فری سب دیتے ہیں اس سے کچھ نہیں ہوتا۔ اسلئے میں ہمارے فینانس منسٹر صاحب سے یہ خواہش کرونگا کہ اکی وہ دور بیں نظر جو ہر چیز کو بڑی گہرائی میں جاکر جانچتی ہے ٹٹول ٹٹول کر دیکھتی ہے وہ استعمال کریں اس طرف میں اکو توجہ دلانا چاہتا ہوں اور امید کرتا ہوں کہ وہ توجہ کرینگے۔

اسکے ساتھ ساتھ ہمارے سامنے ہندی۔ اردو اور انگریزی کا مسئلہ ہے جو زبان بولی جاتی ہے اسکے تعلق سے اتنی بیچینی ہورہی ہے لیکن ہمارے اسکول ماسٹر۔ ہمارے ٹیچرس جو ہمیں زبان سکھلاتے ہیں اپر کیا بیتی ہے اس تعلق سے غورکرنے کے لئے کوئی تیار نہیں ہے۔ اسکے

گھر میں افلاس ہے۔ اسکے گھر میں بیماری ہے اسکے گھر پر موت صبح سے شام تک کھڑی دروازہ کھٹکھٹاتی ہے۔ اس سارے دیس کے بڑے بڑے لوگ جو آج منسٹر بنکر بیٹھے ہیں یا بڑے بڑے عہدوں پر بیٹھے ہیں اوسی ٹیچر کے پاس جاکر تعلیم حاصل کئے ہیں۔ لیکن اسکے باوجود اس ٹیچر پر کیا بیت رہی ہے اوسپر غور کرنے کے لئے تیار نہیں ہیں ۔ اسکے اسکیل آف پے کا مسئلہ حل نہیں ہوتا ۔ سارے مسائل حل ہوتے ہیں لیکن اگر حل نہیں ہوتا تو اسکے پے اسکیل کا مسئلہ ۔ اور اگر حل بھی ہوتا ہے تو کچھ اس ڈھنگ سے حل ہوتا ہے وہ پھر بھی مصیبت میں رہتا ہے۔ اس لئے میں گزارش کرونگا کہ ٹیچروں کا خاص طور پر خیال رکھا جائے ۔

اسکے بعد ہمارے اکس چیف منسٹر صاحب ۔ پریزنٹ چیف منسٹر صاحب اور گورنمنٹ ساری کی ساری (پھرواوٹ) اردو کیلئے جو آگے قدم بڑھا رہی ہے اور جو انکریجمنٹ دیرہی ہے اس کے لئے میں ممنون ہوں اور شکریہ ادا کرتا ہوں ۔ آج تک اردو کے تعلق سے مجھے بولنے کا اتفاق نہیں ہوا آج پہلی مرتبہ بول رہا ہوں اور وہ بھی اس لئے بول رہا ہوں کہ ہمارے فینانس منسٹر صاحب تلگو کیلئے بل لارہے ہیں ۔ اردو کیسی زبان ہے ۔ کس کی زبان ہے کیسے بولی جاتی ہے جیسے کہ ابھی آپ نے ہندی کے متعلق سنا کہ ہندی کیسی زبان ہے وہ کیسے بولی اور سمجھی جاتی ہے اور اسکی اہمیت کیا ہے۔ لیکن ایک ایلیمنٹ ہے جو بیچ میں گھس جاتا ہے اسکا مقصد یہ ہوتا ہے کہ گورنمنٹ کو گرائے ایک اندولن چلائے ۔ پولیس تاکہ پر حملہ کرے۔ عوام کی نظر میں یہ بڑی چیز ہے۔ مگر اس کی حقیقت کیا ہے۔ حقیقت پسندانہ بات ہے تو ہم بھی اسکے ساتھ ہیں۔ چنانچہ ہم نے بتلایا کہ ہماری کیبینٹ کے ڈسیسن کے امپلیمنٹیشن کیلئے ہاوزنگ بورڈ نے دیر کی تو باوجود اسکے کہ ہماری پارٹی بھی ۔ ہماری گورنمنٹ تھی ۔ ہم نے ستیا گرہ کیا ۔ ہم حق پر ہر ہر وقت آگے بڑھے ہیں ۔ فوڈ کے مسئلہ میں بھی آگے بڑھے ہیں۔ فوڈ کے تعلق سے میں ایک چیز یہ سامنے لانا چاہتا ہوں کہ پہلے جیسا فری سیل ہوتا تھا ویسا ہونا چاہئے ۔ ریٹیلر کے پاس چاول رہے اس لئے کہ میں کوئی جاگیردار نہیں ہوں ۔ منصبدار نہیں ہوں یا میری کوئی بہت بڑی

پرابرٹی نہیں ہے۔ مجھے دو سو روپیہ تنخواہ ملتی ہے اس میں سے ڈیڑھ سو روپیہ خرچ کر کے پچاس روپیہ کا راشن لانے کیلئے دکان پر جاتا ہوں میری بستی - میری لوکالیٹی کی دکان پر - دوکاندار کہتا ہے کہ صاحب چاول نہیں ہے گیہوں نہیں ہے۔ فلاں دکان پر ہے لیکن اوس سے میرا کھاتہ نہیں ہے — میں اس سے کریڈٹ پر لیتا ہوں اور وہ مجھے کریڈیٹ پر دیتا ہے۔ سارے ریٹلرس کو غلہ دیجئے تو اس سے عوام کو یہ فائدہ ہوگا کہ

'They will be able to procure rations on credit system in their own locality instead of the fair price shop which is not giving them on credit.'

اس طریقہ سے آپ ریٹیل مرچینٹس کو راشن دیجئے - اس نظام میں ہمارا وشواس ہے - اور اس طریقہ سے جو ایک سسٹم بنتا ہے اس میں انٹرفیرنس نہ ہونا چاہئے اکثر یہ دیکھا جاتا ہے کہ سکریٹریٹ لیول پر فوڈ پالیسی ایک طرف جاتی ہے اور کلکٹریٹ لیول پر دوسری طرف - اس سے چاہے آپ انہیں لفٹسٹ کہئے کمیونلسٹ کہئے - جن سنگھ کہئے یا کمیونسٹ کہئے سوشلسٹ کہئے ان سب کو ایک ہونے کا موقع مل جاتا ہے آج تک فوڈ کے مسئلہ پرجلوس نکالنے کی کوشش نہیں ہوئی جیسے کہ دوسرے مسئلہ (زبان) کو اشیو بنا کر ایک ہنگامہ کھڑا کیا گیا - پھر ہم کیوں موقع دیرہے ہیں - ہم دیکھیں کہ سکریٹریٹ میں کیا مشکلات ہیں - کلکٹریٹ میں کیا خامیاں ہیں ریٹیلر کو دیا جائے تو ٹھیک ہو جاتا ہے۔ اس میں کلس میان کی بھی سہولت ہے کھاتہ کی بات رہتی ہے - کوئی کرسس نہیں ہوتا - وہ سالہال کے بیوپاری ہیں انکے پاس جا کر لے سکتے ہیں - یہ بڑی اہم چیز ہے اس طرف خیال رکھنا چاہئے - ورنہ پھر ایک بات مل جائےگی لوگوں کو بتلانے کیلئے کہ یہ ہورہا ہے اور وہ ہورہا ہے۔ پھر دنیا بھر کی باتیں ہوں گی -

اسکے بعد مجھے یہ کہنا ہے کہ عام طور پر ہمارے متصلہ صوبوں میں ۵۸ سال کی عمر پر لوگ ریٹائر کئے جارہے ہیں - دیش کا پیسہ ہزاروں لاکھوں روپیہ انکی اڈمنسٹریٹیو قابلیت کے لئے خرچ ہو تا ہے لیکن جب وہ اپنی ایفسشی (efficiency) اور وزڈم (wisdom) کی پیک (peak) پر پہنچتے ہیں

نو اس وقت هم کهتے هیں ۵۵ سال یر دهنچیے هیں آب ریٹائر هو جائیے حالانکه هم کم ار کم اور ین سال تک ان سے اسے انوسمٹ کا استفاده کرسکتے تھے اسی نکته نطر سے یونیورسٹیوں اور هائیکورٹس مس ایج اکسٹنسس کیا جارها ہے اس لئے میں منسٹر صاحب سے حواهس کرونگا که هر جگه ـ هر ایک کیس مس انکی (عہده دار متعلقه کی) ایبلٹی کے لحاظ سے یا یه مسکل ہے که وه ان ایبل (unable) ان میں کوئی ڈفکٹ ہے ـ ٹانگ خراب ہے دیر خراب ہے ـ پیرالٹک ہے تو یه اور سکل ہے لیکن حو ایبل (able) هیں انکو موقع دیا جانا چاهئے ـ اس سے پہلے بھی هماری گورنمنٹ نے ـ همارے اکس چیف منسٹر صاحب اور پریزنٹ چیف منسٹر صاحب نے بتلایا تھا که ٹکنیکل لوگوں کو ایسا موقع دیا جائے گا ـ میں ٹکنکل کی بجائے سارے لوگوں کو جو ایفیسنٹ هیں اور بہتر سے بہتر ایفیسینسی سے کام کرسکتے هیں انہیں تین سال کے لئے الو (allow) کرنے کی حواهس کرتا هوں کیوں که دوسرے صوبوں میں بھی یه موقع دیا جارها ہے ـ

1-30 The House then adjourned to meet again at 4.00 P M

The House re-assembled at Four of the Clock.

(*Sri B Srirama Murthy in the chair*)

GENERAL DISCUSSION ON THE ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR THE YEAR, 1965–66

سری ایم ـ ایم ـ هاسم ـ عالی جناب صدر محترم ـ میں سلسله جاری رکھتے هوئے یه کہونگا که هیلتھ ڈپارٹمنٹ کے جو چند مسائل هیں انکی طرف هم کو فوراً توجه دینا چاهئے ـ اس سلسله میں میں آپ کے سامنے اور هاوز کے سامنے چند چیزیں لانا چاهتا هوں ـ جیسا که ابھی همارے ایک مزدور ساتھی سری انجیاصاحب نے بتایا همارے ڈاکٹروں کی پرائیوٹ پریکٹس بند هونا چاهئے ـ همارے پاس قابل سے قابل ڈاکٹر هیں لیکن پرائیویٹ پریکٹس کرنے کی وجه سے دواخانوں میں کام برابر نہیں هو رها ہے ـ چنانچه آج هم خود یه بتارہے هیں که ڈاکٹرس کی سیالریز میں اضافه کرنا چاهئے اور ان پر پابندی عاید کرنا چاهئے که وه پرائیویٹ پریکٹس نه کریں ـ جیسا که آپ کو معلوم ہے آج هماری بڑی بڑی سڑکوں کے فٹ پاتھ

کو کم کر کے سڑکیں چوڑی کی جارہی ہیں اسکی وجہ یہ ہے کہ گزشتہ چندسالوں سے یہاں کی ٹریفک میں اضافہ ہوگیا ہے جسکی وجہ سے سڑکوں کا اکسٹنشن کیا جارہا ہے۔ اس طرح اگر آج ہم دواخانوں کا اکسٹنشن بھی کریں تو مناسب ہوگا۔ ٹی۔بی ہاسپٹل کے متعلق سے یہ عرض کرونگا کہ جب کبھی ہم ٹی۔بی ہاسپٹل میں کسی کی نمائندگی کے لئے گئے تو معلوم ہوا کہ وہاں پہلے ہی سے چار پانچ سو مریض داخلہ کے امیدوار ہیں۔ وہ اس امید میں بیٹھے ہوئے ہیں کہ آج ہمیں اڈمیشن ملے گا۔ کمیٹی بیٹھے گی وغیرہ اسی امید میں وہ فرسٹ اسٹیج سے سکنڈ اسٹیج میں آجاتا ہے اور سکنڈ اسٹیج سے تھرڈ اسٹیج میں آجاتا ہے۔ پھر بھی اس کو کسی صورت میں جگہ نہیں ملتی۔ اس سلسلہ میں میری تجویز یہ ہے کہ ٹی۔بی ہاسپٹل کے اطراف و اکناف میں کافی کھلی جگہ موجود ہے اگر ہم وہاں پر کوئی بلڈنگ نہ بناسکیں تو کم از کم ٹمپرری ارینجمنٹس کر کے ایسے پیشنٹس جو فوری اڈمیشن کے قابل ہوں اونہیں وہاں رکھا جاسکتا ہے۔ وہاں پر جو سرکاری زمین ہے دیکھنے میں یہ آرہا ہے بعض لوگ اوس زمین کو لیز پر حاصل کر رہے ہیں یا اوسے خرید رہے ہیں۔ اگر وہاں کی زمین لوگ خرید لیں تو پھر ٹی۔بی ہاسپٹل کے اکسٹنشن کرنے کے لئے گنجائش باقی نہیں رہیگی۔ اس لئے میں یہ کہونگا کہ یہ ایک اہم چیز ہے اس پر غور کرنا ضروری ہے۔ آپ جانتے ہیں کہ ٹی۔بی کے مریض کو علاج سے زیادہ اچھی نرسنگ اور تیمارداری کی ضرورت ہوتی ہے۔ تب ہی وہ مریض صحت یاب ہوتا ہے۔ اس لئے میں کہونگا کہ وہاں زمین حاصل کر کے اوس پر ٹمپرری ہٹ منٹ یا شیڈ ڈال کر (جیسا کہ پلیگ کے زمانے میں ٹمپرری انتظام ہوا کرتا تھا یا ملٹری کے لئے ٹمپرری کیمپس ڈالے جاتے ہیں اوسی طرح اس کے لئے ٹمپرری ارینجمنٹس کئے جاکر ان چار پانچ سو مریضوں کو وہاں داخل کرلیا جائے تو مناسب ہوگا۔ اور ان مریضوں کو صحت یاب ہونے کا موقع ملے گا۔ ایک اور چیز جس سے ہاوز کے سارے ممبران واقف ہیں اور منسٹر صاحب بھی بخوبی واقف ہیں کہ ایک ایجنٹ اپنی دوا لیکر ڈاکٹروں کے پاس آتا ہے۔ اور ڈاکٹروں کو وہی دوا دینے کی ترغیب دیتا ہے۔ اس میں شک نہیں کہ وہ دوا مفید ہوتی ہے مگر مشکل یہ ہوتی ہے کہ جس روز

وہ ایجنٹ ایسا ساسل لیکر ڈاکٹر کے پاس جاتا ہے اوس روز سے ڈاکٹر صاحب کے دماغ میں وھی دوا بیٹھ جاتی ھے۔ وہ ھر مریض کو وھی نسخہ دیئے چلے جاتے ھیں اس لئے میں یہ کہونگا کہ اس سلسلہ میں رولس بانے چاھئیں یا یہ ھو سکتا ھے کہ یہ ڈی۔ ایم۔ ایس یا ھیڈ آف دی ڈپارٹمنٹ کے پاس جائے یا پھر دواخانوں سے تقسیم ھوا کرے۔ اگر انڈیویجولی ھر شخص اپنا سامپل ڈاکٹروں کے پاس لیجائے اور ڈاکٹر وہ دوا تجویز کریں تو مریضوں کو مصیبت ھوجاتی ھے۔ اور وہ پریشانی میں پڑجاتے ھیں۔

اولڈ ایج پنشن کے تعلق سے میں یہ عرض کرونگا کہ منصب اور جاگیرات ختم ھوجانے اور بیروزگاری بڑھ جانے کی وجہ سے ھماری سرکار نے غریب ضعیف اشخاص کے لئے جو پنشن دے رھی ھے وہ ایک اچھا قدم ھے۔ لیکن ان غریبوں کی غربت دور کرنے کے لئے سرکار نے جو قدم اٹھایا ھے اوس میں بھی ایک مڈل میان پیدا ھوگیا یہ شخص ان ضعیفوں سے فارم کے لئے دو روپیہ لیتا ھے۔ ڈاکٹر صاحب کے پاس لیجانے کے لئے ۴ روپیہ لیتا ھے تحصیل اور کلکٹریٹ میں پیروی کے لئے ایک ایک مہینہ کا وظیفہ حاصل کرتا ھے۔ ایسے واقعات میری نوٹس میں لائے گئے ھیں۔ اس لئے میرا کہنا یہ ھے کہ جتنے لوگ اولڈ ایج پنشن کے مستحق ھیں اون کو ایک جگہ جمع کر کے ایک ھی وقت اون کا انسپکشن کر کے وظیفہ دیدیا جائے تو مناسب ھے۔ بعض لوگ ایسے بھی ھیں جنھوں نے ۱۰ - ۱۱ مہینے پہلے بیانات دئے ھیں لیکن اون کو اب تک پنشن نہیں ملا۔ حال ھی میں چیف منسٹر صاحب نے یہ کہا تھا کہ جس روز وہ لوگ پہلا بیان دینگے اوس روز سے پنشن دیجائے گی۔ لیکن میں یہ کہونگا کہ طویل کاروائی ھونے تک وہ لوگ زندہ نہیں رہ سکتے۔ ۶۰ سال کے بعد ان کے اور قبر کے درمیان بہت کم فاصلہ رھتا ھے۔ اس لئے جلد از جلد سب ضعیفوں کو انسپکشن کر کے تحصیل سے بیانات حاصل کر کے ڈاکٹروں سے معائنہ کروا کے ان لوگوں کو پنشن دیا دیجائے اور یہ طریقہ ڈسٹرکٹ میں اختیار کیا جائے۔

شہر سے بیروزگاری دور کرنے کے لئے ۱۰ لاکھ روپیہ رکھے جاتے ھیں گزشتہ ۴ - ۵ سال سے یہ رقم مختلف مدات کے تحت اور مختلف

انٹرپرائزرس کو تقسیم کیجاتی رہی لیکن اون کا اچیومنٹ کیا رہا اور نٹ ویزلٹ کیارہا یہ ہمارے سامنے نہیں آیا ۔ ہمارے فینانس منسٹر صاحب اور انڈسٹریز منسٹر صاحب نے اس کے لئے ایک کنسلٹیٹیو کمیٹی بنائی ہے میری گذارش یہ ہے کہ جب یہ رقم شہر کی بیروزگاری دور کرنے کے لئے رکھی گئی ہے تو اس کمیٹی میں شہر کے سارے ایم ایل ایز کو لینا چاھئے ورنہ یہ ہوگا کہ اگر کوئی ممبر کاچی گوڑہ کا ہے تو وہ کاچی گوڑہ کے لئے ہی رقم الاٹ کروانے کی کوشش کریگا اگر کوئی ممبر بیگم بازار کا ہے تو وہ چاہےگا بیگم بازار میں وہ رقم خرچ ہو ۔ اس طرح میں یہ چاہوں‌گا کہ وہ رقم میری کانسٹی ٹیونسی میں خرچ ہو ۔ اس لئے میری تجویز یہ ہے کہ شہر کے تمام ایم ایل ایز کو اس کمیٹی میں لیا جائے تاکہ وہ اپنی اپنی کانسٹی ٹیونسی کی ضروریات کے لحاظ سے اسے اپنے حلقہ میں اس رقم کو مناسب طور پر خرچ کرواسکیں ۔ جب شہر کی بیروزگاری دور کرنے کے لئے یہ رقم رکھی گئی ہے تو اور ایک سجیشن یہ ہے کہ کانسی ٹیونسی وائز رقم الاٹ کیجائے ۔ اور ایک بورڈ بنا کر تمام ایم ایل ایز جو شہر کے ہیں اون کے مشورہ سے کام کیا جائے تو میں سمجھتا ہوں کہ کسی کو گلے شکوے کا موقع باقی نہیں رہیگا ۔

پنچایت راج کے تعلق سے میں یہ عرض کرونگا کہ ہم نے پنچایت راج کے قیام کے سلسلہ میں سارے ہندوستان میں ایک مثال قائم کردی ہے ۔ دوسرے اسٹیٹ سے لوگ ہمارا کام دیکھنے کے لئے یہاں آتے ہیں یہاں سے بھی لوگ جاکر دوسرے اسٹیٹ کو اپنے تجربہ بتاتے ہیں ۔ لیکن میں کہونگا کہ ریاست پنجاب میں لدھیانہ میں اسمال اسکیل انڈسٹریز بڑے اڈوانس طریقہ پر کام کررہی ہیں ۔ یہاں جب بورڈ بنے گا تو اوسکے ممبروں کو وہاں بھیجنا چاہئے تاکہ وہ یہاں کی ضروریات کے لحاظ سے اور وہاں کے تجربہ سے مناسب انڈسٹریز قائم کرسکیں ۔

این ۔ جی ۔ اوز اور ٹیچر کے تعلق سے میں یہ کہونگا کہ ان لوگوں کے لئے یہ بات اپیڈیمک بن گئی ہے یہاں سب لوگ ہیوی انٹرسٹ پر لون لیتے ہیں اور مصیبت میں مبتلا ہوجاتے ہیں ہم نے مزدوروں کے لئے کوآپریٹیوز قائم کئے ہیں ۔ کواپریٹو اسٹورس قائم کئے ہیں ۔

میرا ایک سجیشن یہ ہے کہ ملازمین سرکار کو قرضوں سے نجات دلانے کے لئے ایک کوآپریٹو بینک قائم کیا جائے اب یہ حال ہے کہ سو روپیہ قرضہ پر سات سو آٹھ سو روپیہ انٹرسٹ دینا پڑتا ہے۔ اس لئے اس تحریر پر غور کیا جائے تو مناسب ہے ۔ اس سے ملازمین سرکار کو بڑی ریلیف ملے گی ۔

اردو زبان کے متعلق سے یہاں پر کافی چرچا ہوئی مجھے اس سلسلہ میں کچھ کہنا نہیں ہے۔ کیونکہ ہماری گورنمنٹ نے اور ہمارے چیف منسٹر صاحب نے بارہا اسکے بارے میں واضح اعلان کردیا ہے کہ تلگو آفیشل لینگویج رہے گی اور اردو ریجنل لینگویج رہے گی ۔ لیکن اس کا امپلمنٹیشن برابر ہو رہا ہے یا نہیں اسکی طرف توجہ دینے کی ضرورت ہے۔ یہاں پر بعض لوگ بات کا بتنگڑ بنا دیتے ہیں اور مسئلہ کو الجھادیتے ہیں ۔ ہماری گورنمنٹ سکولر گورنمنٹ ہے ہم پوری طرح سے کوشش کرتے ہیں کہ یہاں پر ہر شخص کو مساوی موقع ملیں خالی تھیوکریسی سے نہیں بلکہ عملاً بھی ہم یہ چاہتے ہیں کہ جو شکایت ہو اوسکا علاج کیا جائے اور اوسکو دور کیا جائے ۔ لیکن بعض وقت ایسے چھوٹے چھوٹے مسائل کمونل ہاتھوں میں پڑ جاتے ہیں اور وہ اوسکو خوب اچھالتے ہیں ۔ حال ہی میں یونیورسٹی سے ایک اعلان ہوا تھا کہ وہاں پر جو مذہبی شعبہ ہے اوسکو کلچرل شعبہ میں ضم کردیا جائے گا ۔ میں یہ کہنا چاہتا ہوں کہ اس شعبہ کو اگر ویسا ہی رہنے دیا جائے تو ٹھیک ہے۔ میں صدر صاحب کا ممنون ہوں کہ انھوں نے تقریر کا موقع دیا ۔

Sri P O. Satyanarayana Raju —Mr Speaker, Sir, at the outset I whole-heartedly support the budget presented by the Hon'ble Finance Minister, Dr M Chenna Reddy for the year 1965-66 Sir, without going into the details of the budget I shall confine myself to some of the requirements of my constituency. Sir, you are aware that a deficit budget is an indication of developmental economy Within a short tennure as Finance Minister, Dr Chenna Reddy has given us a unique budget without any fresh taxes on the people and he richly deserves to be congratulated.

I submit that there is a lacuna in the Tungabhadra ayacut crop pattern. Large extents of black cotton soil which were localised as

dry well, unmindful of its utility or otherwise has proved a great problem not only to the ryots but also to the Government In this connection I may hasten to add that the Hon'ble Minister for Public Works Department was pleased to concede during the last session that there is truth in what the people say of the difficulty in raising dry crop in black cotton soil. This being the case, Sir, the ryots have been actually deprived of raising any crop in the dry wet ayacut The so-called localised lands are left actually barren , they are not able to raise any crop , all efforts to raise dry crop have proved futile. Under the circumstances it has fallen to the lot of the ryots that they have been asked to pay betterment levy for the lands that are declared as dry wet It is very unfortunate that the miseries of the ryots are increasing, unless the Government takes a sympathetic view and sees that the lands are converted into wet or the collection of betterment levy is postponed and a revised crop pattern is evolved In this connection I would also suggest that this problem can be solved to some extent by eliminating black cotton soil from dry wet and include it in the wet ayacut.

The next item is the construction of a road bridge across Tungabhadra river at Madhavaram village in my constituency, which is a prime desidaratum. On many occasions I have laid stress on this subject The efficacy of having a road bridge is keenly felt by the people of the area ; the bridge will greatly improve trade and commerce between Tungabhadra and Raichur, the two nerve centres of trade and commerce Secondly the distance to Hyderabad from the western taluks of Kurnool distraiet will be reduced considerably besides its acting as a link to Madras—Bombay and Bangalore—Bombay road on the national highways. As a point of information I may mention that Mysore Government are having three bridges across the same Tungabhadra river within a distance of 40 to 50 miles in Bellary district; if our Government feels that a full fledged bridge is a costly affair I would suggest that the Government can go in for one which will cost much less. I am confident that our Chief Minister and the Finance Minister and the Minister for Public Works will prevail upon the Mysore Government to share a moiety of the cost as it will be done in the interest of the two States.

Then as regards Panchayati Raj, consequent on the delimitation, the Samithi Blocks have become unwieldy in area as well as in population. The Block staff are feeling it very difficult to make adequate number of visitis to villages and particularly concentration on agriculture side is lacking to a great extent even to villages covered by Package Programme. I would appeal to the Government to review the impact of delimitation. Blocks should be reconstituted whereeve it is absolutely necessary in the interests of people as well as for the administrative efficiency. In this connection I urge that Kosigi is a very backward area in the Tungabhadra Project region and therefore reconstitution of the Kosigi Samithi is absolutely necessary It is most heartening to understand that the investigation regarding the Rajolibanda Right Bank Canal is not completed. It is a long felt desire of the people of that area to have the schemes and it will be a great boon to many a ryots who are deprived of irrigation facilities under Tungabhadra Project Low Level Canal ayacut. I therefore request the

Government to see that the work is taken up from April this year and efforts be made to complete it as early as possible

I would like to submit that the working of prohibition machinery in Kosigi is so bad that it is impossible for me to appraise this House of the actual facts It is necessary that Government should take immediate steps to pull up the Prohibition machinery at Kosigi You will be surprised to know that 200 to 300 distillation units in Kosigi are in existence besides several other equal number of sellers. Therefore suitable instructions be given to the concerned officers to see that arrack distillation is put an end to with an iron hand

The law and order situation in Kurnool District needs special attention of the Government, broad day-light murders are on the process of multiplication Therefore it is expedient on the Government to take immediate steps to see that law and order is enforced in the right perspective and the safety of the law-abiding citizen is assured

Nextly Sir, I once again congratulate the Finance Minister for the Budget and thank the Speaker for having given me this opportunity to speak before this August Body

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — అధ్యక్షా, కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేసిన కార్యక్రమాలు చాల సంతృప్తికరంగా ఉన్నవని actual గా చెప్పడం చూస్తే రోమునగరము తగలబడుతుంటే నీరో చక్రవర్తి ఫిడేల్ వాయించుకొంటున్నట్లున్నది. ఇటువంటి పరిస్థితులకు ఆత్మసంతృప్తి కలిగియుండుట చాల ఆశ్చర్యకరం. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఏర్పడి ఇప్పటికి 9 సంవత్సరాలు అయితే, ఆంధ్రదేశం సరిహద్దుల గురించి చర్చించడం, ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడినప్పుడుగాని, రేపు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఏర్పడినప్పుడుగాని, రెండు సమయాల్లోకూడ ఈ శాసన సభ తీర్మానం చేసింది. సరిహద్దుల విచారణకు ఒకకమీషన్ వేయాలన్నది దానికి కేంద్రప్రభుత్వం వద్దుఅంటే మనప్రభుత్వం నోరుమెదల్పకుండా ఊరుకొనడం ఇది ఆంధ్రాభిమానం లేదని అనంగాని, ధైర్యం లేదనో లేక ఆంధ్రభాష మరచిపోయామని అనుకొనవలెనో తెలియడంలేదు. ఇదంతా ఎందుకు చెబుతున్నానంటే ఈ రోజు స్టీలుప్లాంటుగురించి మన పరిస్థితి ఏ విధంగా ఉన్నదో చూస్తున్నాం, ఆనాడు బస్తరు మనకు కావాలని కాశేశ్వరరావుగారు ఆందోళన చేస్తే ఇప్పుడెందుకు లెమ్మని తెలంగాణాకోసం అగాము సేలంకోసం అడిగితే ఇప్పుడు ఎందుకు అన్నాం. ఈనాడు ఆ రెండూ గింతుక పట్టుకొన్నాయి దక్షిణ బస్తరులో బయట స్టేటులో మొత్తం ఇనుము ఉన్నది ఇక్కడ సేలంలో ఉన్నది. ఇది రాకపోయినా అక్కడ కొంతైనా న్యాయంగా వచ్చేది. మనకు ఎర్విన్ చాలు— ఆ ఆధారాలు చెప్పడానికి. కాని మనం press చేయలేదు. ఇప్పటికికూడ మాట్లాడకుండ ఊరుకున్నాము అంటే, ఏమీ లేకపోయినా ఉన్నది. మనవరకు చాలులే అనే ధృక్పథంతో ఉంటే, ఇది చాల తప్పు అని చెబుతున్నాను. మా తీర్మానాలు అమలుపరచవలసిన బాధ్యత ఉన్నది భాష విషయమై ఆంధ్ర భాషను అధికార భాషగా అమలు జరుపవలసినదని మొత్తుకుంటుంటే ప్రభుత్వం వినలేదు కేంద్ర ప్రభుత్వంకూడ వినలేదు వారికి నిన్నటివరకు ఇంగ్లీషుమీద మోజు. ఇంగ్లీషుకు గడువు అయిపోయి తెల్లారి తారీకు వచ్చేటప్పటికి హిందీమీద మోజు. దానికోరకు ఒక్కసారి 180 డిగ్రీస్‌లో

బండీ తిరిగితే క్రింద పడటం. అదే పరిస్థితి ఇప్పుడు జరిగింది భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు ఏర్పడినప్పుడు ఏ ప్రాంతంలో భాషను ఆ ప్రాంతంలో అధికార భాషగా చేసియుంటే ప్రజానీకం అభివృద్ధి చేసుకొని యుండేవారు. అప్పుడు భాష అభివృద్ధి అయి క్రమంగా రావడానికి వీలుండేది. కాని మన మంత్రులలో సంస్కృతంమీద కొందరికి ప్రేమ, హిందీమీద కొందరికి ప్రేమ, ఇంగ్లీషుమీద మరికొందరికి ప్రేమ. అప్పుడు అన్ని స్కూల్సులో ఇంగ్లీషు పెట్టమన్నారు. ఇంగ్లీషులో జనాన్ని తయారు చేసి తెల్లవారేసరికి హిందీ వస్తుందంటే, అందుకు ఆందోళన చేస్తుంటే ఎవరిదితప్పు? మనకు ఎంతసేపటికీ కాపీ పుస్తకంలో క్రింద వ్రాయడంతప్ప పైన వ్రాసే యోగ్యత లేకపోతే ఎట్లా కుదురుతుంది. నేను ఆనాడు ఖేర్ కమీషన్‌తో చెప్పాను భాషను నిర్ణయించేటప్పుడు ఒకటి జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి, హిందీభాష ఎక్కువ సంఖ్య మాట్లాడుతున్నారు కాబట్టి జాతీయ భాషగా తెస్తామంటున్నారు హిందీ ఎక్కువ సంఖ్య మాట్లాడేటట్లయితే ఇండియాలో రెండవ సంఖ్య ఆంధ్రులది కాబట్టి తెలుగు భాషకు కూడ స్థానం యిచ్చి, స్విట్జర్లేండులో చేసినట్లు రెండు మూడు భాషలుజేసి అంతర్జాతీయ భాషగా ఇంగ్లీషు ఉంచుకోవచ్చు. అయితే ఆ కమిషన్‌వారికి చెప్పినప్పుడు తెలుగుకు సంబంధించి వారికి ఏమిలేదు అన్నారు. అయితే హిందీకి సంబంధించి నాకు చెప్పాల్సిన అవసరంలేదని నేను తిరిగివచ్చేశాను నా అభిప్రాయంలో తెలుగును అభివృద్ధిచేస్తే హిందీకన్న తెలుగు ప్రధానమైన భాష అయ్యే అవకాశం ఉన్నది ఇంత absorb చేసుకునే భాష ఇంకొకటి లేదు. మూడు భాషలు మళ్ళీ పెట్టమన్నారు. ఇది మన నెత్తిన రుద్దటానికి చెప్పారేతప్ప ఇంకెవరూ ...మలు జరుపలేదు; సాధ్యంకాదు కూడ. ఇప్పటికైనా తెలుగు అధికార భాషగా శాసనం చేయనిదే జరుగదు అయితే శాసనంచేసిన రాష్ట్రంలోకూడ బాధపడుతున్నారు ఒరిస్సాలో శాసనం చేశారు; కాని అమలు జరుపలేదు. ఏమిచేద్దామాఅని తలకాయలు కొట్టుకొంటున్నారు దేశానికి స్వతంత్రం వచ్చిన తర్వాత మళ్ళీ ఇంగ్లీషు రావాలని ఎవరూ కోరరుకదా? మన భాషను అభివృద్ధి చేసుకొంటే ఎవరు వద్దంటారు ఏదో ఉద్యోగాల్లో ఉన్నవారికి లింక్ లాంగ్వేజ్ ఉండవచ్చు హిందీవాదులు హిందీని అమలు జరపాలంటున్నారు. అసలు కేంద్ర ప్రభుత్వం constitution ను violate చేసిందని చెబుతున్నాను ఎందువల్లనంటే 351 ఆర్టికల్‌ప్రకారం హిందీని ఇతర భాషలలో ఉండే పదాలను సమన్వయంచేసి ఒక నూతన భాష తయారుచేసి అందరికీ అన్వయంఅయి అన్ని భాషలనుకూడ represent చేసేట్లు ఉండాలని ఉన్నది:..............

"Article 351 states, "It shall be the duty of the Union to promote the spread of the Hindi language, to develop it so that it may serve as a medium of expression for all the elements of the composite culture of India and to secure its enrichment by assimilating without interfering with its genius, the forms, style and expressions used in Hindustani and in the other languages of India specified in the Eighth Schedule, and by drawing, wherever necessary or desirable, for its vocabulary, primarily on Sanskrit and secondarily on other languages. అని ఖచ్చితంగా చెబితే, దానిని ఎప్పుడైనా అమలు జరిపారాఅని అడుగుతున్నాను—

ఇంటిగ్రేషన్ కాన్ఫరెన్సు అని ఒకటి జరిపారు—అందులో "హిందీ భాష అభివృద్ధి కాలేదు కనుక దానిని అన్నింటితో సమానముచేసి; అందరితో సమన్వయంచేసి

అభివృద్ధి చేద్దామని'' 1963 సం లో చెప్పారు. 63 వ సం లో అభివృద్ధి కాలేదని అనుకొన్న హిందీభాషకు 1965 వ సం వచ్చేసరికి ఒకసారి సమగ్రత వస్తుందా? హిందీ కాకపోతే ఇంగ్లీషు భాష కోరతామా? నేను ఏ భాషా కోరను —నాకు తెలుగు భాషకావాలి మొదట తెలుగుభాష అభివృద్ధి చేసిన తర్వాత, ఒక లింక్ లాంగ్వేజి ఏర్పాటు చేసుకోవాలి ఏ భాషా లేకపోతే, ఇంగ్లీషు భాషలో అలవాటుపడ్డాం ఆ దాస్యంలో అలాగే కొట్టుకుపోతున్నాము కేంద్ర ప్రభుత్వానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి తెలుగు అంటే పట్టనేపట్టదు తమమాతృభాష అభిమానం లేనటువంటి ప్రభుత్వాలు రాజ్యాలు నడుపుతూ, కేంద్ర ప్రభుత్వము ఏమి అంటుందోనని భయపడేస్థితి వస్తే, విద్యార్థులు తమ గతి ఏమిటని చూసుకొనే దురదృష్టమైన స్థితి వచ్చింది. అయితే ఆంధ్రలో ఎవరూ అలజడి చేయాలనేదానిని బలపర్చినవారు లేకపోయారు అయితే ఒక సెంట్‌మెంట్ ఎక్స్‌ప్రెస్ చేయకపోతే లాభంలేదు.—ఇవాళ మద్రాసు ఒకటే వారికి జ్ఞాపకంఉంది అంటున్నారు. మనంకూడా వారివలె రాళ్లు రువ్వలేదనేమో! రువ్వాలని నాకోరికకాదు. రువ్వవద్దని నా మిత్రులకు చెప్పాను ఎప్పుడైనా ప్రజలు ఆందోళనలు చేసి రైళ్ళు ఆపిన తర్వాతనే సెంటర్ ఆలోచిస్తుంది అక్కడ జనం ఉన్నారుఅని ప్రజలు న్యాయంగా నెమ్మదిగా చెప్పినపుడు ఎందుకు ఆలోచించరు? అసలు ఇవాళ జరిగిన మొత్తం డిస్ట్రిబెన్సెస్‌కు బాధ్యులు ఎవరంటే—కేంద్ర ప్రభుత్వము, అచ్చం హిందీ వాదులుకూడా కాదు కేంద్ర ప్రభుత్వంలో ఉన్నవారు దూరదృష్టి లేకుండా చేసిన పొరపాటుయొక్క ఫలితం ఇదిఅని నేను చెబుతున్నాను నిన్న బ్రహ్మానందరెడ్డి గారు చెప్పింది నాకు నచ్చింది ప్రజలకు రీజనబుల్ డౌట్ వచ్చింది. నా భాష పోతున్నదనే ఎప్రహెన్షన్ వారికి లేకుండా చేశారా? అలా చేయటానికి ఒకటే మందు తెలుగు, తమిళ భాషలు అభివృద్ధి చేయాలి. మాతృ భాష లతో పరిపాలన మొదలు పెట్టాలి. గవర్నమెంట్ కాగితాలు తెలుగులోనే వ్రాయించండి. గవర్నమెంట్ ఇంగ్లీషులో వచ్చినకాగితమే చూస్తే, ఏ గుమాస్తా తెలుగులో వ్రాసి మీదగ్గరకు వస్తాడు? వెంటనే అధికార భాషగా తెలుగు భాషను చేయండి. టైపురైటర్స్ ఎల్లుండి వస్తాయి తొందరలేదు—వెంటనే తెలుగు అధికార భాషగా ప్రవేశపెడితే-కొంతకాలం వ్రాయవచ్చును-టైపురైటర్స్ వచ్చేదాకా వ్రాయటం మొదలుపెడితే సరిపోతుంది. వెంటనే తెలుగు భాషలో పరిపాలన మొదలుపెట్టాలి. ఎప్పుడైతే బండి ఇటుబయలుదేరుతుందో, అప్పుడే ఆస్పీడుకూడా ఇటు ఎక్కుతుంది. అందువల్ల తెలుగు అధికార భాషగా వెంటనే నిర్ణయించండి—మేమందరం అందుకు తయారుగా ఉన్నాము. తర్వాత దానికి ఎక్విప్‌మెంట్ అంతా సమకూర్చుకోవచ్చును-కాని అది అడ్డంవచ్చి కూర్చుంటేమాత్రం-మీరు చేసేది అసంభవమని చెబుతున్నాను. మళ్లీ మనకు ఇంకోటి వస్తున్నది. సంస్కృతం పెరుగుతున్నది. నాకు సంస్కృతం మీద అభిమానం లేకకాదు. ''ఆంధ్రప్రదేశ్'' సంచికలలో సంస్కృత శ్లోకాలు వ్రాస్తారు. తెలుగులో శ్లోకాలులేవా? ఆభాషకు అన్వయించి చెప్పగలిగినవి తెలుగులో లేవా? దీనికికూడా మళ్లీ ఎవరో ఆందోళన చేసేవారు రావాలా? సంస్కృతం అన్ని భాషలకు తల్లి అన్నదాంట్లో నాకు ఏమాత్రం భేదాభిప్రాయంలేదు కాని సంస్కృతం తీసుకువచ్చి పెడతామంటే తక్కిన భాషలు ఏమవుతాయి? అక్కడేవస్తుంది తగాదా. కాబట్టి వెంటనే అధికార భాషగా తెలుగును శాసనరీత్యా తీసుకురావాలి. - ఇందాక

మిత్రులు ఉర్దూ సంగతిచెప్పారు. మన రాష్ట్రంలో మనకు ఆ చిక్కులేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఉర్దూ ప్రాంతీయంగా ఎక్కడ ఉన్నదో అక్కడ ఉర్దూ ఉండటానికి ఒప్పుకొన్నాము. బహుశా ఇండియా మొత్తంలో ఒప్పుకొన్నది మన రాష్ట్రమే నని చెబుతున్నాను. U P లో ఉర్దూ ఎక్కువగాఉన్నది. హిందీకి వ్యతిరేకమైన ఆందోళన ఉర్దూ పీపుల్ అక్కడ తీసుకువస్తున్నారు. అసలు కావలసింది హిందీ భాషకాదు. గాంధీగారు ప్రజలకు కావాలని చెప్పింది హిందీకాదు-వారు చెప్పింది, హిందూస్తానీ-అన్న సంగతి మనం జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి. ఆయన ఇచ్చినటువంటి 14 కన్‌స్ట్రక్టివ్ ప్రోగ్రామ్ దాంట్లో హిందీఅని వ్రాయలేదు హిందూస్తానీ అని వ్రాశాడు. హిందూస్తాని అంటే అన్నింటిని కూడుకొన్న భాష అని జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి. విపరీతమైన ధరలలో ఆహార ధాన్యాలు దొరకక ప్రజలు బాధలుపడుతుంటే "ఆహార పరిస్థితి బాగా ఉన్నదని" ఇక్కడ ప్రభుత్వము చెబుతున్నది. ఉళ్లోబియ్యం లేని పరిస్థితిలో, ఆహార మంత్రి దేశంలోబాగా ఆహారధాన్యాలు ఉన్నవని పత్రికలలో చెబితే, అదిచూచి ప్రజలు సంతోషించాలా మంత్రి మాటలు వింటే సంతోషంగా ఉంటుంది-కాని బయటకుపోయి జనం మోహంచూస్తే ఏడుపువస్తుంది. ఇప్పుడు ఎవరి కంట్రోలులో ఎవరు ఉన్నారు? మంత్రులచేతుల్లో వ్యాపారస్తులు ఉన్నారా? లేక, వ్యాపారస్తుల చేతుల్లో మంత్రులున్నారా? ఇప్పుడు చివరకువ్యాపారస్తుల చేతుల్లోమంత్రులు ఆహూతి అయిపోయినారని తెలుస్తున్నది. "కాదు, మేం ప్రయత్నిస్తున్నా కావటంలేదు" అని అంటే-వారు అసమర్థులు అన్న మాట అది కాదాంటారా? మీరు వారితో లాలోచీ అయినారన్నమాట ఈ రెండింటిలో ఏదన్నా ఒకటికావాలి. మీరు అసమర్థులైనా కావాలి, లేదా లాలోచీ అయినాకావాలి. సంతాన నిరోధమని చెప్పి ముందు జనాన్ని పుట్టకుండా చేస్తున్నారు. Peace and order పేరుమీద ఉన్నజనాన్ని చంపిపారేస్తున్నారు. బియ్యం లేకుండా చేస్తే సగం జనం చస్తారని చెప్పి ఏదన్నా ఆలోచిస్తున్నారేమో మాకు తెలియదు. వ్యాపారస్తుల ఎడల ప్రభుత్వానికి మొహమాటమా? మొహమాటం లేదంటారా-వాళ్లను జైళ్లలో పెట్టండి. ఆ విధంగా గవర్నమెంట్‌ను నడపండి. అది చేతకాదంటారా; ప్రభుత్వం నుండి దిగండి. ఈనాడు జనం బియ్యంలేక ఉపవాసం చేస్తున్నారు. ఈనాటి ప్రాబ్లమ్ ప్రయిస్ ప్రాబ్లెమ్ తప్ప రైస్ ప్రాబ్లెమ్ కానేకాదు. ఎక్కడ హెచ్చు ధర పెడితే అక్కడ బియ్యం దొరుకుతున్నాయి. అసలు బజార్లలో దొరకకుండాపోతే; బ్లాక్ మార్కెటీర్స్ కయినా ఇస్తున్నారు, అందుకు వారికి thanks చెప్పాలని ఇందాక స్పీకర్‌గారు కూడా అన్నారు. ఎందువల్ల అంత దురదృష్టకరమైన అభిప్రాయానికి మనం రావలసివచ్చింది? ఆహార సమస్యా పరిష్కారానికి ప్రాజెక్టులు నిర్మిస్తున్నామన్నారు. ప్రాజెక్టులకు ఖర్చు ఎంత అయినదో చెబుతారేగాని ఆ ప్రాజెక్టుల క్రింద ఎన్ని ఎకరాలు సాగయినదో ఎంతపంట అదనంగా పండిందో చెప్పగలిగేస్థితిలో లేరు మనకు పంట సర్‌ప్లస్‌గానేఉంది అంటారు. అయితే ఇప్పుడు ఉన్నలోపం ఎక్కడ? ఇప్పుడు ఉన్నలోపం డిస్ట్రిబ్యూషనా? డిస్ట్రిబ్యూషన్‌కు ఆహార కార్పొరేషన్ వచ్చింది అది ఇప్పుడు ఏమి చేయబోతున్నది? అందులో వారికి స్వంత అధికారులులేరు. అందులో ఉన్నది మన అధికారులే అక్కడ అయోమయ పరిస్థితిఉంది. ఎవరు ప్రొక్యూర్ చేయాలో తెలియనిస్థితిలో మళ్లీ గవర్నమెంటే సివిల్ సప్లయిస్ వారికి అడిగి వారిచేత చేయిస్తున్నారు. ఇండియాకు ఎంత గతి పట్టిందంటే గత సంవత్సరం

286 కోట్ల రూ॥ పెట్టి ఇతర దేశాలనుండి ఆహార ధాన్యాలు కొనుక్కొన్నాము 18 సం॥ల స్వరాజ్యం తర్వాత ఇంకా విదేశాలనుండి తిండిగింజలు కొనుక్కొని, ఇంకా ఎంతకాలం యీ భిక్షాపాత్రతో తిరుగుతామో అర్ధంకాకుండాఉంది నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు ఫలితం 1966 లో వస్తుంది అన్నారు దానికి డబ్బు ఇచ్చామన్నారు డబ్బు ఇవ్వటమేకాదు అక్కడి జనాన్ని ఉత్సాహ పరిచి ముందుకు కదలించారా? ప్రాజెక్టులకు పెట్టే ఖర్చుతప్ప వాటి క్రింద వచ్చేరిటరన్స్ సంగతి చెప్పకపోవటం ప్రధానమైన ప్లానింగ్ లోపమని మనవి చేస్తున్నాను మనం మన పర్ కాపిటా ఇన్ కమ్ చూస్తే మనం అడుగునవున్నాము మనం పద్నాగోవాళ్లం పర్ కేపిటా కన్సంప్షన్ ఎంత? ఎనిమిది దమ్మిడీలు పర్ కేపిటా ప్రొడక్షన్ ఎంత? 7½% మనం ఎక్కడకు పోయినా ఎక్కడున్నామో తెలియటంలేదు మహారాష్ట్ర, మద్రాసు రాష్ట్రాలకన్నా మనం ప్రొడక్షన్‌లో ఏందుకు తగ్గవలసి వచ్చిందో నాకు అర్ధంకావడంలేదు దీనికిలోపం ఎక్కడుంది? దీనికి కారణం ఇన్ ఫ్లేషను అని చెబుతున్నారు ఇన్ ఫ్లేషన్ ఏవిధంగా వచ్చింది? ఇవాళ మనది లోటుబడ్జెట్ లోటుబడ్జెట్ ఇన్ ఫ్లేషన్‌కు lead చేస్తుంది గత సంవత్సరం సర్ ప్లస్ బడ్జెట్ అయితే యీ సంవత్సరం లోట్ బడ్జెట్ అన్నారు డెఫిషిట్ బడ్జెట్ నోట్లు ముమ్మరంగా వేయటానికి lead చేస్తుంది కేంద్రం వారునోట్లు అచ్చువేసి, అదిచూపించి సర్ ప్లస్ బడ్జెట్ చూపిస్తున్నారు ఇవాళ ఒకవైపు ధరలు పెరుగుతుంటే, మరోవైపు వడ్డీ రేటు పెంచిపారేశారు. కో ఆపరేటివ్, సొసైటీలు తలక్రిందులు అయిపోతున్నాయని నిన్న దశరథ రామిరెడ్డిగారు చెప్పారు. ఇదివరకు వడ్డీరేటు 3% ఉన్నప్పుడు, ఊళ్లలో 12% తక్కువ ఎవరూ అప్పు ఇవ్వలేదు. ఇప్పుడు 6% వడ్డీకి గ్యారంటీగా వచ్చే డబ్బు ఎప్పుడైతే ఉందో, ఇవాళ ఉళ్లో రైతాంగం క్రింద వాడికెవరికైనా loan ఇస్తారా అని అడుగుతున్నాను క్రింది వారికి loan దొరకక; ప్రాణాలు బిగిసిపోయి చస్తున్నారు. రైల్వే చార్జీలుపెంచారు బజారులో వస్తువుల ధరలు పెరిగాయి; అప్పులు తీసుకొందామంటే వడ్డీరేటు పెరిగింది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సామాన్య రైతాంగం మీద 858 రూ॥ల రుణభారం ఉన్నదని రిజర్వు బ్యాంక్ చెబుతున్నది వారు ఆ అప్పు ఎలా తీరుస్తారు? వారు తమ భూమి అమ్ముకొంటేగాని వారి అప్పు తీరదు పిల్లలకైనా పాలు పోద్దామని హైదరాబాదులో అనుకొంటే పాలధరకూడా పెంచారు పెంచటం ఎంతవరకంటే తెగేదాకా పెంచివేయటమే ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్తులు ధరలు పెరిగాయి కాబట్టి జీతాలు పెంచమని అడిగితే, వారి జీతాలు గురించి ఆలోచించటానికి ఒక ఆఫీసర్‌తో కమిటీవేస్తామన్నారు ముగ్గురితో కమిటీ వేయమని వీరుఅంటున్నారు. జనం అప్పులపాలుకావటం, వారు ఏమీ కదలలేనిస్థితి ఏర్పడటం జరిగింది. పొదుపు చేయండని ఉపన్యాసాలు ఇస్తున్నారు మనం పొదుపుచేస్తే, ఆడబ్బు తీసుకుపోయి ఇంకొకరికి మదుపు పెడతారు మదుపువాడికి పొదుపు నాకు, లైఫ్ ఇన్సూరెన్సు గవర్నమెంట్ చేతిలోకి వచ్చిన తర్వాత ఇన్సూరెన్సు ఏజన్సీ ఉళ్లోఉన్న పెద్ద రైతులు తీసుకొని అక్కడి ప్రజలు డబ్బు లేదంటే తాను నోట్‌పై డబ్బు ఇస్తానని చెప్పి, డబ్బు అప్పు ఇచ్చి. ఆ ఇన్సూరెన్సు పాలసీ తాకట్టుపెట్టుకొంటున్నారు. శిస్తులు పెద్దల దగ్గర ఎవరూ వసూలుచేయరు చిన్నవారిదగ్గర వసూలుచేస్తున్నారు. వారిని తన్ని వసూలు చేస్తున్నారని మాకు రిపోర్టులు వస్తున్నాయి ఇవాళ పోయి వసూలుచేయటం, ఎంత ఉంటే అంత, ఏదైతే అది లెక్క ఎంత అంటే తహశీలుదార్ ముందు డబ్బు

ఇవ్వ, తర్వాత లెక్కచూస్తాను అంటాడు రైతులనుండి ఎంత పన్నువసూలుచేయాలో వారికి తెలియదు రైతులకు రశీదులు ఇస్తున్నారంటేలేదు. రైతులస్థితి ఎట్లా ఉన్నదంటే, వారు వేసిన మిర్చి ఇంతవరకు అమ్ముడుపోలేదు వారువేసిన పొగాకు కొన్నవాడులేడు. వారువేసిన బెల్లానికి అమ్ముడు పోయేస్థితిలేదు కమర్షియల్ క్రాప్స్ ఇట్లా దెబ్బతింటే ప్రభుత్వం ఎన్నాళ్లు మాట్లాడకుండా ఊరుకొంటుంది? మన ఇంక్రిమెంట్ ఎక్కడ ఉన్నది అంటే వడ్డీలో ఉన్నది. మనం అప్పుతెచ్చుకున్నటువంటి వాటికి వడ్డీలు చెల్లిస్తున్నాము. ఎన్నివడ్డీలు, వడ్డీలుఅంటున్నారు ఇవ్వక ఎట్లా తప్పుతుంది అంటున్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం మీద ఒత్తిడి చేసినప్పుడు ఏమి జరుగుతున్నది ? ఈ వడ్డీలయొక్క ఫలితం ఏమి అవుతున్నది? ఈ వడ్డీలతో తెచ్చే డబ్బు ఏమిచేస్తున్నారు కొన్నిప్రాజెక్టులకు యిస్తున్నారు. కొన్నిఅప్పులకు యిస్తున్నారు ఈ అప్పులు ఎవరికి యిచ్చారో అడగడానికి వీలు ఉన్నదా ? అడగడానికి వీలులేదు. గవర్నమెంటు అప్పులు తెచ్చుకుంటే ఎంత అప్పు తెచ్చారో చెప్పమని Consitution లో చెపితే మేము ఆ Act పెట్టము అన్నారు అప్పు తెచ్చిన తరువాత ఎవరికి అప్పులు యిస్తున్నారయ్యా అంటే పెద్దరైతాంగానికే యిస్తున్నారు వాళ్ళ దగ్గర అడగమంటే—బ్లాకులకు యిచ్చేశాము మేము ఎట్లా అడుగుతాము. బ్లాకులకువెళ్ళిపోయింది అంటారు ఎట్లా Industries development కు డబ్బు ఎక్కడినుంచి వచ్చినది. అప్పులు తీసుకువస్తున్నాము. ఈ అప్పులు తీసుకువచ్చి ఎవరికి యిస్తున్నాము ? మన చేతులలో లేకుండా ఉండడానికి corporations, industrial corporation, financial corporation, small scale corporation, పుస్తకాలకు corporation ఇంకా R T C అన్నీ Corporations. ఒక్కొక్క దానికి ఒక్కొక్క Corporation 50 Corporations వాళ్ళను అడగడానికి వీలు ఉన్నదా ? అంటే మీకు అధికారం లేదు. మనం వాళ్ళకు డబ్బుయిచ్చాము. బాగానే ఉన్నది వాళ్ళు ఎవరికి అప్పు యిచ్చారో మీకు తెలుసా ? అడగడానికి వీలు లేదు. వాళ్ళు ఎంత యిచ్చారో తెలుసా ? తెలియదు, వాళ్ళు మళ్ళీ యిచ్చారా ? లేదు. ఏమైపోయింది. డబ్బు పోయింది, ఎవరికి పోయింది ? మనకు మాత్రం అప్పు బాధ్యత ఉన్నది అప్పు తెస్తున్న బాధ్యత అసెంబ్లికి ఉన్నది, ఇచ్చిన వాడిని అడిగే బాధ్యత లేదు. ఇక ఎక్కడున్నది అసెంబ్లికి ? ఈ పారిశ్రామిక అభివృద్ధిలో ఏ వస్తువుకు ఎవరు ఎంతెంత tenders యిచ్చారో శాసన సభకుచెప్పడానికి అధికారం లేదు. చెప్పము అన్నారు మాకు జ్ఞాపకం ఉన్నది. అధ్యక్షా, మీరుకూడ ఉన్నప్పుడే చెన్నారెడ్డిగారు చెప్పారు. అప్పులు ఎవరికి యిచ్చారో చెపుతారా అంటే అదిconfidential యివ్వము అన్నారు. ఎవరికి యిస్తున్నారో తెలియదు అన్నమాట. అది వసూలు అయిందా అంటే అది చెప్పలేము అన్నారు. ఇంకా ఏమి జరుగుతుంది యిక్కడ ఇచ్చిన అప్పు రాదు, Department పెద్ద అధికారులు ఉన్నారు. వారే లంచగొండులు. ఇంక ఎవరికి ఏమి చెపుతారు అసలు. కంచే చేనుమేస్తుంటే ఎవరికి చెప్పుకొనేటట్లు ? ఇవ్వాళ Stainless steel గాని ఏదైన వచ్చినది అంటే వాళ్ళంతా యిస్తున్నారు. ఎవరైతే మద్రాసుగవర్నమెంటులో important post లో ఉండకూడదని condemn చేశారో ఆ మనిషి యివ్వాళ ఎక్కడున్నారో తెలుసునా ? Iron quota యివ్వడానికి

అధికారిగా కూర్చుని ఉన్నాడు. ఆయనను condemn చేసినది ఇదివరకు ఒకసారి తిగాదా వచ్చినది వచ్చినప్పుడు ఆయనను mines లో పెడితే mines లో ఉంచడానికి వీలులేదని ఆ order తో పంపిస్తే ఆయనకు అక్కడనుంచి transfer చేసి పారేశారు మళ్ళీ యిప్పుడు ఆయనను ఎక్కడ తీసుకువచ్చి పెట్టారు అంటే — మనం నిన్న అంతా పోట్లాడామే stainless steel ను ఆయన చేతిలో పెట్టారు. ఆయన ధర్మదాతగా అందరికి యిచ్చేస్తున్నాడు అంతకన్న ధర్మదాతలుగా వాళ్ళు తీసుకుంటున్నారు మనకు మాత్రం రాదు. మీరంతాకూడి అడిగారు పరిశ్రమలలో కేంద్ర ప్రభుత్వం మాకేమి యివ్వలేదు అని పోట్లాడుతున్నాము సంతోషమే Steel plant విషయం మన ప్రభుత్వం గట్టిగా నిలబడి పోట్లాడుతున్నది నేను ఆ విషయంలో అభినందిస్తాను. కాని steel plant ఒకటేకాదు మనకు కావలసింది Employment కోసమని అడుగుతున్నాము. Employment లో ఏమి చేస్తున్నది? Central Government industries యిక్కడ ఉన్నాయి. ఆ industries లో తప్పకుండా ఆంధ్రులను వేయాలని ఉన్నది అది regional basis కాదు లేకపోతే పెరొక్వియల్ కాదు. employment వీళ్ళకుకూడ create చేశారు కనుక వీళ్ళకుకూడ యివ్వాలి గాని ఎవరిని వేస్తున్నారు? ఆ కూర్చున్న అధికారి ఎవరినో పంపిస్తున్నాడు ఆంధ్రులను కాకుండా వాళ్ళువచ్చి జాగ్రత్తగా పేరు సంపాదించుకుంటున్నారు ఒకవేళ వేసినా వాళ్ళు ఏమి అవుతున్నారయ్యా అంటే —వాళ్ళందరు work charged క్రింద ఉంటున్నారు ఒక్కడికి యింతవరకు Permanent లేదు regularization లేదు. ఏమి లేదు అంటూనే ఉన్నారు. ఎప్పుడు పడితే అప్పుడు తీసివేసేటట్లు కనుక మీరు employment యిచ్చారా, industries యిచ్చారా? ఏది యిచ్చారు? Country ఎట్లా develop అవుతుంది? దాని కోసం ప్రభుత్వం ఏమైన చేస్తున్నదా? కేంద్రం ఏ మన్నా దానికి చెబుతుందా అంటేలేదు రూ 7,87,00,000లు పారిశ్రామికాభివృద్ధికి ఖర్చు చేశామని capital దీనిలో ఉన్నది చాల సంతోషమే ఈ రెండింటిని కలిపినప్పుడు ఎంత ఖర్చు చేసినది ఏమైనా మనకు అవుపడుతున్నదా? ఏమైన industrial development ఉన్నదా? industry అంటే మనకు అర్థం ఏమిటంటే — అప్పులు యివ్వడమే industry తప్పితే అసలు industry ఏమి అవుపడడం లేదు, ఇంకా unemployment దీనిలో ఇంక education సంగతి ఎట్లా ఉన్నది అంటే 4th University 3rd Plan లో పెడతాము అని చెప్పారు మన చేతికి యిస్తే వస్తుందిగదా అని సంతోషించాము 3rd Plan అయిపోతున్నది ఎందువల్లనో దీనిలో 4th University సంగతేలేదు. ఏమైనది? మనం Plan ఎందుకు వేస్తున్నాము. నిన్న వేసినది యివ్వాళమరచిపోవడానికి, యివ్వాళవేసినది రేపుమరచిపోవడానికి. ఎందువల్ల 4th University కోసం గవర్నమెంటు ప్రయత్నించలేదు? వాళ్ళు అడిగితే ఏమైనా జవాబుచెప్పారా? మేము ఏమి జవాబు చెప్పము అన్నారు అయ్యా, డబ్బే లేదుటగదా అంటున్నారు ఎట్లా యిదంతా? ఎవరు చేస్తారు యిదంతా? ప్రభుత్వం ఎందుకు చేయలేదు అసలు ప్రభుత్వానికి శ్రద్ధ ఉన్నదా? ఇకపోతే విద్యావిధానం బ్రతుకు ఎట్లా బయట పడ్డది? శాసనసభ purview లో మన విద్యా విధానం ఎంత వరకు ఉన్నది? క్రింది education అంతా పంచాయతీ సమితులకు transfer చేశాము పై విద్య వచ్చేటప్పటికి కేంద్ర ప్రభుత్వం మళ్ళా వచ్చి కూర్చుంటున్నది. Education

circumvent చేసి subject మా చేతిలో ఉంచుకుంటాము అంటున్నారు ఇది Higher education, college గాని మా చేతిలో ఉంచే అది కాన్త సెంటరుకు పోతే elementary education క్రింద వాళ్ళకు పోతే అసలు మీరు policy నిర్ణయించేది ఎక్కడ ఉన్నది? కనుక education శాఖ, agriculture శాఖ, industries శాఖ, irrigation శాఖ ఇంక శాసనసభకు మిగిలింది ఏమిటి? ఏమి లేదు Education తీసుకుపోతున్నారు దీనికి ఏమి చేస్తారు? పుస్తకాలు యిస్తాము అన్నారు చాల సంతోషమైన విషయం కాని పుస్తకాలు అంటున్నారు? ఇది వరకు బజారులో కొంటే సరాసరి ధరకు దొరికేవి ఇప్పుడు వాడిని యిక్కడికి వ్రాసుకోమన్నారు. ఇక్కడికి వ్రాసుకోమంటే ఎప్పుడూ రాదు పంపిస్తావా వి పి చార్జి అంతా అయ్యే టప్పటికి 2½ రు లు అవుతుంది. రు 1-12-0 పుస్తకం 2½ రు లకు వస్తుంది. అది ఎప్పటికి వస్తుందో తెలియదు షావుకార్లకు యివ్వరు, వీళ్ళు దుకాణాలు పెట్టారు. Block development లో అసలు అక్కరలేదు ఎవరికి కావాలి ఈ పుస్తకాలన్నీ దుకాణం పెట్టుకోడానికి కూర్చున్నారయ్యా, నేను Block Development Officer ను అయితే, మీరు అమ్మమంటారా? మీ గవర్నమెంటు అమ్మమంటే చూసుకోమని చెపుతున్నారు అది అక్కడ అయిపోయింది. ఇంకపోతే higher education మన చేతిలో లేదు ఇంక నిరుద్యోగం. నిరుద్యోగం 5 సంవత్సరాలలో 3,30,000 pounds చేశారు అంటే 10% కన్నా కూడ సంవత్సరానికి 3 లక్షల మంది exchange లో register చేసుకుంటే ఉద్యోగం యిస్తున్నది ఎంత మందికి అంటే—30 మందికి 10% కు మనం ఉద్యోగం యిచ్చేటట్లయితే లక్కసు నిరుద్యోగులంతా బజారులలో తిరిగి అల్లరి చేస్తున్నారు అని భయపడితే, భయపడక మీరేమి చేస్తారు, నేను ఏమి చేస్తాను. Employment creation ఎందుకు కావడం లేదు ఆ employment లో ఉన్నవాడికి రేపు సాయంత్రం వరకు ఉద్యోగంలో ఉంటానని నమ్మకం లేదు చేరనివాడు, చేరినవాడు రెండూ ఒకటే అవుతున్నాడు సాయంత్రానికల్లా. కనుక guarantee of employment లేకుండా employment కు security లేకుండా ఈ రెండు ఉన్నన్నాళ్ళు ప్రభుత్వం నడవదు అసంభవం అవుతుంది తరువాత నిర్మాణాలు కడుతున్నారు. నిర్మాణాలు కడుతూ ఉంటే బీటలు బారిపోతున్నాయి నాగార్జున వంతెన సంగతి మీకు తెలుసు. అక్కడ పడిపోయింది. పడిపోయింది ఏమైనదో మనకు తెలియదు. September లో అది పడిపోయింది. యింతవరకు బైట తేలలేదు దక్షిణాదిలో ధనుష్కోటి దగ్గర తుఫాను వచ్చింది. దురదృష్టవశాత్తు మనకు గాలివాన అయితే వాళ్ళకు తుఫాను వచ్చింది. అది పడిపోయింది పడిపోయింది ఎంత పెద్దదో మీకు తెలుసు అది సముద్రంలో కట్టాలి సముద్రంలో కట్టేది మొన్న ఒకటవ తారీఖున రవాణా అంతా నడచిపోతున్నది డిసెంబరులో పడిపోయినటువంటి దానిని మార్చి 15 కు ప్రయాణ సౌకర్యాలు కలిగించారు. మనది సెప్టెంబరులో పడిపోయింది. ఏమి చేయాలనో యింకా తెలియలేదు. మన efficiency ఎక్కడ ఉన్నది? కమిటీ వేశాము అన్నారు కమిటీ ఎందుకు? నెట్టి పారేయడానికా? మళ్ళీ కట్టాలి అనేటట్లయితే వర్షాకాలానికి ఉపయోగ పడుతుందా? అక్కరలేదు అనుకుంటారా? అక్కరలేదు అనుకుంటే బాధ లేదు. కావాలి అనుకుంటే మీరు ఎట్లా కడతారు. ప్రభుత్వం

నుంచి దానికి ఏమి చేతకాదు మేము ఏమి చేస్తాము, కమిటీకి ఒప్ప జెప్పాము, దేవుడికి దండం పెడుతున్నాము, ప్రాజెక్టులకు ఖర్చు ఎక్కువ చేస్తున్నారు అని విశ్వనాధంగారు చెప్పారు దానికి scrutiny ఉన్నదా అని అడుగుతున్నాను. నేను అడిగేది ఒకటే దానికి control అంటూ ఉందా? Public Accounts committee, Estimates Committee reports ఖాతరు చేస్తున్నారా? మన్నిస్తున్నారా? ఏమి లేదు త్రోసి పారేస్తున్నారు మీరు ఖర్చు పెట్టేవాటికి మొదలు లేదు కనక యింక మిగిలింది ఎక్కడ ఉన్నది? కనుక control అనేది ఎక్కడా లేదు ఇంక పోతే రైల్వే జోను, మన ప్రభుత్వం చేసినటువంటి పెద్ద పొరపాటు ఏమిటంటే—బందరు బెజవాడ line broad guage చేశారు. అది చేయకుండా అరికట్టవలసి యున్నది దాని యొక్క ఫలితం యివ్వాళ అనుభవించాము అని మనవి చేస్తున్నాను అది ఎప్పుడైతే అయిందో iron ore అంతా బందరుకు విశాఖపట్టణానికి కాకినాడకు export అయ్యేది అంతా ఆగిపోయింది Next మద్రాసుకు పోవాలి. మద్రాసుకు పోయేటప్పటికి యివ్వాళ point ఏమిటి? మద్రాసులో ఉన్నటువంటి economy దెబ్బతిని పోతుంది. కనుక ఆ transport ఉంటేనే బ్రతుకుతాము లేకపోతే లేదు అని వాళ్ళు చెపుతున్నారు. Transport లేదు అంటున్నాము బందరురేవు ఎగిరిపోయింది బందరురేవులో ఎక్కడా యినుములేదు. కార్లలో వచ్చేది మాత్రమే వస్తుంది Railway అంతా పోయింది దానికోసం అవతల వేస్తున్నారు ఆ రోజు ఎందుకు పోట్లాడలేదు ఎందుకు శ్రద్ధ వహించలేదు ఆ రోజు శ్రద్ధ వహించక యివ్వాళ అంటే ఏమి లాభం? ఆ రోజు అడగాలి గాని పెళ్ళి అయిన రోజు అడగాలి గాని బిడ్డ పుట్టిన రోజున ఆడపిల్ల పుట్టిందని బాధపడితే ఏమి లాభం ఉన్నదనే పద్ధతిలో యిది కూడ అవుపడుతున్నది. ఆరోజున మీరు అడగలేదు అందుచేత యిది పోయింది ఇవ్వాళ మొత్తుకుంటే వస్తుందా? కనుక railway zone లేదు, ఆ తరువాత వాల్తేరు లేదు. వాల్తేరు ఎందుకు లేదు వాల్తేరు ఉండేటట్లయితే అక్కడ ఉంటేటటువంటి developments మళ్ళీ వస్తాయేమో! వాల్తేరు issue మీద వాల్తేరు కలిపితే ఆంధ్ర అనుకుంటారని కేంద్ర ప్రభుత్వానికి చెపుతున్నాను. Language issue మీద తగాదా వచ్చిన రోజున మీ సరిహద్దు గీతలు ఏవి ఆపవు. మొన్న ఏమి చేశారు? దురదృష్ట సంఘటన రాకుండా చూసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. South Eastern Railway లో ఉంటే అక్కడ నుంచి వారు control చేస్తారట. ఇక్కడ మద్రాసులో ఉంటే వీరు ఈ line control చేస్తారట. ఏమి అయిందో మన అందరికీ తెలుసు. అది ఊరికే imagination అర్థం లేదు. రైలులో వాడే భయపడి చూస్తూ ఉంటాడు. ఏందుకు భయం? ప్రాంతీయంగా ఏర్పడ్డాము. ఈ units ఉన్నాయి. అరవిందఘోష్ చెప్పాడు. Diversity లో unity ఉంటుందిగాని uniformity లో unity ఎప్పుడూ ఉండదని ఆయన చెప్పాడు. అది మాత్రం ఎప్పుడూ జ్ఞాపకం ఉంచుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. Diversity లో unity కావాలి అంటున్నారు Uniformity లో unity కావాలి. కొట్లాడు తున్నారు. Diversity నీవు ఒప్పుకొనేటప్పటికి unity వ్యవహారం వచ్చేసింది. అందువల్ల దానిమీద ఆలోచించాల్సినది. ఈ రైల్వేలది అట్లాగే ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

రైల్వే బ్రిడ్జి విషయం నేను మనవిచేశాను. ఆ విషయమై మీరు బాగా చెప్పారు. నేను అంతకంటె ఎక్కువగా చెప్పవలసిన అవసరంలేదు చాల క్లియర్ పాయింట్ చెప్పారు. బేస్ ఏమిటి, దొంగ నాటకం ఎక్కడ వున్నది, పొలిటికల్ గేమ్ ఎక్కడ వుంది చెప్పారు నేను అంతకంటే ఎక్కువ చెప్పగలనని అనుకోవడంలేదు దాని కోసం మనం చేస్తున్న ప్రయత్నం ఏమిటి? అదేమీ లేదు. అసలు విషయం చెబు తాను మొట్టమొదట రైల్వే బ్రిడ్జి వేస్తాం అన్నరోజున, మన మంత్రులు అక్కడ కూర్చున్నప్పుడు 'మీరు డబ్బు యిస్తారా?' అంటే మాట్లాడలేదు మీరు ఆదిమరచి పోగూడదు ఆ రోజున అన్నట్లయితే యిప్పుడు యీ స్థితి వచ్చి వుండేది కాదు. ఆ రోజున ఎప్పుడైతే వీరికి యింటరెస్టు లేదు అనుకున్నారో, అప్పుడు వారికి కావల సిన గీతలు గీచిన తరువాత, ప్రెషర్ వచ్చిన తరువాత 50 లక్షలు యిస్తాము, 60 లక్షలు యిస్తాము అన్నారు కోటి అన్నారు, బేరాలు పెట్టారు అదంతా అయిపో తున్నది ఇంతలో టి టి కె గారు వచ్చారు వారికిది యిక్కడ రావడం ఇష్టం లేదు రానిచోటునుండి ఎట్లా సంపాదించగలం మనం? ఇది రాకపోతే ఎట్లా అవు తుంది? బేరేజ్ మొన్ననే తీసుకొచ్చాము. మీరు లెక్కలు చూస్తే తెలుస్తుంది, 26 దెబ్బలు తగిలివున్నాయి మూడుమాత్రం కంటికి అగుపడుతున్నవి ఆనకట్ట పరిస్థితి ఏ విధంగా వున్నది? అది పోతే తరువాత చూద్దాం అనుకుంటున్నారు. దానికిగాను ఎందుకని ఆలోచించడంలేదు? స్పీచ్ అంతా చదివాము వారు అనేది రిపోర్టురావాలి అని అసలు మీకు అభిప్రాయం వుందా? అసలు కొశ్చెన్ ధవళేశ్వరంవద్దకట్టాలా, పోలవరంవద్ద కట్టాలా అనేది తప్ప, బేరేజ్ కట్టడం అనేది వుండనేవున్నదిగదా. అందువలన, అసలు మీరు ఎందుకు వ్రాయలేదు? ఆ విషయం ఆలోచించాలి

ఇంక ప్రజాస్వామ్యం అంటున్నారు, మునిసిపల్ ఎలక్షన్సు రద్దుచేసిపారేశారు మొట్టమొదట ఇప్పుడు మునిసిపాలిటీస్ ఏమీ లేవు పంచాయితీరాజ్‌లో అధికారం ఎవరి చేతిలో వుంది? ఆ మూలసౌధంబులో, సెక్రెటేరియట్‌లో వున్నది. అక్కడ ఏదయినా మాట్లాడితే సెక్రెటేరియట్‌నుండి ఆర్డర్ రాలేదు అంటారు. మనకు యింతంత పుస్తకాలు యిస్తున్నారు. అవి చదివి నిజమే అనుకుంటాము, కాదు. వాటికి వ్యాఖ్యానం వేరే వున్నది, పొమ్మంటారు ఎవరిచేతిలో వుంది అధికారం? పోనీ కాంగ్రెసులో వచ్చినవారినే వుండమనండి. వారిచేతిలోనూ అధికారం లేదు. మొత్తంమీద బాలనాగమ్మ కథలో చిలక తలలో ప్రాణం వున్నట్లుగా మన సెక్రెటేరి యట్‌లో వున్నది అటువంటప్పుడు ఎన్నాళ్ళు యీ డెమోక్రసీ నడుస్తుంది? పంచాయితీరాజ్, హైకోర్టు మరొకవైపున వున్నది మొత్తం యిది మూడురకాలుగా వున్నది. శాసనసభ గతి ఏమి అవుతుంది, మొన్న తగాదా వచ్చినప్పుడు హైకోర్టు జడ్జిమెంటు యిచ్చింది. మీకు ఏమీ అధికారం లేదు. ఎప్పుడుపడితే అప్పుడు మిమ్మల్లను ఆడించవచ్చు అంటున్నారు. ఇక్కడ గవర్నమెంటు ఏమి అంటున్నది. మీరు చెప్పింది ఏమీ అక్కరలేదు, మేము వినక్కరలేదు. మేమే నడుపుతాం అంటు న్నారు సెంట్రల్ గవర్నమెంటు ఏమి అంటున్నది? ఉన్న అధికారా లన్నింటిని తీసుకుపోతున్నది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తున్నది? ఉన్న అధికారా లన్నింటిని డీసెంట్రలైజ్ చేస్తున్నది, ఇంకోవైపునుండి గవర్నమెంటు చేతిలో పెట్టుకుంటున్నది. అందుచేత, మొత్తంమీద, చివరకు మన బ్రతుకంతా సెక్రెటేరియట్‌లో వుంటున్నది.

బ్యూరాక్రసీ చేతిలోకి పోతున్నది దానిని పట్టుకుని మనం నడుస్తున్నాం 'మీరు తొందరగా నడవరేమిటి ?' అంటే మమ్మల్ని ఏమి చేయమంటారు? కాగితాలు రావడం లేదు అంటున్నారు చివరికి, సెక్రెటరీస్‌ను తిదుతున్నాం ఎందుకు యీ ఇన్ ఎఫిషియన్సీ వస్తున్నది; యీ అసమర్థత వస్తున్నది ? ప్రజల మనోభావాన్ని మరచి పోవడంవలన వస్తున్నది ప్రజల మనోభావాన్ని మరచిపోతే మేము ఎలక్షన్సులో గెలుస్తున్నాం అనవద్దు మహాప్రభావా, ఒక్కరోజునే రావణాసురుడు పోలేదండి రావణాసురుడు పోయేప్పటికి చాలారోజులు పట్టింది ఇంగ్లీషు గవర్నమెంటు సాయంత్రానికిపోయిందా, అడ్మినిస్ట్రేషన్ మారాలంటే సాయంత్రానికి మారుతుందా ? కేరళ ప్రభుత్వం పరిస్థితులు ఒక్కరోజునే యీవిధంగా వచ్చాయా ? పంజాబ్ గవర్నమెంటులో కైరాన్ పోయిన తరువాత, ఆ రోజున బాగానేవుందనుకున్నారు, యీ రోజున ఎట్లా వున్నది ? అటువంటి పరిస్థితులు రావాలని మేము కోరడంలేదండి అట్టడుగున వున్నవాడు ఏమైనాడు ? అనేది ఆత్మీయంగా అనుకోగలిగిన పరిస్థితి తీసుకురండి దాని కొరకు మీరు ఆలోచిస్తున్నది ఏమిటి, అని అడుగుతున్నాను

ఇక, ఉద్యోగాల సంపకం జీతాలు పెంచమంటే తప్పు అంటున్నారు. ఇప్పుడు కమిషను వేస్తామంటున్నారు సెంట్రల్ గవర్నమెంటులో రోజుకు ఒకటి వస్తుంది, మేము పది రూపాయలు పెంచామని మీరూ పెంచక తప్పదు అసలు ధరలు పెంచడమెందుకు ? పన్నులు పెంచడమెందుకు? ఇన్‌ఫ్లేషను పెంచడమెందుకు ? నోట్లు పెంచడమెందుకు ? జనం అడిగితే రెండు రూపాయలు యిస్తామనడం ఎందుకు ? ధరలు పెరుగుతుంటే అతను అడగక ఏమిచేస్తాడు ? ఎందుకు అడుగుతావు? అంటే అతను అడగక ఏమిచేస్తాడు ? ఇకపోతే గృహవసతి విషయమున్నది మీరు ఇందాక చెప్పారు. ఇదివరకటికంటే ఎక్కువ యిచ్చారు అయితే యీ గృహాలు ఎవరికి కడుతున్నారు ? బిల్డింగ్సు అన్ని బస్తీలలో కడుతున్నారు కో ఆపరేటివ్ సొసైటీలపేర కడుతున్నారు ఎవరికి యిస్తున్నారు ? ఇదివరకు వున్న ఇళ్లు చాలక, అద్దెకు యివ్వాలనుకునేవాడికి కావలసిన డబ్బు ప్రొవైడ్ చేస్తున్నారుగాని మాలపల్లెలో మాదిగపల్లెలో బీదజనానికి ఇళ్లు కావాలంటే వారికిమాత్రం ఏమీలేదు 26 లక్షల రూపాయలు యిచ్చారంటే సంతోషిస్తున్నాం ఈ 26 లక్షలు దేనికి వస్తుంది ? మొత్తం లెక్కలు చూస్తే, హౌస్ బిల్డింగు కో ఆపరేటివ్ సొసైటీలకు సంబంధించి చూస్తె దాదాపు కోటి రూపాయలు వున్నది కోటి రూపాయలు అక్కడ ఎందుకు యిచ్చారు? ఇక్కడమాత్రం 26 లక్షలు యిచ్చామంటున్నారు చివరకు, గత సంవత్సరం యీ 26 లక్షలుకూడా ఖర్చుకాలేదు అంటున్నారు. ఎందుకు ఖర్చు కాలేదు ? అంటే ప్రెలిమినరీస్ రాలేదట వీరి విషయంలోమాత్రం ప్రెలిమినరీస్‌మాత్రంరావు, పెద్దవారి ఇళ్ళకు? అసలు ప్రెలిమినరీస్ అక్కరలేదు ఆవిధంగా ఆక్యుపైచేస్తే మనం ఏమి చేశాము ? మన యం యల్. ఏ క్వార్టర్సు ఎదురుగానే ఒక పెద్ద కోట కట్టారు పసపర్తి రాజుగారి కోట. అది ఎవరిది అంటే, ఆక్యుపై చేశారా ? అంటే ఆరు సంవత్సరాలైంది యింతవరకు తేలలేదు విచారిస్తున్నారు కాని ఆయన కడ్తేస్తున్నాడు మీరు పెద్దవాళ్ల విషయంలో మాత్రం ప్రభుత్వం అడ్డంరాదు. దానికి గవర్నమెంటు లేదు. చిన్నవాడు కట్టాలంటే మాత్రం ప్రెలిమినరీస్ రావాలి అవెప్పటికీ రావు పెద్దవాడికి యివేమీ అక్కరలేదు లో ఇన్ కం హౌసింగ్ స్కీము అన్నారు.

ఎవరండీ? లో ఇన్ కం క్రిందకు వచ్చేది ఎవరు? 250 వచ్చేవాడు లేడు. 450 వాడులేడు ఇంకా క్రిందివాడు లేడు ఎవరికియిదంతా వెడుతున్నదో తెలియదు ఇవొక బోర్డు. ఖాదీ బోర్డు మాదిరిగా యిదొక బోర్డు ధర ఎవరు నిర్ణయిస్తారు? వీరే నిర్ణయిస్తారు తీసుకునేది ఎవరు? వీరే. ఎవరు పంచుకుంటారు? వీరే పంచుకుంటారు ఇక ఎట్లా పంచమంటారు? అని వారు నిన్న అడిగారు మొదట యీక్వల్ క్వాలిఫికేషన్ వున్నవారు ఎవరెవరో ఒక లిస్టు తయారుచేయండి. ఈక్వల్ క్వాలిఫికేషన్స్ వుండడంవలనఎవరికి యివ్వాలనే ప్రశ్నలేదు అక్కడ లాటరీ పెట్టండి ఎవరికైనా వీరిలోనుండే వస్తుంది. అప్పుడు వారి కెందుకు యిచ్చారనే ప్రశ్న రాదు. ఇంకొకడికి కోపం రాదు. అది చేస్తారా, చేయండి. ఆ విధంగా చేయండని నేను మనవిజేస్తున్నాను.

ఇంక ఎసెట్స్ అండ్ లయబిలిటీస్ విషయమున్నది. 14 సంవత్సరాలు అయింది యింత ఇంతవరకు యివి తేలలేదు ఇతర రాష్ట్రాలకు మనం ఎంత యివ్వకోవాలి, వారు మనకు ఎంత యివ్వకోవాలి? అనే లెక్క తేలలేదు. ఇంక ఎప్పటికి తేలతాయి? మూడు సంవత్సరాలు తేలకపోతే ఆంధ్రరాష్ట్రంలో మురిగి పోయింది మూడు సంవత్సరాలు తేలకపోతే విశాలాంధ్రలో మురిగిపోయింది. ఒకదాని విషయంలో రాష్ట్రపతికి వ్రాశాము అన్నారు. అదిమాత్రం బ్రతికి వుంటుంది అన్నారు ఆ కాగితం అట్లానే వుంటుంది మనం యిల్లానేవుంటాము లెక్కలు తేలక ఎన్ని లారీలు పోయాయో పబ్లిక్ అకౌంట్స్ కమిటీలో అడిగితే 'ఆ గవర్నమెంటులో పోయింది, అంటారు అసలు లెక్కలు వున్నాయో, లేవో తెలియదు ఆర్ టి సి మనం వారికి హాండోవర్ చేశారు డబ్బు ఎవరు యిస్తున్నాము, మనమెయిస్తున్నాం ఎంత యిచ్చారు? ఆ లెక్కలు తేలలేదు. మీరు ఎంత యిచ్చారు? అంటే ఆ లెక్కలు యింకా తేలలేదు. ఎలక్ట్రిసిటి బోర్డు వుంది. దానికి ఎంత డబ్బు యిచ్చారు? ఇంకా తేలలేదు ఎకౌంట్స్ ఏమైపోయినవి? ఆడిటర్ పట్టుకున్నాడండి. ఆడిటర్ పట్టుకుంటే ఏమి చేయవలసి వచ్చింది? 'అబ్బాయ్, ఎక్సతో ప్రారంభించు, ఎంతయితే అంత అవుతుంది, తర్వాత చూసుకుందాము' అన్నారు ఈ విధంగా ఎన్ని కోట్ల రూపాయిలు మనం సెంటర్ నుండి అప్పుతీసుకు వస్తున్నామో తెలియకుండా, క్రిందివాడికి సౌకర్యం లేకుండా, పై వాడికి ఉపయోగంలేకుండా, యింకొక వర్గాన్ని మనం తయారుజేస్తున్నాం. పెత్తం దార్లు బయల్దేరారు. ఇడివరకు ఫ్యూడల్స్ లేరు. ఇప్పుడు కొత్తగా వచ్చేశారు. పెత్తందార్లు వచ్చారు. వీరంతా కాంగ్రెసు అభిమానులైతే నాకు అభ్యంతరం లేదు. వారు కాంగ్రెసు అభిమానులు కారు. వారు తమ స్వంత పనులకోసం కాంగ్రెసును ఉపయోగించుకుంటున్నారు దానికి మీరు స్టేటస్ తీసుకొచ్చినప్పుడు యింక జాతీయోద్యమమే పోతుంది మనం పోతున్నాం. ఈ పరిస్థితులలో ప్రభుత్వం చేయ గలిగినదేమిటో ఆలోచించవలసినదిగా కోరుతున్నాను. 'మేము ఏమీ చేయలేదా?' అంటే, ఏమీ చేయకపోతే అసలు మీరు ఎక్కడకువెడతారు? మునిసిపాలిటీకి స్పెషల్ ఆఫీసర్ వస్తే, ఆయన పని ఆయన చేయకుండా వూరుకుంటాడా? ఎవరికోసం చేస్తాడు? అది కాదు క్వొశ్చన్ 'మా వెంట బలం లేదా? అంటే-మీ వెంట బలం లేదని చెప్పడంలేదు. అది మీ పుణ్యం కాదు. మీ వెంట యిదివరకు దేశ

భక్తులు, ఎంతో మహత్తరమైన త్యాగాలు చేసినవారి అక్కౌంటు మీరు ఎంత ఎక్స్ట్రావెగెంట్‌గా ఖర్చుచేసినా తరగనంతగా వున్నది. ఆ విషయం గుర్తు చేసుకోండి ఆ త్యాగాలు పోవు ఆ త్యాగాలను మించిన త్యాగాలు చేసినవారే మిమ్మల్ని కొట్టగలరు. అందువలన ఆ స్పృహ వచ్చేంతవరకు యీ విధంగా జరుగుతూనే వుంటుంది జవహర్లాల్ నెహూృగారు పోయిన తర్వాత మనకు చాలా నిరాశ వచ్చింది అయన స్పిరిట్ మనలో వుండనే వున్నది కాని, ఒకచోట మాత్రం వుండడం లేదు. బీదవాడు, క్రిందివాడు వచ్చినప్పుడు మాత్రం వుండడం లేదు అందుచేత, యీ దేశం ఎవరిది ? అని ఆలోచిస్తే, దేశంలోకి ఎవడు వచ్చినా రక్షించుకోవలసిన బాధ్యత మనదే ఈ రక్షణ ఏ విధంగా చేస్తాం అంటే సైన్యంతోనా అంటే, సైన్యం వుంటుంది అంతకంటే ప్రధానమైనది క్రింది జనం యీ భూమి నాది, అని కాగిలించుకుని వున్నవాడు యీ పూమనాది, యీ దేశం నాది, యీ భూమి నాది అని దేశాన్ని రక్షించుకుంటాడు క్రిందివాడే రక్షించాలి పైవాడు సమయం వచ్చినప్పుడు పరుగెత్తుతాడు. అందువలన క్రిందివాడిని మరచిపోవడానికి వీలులేదు కాని, పరిస్థితి ఏ విధంగా వున్నదంటే — ' లా వొక్కింతయు లేదు
ధైర్యము విలోలంబయ్యె
ప్రాణంబుల్ రావుల్‌దప్పె .
నీవేతప్ప నితఃపరంబెరుగ

అని దణ్ణంపెట్టే స్థితిలో జనం వున్నారు ఆ స్థితినుండి ప్రభుత్వం జనాన్ని రక్షిస్తే బాగుంటుంది థాంక్స్

శ్రీ జి. వెంకటేశ్వర్లు (జగ్గయ్యపేట్) — అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటును నేను హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తున్నాను గత సంవత్సరం కేంద్రప్రభుత్వం ద్వారా 29,533 మందికి ఉద్యోగాలు లభించాయి ఈ సంవత్సరం 37,377 మందికి యివ్వడానికి నిర్ణయించుకున్నారు పోతే, యీ సంవత్సరం గత సంవత్సరం కంటె 9 వేల 44 మందికి అధికంగా యివ్వడానికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకున్నదన్నమాట ప్రాజెక్టుల విషయంలో-పని వేగంగా సాగించుటకు నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుకు 9 కోట్ల రూపాయలు, ఆ ప్రాంతం అభివృద్ధికి ఒకకోటి అయిదువేల రూపాయలు, తుంగభద్ర కాలవకు ఒకకోటి 73 లక్షల రూపాయలు, శ్రీశైలం విద్యుచ్ఛక్తి ప్రాజెక్టుకు 4 కోట్ల రూపాయలు, ఎగువ శీలేరు ధర్మల్ పథకం మొదటి దశకు ఒక కోటి రూపాయలు కొత్తగూడెం ధర్మల్ పథకం మొదటి దశకు 2 కోట్ల 40 లక్షల రూపాయలు—మొత్తం 19 కోట్ల 18 లక్షల రూపాయలు కేటాయించడం అదృష్టం ఇందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను కాని నందిగామ, జగ్గయ్యపేట తాలూకాలవంటి మెట్టప్రాంతాలకు అన్నిటికీ సబ్సిడీ బావులు రైతాంగానికి ఎక్కువగా యివ్వాలి. సబ్సిడీ బావులు అధికంగా యిచ్చినట్లయితే రైతాంగం అధికపంటలు పండించి ప్రజలకు అందించడానికి వీలుగా వుంటుంది ప్రతి గ్రామానికి విద్యుచ్ఛక్తి త్వరితంగా అందించే ఏర్పాటు చేస్తే విద్యుచ్ఛక్తిద్వారా బావులలోని నీరుతీసుకొని సంవత్సరానికి రెండు పంటలు పండించడానికికూడ వీలుగా వుంటుంది హరిజనుల ఇండ్లస్థలాలకోసం ప్రభుత్వంవారు గత సంవత్సరం 20 లక్షల రూపాయలు కేటాయించారు యీ సంవత్సరం 30 లక్షల రూపాయలు

కేటాయించారు కాని, గిరిజనుల విషయం ఏమాత్రంకూడ ఆలోచించలేదు గిరిజనులు చాల వెనుకబడివున్నారు ఢేబర్ కమిటీ రిపోర్టు వున్నది దానినిగురించి పరిశీలించలేదు ఆ రిపోర్టుచూచి ఏ సూచనలు అమలుచేస్తే గిరిజనులు త్వరితంగా ముందుకుపోగలుగుతారో అవి అమలు చేయాలి వీరి ఇండ్ల స్థలాలకోసం బడ్జటులో 6 లక్షల రూపాయలు కేటాయించి, ఒక్కొక్క సంవత్సరానికి 6 లక్షలరు చొప్పున యిచ్చి, ఇళ్లు కట్టుకోడానికికూడ జిల్లాకు ఒక లక్ష రూపాయలు కేటాయించినట్లయితే ప్రణాళికలో ప్రతి సంవత్సరం యీ మొత్తాలు పెంచుతుంటే అభివృద్ధి తేవడానికి వీలు కలుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను జిల్లా పరిషత్తులలో, సమితులలో ప్రభుత్వంవారు హరిజనులకు 15 పర్సంటు డబ్బు ఖర్చు చేస్తున్నారు గిరిజనులకుకూడ 3 పర్సంటు ఖర్చు చేయాలని జి ఓ వుంది అది పంచాయతి సమితులలోగాని జిల్లా, పరిషత్తులలోగాని సక్రమంగా అమలు జరగడంలేదు సక్రమంగా అమలు జరపడానికి ప్రభుత్వం ఆదేశాలు పంపించవలసిందని తమద్వారా కోరుతున్నాను ఖాదీ బోర్డుకు ప్రతి సంవత్సరం ఒక కోటి 50 లక్షల రూపాయలు ప్రభుత్వంవారు కేటాయిస్తున్నారు అందులో హరిజనులకు 15 పర్సంటు, గిరిజనులకు 3 పర్సంటు యిచ్చినట్లయితే వారు పరిశ్రమలు పెట్టుకొని అభివృద్ధి చెందడానికి వీలుకలుగుతుంది హరిజనులకు, గిరిజనులకుకూడ మెట్ట ప్రాంతాలలో రెండు ఎకరాలు కలిగినవారికి సబ్సిడీ బావి యిస్తూ, ఉచితంగా వేయి రూపాయలు కేటాయిస్తే ఎక్కువగా పంట పండించి తమ కుటుంబాలను పోషించుకోడానికి వీలుంటుంది రైతాంగానికి మూడు ఎకరాలుంటేనే సబ్సిడీ బావి యిస్తున్నారు, 750 రు లు యిస్తున్నారు హరిజనులకు గిరిజనులకు రెండెకరాలు, ఒకటిన్నర ఎకరాలు వున్నవారికికూడ సబ్సిడీ బావి యిచ్చి, వేయి రూపాయలు ఉచితంగా యిచ్చే ఏర్పాటు చేయవలసిందని కోరుతున్నాను నాలుగవ ప్రణాళికలో ప్రభుత్వంవారు మేనేజిమెంటు హాస్టల్సును సంవత్సరానికి వంద చొప్పున తీసుకోడానికి నిర్ణయించారు ప్రభుత్వం వారు తీసుకొని నడిపిస్తే మాకు అభ్యంతరం లేదు 64-65 సంవత్సరంలో కొత్త హాస్టల్సుకు రికగ్నిషను యివ్వకూడదని 17-11-64 లో ఎం. ఎస్ నం 3074 జి ఓ జారీచేసింది ప్రభుత్వంవారు జూన్ అఖరివారంలో అటువంటి జి. ఓ యిస్తే ఫరవాలేదు కాని 5-6 మాసాలు మేనేజిమెంటువారు కొత్త హాస్టలు నడిపించినతరువాత రికగ్నిషను యివ్వకూడదు అంటే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కొత్తగా హాస్టల్సు నడిపేవారికి నష్టం కలుగుతుంది అక్కడ భోజనం చేసి చదువు కొనే విద్యార్థుల విషయంకూడ ప్రభుత్వం ఆలోచించి, సదరు జి. ఓ ను రద్దుచేసి, కొత్త హాస్టల్సుకు యీ సంవత్సరం రికగ్నిషను యిచ్చే ఏర్పాటు చేయవలసిందని కోరుతున్నాను పంచాయతి ఎన్నికలలో షెడ్యూల్డు ట్రయిబ్సుకు సరైన అవకాశం దొరకలేదు. ప్రతిగ్రామంలో షెడ్యూల్డ్ కాస్ట్సువారికంటె షెడ్యూల్డ్ ట్రయిబ్సువారు ఎక్కువగావుంటే ఒక సీటు రిజర్వేషను చేయాలన్నారు నూటికి ఒకటో, అరో తప్ప షెడ్యూల్డు కాస్ట్సువారి కంటె ట్రయిబ్సువారు ఎక్కువగా వుండే అవకాశం వుండదు ప్రతి పంచాయతిలోకూడ 50 నుండి ఓటర్సు షెడ్యూల్డు ట్రయిబ్సువారు వుండి వందమంది జనాభా కలిగినచోట ఒకసీటు రిజర్వేషను యివ్వవలసిందిగా క్రిందటి సంతవ్సరం బడ్జటు సమావేశంలో నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరినాను. అటువంటి అవకాశం ట్రయిబ్సువారికి యిచ్చినట్లు లేదు. ఇకముందుకూడ పంచాయతి ఎన్నికలలో

ప్రతి గ్రామంలో 50 మంది గిరిజన ఓటర్లు వంద మంది జనాభా వున్నచోట ఒక రిజర్వేషను యివ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను మునిసిపాలిటీ ఎన్నికలలో మచ్చుకైనా సరే షేడ్యూల్డు ట్రయిబ్స్‌వారికి ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని 20 జిల్లాలలో ఎక్కడా రిజర్వేషను లేదు ఇది దురదృష్టం ఇట్లా ఎందుకు వచ్చిందో అర్థం కావడంలేదు. శాసన సభలో కూడ మాకు అవకాశం కలిగించారు మునిసిపాలిటీ ఎన్నికలలో 50 మంది జనాభావున్నచోట ఒక సీటు రిజర్వేషను యిచ్చినట్లయితే మునిసిపాలిటీ ఏరియాలలో తమ విషయాలు చెప్పుకోడానికి అవకాశం వస్తుంది నా నియోజకవర్గంలో అనాసాగరం నుంచి సెనగపాడు, వెంగరాపాలెం, వెంకటాపురం — పెనుకంచిప్రోలుకు సుమారు పది మైళ్ల రోడ్డు వేయవలసిందిగా 1964 వ సంవత్సరం రామరెడ్డిపల్లి పంచాయతి సమితిలో, నందిగామ సమితిలో దానిని ఇంటర్ సమితిరోడ్డుగా నిర్ణయించవలసిందని అప్లికేషను పంపుకున్నాను అది నిర్ణయం జరిగింది కాని ఎస్టిమేటు లక్ష 50 వేల రూపాయలు వేశారు జిల్లా పరిషత్తులో డబ్బులేదు కాబట్టి ప్రభుత్వంవారు టేకప్ చేసి రోడ్డునభివృద్ధి చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను అది దాదాపు 20 గ్రామాల రైతాంగానికి చెందినట్టిది అది వేస్తే వారందరికీ రహదారి సౌకర్యం కలుగుతుంది పెనుకంచిప్రోలు, నందిగామ ఫ్యాక్టరీలకు -ధాన్యం, అపరాలు తోలుకువెళ్లి అమ్ముకుని లాభం పొందడానికి వీలుకలుగుతుంది కాబట్టి ఆ రోడ్డును తక్షణమే ప్రభుత్వం పూర్తి చేయించవలసిందిగా కోరుతున్నాను నందిగామ-గుడిమెట్ల రోడ్డుపై ఇప్పటికి సుమారు అయిదారు సంవత్సరాలై పనిప్రారంభించారు కొంతవరకు పనిజరిగింది జరిగినపని కొస్త వర్షాకాలంలో కొట్టుకుపోయింది ఆ రోడ్డు ఇంతవరకు పూర్తి చేయకపోవడానికి కారణం ఏమిటో తెలియదు దాదాపు 25 గ్రామాల జనాభాకు రహదారీ సౌకర్యం కలిగించేరోడ్డు, ప్రభుత్వం వెంటనే ఇందుకు సంబంధించిన డిపార్టుమెంటులద్వారా పూర్తి చేయించ వలసిందిగా కోరుతున్నాను ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షుల వారికి నమస్కారాలు చెబుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

శ్రీ ఎ సర్వేశ్వరరావు -అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెటులో ఎక్కువ విశేషం కనిపించడం లేదు వాద్యం పాతది, రాగం పాతది, తాళం పాతది గాయకులుమాత్రం క్రొత్తవారు ఇది ఎట్లాఉన్నదనే విషయంపై చర్చలలో సభ్యులు చెప్పారు వివరాలలోనికి పోకుండా ఒకటి, రెండు విషయాలుమాత్రం ముచ్చటించాలని అనుకుంటున్నాను మనకు ఒక ఓకమైన పార్లమెంటరీ ప్రజాసామ్య విధానం ఉన్నది దానికి కావలసిన వయోజన వోటింగు పద్ధతి ఉన్నది మొత్తంమీద చూచుకుంటే మన పార్లమెంటరీ ప్రజాసామ్య విధానాన్ని మన పరిపాలనా విధానాన్ని బ్రిటీషువారి వడిలో పెట్టుకున్నాము అనేది నిస్సందేహమైన విషయం మంచి విషయాలు అనేవి ఏమూలనఉన్నా తీసుకో తగ్గవే మంచిని దేనినైనా స్వీకరించ వచ్చును అయితే కాలానికి సరిపోయే విధనమా కాదా అన్నపుడు మన అసెంబ్లీ మన ప్రజల వాణికి ప్రతిబింబముగా ఉంటూ ప్రజల హక్కులను effective గా guard చేయడానికి ఉపయోగపడుతున్నదా అంటే నిస్సందేహంగాలేదని చెప్పవలసి ఉంటుంది ప్రజలవాంఛలు, ఆశలు కోరికలు నెరవేర్చ డానికి మనం ఎంతవరకు ప్రయత్నం చేస్తున్నాము? అంతా ప్రజా ప్రతినిధులమే కావచ్చును ప్రజల ప్రతినిధులమే అయినప్పటికి వారి ఆశలను, కోరికలను అమలు చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నామా, అవి ఎంతవరకు అమలు జరుగుతున్నాయనేది

పెద్ద ప్రశ్న వాటిని నెరవేర్చడానికి బైటఉండే పార్టీలు తమతమ కార్యక్రమాల ద్వారా కృషి చేయవచ్చును ఇక్కడ పార్లమెంటరీ విధాన పరిస్థితిలో కొంతవరకు చేయవలసి ఉంటుంది దానిని దృష్టిలో పెట్టుకుంటే ప్రతి శాసన సభ్యుడు తాను effectiv గా ఇక్కడ వ్యవహారించడానికి కావలసిన వాతావరణం, ప్రోత్సాహం, ఉత్సాహం అక్కడ కనిపిస్తున్నదా అని ఒక్కసారి ప్రశ్న వేసుకుంటే అవి ఎక్కడా కనిపించవు పంచాయితీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తులువంటి సంస్థలలో సభ్యులకు పరిపాలనా వ్యవహారాలలో ట్రయినింగ్ ఇవ్వడం మనకు తెలుసు వారికి శిక్షణ తరగతులను ప్రారంభించారు కొంత మందిని సిమ్లావరకు పంపారు కొంతమందికి ఈ ప్రాంతాలలోనే ట్రయినింగు యిచ్చారు మన శాసన సభ్యులను అమెరికాకాని మరొక దేశంకాని పంపకపోయినా క్రొత్తగా ఎన్నికలు జరిగిన తరువాత పరిపాలనా వ్యవహారాలు తెలుసుకోవాలి, కనుక దానికి కావలసిన ట్రయినింగ్ ఏదైనా ఉంటున్నదా అనేది ఆలోచించవలసి ఉంది వయస్సు ఒకటే q..alific tion ఇతర disqua'ifications కొన్ని ఉన్నప్పటికి శాసనసభ్యుడు కావడానికి ప్రత్యేకమైన q..alifications ఏవీ కనిపించడం లేదు వయోజన ఓటింగ్ పద్ధతిఉంది కనుక అది తప్పుకాదనుకోండి అయినప్పటికి ఎన్నిక అయినవారికి శిక్షణ ఇవ్వవలసి ఉంటుంది అందుకు తగిన వాతావరణం cre..te చేయవలసి ఉంటుంది అది ఏమూలనో ఏకోశాన ఉన్నట్లు కనబడదు సమితులలోను పరిషత్తులలోను ట్రయినింగ్ లేదా అవచ్చు, కాని దీనికి దానికి వ్యత్యాసం ఉన్నది ఎన్నో అనుభవాలున్నప్పటికి బ్రిటీషు పార్లమెంటులో ఎన్నికలు అయిన తరువాత tec'nical proced..e లో ఈ నాటికి ట్రయినింగ్ ఇస్తున్నారు బ్రిటీషువారి మంచినిగురించి మనం తెలుసుకోవలసిన అవసరం లేదు చీకటి మూలలలోమాత్రమే మనం సంచరించడం ప్రారంభిస్తున్నాము ఆ అనుభవమే పొందుతున్నాము ఇప్పటికైనా ఆలోచించి ప్రతి శాసన సభ్యుడికి శిక్షణ ఇవ్వాలి అందుకు ప్రత్యేకమైన తరగతుల శాసనసభ ఉన్న రోజులలోనైనా దానికి time కుదించి అందుకు కావలసిన సిబ్బందిని ఏర్పాటుచేస్తే బాగుంటుంది పార్టీలు మారవచ్చును అధికారంలోనికి వేరొకపార్టీ రావచ్చును కాని శాసనసభ్యులుంటారు; వారు పరిపాలన చూడవలసి ఉంటుంది వారు best adm.nistrators గా ఉండవలసి ఉన్నది దానికి కావలసిన ప్రాతిపదికలు ఇక ముందైనా చేయడం అవసరం మనకు కావలసిన శిక్షణ భాగాన్ని, రిసెర్చి భాగాన్ని దానికి కావలసిన నిపుణులను ఏర్పాటు చేయవలసిన అవసరం ఉందని ఈ సభద్వారా వారి దృష్టికి తెస్తున్నాము ప్రతి శాసన సభ్యుడు కొంత క్రియానిర్వహణ చేయాలి అందులో ఏమి చేయగలుగుతున్నామని ప్రశ్న వివిధ నియోజక వర్గాలనుంచి వచ్చాం అట్లా వచ్చినపుడు మనలను వారు అనేక ప్రశ్నలు అడుగుతూంటారు దానికి సమాధానం చెప్పాలనేది 'డైలమ్మా'లో పడుతూంటాము ఒక శాసన సభ్యుడు ఒక పంచాయితీ ప్రశిడెంటు చేయగలిగిన పని చేయగలుగుతున్నాడా? ఒక పంచాయితీ సభ్యుడు చేయగలిగిన పని చేయగలుగుతున్నాడా అంటే చేయలేడని చెప్పవలసి ఉంటుంది పంచాయితీసభ్యుణ్ణి పట్టుకుంటే కనీసం రోడ్డుఅయినా వేయించగలుగుతాడు Opposition మెంబరును సంతృప్తిపరచాలి కనుక కొంతఅయినా పని జరుగుతూంటుంది ఈ సభముందు సభ్యులు అనేక సూచనలు చేస్తూవుంటారు వాటికి ఎంత విలువ ఇస్తున్నారో, ఎంత

మాత్రం గమనిస్తున్నారనేది చూస్తే అంతా ఒక అరణ్యరోదనంతప్ప మరేమీ కాదు మనం కోటానుకోట్లు ఖర్చుచేస్తున్నాము ఏవరైనా అడిగితే ఏమిచెప్పాలి—అయిదు సంవత్సరాలలో 100 కోట్లు 150 కోట్లు చేసినారని చెప్పాలి మూడవ ప్లాన్ outlay 305 కోట్లు, దానిని 312 కోట్లు చేస్తాము వచ్చే ప్లాన్‌లో 800 కోట్లు చేయాలని అనుకుంటున్నాము ఇంత ఖర్చుపెట్టి ప్రజల బాధలలో ఏమితీర్చగలిగారని అడిగితే ప్రతివారు ఇరుకున పడవలసి ఉంటుంది ఒక సూచన ఈ సందర్భంలో చేయదలచుకొన్నాను మొత్తం కేటాయింపులలో ఒక lumpsum మొత్తాన్ని మన ప్లాన్‌కు ప్రతిబంధకం కాకుండా బడ్జెటులో అలాట్ చేసి, దానిని పంచాయితీలకో సమితులకో పరిషత్తులకో ట్రాన్స్‌ఫరుచేసినా చేయవచ్చును ఆ డబ్బుతో ప్రతి శాసన సభ్యుడు చూపించిన works ను ఆ డబ్బుతో చేయాలి ఎంత ఖర్చుచేయాలి, ఏ విధంగా ఖర్చుచేయాలి అనేది మనం ఆలోచించుకోవచ్చును కొంత మొత్తం—8 కోట్లో 10 కోట్లో ఈ విధంగాచేస్తే ఒక పని ఎవరైనా అడిగితే ఊరుకు సంబంధించిన పని అయినప్పుడు ప్లాన్ ప్రతిబంధకం లేకుండా అందులోనుంచి చేయవచ్చును శాసన సభ్యుడు సూచించిన పనికిమాత్రమే డబ్బు ఖర్చుచేసే విధానం బడ్జెటులో ఏర్పాటు చేసుకోవాలని దానిద్వారా శాసన సభ్యుడు కొంతపని చేయగలుగుతాడనే గుర్తింపు ప్రజానీకంలో ఉంటుంది ప్రతి శాసన సభ్యునికి అవసరమే కాబట్టి ఈ సూచన గమనిస్తారని అనుకుంటున్నాను జనరల్ సమస్య మరొకటి ఉన్నది రైల్వే జోన్, స్టేట్ బ్యాంకు విషయం చెప్పారు కొన్ని అసందర్భమైన విషయాలు మన కళ్ళ ఎదుట ఏవిధంగా కనిపిస్తున్నాయో, ఏవిధంగా ప్రయత్నం చేస్తున్నారో, ఏ రూపంలో ఉంటున్నాయో తెలుసు ఈనాడైనా హిందీ వ్యతిరేక ఉద్యమ ఫలితంగా మన ప్రభుత్వాలు కొంత ధైర్యం సంపాదించి మా రాష్ట్రానికి అన్యాయం జరుగుతోంది, అది కావాలి, ఇది కావాలి, పరిశ్రమలలో వెనుకబడ్డాము, per capita income తక్కువగా ఉంటున్నది, మాకు న్యాయం జరగాలి అని గట్టిగా చెప్పగలిగే ధైర్యం హిందీ వ్యతిరేక ఉద్యమంవల్ల కలిగిందితప్ప అంతకుముందు అదికూడాలేదు మూడవ ప్లానులో Government of India ప్రత్యేకంగా పోస్టలుసదుపాయాలు కొన్ని కలుగజేస్తున్నది ముఖ్యంగా టెలిఫోనుకి సంబంధించినంతవరకు దానికి దగ్గరదగ్గర 18 కోట్లు 15 కోట్లు వ్యయంతో co-axial cable sys em క్రొత్త system తో దేశములో ప్రధానమైన పట్టణాలను link చేస్తున్నారు ఢిల్లీతో మాట్లాడదలచుకున్నా, ఎర్నాకులంతో మాట్లాడదలచుకున్నా రెండు మూడు నిముషాలలో మాట్లాడవచ్చు ఈ క్రొత్త సదుపాయం చేయడంకోసం 15 కోట్లు Government of India కేటాయించడం చాలా బాగా ఖర్చవుతుంది ఈ మధ్య cables వేశారు బొంబాయినుంచి పూనాకు కలిపారు, బెంగుళూరికి కలిపారు, కొచ్చినుకు కలిపారు, ఎర్నాకులంకు కలిపారు, కోయంబత్తూరుకు కలిపారు కాని ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు సమీపంగా పోతున్నా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధానికి కలపలేదు ఒక ఆంధ్ర పట్టణానికి కలపలేదు ఆ స్కీమ్ను వేయడానికి సంబంధించినవారు బయటవారు అవడంచేత ఒకవిధమైన కుట్రకి సంబంధించిన వ్యవహారంగా ఉంది వారి మేధావితనం మెచ్చుకోవచ్చు కాని ఆంధ్రప్రదేశ్ ఈ విధముగా అలసత్వం వహించినందువల్లనే ఈ పని జరిగింది బోలెడు సిబ్బంది ఉంది. ఆఫీసర్సున్నారు. ఏ outlay ఏమిటి ఏ స్కీమ్ను అభివృద్ధి అవుతున్నా

యని కించిత్తయినా శ్రద్ధలేదు దేనిమీదనో వర్షంపడ్డట్టుగాగాని మరొక పదంలో చెప్పడానికి అవకాశంలేదు ఇటువంటి సదుపాయాలు యితర రాష్ట్రాలలో కలుగజేస్తూ మన రాష్ట్రానికి లేనప్పుడు ఎందుకు చూస్తూ కూర్చున్నారు? ఒకవేళ నాగార్జునసాగర్ బ్రిడ్జి పడిపోయింది, కొంతమంది చనిపోయినారు ఈ విషయం తెలుసుకొని ఏమి చేయాలి? టెలిఫోనులో మాట్లాడాలంటే ఎక్కడికి మాట్లాడాలి? బెజవాడకు మాట్లాడాలి, గుంటూరుకి వెళ్ళాలి, మాచెర్లకు వెళ్ళాలి, మాచెర్లనుంచి నాగార్జునసాగర్ వెళ్ళాలి ఎప్పుడు వెళుతుంది? ఎంత టైము పడుతుంది? ఒక జీపు తీసుకుని వెళ్లి పెట్రోలు ఖర్చుపెట్టి వెళ్ళాలి అటువంటి క్రొత్త సిస్టం పెడితే రెండు నిముషాలలో మాట్లాడడానికి అవకాశం ఉంటుంది స్టేటు మొత్తానికి సంబంధించినటువంటి వ్యవహారం co-axial cable system ఇప్పటికైనా ఆలస్యం కాలేదు ఇప్పుడు ప్రయత్నము చేసినప్పటికీ పొందడానికి అవకాశం ఉంది కనుక ఈప్రాంతంలో Telephone Engineering Section ను పిలిచి ఆర్థికమంత్రిగారు కూర్చుని ప్లాను ఏమిటి, ఏమి provision ఉంది, ఏ విధముగా చేస్తే అవకాశం ఉంటుందని ఆలోచించి కేంద్రం దృష్టికి తీసుకువచ్చి గట్టిగా కృషిచేసి ఆ సదుపాయం ఆంధ్రరాష్ట్రానికి కలిగించుతారని అనుకుంటున్నాను మరొక పాయింటు regional imbalance గురించి చెబుతూ వచ్చాం పెద్ద విషయం, చాలామంది మాట్లాడారు రాష్ట్రానికి సంబంధించిన ఇంత ఉపయోగకరమైన సిద్ధాంతాన్ని చెప్పేటప్పుడు జిల్లాలను దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. ప్రతిచోట ఒక పరిశ్రమ పెట్టమని అనడంలేదు ఆయా ప్రాంతాలలో ఏ వస్తువులు దొరకుతాయో వాటినిబట్టి చేస్తే resources develop అవుతాయని చెబుతున్నాము అలా చేస్తే employment పరిస్థితి మెరుగుపడుతుంది, industrial complex develop అవడానికి అవకాశం ఉంటుంది ముడిపదార్థాలు లేనిచోట తీసుకొనిరావాలని కాదు సమగ్రమైన దృష్టి, రాష్ట్రం అంతా develop కావాలనే దృష్టి ఉండాలి అది ఇంతవరకు కనిపించలేదు ఇక పశ్చిమగోదావరి జిల్లాగురించి ఒకటి రెండు పాయింట్సు చెప్పాలి ఒక దురభిప్రాయం ఉంది ఆర్థికమంత్రిగారుకూడా ఒక దురభిప్రాయం express చేశారు 8 తాలూకాలలో నాలుగు తాలూకాలు ఫరవాలేదు. మిగతా నాలుగులో సగభాగం అడివిప్రాంతాలు మెట్టప్రాంతాలు ఈ విషయం తెలిసో తెలియకో దానిని గొప్పగా చిత్రించడం జరిగింది అక్కడ చేసిన అభివృద్ధిగాని, కేటాయింపుగాని వేసుకొన్న పనులుగాని కనిపించడంలేదు మీకు package scheme ఉందికదా అంటారు Package scheme ఒక పరిశ్రమా అని అడుగుతున్నాను. ఒకవిధముగా చెప్పాలంటే గతి తప్పిన ఇంటి ఆడబడుచు వండిపడేస్తున్నట్లు ఆ స్థితి తప్ప మరొకటిలేదు ఒక పరిశ్రమా, పాడా? దానిని పరిశ్రమగా చిత్రించడం మంచిదికాదు. ఒకానొకప్పుడు ఏలూరు ప్రాంతంలో నూలు మిల్లు పెట్టడానికి ముందుకువచ్చాడు ఒక పరిశ్రమదారు ఈ రాష్ట్రం సెక్రెటేరియటు చుట్టు ప్రదక్షిణలు చేసి విసిగి వేసారి ఉత్తరప్రదేశ్‌లో పెట్టుకున్నారు అటువంటి పరిస్థితులు కల్పిస్తున్నారు Developed district అని పేరుపెట్టడం ఒక proverb ఉంది మీకు తెలుసును దేనినయినా ఖతం చేయాలంటే give a bad name and hang it అంటారు కాని విపరీతమైన పరిపాలనలో అన్ని topsy turvy వ్యవహారం ఆలోచనలో నిర్వహణలో కనిపిస్తున్నది ఈ ప్రభుత్వం అదే proverb ను వెనక్కు-

తిప్పి give a good name to a district and hang it అనే విధముగా చేస్తున్నారు దానియొక్క సౌభాగ్యానికి పాటుపడవలసినదిగా కోరుతూ మీరు యిచ్చిన టైములో ముగిస్తున్నాను.

శ్రీ కె లక్ష్మీనరసింహారెడ్డి (వర్ధన్‌పేట్) — అధ్యక్షా, మనం బడ్జెటుపైన నాలుగురోజులునుంచి చర్చిస్తున్నాం రివిన్యూ ఖాతాక్రింద 154 కోట్లు ఆదాయంతో 161 కోట్లు వ్యయంతో ఉంచబడినది ప్రతిసంవత్సరం ఆదాయము, ఖర్చు ఎక్కువవుతుంది 1958-59 లో 67 కోట్లు ఆదాయముంది ఇప్పుడు 8 సం॥రాలలో 154 కోట్లు ఆదాయానికి పెరిగిందంటే సంతోషమే కాని ఒకవిషయంమాత్రం అర్థం కావడంలేదు మన తక్షణసమస్య అహారసమస్య, ఆహారధాన్యాలధరలు విపరీతంగా పెరిగిపోయిఉన్నాయి దానికికారణం inflation అని అందరూ ఒప్పుకుంటున్నారు అటువంటప్పుడు లోటుబడ్జెటు మళ్ళీ ఎందుకు ప్రతిపాదించినారో వారిఅభిప్రాయం ఏమిటో పూర్తిగా అర్థంకాలేదు లోటుబడ్జెటు ఎప్పుడైనా inflation కు దారితీస్తుందని అందరికీ తెలిసినవిషయమే అటువంటప్పుడు ఈసమయంలో మరల లోటుబడ్జెటు ప్రతిపాదించడం సమంజసముగాలేదు అదికాక రివిన్యూఖాతాలోనే ఆరుకోట్లకంటె పైన లోటుచూపించబడినది రివిన్యూఖాతాలో ఇంతలోటు నిజంగా రాకుండా ఉండవలసినది Capital ఖాతాలో లోటుఅంటే అర్థంచేసుకొనవచ్చు Sound financing లో Capital ఖాతానుంచి రివిన్యూఖాతానుంచి ఏదయినా కొంత మిగులు రావలసి ఉంటుంది. దానిబదులు రివిన్యూఖాతాక్రింద తరుగు చూపించడంవల్ల Capital ఖాతాలో తరుగు inflation కు దారితీసి ఆహారధాన్యాల ధరలు హెచ్చయి ఇంకా హెచ్చు problem గా తయారయ్యే అవకాశంఉంది. లోటుబడ్జెటుకాక ఏమిచేసేది అని అడగవచ్చు చాలాఅవకాశంఉంది Wasteful expenditure, available expenditure అదంతా తీసివేయవచ్చు. మనం ఆడిటురిపోర్టు చూసినప్పుడు తెలుస్తుంది. ఆడిటు రిపోర్టులో ఒకలక్ష ఆడిటు అబ్జెక్షన్సు 62-63 అంతంవరకు pending ఉన్నాయి ఇంత సిబ్బందిఉంచుకొని అంత wasteful expenditure ఎందుకు చేయవలసివచ్చింది అటువంటి wasteful expenditure అరికట్టగలిగినప్పుడు deficit budget అవసరము ఉండకపోయేది ప్రభుత్వం రూల్సుచేస్తూ ప్రభుత్వమే దానిని అధిగమించి ఆడిట్ అబ్జెక్షన్సుకు అవకాశంయిస్తే ప్రభుత్వం చేసినపనులు చూసి జిల్లాపరిషత్తులు సమితి లెవెలులో వారు ఎన్నెన్నో ఆడిటు అబ్జెక్షన్లకు అవకాశంవచ్చే పనులుచేస్తూ ప్రభుత్వమే చేస్తున్నప్పుడు మేముచేసేది ఏమిటని అప్పుడప్పుడు చెబుతూఉంటారు అటువంటి అవకాశం లేకుండా చూసుకోవలసిన అవసరముందని మనవిచేస్తున్నాను ఈబడ్జెటులో ఇంకోవిషయం నేను మనవిచేసుకోదలచుకున్నాను. మూడురోజులముందు regional imbalance గురించి చాలా చర్చించబడినది ఒకప్రశ్నపైన. రాష్ట్రంలో జిల్లాజిల్లాకు rgional imbalance వస్తుంది. ఆహారసమస్య అంటున్నాం. దానిని తీర్చడానికి పోచంపాడువంటి ప్రాజెక్టు తెస్తే ఆహారసమస్య తేలిపోతుందని అందరికీ తెలిసినదే దానిక్రింద తొందరగా సాగుకు అవకాశం ఉందని అందరికీ తెలిసినవిషయమే. అయిదు సంవత్సరాలలో పోచంపాడు ప్రాజెక్టు అందజేస్తామని ఆప్రాంతంవారికి హామీయివ్వబడినది. కాని ఈరోజు బడ్జెటు కేటాయింపులుచూస్తే 137 లక్షలు మాత్రం దానికోసం కేటాయించబడ్డాయంటే మరొక 20 సం॥రాలలో పోచంపాడు పూర్తవుతుందా అని

అప్రాంతంవారికి ఒకఅనుమానం వచ్చింది ఆప్రాంతమువారు భయపడుతున్నారు. ఆప్రాంతమంతా సస్యశ్యామలము అవుతుందని అక్కడిప్రజలు ఏకలలయితే కన్నారో అవన్నీ ఈబడ్జెటును చూసినతరువాత ఆశలు పూర్తిఅయ్యేట్లు లేవని నిరుత్సాహపడ్డారు. మన ప్రియతమనాయకుడైన స్వర్గీయ పండిట్ జవహర్‌లాల్‌నెహ్రూగారిచే పోచంపాడు, శ్రీశైలం ప్రాజెక్టులకు శంకుస్థాపన చేయబడినవి శ్రీశైలంప్రాజెక్టుకు 533 లక్షలు కేటాయిస్తే పోచంపాడుకు 157 లక్షలు కేటాయించుట చాల బాధాకరంగా వుంది అక్కడ కావలసిన మెషినరీ దొరికేటట్లు లేదని ఏదో చెప్తతారు. ప్రథమావస్థలో వుంది కనుక వెంటరు వెనుకంజవేసినది అంటారు 2 సం॥రాలయినప్పటికికూడ ప్రథమదశఅంటూ దానికి కావలసిన మెషినరీకి అనుకూలాలు చేయక, దీన్ని అభివృద్ధి చేయకపోతే ఎప్పుడు అభివృద్ధి అవుతుందనేది అలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను ఆహారసమస్యకు ఎంతవరకు మాటలుచెబుతున్నామో అంతప్రాధాన్యత ఇస్తున్నామా లేదా గమనించవలసి వుంటుంది పోచంపాడు తెలంగాణాకు ముఖ్యమైన ప్రాజెక్టు. ఎన్నోరోజులనుండి చెబుతూవచ్చాము దానికి ఎక్కువడబ్బు కేటాయించవలసివుంది.

ఇక కాలేజీలవిషయము కరీంనగరుజిల్లా 16 లక్షల జనాభాతోకూడినజిల్లా. అక్కడ Arts and Science College తప్ప వేరే టెక్నికల్ కాలేజీలు ఏమీలేవు. నిజామాబాద్‌లో మెడికల్ కాలేజీ పెడుతున్నట్లు, నాగార్జునసాగర్‌లో ఇంజనీరింగు కాలేజీ పెడుతున్నట్లు చెప్పారు. 16 లక్షల జనాభాకలిగిన కరీంనగర్ జిల్లాకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వకపోవడము న్యాయముకాదు నిజామాబాద్‌లో పాలిటెక్నిక్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ వుంది. నిజాంసాగర్ వుంది ఆసియాలోకల్లా పెద్దదిఅయిన నిజాం షుగర్‌ఫ్యాక్టరీవుంది. కోఆపరేటివ్ షుగర్‌ఫ్యాక్టరీవుంది ఆజిల్లా అన్నివిధాల అభివృద్ధిచెందుతోంది. Regional imbalance ను తొలగించాలని కేంద్రాన్ని అడుగుతున్నాము. అలాంటప్పుడు ఈజిల్లాను విస్మరించడము ఎంతవరకు సబబుగావుంది అని అడుగుతున్నాను ఎక్కడైనా ఇస్తూవుంటే ఇవ్వవద్దుఅని నాఉద్దేశ్యముకాదు కరీంనగర్ జిల్లా వెనుకపడినజిల్లా అని అందరికి తెలిసినదే అక్కడ విద్యా, నీటి సౌకర్యాలు చేయవలసి వుంటుంది

ఇక ప్రైమరీస్కూల్సు బిల్డింగ్సు కోసమని పంచాయతీసమితులకుగాను 10 లక్షలు కేటాయించబడింది మునిసిపాలిటీ ఏరియాస్‌లోవున్న స్కూల్సు విషయము పోయిన సంవత్సరము మనవిచేశాను జగిత్యాలవుంది. అక్కడున్న స్కూలుకు బిల్డింగులేదు. అద్దెబిల్డింగ్సులోనే స్కూలువుంది నామమాత్రముగా సిటీమునిసిపాలిటీలుగా వున్న ప్రాంతాలలోని స్కూల్సుకుకూడ సౌకర్యాలు కలుగచేస్తే బాగుంటుంది అని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొనివస్తున్నాను.

ఇక హరిజనుల ఇళ్లవసతి, భూమిసమస్యవుంది. ప్రతిసంవత్సరము జిల్లా పరిషత్తులు ఎంతో డబ్బుకేటాయిస్తూ వుంటాయి ఒక్కపైసకూడ ఖర్చుకాక మిగిలి పోతూవుంటుంది దానికి కారణము ఆలోచించాలి ఈవిషయములో వచ్చినవిమర్శ న్యాయమైనదిగా కన్పిస్తున్నది ఈరోజున మనము ఏదైన ప్రాజక్టు తీసుకొంటే దానికి కావలసిన బిల్డింగ్సుకోసం 200, 300 ఎకరాల స్థలము ఒకటి, రెండు నెలలలో acquire చేసి పెడతారు. అక్కడ పనిప్రారంభిస్తారు. కాని హరిజనుల ఇళ్లస్థలాల కోసము 15, 16 సంవత్సరాలనుంచి డబ్బుకేటాయిస్తున్నపుడు land acquire కాక

పోవడానికి కారణముఏమిటి అని ప్రభుత్వము ఆలోచించి ఒకసారికాకపోతే phased program గా తీసుకొనిఅయినాసరే ప్రతితాలూకాలోఇన్ని గ్రామాలలో ఇన్ని ఎకరాలు కేటాయిస్తాము అదేరీతిగా నిర్ణయించుకొని ఈకార్యక్రమము చేయవచ్చునని మనవి చేస్తున్నాము.

ఇక భాషాసమస్యపై దురదృష్టకరమైన పరిణామాలు కొద్దికాలముక్రితము జరిగినవి ఈసమస్య మనందరిని ఐక్యతగావుంచి దేశఐక్యతకు తోడ్పడేదానికి అవసరము కాని దేశఐక్యతను విచ్ఛిన్నంచేసినట్లయితే, దానివల్ల సాధించదలచుకొన్న లాభము సాధించలేని పరిస్థితులలో వుండవలసివస్తుంది ఉత్తరాదివారు దక్షిణాదివారి పైన అధికారము చలాయించేదానికి వీరువారిపైన పెత్తనము చలాయించేదానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారనే దృష్టి న్యాయముకాదని మనవిచేస్తున్నాను మనదేశభాష link language గా వుండాలి ఇంగ్లీషును మనము ఎప్పటికి కొనసాగించుకొనలేము. ఇప్పుడుకాకపోయినా కొంతకాలానికి అయినా link language గా ఏర్పాటుచేసుకొనే దానికి ప్రయత్నముచేయవలసినదని, దీనిలో ఆవేశకావేశాలకు తావుఇచ్చి, ఈసమస్య బజారులో పరిష్కారంచేసుకొనే సమస్యకాదని దానివల్ల దేశానికి ముప్పువాటిల్లే ప్రమాదం వుందని మనవిచేస్తున్నాను మనముఖ్యమంత్రిగారు సూచించిన త్రిభాషాసూత్రము, సర్వీసెస్‌లో కోటాపద్ధతి బాగానేవుందనుకొంటాను ఏతీర్మానాలయినా ఆచరణలో పెడితే బాగుంటుంది మనజాతిపిత గాంధీజీ 1920 నుంచి మనదేశానికి హిందీకావాలని జాతిఐక్యతకు ఎంతోతోడ్పడాలని చెప్పినప్పటికి ఇంతవరకు మనము శ్రద్ధతీసుకోక పోవడమే దీనికి కారణాలు అనీ మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను

శ్రీ పి వెంకటరెడ్డి - అధ్యక్ష మహాశయా, అర్థిక మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన 1965-66 సంవత్సరము బడ్జెటును బలపరుస్తున్నాను చాల మంది సభ్యులు సమితులను గురించి విమర్శించడం జరుగుతున్నది ఇంతకు ముందు సమితి అధ్యక్షులుగా వున్నవారు కూడ బ్లాకులలో జీపులు ఇవ్వడం మంచిది కాదు. జీపులను తీసివేయడం మంచిది. పెట్రోలు 200 లీటర్సు నుంచి 150 లీటర్సుకు తగ్గించడము మంచిది అసలు ఇది జీప్సు రాజ్యముగా వుంది ఏ మాత్రము అభివృద్ధి జరగడములేదు అని చెప్పడం చాల ఆశ్చర్యకరముగా వుంది. నిజముగా ఈనాడు ప్రభుత్వము యొక్క కార్యక్రమాలు ప్రజలకు తెలుస్తోంది అంటే, ప్రజలకు, ప్రభుత్వానికి సాన్నిహిత్యము ఏర్పడుతున్నది. అంటే decentralisation వల్లనే అనేది గౌరవ సభ్యులు మరచి పోకూడదు. ఎక్కడయినా కొన్ని చోట్ల సరిగా జరుగక సమితులలో దుర్వినియోగము జరుగుతూ వుంటే అలాంటి చోట్ల సవరించు కోవాలి కాని మొత్తము మీద పంచాయతీ రాజ్యం ఒక విధముగా మంచిది కాదని చెప్పడం అంత సమంజసం కాదని మనవి చేస్తున్నాను ఈ మధ్య పెట్రోలు లిమిట్ 200 లీటర్సు అని చేసినది. సమితులలో ఏదయినా కార్యక్రమము జరగాలి అంటే, సమితిలో వారంరోజులు తిరిగి పని చేయాలంటే ఈ లీటర్లు పెట్రోలు చాలదు 600 చ॥ మైళ్ళ విస్తీర్ణముగల బ్లాకులు వున్నవి. అలాంటి ప్రాంతాలలో తిరగ డానికి అవకాశము లేకుండాపోతోంది నేను దాదాపు 5 సంవత్సరాలు సమితి అధ్యక్షునిగా వున్నాను కాబట్టి నా స్వానుభవముతో చెబుతున్నాను. ప్రజలవద్దకు వెళ్ళి పని చేయాలంటే అది ఏ మాత్రము చాలదు. అవసర

మయితే ఇంకొకట్టు దిట్టము చేయండి ఇది వరకు Standing Committees మామూలుగా approve చేసేవి అలాంటిది కాకుండా జనరల్ బాడీ ఆఫ్ ది సమితి అని పెట్టండి లేక ఇంక ఏదైన కఠినమైన చర్యలు అమలు జరిపి, ఎవరైన దుర్వినియోగముచేస్తే దానిని అరికట్టే దానికి మార్గము చూసుకోవాలి ఈ జీవ్సు తీసివేస్తే ఏ మాత్రము అభివృద్ధి జరిగేదానికి అవకాశము వుండదు మంచి నీటి వసతి విషయములో సమితులకు తక్కువ గ్రాంట్సు ఇస్తున్నారు. "5 సంవత్సరాలకు కలిపి 40,50 వేలు ఇస్తున్నారు ఏ మాత్రము సరిపోవడము లేదు" అని గౌరవ సభ్యులు లచ్చన్నగారు చెప్పారు కేవలం కమ్యూనిటీ డెవలప్ మెంటు ఫండు 40, 50 వేలు కాని equalisation fund అని L D works grant అని చాల డబ్బు మంచి నీటి బావుల కోసం ప్రభుత్వము ఇస్తున్నది. కాని పనిమురుకుగా సాగకుండా ఎందుకు వుంటున్నది అంటే Contribution ని భరించదానికి వెనుకబడిన ప్రాంతాల ప్రజలు ముందుకు రాకపోవడమువల్ల అని మనవి చేస్తున్నాను అందువల్ల అభివృద్ధి జరుగకుండా పోతున్నది షెడ్యూలు కులాలు, షెడ్యూలు ట్రయిబ్స్ వున్న ప్రాంతాలలో contribution లేకుండా సోషల్ వెల్ ఫేర్ డిపార్టుమెంటు వారు ఎలా బావులు త్రవ్విస్తున్నారో అలాగే వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో కూడ ఈ contribution ని 15% నుంచి 10% కి తగ్గించినట్లయితే మంచి నీరు లేదు అనే సమస్య లేకుండా పోతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

కొన్ని తాలూకాలలో ఫ్లోరిన్ కంటెంటు వున్న విషయము తెలిసినదె నెల్లూరు జిల్లాలో దర్శి, పొదిలి, కనిగిరి తాలూకాలలో ఫ్లోరిన్ కండెంటువుంది. 1.5% మించితే అక్కడ బావులు త్రవ్వేదానికి వీలులేదు కాబట్టి test కావాలని అన్నారు. ఆ test చేసి నపుడు అక్కడ దాదాపు 2.5% కి తగ్గకుండా వుంటున్నది. అలాంటి పరిస్థితులలో గ్రాంట్సు వెనుకకు పంపించడం జరుగుతోంది చాల సంవత్సరాల నుంచి అక్కడ ప్రజలు వుంటున్నారు. ఎక్కడో కొన్ని గ్రామాలలో కీళ్ళు పట్టడంవంటిది వుండవచ్చు. మిగిలినచోట్ల బాగానే బ్రతుకు తున్నారు ఫ్లోరిన్ కంటెంటు ఎక్కువగా వుంది అనే నిబంధన పెట్టడమువల్ల ఆ బావులుతోడడానికి వీలులేకుండా పోతున్నది. అందువల్ల ఆ నిబంధన సడలిస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను ఫ్లోరిన్ కంటెంటు ఎక్కువగా వున్న ప్రాంతాలలో protected water supply చేస్తాము అన్నారు. 50,100 ఇళ్ళు వుండి scatter అయి వున్న గ్రామాలలో protceted water supply చేయాలంటే blocks లక్షల కొలది డబ్బు ఖర్చు పెట్టవలసి వుంటుంది అది ఏ మాత్రము సాధ్యము కాదు పైగా protected water, back ward areas లో అమలు జరపాలి అంటే అక్కడ కూడ contribution 25%, 50% భరించాలని చెప్పినందువల్ల వేలు, లక్షలు ఖర్చు పెట్టి protected water supply చేసుకొనడములో contribution చేయాలంటే ఏ మాత్రము అవకాశము లేకుండా పోతోంది. ప్రభుత్వం వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు ప్రొటెక్టెడ్ వాటర్ సప్లయి చేయడానికి కంట్రిబ్యూషన్ లేకుండా మంజూరు చేయాలని ప్రార్థిస్తున్నాను

ఇక, రోడ్లకు సంబంధించి ప్రభుత్వం ఇచ్చే గ్రాంటు తక్కువే. పూర్వం హైవేస్‌రోడ్స్ వేసేటప్పుడు ప్రత్యేకంగా గ్రాంట్స్ ఇచ్చేవారు. ఇప్పుడు backward

area లో రోడ్లు వేయాలంటే $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ కంట్రిబ్యూషన్ ఇవ్వాలంటే సాధ్యం కాదు లింక్ రోడ్లు ఒక గ్రామానికి, యింకో గ్రామానికి మధ్య 1, 2 మైళ్ళ రోడ్డు అయితే కన్‌ట్రిబ్యుషన్ ఇవ్వవచ్చు కాని పెద్ద రోడ్లకు ఇవ్వాలంటే అసాధ్యం చాలా చోట్ల కంట్రిబ్యూషన్ ఇవ్వలేనందువల్ల రోడ్లు లేకుండా పోయాయి

ఇక, ఇండస్ట్రీస్ విషయం చూసినా, ఏ విషయం చూసినా కేంద్రం పక్షపాతం చూపుతున్నందువల్ల మన రాష్ట్రం చాలా వెనుకబడివుంది అన్నిటికి న్యాయం కలిగేటట్లుచూసి అన్నిటిని ఒకే కాలికి తేవాలి అలాగే మన రాష్ట్రంలోని జిల్లాలు కూడ అభివృద్ధిజరిగిన చోటే అభివృద్ధి జరుగుతోంది అభివృద్ధి జరగనిచోట వారి కష్మవారు అనుభవిస్తూ వెనుకబడే వుంటున్నారు అందువల్ల అటువంటి ప్రాంతాలను కూడా అభివృద్ధి అయిన ప్రాంతాలతో సమానంగా తీసికురావాలి మట్టి రోడ్డు వేశాక మెటలింగ్ చేయులంటేకూడా కంట్రిబ్యూషన్ ఇవ్వాలనటం న్యాయంకాదు కనుక ఈ విషయాన్నికూడ మంత్రిగారు ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను.

ఇక, విద్యకు సంబంధించి ఆర్థిక మంత్రిగారు ఎక్కువ డబ్బుకేటాయించారు చాలా సంతోషం, కాని అది వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు ఉపయోగపడటం లేదు Taken over aided elementary schools కు భవనాలులేవు మిడిల్ స్కూల్స్, హైస్కూల్స్ పెట్టాలంటే 10, 15 వేల రూపాయలు, 5 ఎకరాల భూమి ఇవ్వాలంటే స్కూలు పెట్టుకోటానికే వీలులేకుండా పోతున్నది వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో షెడ్స్‌లోవుంటున్నాయి. అక్కడ చదువుకొనే అవకాశాలు లేవు కనుక వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చి డిపాజిట్ లేకుండా బిల్డింగ్ కట్టే అవకాశాలు కలుగ చేయాలని కోరుతున్నాను 4వ ప్రణాళిక draft plan లో ఉదయగిరి తాలూకాలోని వరప్రసాదం, గండికోలను మీడియమ్ ప్రాజెక్టులను చేర్చినందుకు, ప్రభుత్వానికి, ముఖ్యంగా P W D మంత్రిగారికి కృతజ్ఞత చెప్పుకొంటున్నాను. కొన్ని చోట్ల మైనర్ ఇర్రిగేషన్ స్కీములు అమలు జరుగుతున్నాయి కాని కొన్ని ప్రాంతాలలో మైనర్, మీడియమ్, మేజర్ స్కీములకు అవకాశం లేక ఏకాలంలోనుండో వున్న మోటతోలు కోనే పరిస్థితిలోనే వున్నవారున్నారు అలాంటి వారికి ప్రైయారిటి ఇచ్చి electricity ఇప్పిస్తేకాని అక్కడ వ్యవసాయం అభివృద్ధికాదు మోటతోలుకుని, ఏటి బావుల ద్వారా వ్యవసాయం చెసుకొనే వారిపై ఎడిషనల్ సెస్‌వేసిన తరువాత నీటి తీరువ కూడా వేస్తున్నారు నీటి తీరువవేయటానికి ఒక ఫార్ములావుంది Wet rate-Dry-rate × $\frac{3}{4}$ అని, దాని ప్రకారం calculate చేసి దాని ప్రకారం ఎడిషనల్ సెస్ వేసిన తరువాత ఏ సోర్సు అయితే ఆ rate-1st class అయితే 1st class rate, 2nd class అయితే 2nd class rate; 3rd class అయితే 3rd class rate వేయాలి కాని అందరికీ ఒకచేరేటు వేయటం అన్యాయం బావిలో పండించే విస్తీర్ణం పెంచకుండానే water కు పంప్‌సెట్లుకోవాలంటే ఆయిల్ ఇంజన్‌కూ పర్మిషన్ కావాలంటున్నారు పర్మిషన్ తీసికోవటం కష్టం అదే విస్తీర్ణంలో సాగుచేసుకొంటారు కాబట్టి అటువంటి వాటికి పర్మిషన్ లేకుండాచేయాలని కోరుతున్నాను నెల్లూరుజిల్లాలో అకాల వర్షాలవల్ల మెట్టతాలూకాలలో సజ్జ, రాగి, వరి పంటలు పూర్తిగా దెబ్బతిన్నాయి ఆ ప్రాంతాల లోపనులు దొరకక చాలామంది నాగార్జునసాగర్ వలసవెళ్ళి అక్కడా దొరకక

తిరిగివచ్చి నానాఅవస్థపడుతున్నారు. అటువంటివారికి రిలీఫ్ వర్క్స్ ప్రారంభించి అందుకుగాను జిల్లా పరిషత్తులకు, సమితులకు గ్రాంటు ఇవ్వాలని కోరుతూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీమతి కె. ఆనందాదేవి (మెదక్) -- అధ్యక్షా, 1964-65 సంవత్సరపు బడ్జెటు పైన గౌరవసభ్యులు చాలామంది మాట్లాడారు. బడ్జెటులోని లోపాలను, ఇతర విషయాలను గురించి మాట్లాడటం జరుగుతున్నది. ఈ బడ్జెటులో ప్రధానంగా పేద ప్రజలను ఎదుర్కొంటున్న సమస్యల పరిష్కారం ప్రస్తావనేలేదు. ఆహార సమస్య భారతదేశంలో 80 పర్సెంటు ప్రజలు వ్యవసాయదారులుగను, వ్యవసాయ కూలీలుగానూ జీవించుచున్నారు. స్వాతంత్ర్యం పొందిన 17 సంవత్సరాల తరువాత కూడా ఉత్పత్తి పెరగలేదంటే కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం యొక్క అసమర్థతయే దానికి ప్రధాన కారణం. రైతుల ఆర్థిక పరిస్థితి కూడ పెరగటంలేదు. దున్నేవారి చేతిలో భూమి లేదు. గ్రామాలలో ధనిక రైతులు పేదరైతులను దోపిడి చేస్తున్నారు. వారిని చూసి కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం ఊరుకొంటున్నది. వ్యవసాయంలో పెట్టుబడి దారీ విధానం పెరిగిపోతున్నది. దీనివల్ల అత్యధిక జనాభా యొక్క పరిస్థితి మెరుగు పడటంలేదు. ఈ బాధ్యత కాంగ్రెసు ప్రభుత్వమే వహించవలసివుంది. రైతు ప్రజానీకం నుండి వచ్చామని చెప్పుకొనే మంత్రులు రైతుల కష్టాలు దూరం చేయలేక పోతున్నారు. రైతులు కష్టపడి, విపరీతమైన పెట్టుబడి పెట్టి పండించిన పంటను మార్కెటుకు అమ్మటానికి తీసుకువెళ్ళగానే ధనిక వర్గం ధరలు తగ్గించి రైతుల వద్ద వున్న ధాన్యాన్ని చౌకకు కొనివేయుచున్నారు. వారిని ప్రభుత్వం అరికట్టలేక పోతున్నది. ధాన్యాన్ని దాచివేసి ధరలను విపరీతంగా పెంచే గుత్త వ్యాపారుల బారి నుండి ధాన్యాన్ని బైటకు తెప్పించాలి. అలా బైట పెట్టని వారిని ప్రభుత్వం శిక్షించ లేకపోతున్నది. దొంగ వ్యాపారస్థులు చేసే మోసము ప్రభుత్వానికి తెలియదా అని అడుగుతున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశంలో చెరకు పండించే భూములపై పన్ను తక్కువగా వుంది. తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఎక్కువగా వుంది. ఈ రెంటిని సమానం చేస్తామనే పేరుతో పన్నును పెంచకూడదు. మోయలేని ఈ పన్నును తెలంగాణాలో తగ్గించాలి. అదేవిధంగా ఆంధ్ర ప్రాంతంలో పెంచకూడదు. ఒకవైపు వడ్డీ వ్యాపారుల దోపిడీ, రెండోవైపు రైతుల వద్ద నుండి వర్తకులు చౌకగా ధాన్యం కొని వేయటం, మూడవది దున్నేవారి చేతుల్లో భూమి లేకపోవటం, నాల్గవది ప్రభుత్వమునకు రైతులపట్ల నిర్లక్షభావం, అయిదు రైతులకు అవసరమైన సదుపాయములు కల్గించక పోవటం అనగా నీరు, విద్యుచ్ఛక్తి సకాలానికి అందింపలేకపోవటం వీటివల్ల ఉత్పత్తి పెరగటంలేదు. వీటిని పరిష్కరిస్తారనే నమ్మకం నాకు లేదు. ఎందుకంటే మంత్రులు ధనికవర్గాన్ని, వడ్డీ వ్యాపారవర్గాన్ని కాపాడుతూ పోషిస్తున్నారు. మనం గతించిన 17 సంవత్సరాల చరిత్రను చూస్తే ధనికులు ధనికులుగానే, బీదలు బీదలుగానే, మిగిలివున్నారు. మెదక్ జిల్లాలో ఎక్కడ చూసినా ఆహార కొరత వుంది. ముఖ్యంగా కూలీలు కరువు మూలంగా ఈసారి వేరే జిల్లాలకు తండోపతండలుగా వెడుతున్నారు. మెదక్ జిల్లా పరిషత్తులో 27 నాడు మొత్తం మెదక్ జిల్లా నంతా కరువు ప్రాంతంగా తీర్మానించటం జరిగింది. ప్రజలకు బజార్లలో బియ్యం దొరకటంలేదు. అధిక

ధరలకు బీద ప్రజానీకం కొనలేక బాధ పడుతున్నారు కనుక ప్రభుత్వం వెంటనే ప్రతి పంచాయితి సమితిలో చీప్ ఫుడ్‌గ్రెయిన్ షాప్, పట్టణాలలో ప్రతి 500 జనాభాకు ఒక దుకాణము తెరచి ప్రజలకు బియ్యము, జొన్నలు లభించేటట్లు చేయాలి ఆ జిల్లా కరువు ప్రాంతంగా మారుటకు ముఖ్య కారణము అక్కడ మేజర్ ప్రాజెక్టు లేదు ఎప్పుడో హైదరాబాదు ప్రభుత్వం సర్వే చేసిన హకీమ్‌పేట వాగు, పసుపేరు ఆనకట్టల విషయం ప్రభుత్వం ఆలోచించటంలేదు, నేను గత నా ఉపన్యాసంలో వాటిని గురించి మాట్లాడాను, అయినా ప్రయోజనం లేక ఆ ఆనకట్టల విషయం ఏమీ తేలలేదు ఏటిగడ్డ, కిష్టాపూర్ వాగుపై ఆనకట్టను, చిట్టాపూర్‌వద్ద నిర్మించినట్లుయితే సిద్దిపేట వ్యవసాయదారులకు చాలా ఉపయోగపడుతుంది ఆ మూడు ఆనకట్టలను ప్రభుత్వం నిర్మించినట్లయితే అవి ఈ జిల్లాలోని వ్యవసాయదారులకు ఉపయోగపడుటయే గాక మెదక్ జిల్లాలో ఆహారపు కొరత కొంతవరకైనా తగ్గుతుంది ఈ ఆహారపు కొరత ఈ సంవత్సరం ఏర్పడటం కాక గత నాలుగు సంవత్సరాల నుండి కూడ ఏర్పడుతూ వుంది ఈ నాలుగు సంవత్సరాల నుండి మెదక్ జిల్లా ప్రజలు అనేక బాధలు పడుతున్నా ప్రభుత్వం గుర్తించకుండా తిరిగి వ్యవసాయదారుల నుండి తక్కావి బకాయీలను వసూలు చేయటం ఏమీ బాగా లేదు వారు ఈ పరిస్థితులలో బకాయీలని చెల్లించలేకుండావున్నారు కనుక తక్కావి బకాయిలను వసూలు చేయటం మానిపించ వలసిందని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను కనీసం కొన్ని సంవత్సరాలవరకు వసూళ్లను వాయిదా వేయాలి ఇప్పటికి మూడవ ప్రణాళిక పూర్తి కాబోతున్నది. వైద్యశాలలు· వైద్యశాల విషయం వచ్చినప్పుడు మెదక్ జిల్లాలో వైద్యసదుపాయం అందుభాటులో లేదు వైద్య సదుపాయం పట్టణాలలో చాలాదూరంగా వుండటం వల్ల గ్రామ ప్రజలు మిక్కిలి బాధ పడటం కాక సకాలంలో వైద్య సదుపాయం లేక మరణించటం జరుగుతున్నది మెదక్‌జిల్లా మొత్తంలో ప్రసూతివైద్యశాల లేకపోవటం విచారించ వలసిన విషయం కనుక జిల్లా మొత్తంలో కనీసం రెండు మూడు ప్రసూతి వైద్య శాలలను నిర్మంచాలని కోరుతున్నాను మా జిల్లాలో ఇరిగేషను సదుపాయములు, విద్యుచ్ఛక్తి అభివృద్ధి చేయబడలేదు

పోలీసుల కాల్పులు .— హిందుపూరులో జరిగిన కాల్పులపై న్యాయ విచారణ జరిపి భాద్యులపై గట్టి చర్యలు తీసుకోవాలి ఈ కాల్పుల సందర్భంలో పై భాగంలో తుపాకులు కాల్చకూడదన్న ప్రాథమిక నిబంధనాన్ని కూడ పాటించకపోవటం దారుణం ఈ ప్రభుత్వ పరిపాలనలో వెనుకబడిన ప్రాంతం వెనుకబడిపోతున్నది ప్రణాళిక వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు ఉపయోగపడాలి

శ్రీ కె. రాజమల్లు .— అధ్యక్షా, మొన్నటి ఏన్‌టి - హిందీ ఏజిటేషన్ సమయంలో ముఖ్యమంత్రి బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు ఏదైతే పాత్ర వహించారో అది చాల అందరికీ మెప్పుగా ఉండె. కానిస్టిట్యూషను మనం అందరం గౌరవించాలని చెప్పిన మాట మాకందరకు సంతోషం కలిగించినది. తరువాత వారు ఇంత బోల్డుగా మాట్లాడినందుకు వారికి నేను అభినందనలు అర్పిస్తున్నాను పోతే కొంత మంది పెద్దస్థాయిలో ఉన్నవారు కూడ ఒక రకంగా మాట్లాడడం నాకు ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది. మన దేశానికి బార్డరు ప్రాబ్లమ్ అంత ముఖ్యంకాదు, ఈ యొక్క లాంగ్వేజ్ ఇష్యూ

చాల ముఖ్యమైనదని చెప్పడం అది చాల ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించినది ఎందుకంటే ఇటువంటి క్లిష్ట సమయంలో మనం ఇబ్బందులలో ఉన్నప్పుడు ఈ మాదిరిగా పెద్దలు బాధ్యతగల వ్యక్తులు ఈ మాదిరిగా మాట్లాడడం మన దేశంయొక్క ఐక్యతకే భంగమే మోనని అనుకుంటున్నాము పోతే ఆ విషయంమీద ఎంతోమంది మాట్లాడినారు. నేను ఎక్కువ మాట్లాడకుండా- నిన్నను ఒక ప్రశ్నకు జవాబు ఇస్తూ, నేను అడిగిన ప్రశ్నకు పైనాన్సు మినిష్టరుగారు స్టెయిన్‌లెస్ స్టీలు అంతా అమ్ముకుంటున్నారు అంటే ఇది అంతా అన్‌ఫెయిర్, అన్‌ఛారిటబుల్ అని చెప్పుకొచ్చినారు. కొద్దో గొప్పో అక్కడక్కడ నడుస్తున్నాయని చెప్పినారు. నేను నిన్న సాయంకాలం వెంటనే బయలుదేరి సనత్‌నగర్ ప్రాంతంలో ఎక్కడెక్కడ ఉన్నాయో నిజంగా నేను ఎక్కడైనా పొరపాటు పడిపోయినానేమోఅనీ అనుమానంతోటి మళ్లీ ఒకసారి వెళ్లి చూచాను. ఎక్కడా ఒక బోర్డుకూడా కనిపించలేదు అసలు కొంతమందికి, ఎవరికైతే లైసెన్సులు కోటాలు ఇచ్చినారో వాళ్ల ఎడ్రసులు లేవు అసలు వాళ్లు ఎక్కడివాళ్లు ? ఏప్రాంతంలో వాళ్లకు ఇచ్చినారు ఇంకా ఇన్‌వెస్టిగేషన్ చేసిన తరువాత ఏమి జరిగినది అంటే కొంతమందికి అసలు లొకేషన్ కూడ లేదు ఫాక్టరీ లొకేషన్ కూడ లేదు ముందు ఈ కోటా ఇచ్చేటప్పుడు వాళ్లకు ఫ్యాక్టరి లొకేషన్ ఉన్నదా లేదా, మెసినరీ ఉందా లేదా వాళ్లకు అని ఈ ఇన్‌స్పెక్టర్సు ఎవరైతే ఇండస్ట్రీస్‌లో ఉన్నారో వాళ్లుపోయి చెక్‌చేసినారాలేదా ? చెక్‌చేయకముందే ఈ కోటాలు ఎలాట్ చేసినారా ? ఎందుకంటే ఇంకో విషయం కొంతమంది పెద్దలుకూడ దానిలో ముఖ్యమైన వ్యక్తులు వాళ్లుకూడ తీసుకున్నారు. వాళ్లు అందరు ఇంతకు ముందు మన ఇన్‌డస్ట్రీస్ మినిష్టరుగారు లక్ష్మినరసయ్యగారు మినిష్టరుగా ఉన్నప్పుడు కొంతమందికి, అనేకమందికి, ఇలాంటి ఈ కోటాలు ఎలాట్ చేశారు ఒక ఇన్‌డస్ట్రి ఉంది మన్నే ఇన్‌డస్ట్రి అని మన్నే ఇన్‌డస్ట్రీస్ ఆ మినిష్టరి గారికి సంబంధించినవి ఎవరైనా కాస్తో కూస్తో ఈ కోటాలు తీసుకున్నప్పుడు, ఎందుకంటే అక్కడ పని నడవలేదు అసలు. 3 తరాలనుంచి, ఇదివరకు 4, 5 తరాలవారు కోటాలు తీసుకున్నారు. తరువాత ఎక్కడ వాటిని అమ్ముతున్నారో, ఎక్కడ బ్లాకు మార్కెటులో అమ్ముకున్నారో ఇది చాల విచారకరమైన విషయం. ప్రభుత్వంలో బాధ్యతగల వ్యక్తులు ఈ మాదిరిగా అవకతవక పనులు చేస్తే వేరేవాళ్ళను అనడానికి మనకు అధికారం లేదు. అసలు అందుకే నేను ఇదివరలో అనేక సార్లు చెప్పినాను. ఇది ఒకటే కాదు. మొన్న నేను అడిగాను అసలు ఈ కోటాలు తీసుకొన్న వారు మీరు ఫ్యాక్టరీలలో మాన్యుఫాక్చర్ చేస్తేమీకు లాభంలేదా అంటే, ఏమి లాభం ఉందయ్యా, ఒక టన్ అమ్ముకుంటే 15 వేల రూపాయలు వస్తాయట అసలు, అనవసరంగా మళ్ళీ లేబర్ ప్రాబ్లంస్, మళ్ళీ లేబర్ మినిస్టర్, మళ్ళీ లేబర్ ట్రబుల్సు, యూనియన్లు, కథ, కార్ఖానా ఇవన్ని మాకు ఎందుకు 15 వేల రూపాయలు ఒక టన్నుకు వస్తున్నాయి, ఇంటిలో కూర్చొని మేము చేసుకుంటున్నాము కదా అని వారు చెప్పుకొచ్చినారు. అందుగురించి ఈ మాదిరిగా మన ప్రభుత్వ ధనం, మన ప్రజా ధనం వాళ్ళకు ఎన్నో ఇబ్బందులున్నప్పటికి కూడ టాక్సుల ద్వారా చేసినప్పుడు మళ్ళీ ఆ డబ్బు మనదేశ అభివృద్ధిని గురించి ఖర్చు పెట్టడానికి చేస్తున్నామా, అది ఖర్చు పెట్టినప్పుడు తగిన చర్యలు, తగిన ఏక్షన్ వారిమీద ఎందుకు తీసుకోకూడదు. ఉదాహరణగా

నెయిల్సు వైర్, తరువాత జింక్, కాపర్, స్టేయిన్‌లెస్ స్టీల్, జి ఎ షీట్సు ఇవంతా బ్లాకు మార్కెటులో అమ్మడు పోతున్నాయి కొంత మంది ఏజెంట్సు ఉన్నారు ఆ ఏజెంట్సు ఎవరి ఏజెంట్సో తెలియడంలేదు. అసలు అది మరి ఎవరి తరఫున ఉన్న ఏజెంట్సో కొంతమంది ఇక్కడ తాజ్‌మహల్ హోటల్‌లో, ఇంకా వేరే కొన్ని నాటోరియస్ హోటల్సు ఉన్నాయి, ఆ హోటల్సులో ఎప్పుడూ ఉంటారు అసలు వాళ్లకు రోజూ ఖర్చు 300,400 రూపాయలు వాళ్ళకు ఎప్పుడు కోటాలు కావాలనుకొన్నా 5 నిముషాలలో, ఇక్కడ గవర్న మెంటు మామూలుగా ప్రజలకు అవసరం ఉంటే మాకు జింక్ షీట్సు లేవని అంటూంటే వాడు తిరిగి తిరిగి ఎంతో పైరవీకారుల వెంటన, మళ్ళీ ఇంటికి వెళ్ళిపోవలసినదే కాని ఇక్కడ మనం ఫెయిల్ అయితే ఆపైరవీకారుల దగ్గరకు వెళ్లితే వాళ్ల ఎడ్రసులుకూడా చాలమందికి తెలుసు-వానికి 300,400 రూపాయలు ఇస్తే వెంటనే 2, 3 రోజులలోపలనే వాళ్లకు పెర్మిట్ దొరికి పోతుంది ఈ మాదిరిగా పరిస్థితులు జరుగుతున్నాయి దీనిని గురించి గవర్న మెంటును అడుగుతున్నాను ఒక కమిటీని వేసి మనం ఎందుకు ఎన్‌క్వయిర్ చేయకూడదు ఒక కమిటీని ఎపాయంట్ చేసేది కనుక ఉంటే నేను అనుకుంటా అధ్యక్షా ఎంతోమంది జైల్సుకు పోవలసి ఉంటుంది. అసలు దానిలో పెర్మిట్లు ఇప్పించినవారు, కోటాలు ఇప్పించినవారు, దానికి సిఫారసు చేసినవారు తరువాత తీసుకున్న వారు అసలు ఇటువంటి ఈ మాదిరి చేస్తూ ఉంటే గవర్న మెంటు ఎందుకు వెనుకాడుతున్నది వాళ్ళకు వచ్చిన బాధ ఏమిటి? నాకు అర్థం కావడంలేదు. ఇప్పటికైనా గాని నేను గవర్న మెంటును అడుగుతున్నది వెంటనే ఒక కమిటీనివేసి, ఒక కమిటీని ఇంకా ఎవరైనా ఒక సరైన జడ్జిని వేసేది ఉంటే నిజంగా ఒకసారి కఠినంగా శిక్ష జరిగేది ఉంటే ఇకముందు మన ప్రజా ధనం ఉచితంగా పోకుండా క్రమంగా ఖర్చు అవడానికి వీలు ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను ఇంకొకటి తరువాత, ఈ తెలంగాణాలో ఈ రీజనల్ ఇంబాలెన్ సెస్‌గురించి అందరు అనేకసార్లు చెబుతున్నారు. నాకు అనిపిస్తుంది చెన్నారెడ్డిగారు తెలంగాణా వారైనా అందులో చాల ముఖ్యమైన ఆర్థిక మంత్రిగా ఉండి కూడా ఎందుకు మరి ఇన్ని మాటలు చెబుతున్నారు. ఈ తెలంగాణా ప్రాంతం వెనుక బడి ఉన్న ప్రాంతం అని అందరికి తెలిసిన విషయమే అన్ని విధాలా, అన్ని రకాలుగా ఇది వెనుకబడిన ప్రాంతం, దీనిని కాస్తో కూస్తో మనం మన లెవెల్‌కు తీసుకొని రావాలని ఎన్నో సార్లు చెబుతూ ఉన్నారు కాని ఏమవుతున్నది అంటే ఇప్పుడు రెవిన్యూ ఎకౌంట్‌లో 1961-66 3 వ పంచవర్ష ప్రణాళికలో చూడండి ఎలా లెక్కలున్నాయో రిసీట్సు రు 392.80 లక్షలు, ఎక్స్పెండిచర్ రు 409.89 లక్షలు అంటే డెఫిసిట్ రు 1709 లక్షలు ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టినారు. తెలంగాణాలో చూడండి రు. 239.40 లక్షలు రిసీట్సు, ఎక్స్పెండిచర్ రు. 226.21 లక్షలు, అంటే రు 13.19 లక్షలు మిగిలిపోయిందన్నమాట. అంటే తెలంగాణా ప్రాంతానికి ఖర్చుపెట్టవలసిన అవసరం లేదు అనుకున్నారా అసలు ఇక్కడ ఏమి స్కీమ్సు లేవని అనుకున్నారా, ఇక్కడ ఏవి ప్రోగ్రామ్సు లేవనుకున్నారా, ఎందుకు ఈ మాదిరి వేసినారో మినిస్టరుగారు దయచేసి దీనికి రిప్లయి చెప్పాలని అందులో ఎవరైతే నోట్‌చేసుకుంటున్నారో, మినిష్టరుగారు దయచేసి ఈ పాయంటుపైన నోట్‌చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఇంకొకటి ఈ 3వ ఫైవ్

ఈయర్ ప్లాను పోనివ్వండి 3 వ ఫైవ్ ఈయర్ ప్లాను లోపల ఆంధ్ర ఏరియాకు అనుకున్న దానికంటె 17 కోట్లు ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టడం తెలంగాణాకు అనుకున్న దానికన్న 13 కోట్లు తక్కువ ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది మళ్ళీ ఇప్పుడు కూడా ఈ బడ్జెటులో కూడ 1965-66 లో ఆంధ్ర ఏరియాకు రిసీట్సు 96,47 లక్షలు, రు 105,06 లక్షలు ఎక్స్పెండిచర్ మళ్ళీ 859 లక్షలు అదనంగా ఖర్చు పెడుతున్నారు. తెలంగాణాలోపల 5,805 లక్షలు రిసీట్సు అయితే ఎక్స్పెండిచర్ 5,615 లక్షలు అంటే 190 లక్షలు తక్కువ ఖర్చు పెట్టడం జరుగుతున్నది. ఇది చాల విచారకరమైన విషయం ఎందుకంటే అన్ని విధాలా ఇక్కడ ఎన్నోచోట్ల రోడ్లు లేవు. స్కూలు బిల్డింగులు లేవు, ఎన్నో చోట్ల అసలు మామూలు హట్సులో ఉన్నాయి. వాటివల్ల చాలా ఇబ్బంది జరుగుతున్నది. ఇంకా ప్రతి గ్రామంలో యీ మంచినీళ్ళ బావులు లేవు. ఇన్ని స్కీమ్సు ఉన్నప్పటికి కూడా యీ డబ్బు ఎందుకు ఖర్చుపెట్టడం జరగడంలేదో ఎందుకు డబ్బు మిగులుస్తున్నారో నాకు అర్థం కాకుండా ఉన్నది. అందుకొరకు మినిష్టరుగారు వారు జవాబు చెప్పేటప్పుడు యీ విషయాలు మాత్రం చెప్పాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంకొకటి ఎందుకంటే యీ సర్వీసెస్ ఇంటిగ్రేషన్ యింతవరకు, ఎంతకాలమైనది మనకు ఆంధ్రప్రదేశ్ అమలులోనికి వచ్చి? ఇప్పటి వరకు ఇంకా ఎనిమిది డిపార్టుమెంటులు ఏవైతే ఉన్నాయో వాటిని ఇంటిగ్రేట్ చేయ లేదు అసలు ఇక్కడ ఏమిటంటే దీనిని ఇంటిగ్రేట్ చేయక పోవడంబట్టి పి డబ్ల్యు.డి లో ఆంధ్రా ఏరియానుంచి ఒక లోయరు సబార్డినేట్గా ఉన్న అతడు ఆతనికి ఇక్కడ అసిస్టెంటు ఇంజనీరుకన్న తక్కువ పోస్టు అన్నమాట, ఆయనవచ్చి ఇక్కడ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరుగా వుంటున్నారు. ఇక్కడవాళ్ళకు అన్యాయం జరుగుతున్నది. ఈ అన్యాయాన్ని ఎన్నోసార్లు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువచ్చినాము అయినప్పటికి కూడా ప్రభుత్వంవారు దానిని సరైన చర్య తీసుకోవడం జరగడంలేదు ఇంకొకటి కో-ఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంటులలో కూడా కో-ఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంటులోపల ఇంక రేపో ఎల్లుండో పాపం వాళ్ళ రిటైరై పోతారు. వాళ్ళకు కంపల్సరీగా అక్కడకు పోయి ట్రైనింగు తీసుకోమని చెబుతున్నారు ట్రైనింగు తీసుకునేసరికి అయన పీరియడ్ అయిపోతుంది ఈ మాదిరిగా చేయడం జరుగుతున్నది. ఇంకొకటి ఇక్కడ తెలంగాణా ప్రాంతంలోపల యీ రోజువరకు ఇప్పటివరకు మహబూబ్నగర్, యీ సంగారెడ్డిలో, మెదక్ డిస్ట్రిక్టులో కూడా ఎక్కడా కాలేజీలు లేవు ఇవి డిస్ట్రిక్టు హెడ్క్వార్టర్సు. అయితే ఆ ఉదాహరణ ఆంధ్రా యేరియాలో చూడండి. ఇక్కడ చిత్తూరు డిస్ట్రిక్టులో అక్కడ యూనివర్సిటీ దగ్గరగా ఉన్నప్పటికీ కూడా కొత్త కాలేజీ అక్కడ ఓపెన్ చేసేదానికి గవర్నమెంటు పూనుకున్నది ఈ మాదిరిగా ఇప్పుడు ఒకటి రెండు మెడికల్ కాలేజీలు ఇక్కడ స్టార్టు చేస్తున్నారు. తెలంగాణా ప్రాంతములో ఒకటిన్నర కోట్ల రూపాయలు ఉస్మానియా మెడికల్ కాలేజీకి ఖర్చుపెడుతున్నారు. అయితే నిజామాబాదులో పెడుతున్నది ఆ కాలేజీ దానిని మళ్ళీ ఇది వరకు గతంలో రీజినల్ ఇంజనీరింగు కాలేజీ ఏదైతే దానిని ఏర్పరచిన తరువాత అందరికీ సంబంధించినది, అందరికీ ప్రత్యేకంగా తెలంగాణా వాళ్ళకే కాక అన్నారు. ఇక్కడ వాళ్ళకు ప్రత్యేకత ఉండదని చెప్పినారు. అదేమాదిరిగా యీ నిజామాబాదులో వచ్చే మెడికల్ కాలేజీలో కూడా ఆ మాదిరే అయితే అది సరైనది కాదని అలా

వుండకూడదని తెలంగాణా డబ్బు ఖర్చుపెట్టినప్పుడు తెలంగాణా ప్రజలకు ఎక్కువ అవకాశాలు దొరకాలని మనవిచేస్తున్నాను పోతే ఇంకొక విషయం. యీ ఫుడ్ ప్రోబ్లమ్ ఫుడ్ ప్రోబ్లమ్‌కంటే ముందు ఒక విషయం చెప్పి తరువాత ఫుడ్ ప్రోబ్లమ్ గురించి చెప్పి ముగిస్తాను —Only 5 minutes. This is the first time I am speaking, Sir You must give me some more time —ఇంకొకటి ఏమిటంటే వృథా ఖర్చులున్నాయి. డెఫిసిట్ అంటున్నారు అసలు, డెఫిసిట్ అంటే మనం డబ్బు ఏమాదిరిగా దుర్వ్యయం అవుతున్నది నేను మీ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను. ఎందుకంటే ఎన్నోసారులు చాలా ముఖ్యమైన కంప్లయింట్స్, ఎవరైతే కరప్టు ఆఫీసర్సు ఉన్నరో వాళ్ళంతా చేసినప్పటికీ కూడా ఏక్షన్ తీసుకోకుండా ఉండడం, వాళ్ళను అదేమాదిరిగా ఉంచడం ఇంకా కరప్షన్‌ను మనం ఎంకరేజ్‌చేయడం అన్నమాట అసలు. ఎప్పుడైతే కాన్తోకూన్తో ఇనుఫరుమేషను వచ్చినప్పుడు ఖచ్చితంగా చార్జెస్ ప్రూవ్ అయినపుడు ఆయనమీద ఏక్షను తీసుకోకుండా వుండడం, అది మనం ఎన్నిసార్లు ఎన్ని ప్లానులు వేసుకున్నా ఎన్ని కమిటీలు వేసుకున్నా కాని లాభం లేకపోతున్నది. ఉదాహరణకు డబ్బు ఎట్లా వృధా అవుతున్నది అంటే నేను కమిటీ ఆఫ్ ఎస్టిమెట్స్ రిపోర్టు చదువుతున్నాను ఒక ఐ ఎ ఎస్. ఆఫీసర్ ఆయన మీద చార్జస్ ప్రూవ్ అయినాయి. తరువాత ఆయిన పక్షపాతం వహించినాడు, గవర్న్మెంటుకు నష్టం అయ్యేటట్లు చేసినాడు యివన్నీ ప్రభుత్వ దృష్టికి ఇదివరకే తీసుకొని రాబడినాయి అయినప్పటికి ఆయనమీద యాక్షను తీసుకోకుండా ఉండడం అది విజంగా చాలా సోచనీయంగా ఉన్నది. అదేకాకుండా ఇంకోమాదిరి డబ్బు ఎట్లా ఖర్చుఅవుతున్నది అంటే మన మినిస్టర్సు టూర్ చేస్తున్నారు, ఎక్కడనో శ్రీకాకుళం లోనో లేక ఆదిలాబాదు ఆ చివరకు ఎక్కడనో ఒకచిన్న మిషన్ స్కూల్ బిల్డింగు ఫౌన్‌డేషను స్టోను వుంటుంది దానికి ఎంత పెట్రోలు ఖర్చవుతుంది. దానికెంత ఖర్చుకావాలి. తరువాత ఇది అంతా నాకు అనిపిస్తుంది ఇది అందరూ ఆలోచించ వలసిన విషయం ఒక్కరే కాదు ఏ ఒక్కరి గురించి కాదు అసలు. ఏదో చాలా పెద్ద పనివుంటే, ముఖ్యమైన పనివుంటే దానిని గురించి ఎంక్వయిరీ చేయడానికీ లేక దానియొక్క సూపర్‌విజన్ చేసేదానికి పోతే చాలా మంచిది కానీ చిన్న చిన్న విషయాలకు గానీ లేక పనికిరాని విషయాలకుగానీ మొన్న చిన్న బస్తీలోపల మంచీరియాలలో ఒకదానికి స్విచ్ ఆన్ చేశారు. దానికి ఒక మినిస్టర్ అక్కడకు వచ్చినారు. నాకు అనిపించింది ఇంత మనం ప్రజల ధనాన్ని కూడా అర్థంలేకుండా ఖర్చుపెడితే ఇది సరియైనది కాదనిపించింది. ఉదాహరణంగా ఎలక్ట్రిసిటి బోర్డు చైర్‌మెన్ మా జిల్లాలో ఇప్పటికి 60,70 సార్లు వచ్చినాడు. అంటే వారానికొకసారి వస్తాడు. ఏ మినిస్టరు వచ్చినా ఆయన వెనకాల పరిగెత్తుకొనివస్తాడు ఆ పెట్రోలు. ఆ కథ ఆ కార్ఖానా ఇది అంతా చూసేవాళ్ళకు చాలా అసహ్యం అనిపిస్తున్నది. అయినప్పటికీ కూడా ఆయినకెంతమంది చెప్పినప్పటికీ కూడా, ఏమైనా చూస్తే ఇతరులు కూడా వున్నారు యీడబ్బు వృథాగా ఇలా ఎందుకు ఖర్చుపెట్టాలని ఆయిన కాబాధ ఏమీలేకుండా పోయింది. అందువల్ల ప్రభుత్వమువారు నోటీసులోకి తీసుకోవాలి.

(The Bell was Rung)

ఇంకొకటి ఈ ఫుడ్ ప్రౌబ్లమ్‌గురించి నేను తప్పనిసరిగా చెప్పాలనిపిస్తున్నది ఇప్పటి వరకు రోజుకు అప్పుడప్పుడు స్టేటుమెంట్లు చేస్తూ ఉంటూ మినిష్టరుగారికి లేవు వస్తాయి,

మొత్తము లారీలు వస్తున్నాయి, తోవలో ఎక్కడో ఆగిపోయినాయి, రేపో, ఎల్లుండో వస్తున్నాయని ఇదివరకు. ఇప్పటివరకు ఈ బియ్యానికి అసలు ఇబ్బంది పడుతున్నాము అధ్యక్షా, దీనినిగురించి మినిష్టరుగారు మరి ఎందుకు ఇంత అశ్రద్ధ ఎందుకు కష్టపడిపోయిందో ఈ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ నాకు బోధపడడంలేదు అసలు నాకు అనిపిస్తున్నది ముఖ్యంగా కాస్త ఎక్కువ పనికిరాని వాళ్ళు బాధ్యత తీసుకోవడంవల్ల-నాకు అనిపిస్తున్నది సరైన టీము ఈ మినిష్టర్సులో సరిగా లేదు అనిపిస్తున్నది. అదే ముఖ్యమంత్రిగారికి ఇంకా సరైన వ్యక్తులును, చాలమంచివాళ్లు ఉండేటట్లుగా ఉంటే నేను అనుకుంటా ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ బాగు పడుతుందని. ఏ మాత్రం ప్రజల సమస్యలు తెలియనివారు, తరువాత ఎడ్మినిస్ట్రేషన్పైన గ్రిప్‌లేని వారు అధికారంలో ఉంటే ఈ మాదిరి, ఇటువంటి అవస్థలకు, ఇటువంటి ఇబ్బందులకు గురికావలసి ఉంటుంది రోజురోజు కరప్షన్ ఎక్కువ అవుతుంది. ఇబ్బందులు ఎక్కువ అవుతాయి. అందుగురించి ఈ ఫుట్ మినిష్టర్ ఇంత వరకు, ఈ రోజు వరకు ఊరికే స్టేటుమెంట్లు ఇవ్వడం, ఈ రోజువరకు మాకు బియ్యం దొరకడంలేదు బజారులో ఈయన స్టేటుమెంట్లు ఇచ్చినంత మాత్రాన మాకు కడుపు నిండుతుందా? అందుగురించి ఇంక ఇది It is too late for him to stick on to his c, air He must res'gn and go home and al ow somebody else to take the responsibility అందుగురించి నేను మనవిచేసేది ఏమిటంటే ఇటువంటి మనకు, దేశానికి, మన రాష్ట్రానికి పనికిరాని వ్యక్తులు ఎవరైతే ఉన్నారో వారికి కాస్త మనం రిలీప్ చేస్తే మంచిది తరువాత ఈ ఫుడ్ ప్రొబ్లెమ్ సాల్వుచేయడానికి ఏమైనా గట్టి చర్యలు తీసుకోవాలని నేను ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

శ్రీ వి రామారావు (చేవెళ్ల)·— అధ్యక్షా, గౌ. ఆర్థిక మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటును నేను బలపరుస్తున్నాను నేను మొదటి ఎలెక్షన్సునుంచి ప్రతి సంవత్సరం ఈ బడ్జెటు చూస్తూవస్తున్నాను సంవత్సరం సంవత్సరం బడ్జెటు పెరుగుతోంది గాని దానితోబాటు బీదరికంకూడ దేశంలో పెరుగుతోందనేది చూస్తున్నాము. ఈనాడు మన దేశంలో మూడు పంచవర్ష ప్రణాళికలు అయి ఎన్నో కోట్ల రూపాయలలో ఖర్చుపెట్టినా బజారులో బియ్యం దొరుకుటలేదు అంటే ఎంత విచారకరమైన సంగతో మన మందరం ఆలోచించవలసియున్నది. అయితే ఈ ప్లాన్సుయొక్క మాయాబజారు అంతా మహాలనోబిస్ కమిటీవారు ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చినది మనమంతా బాగా చదివియున్నాము దానివల్ల మనకు ఏమి కనబడుతోందంటే—the rich becomir g richer, and the p¨or becoming poorer— ఈ పరిస్థితిగా ఉన్నది. The best brain of the committee has given this report to the Government of India. కాబట్టి ఈ ధనం ఎక్కడికి పోతోంది—కలిగినవారి వద్దకే పోతోంది. అందువల్లనే బీద ప్రజల పరిస్థితి అట్లాగే ఉన్నది ఈ జనరల్ బడ్జెటులో హరిజన వెల్‌ఫేర్ బడ్జెటుకూడ ఉన్నది. హరిజన, గిరిజన, వెనుకబడిన జన, విమోచజన— ఈ 4 జనాలకు 4 కోట్ల 29 లక్షలు కేటాయించారు ఈ జనాభా, దేశంలో నూటికి 80 వంతులు ఉన్నసంగతి అందరికీ తెలుసు నిజంగా చూస్తే ప్రభుత్వం వీరికి డబ్బు allot చేసినది ఈ బీద జనానికిమాత్రం వస్తున్నట్లు కనబడుట లేదు. మన ప్రభుత్వం చేసిన చట్టాలు అలా ఉన్నవి ఇండస్ట్రియల్ లోన్సుగాని, హౌసింగ్ లోన్సుగాని,

అగ్రికల్చరల్ లోన్సుగాని—కొన్ని కోట్ల రూపాయలతో కూడిన లోన్సు మన ఆర్థిక పరిస్థితి బాగుచేయడానికి యిస్తున్నాముగాని ఆ డబ్బు పేద ప్రజానీకానికి అందుతోందా? అందలేదు అందుకొరకు ఈ చట్టాలను relax చేయాలి బీద ప్రజలు ఆర్థికంగా బాగుపడాలంటే, దేశం ఆర్థికంగా ముందుకు రావాలంటే ఈ చట్టాలు relax చేసి బీద వర్గాలకు ఎక్కువ సౌకర్యాలు కలుగజేయాలి మన దేశం socialistic pattern of society క్రింద మారాలని సర్వ ప్రయత్నాలు చేస్తున్నప్పటికి మారడం లేదు. మన దేశంలో political equality ఉండి, there is no difference between the rich and the poor. One man, one vote, one value on one platform అనేది పాటిస్తున్నాముగాని, there is no social and economic equality ఈ inequality తొలగించనంతవరకు political structure of our independence గట్టిగా ఉండదు ఈ social inequality విషయంలో శ్రీ జగ్‌జీవన్‌రామ్‌గారు వ్రాసినది చదువుతాను.

"*Inequality and Socialism*"—"Our sages, conceived an affluent society free of all ailments—material, physical and spiritual Lord Buddha wanted to remove all suffering Mahatma Gandhi 'every tear from every eye' Our socialism, like socialism everywhere else, is the materialization of that vision and utopia It expresses itself—thanks to Jawaharlal Nehru in public policies and well-defined social, political and economic objectives" అందుకొరకు దీనిని ఎంతవరకు దూరం చేయలేమో అంతవరకు మనదేశం బాగుపడదు

లేంగ్వేజివిషయం ఉంది. ఈనాడు దక్షిణ భారత దేశంలో కేరళ, మైసూరు, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రాలకన్న మద్రాసు రాష్ట్రం ఎందుకు తగాదాలు పెట్టుకొని ఎంతో మంది యువకులు మాతృభాష కొరకు త్యాగాలుచేస్తూ బాధపడుతున్నదీ ఆలోచిస్తే, తమిళ భాషపైన అంబేడ్కర్‌గారు వ్రాసినది చదివి వినిపిస్తాను —

"Taking into consideration all the evidence which has been brought forward, the only possible conclusion seems to be, that the Dravidians, of the south of India, were of the same stock as the Asuras or Nagas of the North."

"The second thing to be borne in mind is that the word 'Dravida' is not an original word It is the Sanskritized form of the word 'Tamil' The original word 'Tamil' when imported into Sanskrit became Damila and later on Damilla became Dravida The word Drivadia is the name of the language of the people and does not denote the race of the people The third thing to remember is that Tamil or Dravida was not merely the language of South India but before the Aryans came it was the language of the whole of India, and was spoken from Kashmere to Cape Camorin, In fact, it was the language of the Nagas throughout India . . The Nagas in North India gave up Tamil which was their mother tongue and adopted Sanskrit in its place The Nagas in South India retained Tamil as their mother tongue and did not adopt Sanksrit the language of the Aryans"

పెద్దపెద్ద authors వ్రాసిన examples ఈ పుస్తకంలో ఇచ్చారు జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణగారు 1940 లో మా తెలంగాణాలో ఇంగ్లీషు భాష, తెలుగు భాష

కలిపి ఈ ప్రకారం చెప్పారు—పెట్టు = put, కొట్టు = cut, ఈ ప్రకారం తెలుగు, ఇంగ్లీషు కలిపి చెప్పేవారు ఇటువంటివి భాషావేత్తలు బాగా చెప్పగలుగుతారు. అందువల్ల దేశ కాలపరిస్థితులనుబట్టి భాషలో ముందుకు పోవాలిగాని ఇప్పుడు హిందీ తెచ్చి ప్రజలపైన రుద్ది అల్లకల్లోలము లేపితే బాగుండదు Natural course లో అది సాధించుకోవాలి దేశానికి ఒక భాష అవసరమే. ఇప్పుడు దానిమీద ఎక్కువ దృష్టి పెట్టకుండా మొత్తం దేశ పరిస్థితులమీద దృష్టిపెట్టి పని చేసుకోవాలి.

ఫైనాన్సు మినిస్టరుగారు బీద ప్రజానీకానికి సహాయంకొరకు కొన్ని రూల్సు అయినా చేసి వారికి అనుకూలంగాచేసి ఈ బడ్జెటులో కేటాయించిన డబ్బు వారికి అందేటట్లు చేయాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ జి సి. వెంకన్న —అధ్యక్షా, మనకు స్వతంత్రం వచ్చినప్పటినుంచి ప్రతి సంవత్సరం బడ్జెటు ప్రవేశ పెట్టుతున్నాము ఈ బడ్జెటుగురించే కావలసినంత విమర్శ చేయడం, సూచనలు చేయడం జరుగుతోంది స్వతంత్రం వచ్చిన మొదట్లో ఏ విధంగా Capitalist Budegt ప్రవేశ పెట్టేవారో, అదేవిధమైన బడ్జెటు ఈ దినం కూడ ప్రవేశపెట్టడం జరుగుతోంది. నిన్న ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు—States regional imbalance పోవాలని ఢిల్లీలో ఉండే నాయకులు ఒప్పుకొంటున్నారు గాని చర్యలు తీసుకొనడం లేదు, చెడ్డ అలవాటయిందని చెప్పారు. అదే విధంగా ఈ రాష్ట్రంలోకూడ జిల్లాలవారీ imbalance తొలగించడానికి ఏమీ చేయుటలేదు. ప్లానింగ్ గురించి మహలనోబిస్ కమిటీవారు ఏమి చెప్పారంటె 11 per cent of the population benefit 55 per cent of the population of the country. 33 families benefit 33% of the national income of the country అంతేకాకుండ ప్లానింగ్ కమిషన్ మెంబరు శ్రీమన్నారాయణగారు చెబుతూ సామాన్యుని ఆర్థిక స్థాయి పెంచడానికి ప్లానింగ్ తయారు చేయాలని చెప్పారు. డా. లోహియా చెబుతూ—65% of the population are earning 0-6-0 daily అన్నారు. వారు పార్లమెంటులో చెప్పారు. ఈ ప్లానింగ్‌లో తలకు 4 చటాకులు తిండి దొరుకుతుంది, ఇక 4 వ ప్రణాళికలో మనిషికి 3 చటాకులే దొరుకుతుందని చెప్పారు. ఇదిచూస్తే నూటికి 35 మందికి ఈ బడ్జెటులో సంబంధం లేదు. ఈ బడ్జెటు నిష్ప్రయోజనమని తెలుతోంది ఆంధ్రలో 36,18,223 మంది సెంటు భూమిలేని వ్యవసాయ కూలీలు ఉన్నారు; తెలంగాణలో 17,18,271 మంది ఉన్నారు. ఇక 10% of the population of the State—ఒక ఎకరం, రెండు ఎకరాలు, మూడు ఎకరాలు ఉండేవారున్నారు. ఈ 35% జనాభాకు ఆర్థిక స్థాయి పెంచడానికి ఈ బడ్జెటులో ఏ విధమైన సహాయం దొరకడానికి వీలు లేకుండ ఉన్నది. ఇది కేపటలిస్టిక్ బడ్జెట్ అని చెప్పటానికి ఇంకా వేరే ఆధారాలు అవసరం లేదను కొంటున్నాను పేద వారికి భూమిలేని రైతాంగానికి మేలుకలుగజేయటానికి 1956 లో లాండ్ రిఫారమ్సుయాక్టు చేశారు. అది ఇంతవరకు ఎక్కడ ఉన్నదో ఎవరికి అర్థం కావటంలేదు. అది అమలుజరగటంలేదు ఎగ్రికల్చరల్ మినిమమ్ వేజెస్‌యాక్టు అని ఒకటి ఉంది. అది నామకార్థంగానే నిలిచిపోయిందిగాని ఎక్కడా అమలు జరుగుతున్నది లేదు శివాయిజమాలు, బంజరుభూములు పంపకం చేసి, యీ జనాభాకు

సహాయం చేస్తారా అంటే అది ఇంకా పంపకం స్టేజిలోనే ఉంది అదెప్పటికి పూర్తవుతుందో తెలియదు ఆర్థిక సమానత తీసుకువస్తామని ముఖ్యమంత్రిగారు చెబుతున్నారు ఈ సోషలిజమ్ స్వరూపం ఏమిటో అర్థం కాకుండా ఉంది రాష్ట్రంలో చాలామందికి ఒక అనుమానంగా ఉంది సోషలిజమ్ అంటే, ఇట్లాగే ఉంటుందేమో, ధనికులు ఇంకా ధనికులు కావటం, పేదవాడు మరింత పేదవాడుగా ఉండటమే యీ సోషలిజమ్‌తప్ప ఇందులో ఏమీ లేదు యీ పదాన్ని నమ్మకూడదు అనే భావానికి ప్రజలు వస్తున్నారు ఇట్లాంటి బడ్జెట్‌లు ప్రవేశ పెట్టటంద్వారా, ఇటువంటి ప్లానులు తయారుచేసి అమలు జరపటంద్వారా ఇవాళ వచ్చిన స్థితి ఏమిటంటే—జనాభాలో నూటికి ఎనభై మందికి తినటానికి తిండిలేక, త్రాగటానికి నీరులేకుండా ఉన్నది జిల్లాలలో రీజినల్ ఇంబాలెన్స్ పోవాలనే సిద్ధాంతాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారు ఒప్పుకొన్నారు అందుకు ప్రయత్నం యీ బడ్జెట్‌లో ఏమైనా ఉన్నదా అంటే లేదు ఆంధ్రదేశంలో శాశ్వతంగా కరువుకు గురిఅవుతున్న డ్రాట్ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియా 59 89% స్క్వేర్ మైళ్లు ఉన్నది మన స్టేటులో 149 లక్షల జనాభా యీ శాశ్వత కరువుకు గురౌతున్నారు అనంతపురం జిల్లా ప్రత్యేకంగా తీసుకొంటే—అక్కడ మొత్తం డ్రాట్ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియాలో 56.5 పర్సెంట్ ఏరియా ఉన్నది డ్రాట్ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియాలో ఎఫెక్ట్ అయ్యే పాపులేషన్‌లో 45 04 పర్సెంట్ అనంతపురం జిల్లాలో గురిఅవుతున్నది రాష్ట్రాలమధ్య ఇంబాలెన్స్ పోగొట్టాలని ముఖ్యమంత్రిగారికి ఉన్నప్పటికీ, మనకు స్వరాజ్యం వచ్చి ఇంతకాలం అయినప్పటికీ, కనీసం యీ బడ్జెట్‌లో యీ డ్రాట్ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియా జనాభాకు ఏమి చేశారు ? ప్రతి సంవత్సరం స్టేటు బడ్జెట్‌లో సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ బడ్జెట్‌లో యీ డ్రాట్ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియాస్ కొరకు ప్రత్యేకంగా డబ్బు ఎలాట్‌చేసి, అక్కడ శాశ్వతంగా కరువునివారణకు—మా తర్వాత సంతతివారికైనా అక్కడ కరువునివారణకు—ఒక మాస్టర్‌ప్లాను తయారుచేసి తద్వారా అక్కడ కరువు లేకుండా చేయాలని కోరుతున్నాను నాలుగవప్రణాళికలో 75 కోట్ల రూపాయలు డ్రాట్ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియావారికి సహాయం చేయటానికి కేటాయించామన్నారు. ఈ ఐదేళ్లలో 75 కోట్లు ఖర్చుపెడితే, అక్కడ కరువు నివారణకు శాశ్వత పరిష్కారం ఏమి చేయటానికి వీలుంటుంది ? ఆ విధంగా శాశ్వత పరిష్కారానికి ఎన్నేళ్లు పడుతుంది? నాలుగవ ప్రణాళికలో యీ మొత్తం చూపించటం డ్రాట్ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియాలోని ప్రజల కళ్లనీళ్లు తుడవటం అన్నమాట ఒక మాస్టర్ ప్లాన్‌వేసి, 15 ఏళ్లకో, 20 ఏళ్లకో శాశ్వతంగా కరువుపోగొట్టే పథకం అమలు జరపటానికి ప్రయత్నం చేయాలని నేను ప్రత్యేకంగా విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను ఈ డ్రాట్ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియాస్‌కు కొన్ని కన్‌సెషన్స్ సౌకర్యాలు కలుగజేయాలని కోరుతున్నాను. అక్కడ ఎలక్ట్రిసిటీ ఛార్జెస్ మినిమమ్ 50 పర్సెంట్ అయినా రెడ్యూస్ చేయాలి. కరువు ప్రాంతాలలో బావులు త్రవ్వటానికి సబ్సిడీ ఇస్తున్నామని అంటున్నారు వర్షా కాలం లేనప్పుడు, కరువు వచ్చినపుడు బావులలో కూడ నీరు లేకుండా పోతున్నది. కాబట్టి బావులనుండి ఎక్కువ లాభం లేదు కాబట్టి వాటర్ డివైనర్ అనేవారిని డ్రాట్ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియాస్‌కు పంపించి ఎగ్జామిన్ చేయించి ప్రభుత్వం అక్కడ కమ్యూనిటీవెల్స్ టేకప్ చేస్తేనే అక్కడి రైతాంగానికి లాభం ఉంటుంది. కాబట్టి అక్కడ కమ్యూనిటీవెల్స్ టేకప్ చేయాలని కోరుతున్నాను. అనంతపురం జిల్లా

కలెక్టర్ గవర్నమెంట్‌ను ''రేపు మే నెల రాగానే ఆ జిల్లాలో మొత్తం మిల్లెట్స్, రైస్ బయటనుండి రావలసిందే బయటనుండి వచ్చే తిండి ధాన్యాలపైన ఆ జనాభా అధారపడిఉండాలి, కాబట్టి మీరు సప్లయి చేయాలి'' అని కోరారు. ఒకవైపున అక్కడ సీజనల్ కండిషన్స్ బాగానేఉన్నవి,' పంట పండిందనే రిపోర్ట్సు గవర్నమెంట్‌కు కలెక్టర్ పంపుతూనే మరొకవైపున బయటనుండి తిండిగింజలు కావాలని కోరుతున్నారు అక్కడ యీ నాడు కొర్రలు బస్తా 55 రు. తెల్లజొన్నలు బస్తా 75 రు. పసరుజొన్నలు బస్తా 63 రు ఉన్నది. మిల్లెట్స్ ఖరీదు ఎక్కువ అవుతున్నది. అనంతపురం జిల్లాలో యీదినం మిల్లెట్స్ లేకుండా పోయింది, రైస్ లేకుండాపోయింది ప్రభుత్వం సప్లయి చేస్తామంటారు కాని ప్రభుత్వం ఇంత వరకు సప్లయి చేసిన పాపాన పోలేదు. సర్‌ప్లస్ జిల్లాలనుండి తెచ్చుకోటానికి అవకాశం లేదు బ్లాక్‌మార్కెట్‌లో కొనుక్కోవలసిన అవసరం ఏర్పడుతున్నది ప్రభుత్వం అక్కడ వెంటనే సప్లయి చేయటానికి పూనుకోవాలి లేంపోతే, యీ జోనల్‌సిస్టమ్‌ను తీసివారేసి, మర్చెంట్స్‌ద్వారా అయినా ప్రజలు తెచ్చుకోనేదానికి అవకాశం కలుగజేయాలని కోరుతున్నాను. చేనేత కార్మికులకు ప్రతి సంవత్సరం ఏదో సహాయం చేస్తామంటారు కరువు వచ్చినపుడు, వరుపు శాశ్వతంగా పరిష్కారం చేయటానికి బదులు, ఏదో రోడ్ వేసుకోండి, మట్టి వేసుకోండి, దానితో జీవించండి అని చెప్పిన విధంగా, చేనేత పారిశ్రామికులకు ఏదో సెస్సు ఫండ్ ఇస్తాము, లోన్స్ ఇస్తాము అని చెప్పినంతమాత్రమున వారి సమస్య పరిష్కారం కాదు. వారి కోరికలు ఏమంటే—యీ ధోవతులు, పంచెలు, చీరెలు మిల్లునుంచి లేకుండా వారికి ప్రత్యేకంగా కేటాయించి, వారికి ఇవ్వవాలనేది ఒకటి బట్టలమిల్లుకు నూలు ఏ రేటుకు సప్లయి చేస్తున్నామో, అదే రేటుకు హాండ్‌లూమ్ వీవర్స్‌కుకూడ అందేటట్లు చూడాలనేది రెండో కోరిక. ఆ విధంగా చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను అనంతపురం జిల్లాలో ఉరవకొండ సబ్‌తాలుకాలో నీరులేక, అక్కడి 20 వేల జనాభా బాధపడు తున్నారు. అక్కడ యీ నీటి స్కీములకొరకు కాంపోజిట్ మద్రాసుస్టేటు నుండి ప్రయత్నం చేశాము అప్పుడు టెక్నికల్ పీపుల్ ఏమి చెప్పారంటే—హెచ్.ఎల్.సి వచ్చేవరకు వెయిట్ చేయమన్నారు ఆంధ్రరాష్ట్రం వచ్చినతర్వాత మళ్లీ కోరినపుడు ఇన్‌వెస్టిగేట్ చేసి, హెచ్.ఎల్.సి వచ్చేవరకు ఆగమన్నారు. ఇప్పుడు హెచ్.ఎల్.సి లో నీరు 66 లో వస్తున్నది కనుక, యీ స్కీము టేకప్ చేయాలని కోరుతున్నాను. ఆ స్కీము శాంక్షన్ చేసినారు. అది 18 లక్షలో, 20 లక్షలో అయ్యే స్కీము. అది చేనేత కార్మికులు ఉండే స్థలంగనుక, దానిలో కంట్రిబ్యూషన్ ఇవ్వటాన్ని వేవ్ చేస్తూ యీ సంవత్సరమే ఆ స్కీమును తీసుకురావాలని కోరుతూ యీ అవకాశం ఇచ్చినందుకు మీకు కృతజ్ఞతలు తెలుపుతున్నాను

శ్రీ ఎస్. సుబ్బారెడ్డి:— అధ్యక్షా, ఆర్థికశాఖామాత్యులు శ్రీ చెన్నారెడ్డిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్‌ను నేను హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తున్నాను ఈ సంవత్స రము వర్షాలు కురిసినా, మా ప్రాంతంలో కరువు వచ్చింది సామాన్యంగా వర్షాలు లేకపోతే కరువు వస్తుంది కాని వర్షాలు వచ్చికూడ మాకు కరువు వచ్చింది. 55 పంచాయితీలలో తెగుళ్ళవల్ల ఎకరానికి 300 రు ఖర్చుపెడితే రెండు మూటల వడ్లు మాత్రమే పండినవి. దానినిబట్టి అక్కడి రైతుల పరిస్థితి ఎలా ఉన్నదో ఆలోచిం

చండి. ధరలు మితిమీరి పెరుగుతున్నవి. ఈ ధరల పెరుగుదలవల్ల కొనుగోలు దారులు నష్టపడితే, ఉత్పత్తిదారులైనా పెరగాలికదా. కాని ఉత్పత్తిదారులలో నూటికి 90 మంది అప్పులపాలు అవుతున్నారు వారికి ఖర్చులు గిట్టింపుకావటంలేదు. అదెట్లా పరిష్కారంచేయాలో ఆ విషయం ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా ఆలోచించాలి బద్వేలు తాలూకాలో మితిమీరి చాలా అభ్యుదయ కార్యక్రమాలు సాగిపోతున్నవి. ఎలక్ట్రిసిటీ స్కీములు దేశమంతటా అమలుజరుపుతున్నారు కాని బద్వేలు తాలూకాకు లోపల ఒక పల్లెకుకూడ ఎలక్ట్రిసిటీ ఇవ్వలేదు ఐదారు సంవత్సరాలక్రిందట పోరుమామిళ్ళలో ఎలక్ట్రిసిటీ సబ్‌స్టేషన్ పెడతామని పరిశోధన చేశారు కాని అది అక్కడ పెడతారో లేదో తెలియదు అది తప్పనిసరిగా చేస్తారని నమ్ముతున్నాను. మైనర్ ఇరిగేషన్ స్కీములు విరివిగా సాగిపోతున్నాయి. ఈ బడ్జెట్‌లో వాటికొరకు కేటాయించింది చాలా తక్కువగా ఉంది. మొత్తం డబ్బులో సగంకంటె ఎక్కువ మైనర్ ఇరిగేషన్ స్కీములకు ఇచ్చి, తక్కిన డబ్బు మిగతావాటికి పంచుకోవచ్చును. మొదట మనిషికి కావలసినది కూడు దానికి ఆధారమైనది నీరు. ఆ నీరు ఉత్పత్తి చేసేదానికి ఖర్చు ఎంతైనా చేయాలి. కడపజిల్లాలో చెప్పుకోతగినది పవర్‌పేట ప్రాజెక్టు, గండికోట ప్రాజెక్టు, పులివెందల కాలవ. ఈ మూడు పెద్దవి. అక్కడ ఏవో చిన్నచిన్నవి చేస్తూనే ఉన్నారు. ప్రజలు సంతోషిస్తున్నారు. నాలుగవప్లానులో యీ పవర్‌పేట ప్రాజెక్టు, పులివెందల కాలవకూడ చేర్చి, వాటికి కొద్దిగా అయినా డబ్బు కేటాయించాలని మనవిచేస్తున్నాను గండికోట ప్రాజెక్టు విషయంలో కనీసం పరిశోధనలు జరిపి, సంపూర్ణ అంచనాలు తయారుచేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. మైదుకూరువద్ద చెన్నూరు మధ్యన చక్కెర ఫ్యాక్టరీగురించి 8 సంవత్సరాలనుండి రికార్డు జరుగుతున్నది. రెండు సంవత్సరాలక్రిందట మా జిల్లాలో ఉన్నటువంటి శాసన సభ్యులు సమితుల అధ్యక్షులు అందరం సంతకాలుచేసి ఒక రాయబారం సంజీవరెడ్డిగారి వద్దకు పంపితే, ఆయన ఆలోచిస్తామన్నారు అది త్వరలో చేయించగలరని ఆశిస్తున్నాను. చెన్నూరు బ్రహ్మాండమైన గ్రామము. అది వరదలతో దెబ్బతింటున్నది. ఏమాత్రం ఆలస్యం చేసినా, అది పెద్ద ప్రమాదానికి దారితీసే అవకాశం ఉంది. తక్షణమే ఆలస్యం లేకుండా ఆ వరద నివారణకు కృషిచేయాలని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఇప్పుడు ఎవరికైనా పట్టాలు ఇవ్వతగిన భూమి, ఇవ్వకూడని భూమి ఏమిటో ఒక జాబితా ప్రభుత్వం తయారుచేయిస్తే బాగుంటుంది. భూమికి పట్టాలు ఇచ్చే సందర్భములో కరణాలు, రెవిన్యూ ఇన్స్‌పెక్టర్స్ ఎవరికి ఇవ్వదలచుకొంటే—వారే అర్హులు అవుతారు. ఆ పరిస్థితులు చెప్పాలంటే కష్టతరము అవుతుంది. బంజరు భూముల విషయములో ఆ భూములు చేస్తూ ఉన్న అనుభవదార్లకు తప్పనిసరిగా వెంటనే పట్టాలు ఇవ్వాలి. కర్నూలు, కడప, నెల్లూరు—యీ మూడు జిల్లాలకు ఉపయోగపడే 30 మైళ్ళ రోడ్ వేస్తే-ఆ మూడు జిల్లాలకు చాలా సౌకర్యం ఏర్పడుతుంది అహోబలంనుండి పోరుమామిళ్ళ, టేకూరుపేటనుండి కాలవపల్లి మధ్యలో నక్కలగడ్డవరకు మధ్యలో ఆ 30 మైళ్ళ రోడ్డువేస్తే ఆ మూడు జిల్లాలకు చాలా సౌకర్యంగా ఉంటుంది అది జిల్లా పరిషత్‌లు సమితులు వేసుకోవచ్చునంటే—అది సాధ్యమయ్యేది కాదు ప్రభుత్వం దయతో యీ 30 మైళ్ళ రోడ్ వేయించాలని నేను మనవిచేస్తూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ వై. పెద్దయ్య (దేవరకొండ) — అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెట్‌లో డబ్బు జనాభాలో నూటికి 50 మందికి సంబంధం లేకుండా ఖర్చవుతున్నది. కనుక యీ బడ్జెట్‌ను బలపర్చటానికి నేను ఇష్టపడటంలేదు. విద్య, వైద్యం, ఎలక్ట్రిసిటీకి సంబంధించిన పద్దులు చూసినపుడు నూటికి 50 మందికి సంబంధంలేకుండా దేశంలో డబ్బు ఖర్చు పెట్టబడుతున్నట్లు తెలుస్తుంది. ఇది చాలా అన్యాయమని అనుకొంటున్నాను. మనం వెనుకబడినవారికొరకు సమితులలో, పరిషత్‌లలో నూటికి 15 వంతుల డబ్బు ఖర్చు పెట్టాలని ఒక ఆర్డర్ పంపించినాము. ఆ ఆర్డర్ అమలుజరుపబడటంలేదని చెప్పక తప్పదు. వెనుకబడినవారికి భూములు లేవు. భూసంస్కరణకు చేయకుండా యీనాడు సోషలిజమ్ స్థాపిస్తామని అంటే అది కేవలం సూన్యమని చెప్పకతప్పదు. మామూలు రైతులదగ్గర ఉన్న జీతగాళ్లకు సంవత్సరానికి 140, 150 రు. మాత్రమే గ్రామాలలో ఇస్తున్నట్లు మనం చూస్తున్నాము. నెలకు 15 రు. కంటె వారికి ఎక్కువ ఆదాయం లేదని చెప్పక తప్పదు. నీకు పిల్లలు ఎంతమందని వారిని అడిగితే, ఆరేడుగురు అంటారు. రోజుకు ఎనిమిది అణాలుకూడ పడని పరిస్థితిలో వారు జీవితం గడపవలసి వస్తున్నది. వారి పరిస్థితి ఎన్ని రోజులకు బాగుచేయగలుగుతాము? అసలే మన దేశంలో చదువే తక్కువ అనుకొంటే, చదువుకొన్నవారిలోకూడ నిరుద్యోగులు ఎక్కువగా ఉన్నారు. 11వ తరగతి పాస్ అయిన తరువాత, ఆ పైన చదువుకొనే పరిస్థితి లేక అతడు ఉద్యోగం కోసం వెతికితే, ఉద్యోగం దొరకక, నాగార్జునసాగర్ లాంటి ప్రాంతాలకు వెళ్లి అతడు రాళ్లు మోసుకొని రోజుకు రెండు రు. లు రూపాయిన్నర సంపాదించుకొని కాలం గడుపుకొంటున్నాడు. ఇవాళ చదువుకొన్నవాళ్లు రాళ్లు మోసుకొని బ్రతికే పరిస్థితి మనదేశంలో ఉంది. మన స్టేటు బడ్జెట్‌లోకూడ నూటికి 15 వంతులు రిజర్వుచేసి వెనుకబడినవారికొరకు ఖర్చుపెట్టాలి. సమితులలో, పరిషత్‌లలో నూటికి 15 వంతులు అనేదానికంటే మన రాష్ట్రంలో నూటికి 15 వంతులు వెనుకబడినవారికొరకు రిజర్వుచేస్తే మంచిదని అనుకొంటున్నాను. ఈ లావనీ భూముల వ్యవహారం, టెనన్సీ వ్యవహారం నేను వారి దృష్టికి తేదలచు కొన్నాను. ఈ లావనీ భూముల వ్యవహారం వచ్చినపుడు ఆ ఫారాలు ఫిలప్ చేయటానికి చిన్న తరహా రైతాంగానికి సర్వే నెంబర్లు ఇవ్వటానికి పట్వారీలు 15 రు లు తీసుకొంటున్నారు. ఒక సర్వేనెంబరు ఇవ్వటానికి, ఫారమ్ ఫిలప్ చేయటానికిరు 15 లు తీసుకొంటున్నటువంటి పట్వారీలు మనదేశంలో ఉన్నారు. ఇందుకు రైతాంగం సామాన్యంగా గ్రామాలలో పటేల్ పట్వారీల దగ్గరకు వెళ్లవలసి వస్తుంది. వారి దగ్గరకు పోకపోతే తీరదు. కాంగ్రెస్ కార్యకర్తలుగాని, కమ్యూనిస్టు కార్యకర్తలుగాని, ఆ జనాభాకు అందుబాటులో ఉండరు. కనుక ఆ రైతాంగానికి పటేల్ పట్వారీలతో సంబంధం ఉంటుంది. వారు ఒక ఫారమ్ ఫిలప్ చేయటానికి ఒక్కొక్క రైతుదగ్గర రు 15 లు తీసుకొనే పరిస్థితులు ఇంకా ఉన్నవి. అట్లానే టెనెన్సీ వ్యవహారమున్నది. టెనెంటు అనుకున్నప్పుడు 61లో తహశీల్దారు వద్దకుపోయి పట్టాలు చేసుకోమని ప్రభుత్వం అన్నది. అది బాగానే వున్నదని మనం అనుకున్నాం. కాని, ఆచరణలో జరుగుతున్న దేమిటంటే — అక్కడ వారు అప్లికేషన్ పెట్టుకొని వ్యవహారమంతా చేసుకునేటప్పటికి 200 రూపాయిలకు తక్కువ కావటం లేదు. ఇది వారికి ఎట్లా సాధ్యమవుతుందో ఒక్కసారి ఆలోచించవలసినదిగా కోరు

తున్నాను. ఎందుకు యింత అవుతున్నది ? అంటే—యిందులో పటేల్ పట్వారీలకు కొంత భాగం, యితర కొంత భాగం యీ విధంగా తహసీలు ఆఫీసు వద్దకు వెళ్లేలోపల చాలా ఖర్చు చేయవలసివస్తున్నది. ఈ ఖర్చు, యిందులోపడే బాధనుచూసి కొంత మంది అసలు అప్లికేషనుకూడా పెట్టుకోకుండావున్నారు. ఈ పరిస్థితి మన దేశంలో యింకా వున్నదంటే ఒక రకంగా యీ టెనెన్సీ ఆక్టును మనం నీళ్లుకార్చేస్తున్నామని చెప్పవలసి వుంటుంది. ప్రణాళికలద్వారా అధికోత్పత్తి సాధించవలయునని ప్రభుత్వం అనుకుంటున్నది. ఒక ప్రక్కన జీవితావసర వస్తువుల ధరలు పెరిగిపోతున్నవి, మరొక ప్రక్కన ప్రభుత్వం యీపెస్సులను, అదనపు శిస్తులను పెంచుకుంటూ పోతున్నది దీనివలన ఆహార సమస్యను పరిష్కరించడంలో ప్రభుత్వం విఫలమైనదని చెప్పవలసివుంటుంది ఎప్పుడైతే భూమిపై డబుల్ పన్ను వేశామో, అప్పుడే బజారులో ధర పెరిగింది ధరలను అరికట్టే పరిస్థితిలో మన ప్రభుత్వం లేదు. అంతేగాక, అధికోత్పత్తికిగాను యీ ప్రభుత్వం రైతులకు అవసరమైన సౌకర్యములను కల్పించడం లేదు పోచంపాడు, నాగార్జునసాగర్ లవలన మా జిల్లాలో మూడు తాలూకాలకు మాత్రం బాగానేవుంది గాని, మా దేవరకొండ తాలూకాలో ఒక్కగ్రామానికికూడా ఎలక్ట్రిసిటీలేదు ఒక ప్రక్కన అధికోత్పత్తి అని చెబుతూ మరొక ప్రక్కన ఒక్క గ్రామానికీకూడా ఎలక్ట్రిసిటీ యివ్వకపోతే యింక యిది ఎలా నెరవేరుతుందని అనుకొంటున్నారో నాకు అర్థంకావడంలేదు. మా ప్రాంతములో మేళ్లమ్మ చెరువు అని వున్నది పది సంవత్సరాలనుంచి దాని క్రిందవున్న రైతాంగం ఆందోళన చేస్తున్నారు. నేనుకూడ మంత్రిగారితో చెప్పాను వారు కూడా నాముందరే చీఫ్ ఇంజినీయరుగారితో చెప్పారు ఈ సంవత్సరమే తీసుకుంటాము అని చెప్పారు. కాని అది యింతవరకు సాధ్యపడలేదు అది చాలా కరువు ప్రదేశము. మేళ్లమ్మ చెరువును యీ సంవత్సరమైనా తీసుకుని చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఇంక, లేబర్ సొసైటీలు వున్నాయి వారికి మాత్రం ఏరకంగాను ఫండ్సు యిచ్చి అభివృద్ధి చేస్తున్నట్లులేదు వారి పరిస్థితి చాలా యిబ్బందికరంగా వున్నది ఇది కూడా ఖాదీ బోర్డులో లాగా పెద్ద మనుషులకే వెడుతుందనుకోండి. అయినా, వీటి అభివృద్ధికి కూడా ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను

ఇంక బస్సు డిపోగూర్చిచెప్పి ముగిస్తాను మాకు కావలసింది 20 బస్సులు. కాని తెలంగాణా ప్రాంతానికి సంబంధించి 40 వుంటాయి. దాదాపు 60 మంది సిబ్బంది వుంటారు కాని ప్రతి బస్సుకు రెండు గంటలు లేటు అవుతున్నది బస్సులకు సంబంధించి మరొక సంఘటనకూడా చెబుతాను. ఈరవానిపల్లి సర్‌పంచ్ ఒకచోట నుంచున్నారు బస్సు ఆయన ప్రక్కనుంచి ఆనుకుని వెళ్లింది, గొలుసులాగారు. ఆయన కాలు విరిగింది ఉస్మానియా హాస్పిటల్‌లో వున్నారు బస్సులు ఆలస్యంగా వస్తాయి విపరీతంగా ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. మా అంతట మేము సూపర్ వైజర్లవద్దకు వెళ్లి యీ విషయాలు చెప్పడం చాలా యిబ్బందికరమైన విషయం. జనం అలా ఎండలో పిల్లలను ఎత్తుకుని నిలబడి వుంటారు గంటలతరబడి. బస్సులు వుండవు మంత్రులకు చెప్పినప్పటికి, అసెంబ్లీలో చెప్పినప్పటికి ఏమీ జరగడం లేదు. కనుక యీ విషయంలో శ్రద్ధతీసుకుని ప్రజలకు సౌకర్యవంతంగా వీటిని ఏర్పాటు చేసేట్లు చూడవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి వెంకయ్య (మధిర) — అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారు 1965-66 సంవత్సరపు బడ్జెటును ప్రతిపాదించారు ఈ సమయంలో వారి తరపున రెవిన్యూశాఖామాత్యులు వున్నందున వారి దృష్టికి మా కోరికను ఒకటి తీసుకువస్తాను తెలంగాణాలో సాదాక్రయాలన్నీ మామూలు కాగితపుపత్రంగానే గ్రామాలలో వుండేవి ఇప్పుడు వాటికి మార్చి 31 వరకు గడువు యిచ్చారు ప్రజలకు తెలిసినది, చేసుకుంటున్నారు దీనివలన ప్రజలకు సబ్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసు ఎక్కడ వున్నదో తెలిసినది ఈ గడువుకూడా అయిపోతున్నది దీనిని యింకొక రెండు సంవత్సరాలకు పొడిగించవలసినగా కోరుతున్నాను. దీనివలన ప్రజలందరూ రిజిస్టర్ చేసుకుని పట్టాలను అనుభవించడానికి అవకాశముంటుంది. దీనివలన పంచాయితీలకుకూడా ఆదాయము వస్తుంది తద్వారా గ్రామాలు బాగుపడడానికి అవకాశముంటుంది. కనుక మరొక రెండు సంవత్సరాలకు యీ గడువును పొడిగించవలసినదిగా కోరుతున్నాను దీనివలన 38-ఇ, 50-ఎ వారుకూడా పట్టాలు పొందడానికి అవకాశముంటుంది. రెవిన్యూ మంత్రిగారిని మరొక రెండు సంవత్సరాలకు యీ గడువు పొడిగించవలసినదిగా మరొకసారి కోరుతున్నాను తెలంగాణాలో యిప్పుడు రైతులకు యిచ్చే అప్పులు రకరకాలుగా వున్నవి గజిబిజిగా వున్నవి దీనివలన ఏ అప్పు ఎప్పుడు తీర్చాలో తెలియడంలేదు ఇప్పుడు ఒకే సంస్థద్వారా రైతుకు అన్ని రకాలైన అప్పులుయివ్వాలనే ప్రభుత్వ నిర్ణయం చాలా బాగుంది అందుకు ప్రభుత్వమునకు అభినందనలు తెలుపుతున్నాను తరువాత, మనం సమితులద్వారా, పరిషత్తులద్వారా ఎలెక్ట్రిక్ మోటార్స్, ఆయిల్ ఇంజిన్సు యిస్తున్నాము కాని వీటిని రిపేరు చేయడానికి అవసరమైన సౌకర్యంమాత్రం మనం యివ్వడం లేదు సమితి ప్రెసిడెంటుగా నేను గ్రామాలకు వెళ్ళినప్పుడు యీ పరిస్థితిని చూశాను పెడితే వరంగల్లు, లేకపోతే బెజవాడకు వెళ్ళాలి రిపేరు చేయించడానికి కొత్తగా ఖమ్మంజిల్లాలో పెట్టినప్పటికీ, అక్కడకూడ వర్కుషాపు సౌకర్యంలేదు ఇప్పుడు ఆరోగ్యశాఖవారి మొబైల్ యూనిట్స్‌ను ఏర్పాటుచేస్తే బాగుంటుంది. రైతాంగం ప్రతిదానికి దూరంగావున్న పట్టణాలకు పోకుండా సౌకర్యంచేసినవారమవుతాము

ఖమ్మం జిల్లాలో బోనకల్లులో సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ ఏర్పాటుచేస్తున్నందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను మా ప్రాంతంలో రెండు పెద్ద నదులపై ఆనకట్టలుకట్టుకుంటున్నాం. దాదాపు, పదిహేను, యిరవై వేల ఎకరాలు సాగులోకి వచ్చే అవకాశముంది అక్కడ బెల్లపు, పంచదార చెరకు ప్రైవేటు యింజినులు పెట్టి పండించడం కూడా జరిగినది. కనుక అక్కడ-మధిర ప్రాంతములో-పంచదార ఫ్యాక్టరీ పెడితే చాలా లాభదాయకంగాను, రైతాంగమునకు ప్రోత్సాహకరంగాను వుంటుందని మనవిజేస్తున్నాను. ఆ భూమియొక్క సారమునుకూడ వినియోగించుకున్నట్లు అవుతుంది వరికంటెకూడ చెరకుపంటకు ఎక్కువ అవకాశమున్నది ఇప్పుడు అక్కడ వర్జీనియా టొబాకో పండిస్తున్నారు అక్కడ పంచదార ఫ్యాక్టరీ గనుక ఏర్పాటుచేసినట్లయితే చాలా బాగుంటుందని మనవిజేస్తున్నాను. మరొక విషయంకూడా యీ సందర్భంలో నేను చెప్పవలసి వున్నది బూర్గుల రామకృష్ణరావుగారు ముఖ్యమంత్రిగా వుండగా, మా ప్రాంతములో ఒకరోడ్డు మొదలుపెట్టారు. అది ఖమ్మంనుండి బెజవాడ రోడ్డు. అది మార్కెట్ రోడ్డు. పది సంవత్సరాలనుండి పని జరుగుతున్నది. అలాగే

కట్టలేరుపై వంతెన ప్రయోజనాల్సుకూడ ఎక్కడ వున్నవో తెలియడంలేదు పది సంవత్సరాలనుండి పి డబ్ల్యు డి వారు చేస్తున్నారు ఆలాగే మధిరనుండి ఎర్రుపాలెంవరకు వున్నది ఖమ్మంజిల్లాలో తెలంగాణా ఫండ్సునుండి రోడ్సు అయితే బాగానే వస్తున్నవికాని సమితుల, పరిషత్తుల కంట్రిబ్యూషనుతో మెయింటెయిను చేయాలంటేమాత్రం ఏ వరదలవలన అవి పోతాయో, యింక వాటి పరిస్థితి మెరుగు కాదేమోననే భయం మాకు వున్నది అందువలన యీ రోడ్ల మెయింటెయిన్సు పి డబ్ల్యు డి, వారే చేస్తేబాగుంటుంది రోడ్లు తయారైన తరువాత, వంతెనలు కట్టకోవాలంటే బాధగావున్నది తెలంగాణా ఫండ్సునుండి బ్రిడ్జెస్ కట్టుకోవడానికి అవకాశంలేదు అలాంటి అవకాశం కల్పించాలి వరంగల్లుజిల్లానుండి వేరుపడిన తరువాత మాది చివరిప్రాంతం అయిపోయింది హైదరాబాదు గవర్నమెంటుకుచివరిప్రాంతం తరువాత, ప్రతి ఊరు కూడ కృష్ణా జిల్లాకు సరిహద్దులో వున్నది ప్రతి ఊరు కృష్ణా జిల్లా సరిహద్దులలో వున్నది చిన్న చెరువు పోసుకోవాలన్నా, మైనరు ఇరిగేషను పోర్షన్ తీసుకోవాలన్నా ఆంధ్ర బౌండరీ తగులుతోంది. ఆంధ్ర డిస్ట్రిక్ట్ కలెక్టరుగాని, పి డబ్ల్యు డి ద్వారాగాని సమితి అప్రోచ్ అయి చేసుకోవాలంటే బాధగా వుంది నేను ప్రెసిడెంటుగా వుండగా ఒక స్కీము మొదలుపెట్టితే 5 సంవత్సరాలలో 4 ఎకరాలు చెరువు పోసుకోలేకపోయాను, సమితి ప్రెసిడెంటుగా ఉండి కూడ ఖమ్మం జిల్లాలో రెవిన్యూ మంత్రిగారికి ఎక్కువ సంబంధం వున్నది. కృష్ణా జిల్లా ప్రక్కనవున్న గ్రామాలకు రెవిన్యూ ఒపీనియన్ ఇన్నాళ్ళుగా లేకుండా, సమితి ప్రెసిడెంటు, తహసీల్దారుద్వారాఅయ్యే అవకాశం వుంటే బాగుంటుందని రెవిన్యూ మంత్రిగారితో ప్రత్యేకంగా మనవి చేస్తున్నాను ఇలాంటి సరిహద్దు గ్రామాల విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను ఇదివరకు సమితులు—స్టాండింగు కమిటీ పర్మిషనుతో పెట్రోలు ఖర్చుచేసుకునేవారము ప్రభుత్వం ఇప్పుడు 200 లీటర్సు చేసింది అది మార్చి నెలలో 5 రోజులుకూడ చాలదనిపిస్తోంది నవంబరునుంచి మే నెలవరకు సమితి స్టాండింగ్ కమిటి అప్రూవలుతో ఖర్చు చేసుకునే అవకాశం కలుగజేస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను పైరులకు తెగుళ్ళ బాధవుంది ప్రాజెక్టులు తయారవుతున్నాయనుకోండి మెట్ట ప్రాంతంలో—అతివృష్టి, అనావృష్టివల్ల పంటలు చాల దెబ్బతింటున్నాయి ప్రభుత్వందగ్గర తెగుళ్ళ మందులు కొనుక్కోవాలంటే చాల కష్టంగావుంది సబ్సిడీ బేసిస్‌మీద మందులిచ్చే అవకాశంవుంటే బాగుంటుంది. మందులు కొద్దికొద్దిగా యిచ్చేవారు. పంటలు ఎక్కువగా పండాలంటే యిలాంటి సౌకర్యాలు రైతాంగానికి ఎక్కువగా కలుగజేయాలని మనవిచేస్తూ యీ అవకాశమిచ్చిన మీకు అభినందనలు తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

శ్రీ టి కె. ఆర్. శర్మ.—అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెటు సాంప్రదాయంగా తయారు చేయబడి వచ్చేదేకాని అందులో ప్రత్యేకంగా ఒక దృష్టి, ఒక నీతి, ఒక విధానం అంటూ వ్యక్తపరచే పద్ధతి రూపొందించబడలేదని యీ వైపునుంచి చెప్పేవారేకాక, కాంగ్రెసు సభ్యులు చాలా మంచిమంచి సూచనలు చేసిన సమాచారంకూడ ఉంది ఈనాడు మన దేశంలో నూతనమైన దృష్టి వ్యాపించి ఉంది విశ్వనాధం పంతులు గారు తమ ఉపన్యాసం ముగించేముందు నీతితో నడచుకొని కీర్తి సంపాదించుకోండి

అని యీ నాడు ప్రభుత్వం నడిపేవారికి సలహా ఇచ్చారు ఆ సలహా మాత్రమే లోపించియున్నట్లు యీ పరిపాలనను పరిశీలించినట్లయితే కనబడుతోంది అవినీతి హెచ్చుగా పెరిగింది మంత్రులలో, కేంద్ర మంత్రులలో ఆ పైవారిలో పూర్తిగా అవినీతి పెరగడమేగాక అవినీతిని నిర్మూలించడానికి ఒక కేంద్ర మంత్రి అదే నిగా వ్యవహారాలు సాగించే దుర్గతి వచ్చిందనేదికూడ దృష్టిలో వుంచుకోవాలి దేశ వ్యాప్తంగాఅవినీతిని నిర్మూలించడానికి తీసుకునే చర్యలుకూడ ఒకసారి పరిశీలించినట్లయితే దేశంలో అవినీతి వ్యవహారాలు కాంగ్రెసు పార్టీవారికి వారిలోవుండే కుటుంబ వ్యవహారాలుగా పరిగణించే పద్ధతిన సాగుతున్నాయి అవినీతి చర్యలగురించి ఉద్యాప్తం జరపాలన్నా, జరిపినా కాంగ్రెసు పార్టీలోవుండే కమిటీలు, సబ్ కమిటీలు నిర్ణయించవలసిన ఒక పద్ధతి దేశ వ్యాప్తితంగా వున్నది అది దేశపరిపాలన సాగించేవారి నీతినిజాయితీలకు ఎంతమాత్రం సక్రమమైన పద్ధతి కాదని మనవిచేస్తున్నాను కమిటీ వేశారంటే అది విచారణ జరిపించడానికి వేసిన కమిటీ కాదన్నారు మన రాష్ట్రంలో ఏ విధంగా జరుగుతోందోకూడ చెప్పవలసిన అవసరం ఉంది ప్రతాపసింగ్ కైరాన్ విషయంలో వేసిన దాస్ కమీషనువారు పరిపాలనావ్యవస్థలో వుండవలసినవాటిలో కొన్ని సూత్రాలు నికరంగా తేల్చారు ఒరిస్సాలో మిత్రా వ్యవహారంలో ఆఖరికి క్యాబినెట్ సబ్ కమిటీవారు వ్రాసినదాంట్లోకూడ కొన్ని వున్నాయి

"However the Sub-Committee felt in the course of its examination of the material that the manner in which Mr Patnaik and Mr. Mitra directly or otherwise conducted Government transactions in which were also involved interests of private concerns owned or controlled by them or by their relations was definitely not in keeping with the normal standards of public conduct" ఈ ఒక్కభాగంమాత్రం తమదృష్టికి తెస్తున్నాను పబ్లిక్ కండక్ట్‌కు నారమ్స్ ఏర్పాటు చేయవలసినదనే దృష్టి ఎంత నిరసింపజేసినాగాని కేంద్రంలోవుండే పెద్ద నాయకులు, ఇక్కడివారుకూడ అమలు చేయవలసిన అవసరమును ఆలోచించుకోవలసి యున్నది మన రాష్ట్రంలో గత మూడు సంవత్సరాలనుంచి ఇక్కడ జరిగే వ్యవహారాలలో కొన్ని ఇన్సిడెంట్స్ నారమ్స్ ఆఫ్ కాండక్ట్‌కు, మినిస్టీరియల్ కాండక్ట్‌కు భిన్నంగా—మన రాష్ట్రంలో మంత్రివర్గంలోవుండే సభ్యుల కార్యకలాపాలలో వున్నాయి. క్రిందటిసారి అవిశ్వాస తీర్మానం సందర్భంలో అభియోగాలుచేసిన సందర్భంలో ముఖ్యమంత్రిగారు మీరుచెప్పే మాటలు ఎదుర్కోడానికి మేము సంసిద్ధంగా వున్నాము బహిరంగ విచారణ జరిపించడానికి ఏలాంటి అభ్యంతరములేదు. ఇక్కడవుండే హైకోర్టు జడ్జితోనైనా లేకపోతే ఏ ఇతర రాష్ట్రంలో వుండే హైకోర్టు జడ్జితోనైనా ఎంక్వయిరీ కమిటీవేసి మంత్రి వర్గంలో ఎవరిమీద ఏవిధమైన అభియోగంవచ్చినా విచారణ జరిపిస్తామని ఒక ఛాలెంజింగ్ మూడ్‌లో చెప్పారు. అటువంటిది జరిపించమని అనేది మేము కోరాము.

జరగలేదు. ఆ తరువాతకూడ కొన్ని వ్యవహారాలు బయటకు రానివి వున్నాయి హౌసింగుబోర్డు వ్యవహారం పత్రికలలో వచ్చింది ఎం ఎల్ సి కమ్యూనిస్టు నాయకుడు శ్రీ మక్దుం మొహియుద్దీన్‌గారు పత్రికా ప్రకటనలో ఎంక్వయిరీ అడిగారు మిడిల్ ఇన్‌కం గ్రూప్ హౌసెస్ అలాట్ చేయడంలో జరిగిన వ్యవహారంలో హౌసింగ్ బోర్డునుంచి ఒక సభ్యుడు రాజీనామకూడ చేసే పరిస్థితి వచ్చింది. కన్‌స్ట్రక్షన్సు ప్రారంభం కాకముందే క్రమవిరుద్ధంగా, మంత్రులుగా వుండేవారు, కాంగ్రెసులో అధికంగా హోదాలు పొందినవారు ఆ ఇళ్లను పంచుకునే పద్ధతి జరిగిందని పత్రికా ప్రకటన చూచాము ఇటువంటి norms of good conduct for ministers అభివృద్ధి చేయడానికి మనం తీసుకోబోయే పద్ధతులు ఏమిటి అని నేను ప్రశ్నిస్తున్నాను అవినీతి పైనుంచి క్రిందివరకు ఉందని చెబుతున్నాను అవినీతి క్రింది వర్గాలలో అణచాలంటే higher circles లో నీతి సరిగ్గా ఉంచేకదా' అవినీతిని రూపుమాపడానికి ప్రభుత్వం ఏమిచేయాలన్నా, మంత్రివర్గంపైన ఎలాంటి అనుమానాలకు తావు కలిగించకుండా వ్యవహారం సాగించాలని కోరుతున్నాను ఈ budget purely capitalistic budget అని ఇంతకుముందే వెంకన్నగారు చెప్పారు మనం ఖర్చుచేస్తున్న డబ్బు జనాభాలో 35, 40 వంతులున్న గ్రామాలలోని వ్యవసాయ కూలీలను సెంటు భూమి లేనివారికి ఎంతవరకు లాభం చేకూరుస్తుందో చూడాలి వారిని గురించి complete గా ignore చేసినపుడు ఏ పదజాలం వాడినప్పటికి సామ్యవాదం అన్నప్పటికిని ప్రజలకు ఉపయోగపడే బడ్జెటు అవుతుందా అని నేను అడుగుతున్నాను. మరొక దృష్టితో చూచినపుడు ఈ బడ్జెటును deficit budget గా రూపొందించడం జరిగింది. ఇందులో పన్నులువేసినట్లు బైటకుకనపడకపోయినా లోపల పన్నులు పెరిగే పద్ధతిలోనే బడ్జెటును రూపొందించడం జరిగింది ఇది చాలా misleadingగాను ప్రజలను మరింత సంకుచితపరచి దిగజార్చేదిగానుఉంది మహలానోబిస్‌గారు చెప్పారు ఈప్లానుల పర్యవసానం పై వర్గాలకు పోతున్నదేకాని క్రిందివర్గాలకు పోవడంలేదని plaer appraisal లో చెప్పారు క్రిందివర్గంవారిని ఎక్కువగా national income లో భాగస్వాములుగా చేసేపద్ధతిలో బడ్జెటుఉండాలి అటువంటిదేమీ కనబడకపోవడం శోచనీయం ఈబడ్జెటు సామాన్యప్రజలకు ఉపయోగపడే పరిస్థితులులేవు భాషాసమస్య గురించి బ్రహ్మాండమైన ఉద్యమం లేవదీసారు ఇందులో రాజకీయాలుంటున్నాయనేది నిర్వివాదాంశము ఎవరిరాజకీయాలనేవి ఆలోచించాలి ఉత్తరదేశంలో వుండే హిందీ fanatics కారణంగా కేంద్రప్రభుత్వం అమలుజరిపించే భాషావిధానంవల్ల ఉద్యమం వచ్చినప్పటికి పర్యవసానంగా హిందీమీద ఉండే వ్యతిరేకత ఇంగ్లీషుమీద మోజుగా మారుతోందా అనేది దృష్టిలోపెట్టుకోవాలి. ఉదయం రామచంద్రరావుగారు హిందీ

వ్యతిరేకత ఇంగ్లీషుమీద మోజుగామారితే అందులోవుండే dangers గురించి వారు వివరంగాచెప్పారు దేశంలో integration చెడి భిన్నాభిన్నం అయిపోయే పరిస్థితి రాకుండా చూచుకోవాలి ఏకంగా మనం ఉండాలంటే దేశవ్యాపితంగా ఒకభాష ఉండాలనుకుంటున్నపుడు ఏభాష ఉపయోగించుకుంటే బాగుంటుందని ఆలోచిస్తే హిందీకంటే మరొకభాషలేదని మనం ఒప్పుకోవలసి ఉంటుంది.

श्री रामचन्द्रराव कल्यानी (मकथल) माननीय सभापतिजी। आर्थिक शाखा मन्त्री द्वारा प्रस्तुत बजेट का समर्थन करते हुअे मे अपने कुछ विचारो को आपके सामने रखकर सरकार का ध्यान उनकी ओर आकर्षित करना चाहता हू।

आप यह जानते है कि जब समितिया काम नही हुवे थे उस समय पंचायतो की ओरसे कभी स्कूल्स बाधे गये थे। लेकिन उनकी समय पर रिपेर न होने के कारण वे स्कूल्स गिरते जारहे है जिससे जनता मे एक प्रकार की बेचैनी पैदा हो रही है। एक तरफ हम स्कूल्स बन ते है दूसरी ओर उनकी रिपेर नही करते जिससे वे गिरने जाते है। इस पर विचार करना चाहिये। अिस वर्ष १० लाख रुपये स्कूल्स की रिपेर के लिये बजेट में रखे गये है। मै इसका अभिनंदन करता हू। यह काम ठीक ढग से किया जाना चाहिये।

इसी प्रकार मै आर्थिक शाखा मन्त्री के ध्यान मे यह बात भी लाना चाहता हू कि कई प्राइवेट स्कूल्स है या कई स्कूल्स जनता की सहायता से निर्माण हुवे है। उनके लिये भी सरकार की ओर से इस वर्ष और अगले वर्ष कुछ न कुछ सहायता मिलनी चाहिय। इससे जो काम अधूरे है उनकी पूरी होगी और उनकी स्थति ठीक होगी। और इससे जनता में भी एक प्रकार का सतोश आयेगा।

हरिजनो के मकानात की समस्या पर उनके लिये एक्वीजीशन आफ लेंड के सम्बन्धमें तीन चार रोज से चर्चा हो रही है। उसके बारे में कअी लोग यह विचार रखते है कि एक्वीजीशन आफ एक्ट में या रूल्समें परिवर्तन होना चाहिए। मेरा विचार है कि अैसी कोअी परिवर्तन करने से लाभ नही होगा। जो रूल्स बनाये गये है वे ठीक है लेकिन जो गलती हो रही है वह यह है कि अधिकारी उन केसेस को फालो नही कररहे है। आप देखेंगे कि तहसीलदार या आर डी ओ के आफिस मे फाइल्स मै जैसे के वैसे ही पडे हुअे है। यदि वह लोग केसेस को बराबर फालो करें तो तीन चार महीने में केसेस पूरे हो सकते है। यह मुमकिन है कि बाज केसेस में उत्तरदारियां हों यह कोअी कठनाअी हो। लैकिन यदि अधिकारी दिलचस्पी ले तो यह कारवाइया आसानी से पूरी की जासकती है। यदि आज देखें तो मालूम होगा कि केसेस दोदो तीन तीन चार चार साल से पडे हुअे हैं। इसका कारण यह बताया जाता है कि पट्टेदार समय समय पर तबदीली करवाता जाता है! और उस को समय देना पडता है। रूल्स के अनुसार जो समय दिया जासकता है वह दे सकते हैं।

लेकिन यदि समय को सामने रखकर काम पूरा करने की दृष्टि से काम लिया जाये तो इसको आसानी से पूरा किया जा सकता है। हम यह देख रहे हैं कि सरकार इसके लिये दर्जे. में लाखों रुपया रखती है लेकिन समय पर कारवाई पूरी न होने के कारण वह पैसा लप्स हो जाता है। यदि अधिकारी हरिजनों की कठनाइयों को सामने रखकर इस काम को जल्द से जल्द आगे बढाऐ।

आज कल हम देख रहे हैं कि सरकार की ओर से धान खरीदा जारहा है। इसके लिये जो पद्धति है उससे लोगो मे गलत फमिया पैदा हो रही है। देहातो से जिले में दो सात आता है वही हैदराबाद मे आता है यह माल लाने पे लारी को रास्ते में एक एक दो दो दिन रोक दिया जाता है। वह सेम्पल देखकर उसकी मजूर करने के बाद उसको उतारने का हुकुम मिलता है। इसके बाद उसको रूपया लेने के लिये फिर जिला जाना पडता है। इस प्रकार अगर कोई ब्योपारी एक लारी माल लेकर निकले तो उसके तीन चार दिन खराब हो जाते हैं। इतने समय मे उसके और उस लारी के कितने अखराजात हो जाते है इसपर विचार करना चाहिये। इस लिये लोगो मे यह विचार पैदा हो गया है कि सरकार को धान नही बेचना चाहिये। मै कहूगा कि इस पद्धति पर विचार करके इसमे सुधार की जानी चाहिये। और फिर ब्योपारी को उसके माल की रखम जिले ही के स्थर पर देदी जानी चाहिये। वहा पर डी एस ओ रहता है। एगरिकलचरल आफिसर रहता है वह उस धान को देखकर जाच करके उसकी कीमत निर्धारित कर सकते है। इससे जिले के स्थर पर ही आसानी से काफी अनाज भी जमा हो जायेगा। एक और बात यह है कि जब फसले तैयार होती है तो उसी समय धान खरीदने की व्यवस्था की जानी चाहिये। इससे आपको लाखो थैले आसानी से मिल सकते है। सीजन खत्म होजाने के बाद माल ग्रामो से बाहर चला जाता है। अगर सीजन के समय आप धान खरीदें तो आपको धान भी आसानी से मिलेगा और आप काश्तकारो को जो सहूलते देना चाहते है वह भी उनको मिल सकेगें। एक समय था जब कि हुकूमत की ओर से कीमत निर्धारित की गई थी उस कीमत पर भी लोग लेने के लिये तैयार नही थे। इसका कारण यह था कि एक तरफ हुकूमत नही लेरही थी दूसरी तरफ ब्योपारियो मे यह बेचैनी पैदा हो गई थी कि हम लेकर क्या करेगें इसलिय समय पर जो धान आ जाता है हर साल ताल्लुका लेवल पर ही हुकूमत खरीद ले तो अधिक से अधिक धान मिल सकता है। अैसा न होने मे एक तो लोगो मे बेचैनी पैदा हो रही है दूसरी नाना प्रकार की बाते पैदा हो रही है। इसको दूर करना चाहिये।

एक और बात यह कि सरकार की ओर से पैदावार बढाने के लिये करोडो रुपये की मजूर किये जाते है। ग्रामीन जनता इससे वहाकिफ नही होती कि कहा कोनसी मेन्युर डालना चाहिये। एक काश्तकार देखता है कि दूसरा काश्तकार अपने खेत में यूरिया डालने से १० की जगह १५ थैले पैदावार हुअी इसलिये वह भी अपने खेत मे वही मेन्युर डालता है लेकिन वहा उसकी पैदावार गिरती जाती है। इसलिये मै कहूगा कि सरकार जो मेन्युर देती है यह भूमीके अनुकूल देनी चाहिये और भूमी का टेस्ट लिये बिना वह मेन्युर इस्तेमाल

करने की इजाजत नही देनी चाहिये। जिस प्रकार डाक्टर एक मनुष्य को देखकर विटमिन ए बी सी इस्तेमाल करन का मशवेरा देता है उसी प्रकार भूमी की परीक्षाके बाद ही उसके अनुकूल मेन्योर डलवाने का प्रबन्ध करना चाहिये ताकि जो पैसा हम खर्च कर रहे है उसका परिणाम भी ठीक निकले। एक और बात हम यह देखते हैं कि कुछ लोग इस मेन्योर के उपयोग और उसके लाभ को न जानते हुअे उसकी ब्लेक मारकेट में बेच लेते है। इस बात पर भी ध्यान देना चाहिये और उन लोगो को इसके इस्तेमाल से वाकिफ कराना चाहिये।

मुझे यह भी कहना है कि सरकार को जगलात पर भी ध्यान देने की जरूरत है। जिले महबूब नगर मे ढाअी हजार एकर जमीन अैसी है जो बेकार पडी हुअी है। इसपर जगल उगाने के लिये तीन चार साल से जगलात के अधिकारियो का ध्यान आकर्षित किया जा रहा है। लेकिन अबतक वहा कुछ नही किया गया। यदि इस जमीन पर जगल उगाया जाये तो इससे सरकार को और लोगो को फायेदा हो सकता है। इसके बाजू ही मैसूर राज्य नेअपने एरिया मे जगल उगाये है जिससे उनको लाखो रुपये का फायेदा हो रहा है। हमारी सरकार भी महबूब नगर के इस ढाअी हजार एकर के एरिया मे जगल उगाने का प्रयत्न जल्द से जल्द करना चाहिये।

आखिर मे मै महबूब नगर जिले के हासपिटल के बारे मे कुछ कहूगा। हर जिला हेडक्वारटर पर १०० बेड्स का हासपिटल है। लेकिन महबूबनगर का हासपिटल जो ५० वर्ष पहले का है आज तक उसी हालत मे है। हालाकि यह १२ ताल्लुको का जिला है यहा १०० बेड्स का हासपिटल नही है। इसका जल्द से जल्द प्रबन्ध किया जाना चाहिये।

मैने जो बाते कही है उनपर ध्यान दिया जाये तो अच्छा। इन शब्दो के साथ मै अपने विचारों को समाप्त करता हूं।

The House then adjourned till Half Past Eight of the clock on Friday, the 5th March, 1965.